

Tijdslijn 1970 / 2014 Hans Kuijs

Tekst Liesbeth Schreuder

Aan de herinnering

Intrek in de Cacaofabriek 1988

Inhoudsopgave	pag.
Inleiding	7
De kunstenaar Hans Kuijs Oeuvre-boek Tijdslijn	
Academietijd 1966-1971	10
Van techniek naar intuïtie Jan van Haaren en Jan Dohmen Marius de Leeuw Rolf Weber Muichi (Koji) Ogura Eugène Brands De architecten Slothouber/Graatsma	
Golven in het leven	15
Leven als kunstenaar	
1. 1972-1987: van constructivisme naar figuratie Kunst als spiegel Stijlkenmerken en betekenis daarvan	
2. 1987-2000: De overgang naar verdieping en vrijheid Vrijheid in handelen Metafoor Bloemen en boten Pentimenti Het verloren paradijs Ruimtelijk werk	

	pag.
3. 2000-heden: Tantra en maatschappelijke betrokkenheid	
Tantra en de alledaagse realiteit	
Verhalenverteller	
Paradox en perceptie	
Fotografie	
Afbeeldingen	31
CV	294
Colofon	300

Hans Kuijs (Helmond, 1948) schildert, tekent, aquarelleert, maakt ruimtelijk werk, installaties en foto's en schrijft poëzie. Zijn zoektocht naar de mogelijkheden van elk medium lijkt oneindig te zijn. Artistieke vrijheid is voor hem een absolute noodzaak om zich te kunnen uiten in een persoonlijke beeldtaal, waarmee hij het publiek niet met schoonheid wil imponeren, maar waarin hij zijn denken en voelen direct vertaalt. Die individuele expressie is echter niet vrijblijvend ten opzichte van de beschouwer. Zijn hand is onmiskenbaar getraind en van een grote technische vaardigheid getuigend. Voorop staat dat hij zijn creatieve handelingen doorziet. De volledige vrijheid die hij zichzelf toe-eigent staat een bepaalde methodiek niet in de weg. En andersom. Hij neemt een beslissing daar waar nodig is.

Liesbeth Schreuder

Atelier Leveroy 2014

Inleiding

De kunstenaar Hans Kuijs

We zijn al een tijdje bevriend. Sinds 2010 nog maar, hoewel het langer lijkt. Het ging vanzelf eigenlijk. Vanaf de eerste ontmoeting was er ruimte voor vriendschap, ondanks een ongemakkelijk begin.

Een andere kunstenaar introduceerde Hans als studiegenoot en een heel goede kunstenaar. Dat verwarde mij, want ik kende zijn werk niet. Die verwarring werd vrijwel direct opgepikt door Hans, geneutraliseerd en omgezet in een hartelijke uitnodiging om tijdens een soepje van Wilma dan toch eens kennis te maken en iets aan die onbekendheid te doen. Want helaas was ik niet de enige die zijn werk niet kende. Hij was wel vereerd met de introductie van zijn vriend, maar, zoals wel meer 'oudere' kunstenaars voelde hij zich uit de mode of onzichtbaar tussen de grote ladingen jonge kunstenaars die de markt overstroomden.

Aan het eerste atelierbezoek ging een snelle scan van de hedendaagse bronnen vooraf. Met mijn favoriete zoekmachine op internet. Niet te vergelijken met hoe ik serieus onderzoeken tijdens mijn opleiding had geleerd. Het resultaat was mager. Daar was publicitair althans dus wel winst te behalen. Inmiddels is zijn website up-to-date, maar zoekend in 2010 stuitte ik vooral op zijn grote tentoonstelling **Vanuit hart en ziel** in Museum Kempenland Eindhoven in 2007. Verder onderzoek bracht aan het licht dat Hans Kuijs gedurende zijn leven toch het nodige had verkocht aan particulieren, dat zijn werk opgenomen is in diverse belangrijke collecties en dat hij betrokken was bij een aantal kunstenaarsinitiatieven.

Na de vele atelierbezoeken die volgen, wordt aan dit beeld toegevoegd dat hij als kunstenaar aan een enkele vraag genoeg heeft om tot de kern te komen van wat ik wil weten. Hij blijkt goed opgeleid en technisch begaafd. Een kunstenaar, die zich in allerlei disciplines weet te uiten in een eigenzinnig handschrift en die zijn werk ongekend goed gedocumenteerd heeft. Hij doet geen concessies aan mode, hype of heersende smaak. Hij maakt kunst vanuit een innerlijke noodzaak, uiterst gedreven, omdat het moet. Op zoek naar de waarachtigheid van kunst en zijn kunstenaarschap neemt hij geen genoegen met achterover leunen op in het verleden bereikte resultaten.

Wel geeft hij toe, dat hij in de omgang met museumdirecteuren, galeriehouders en collega's niet de meest gemakkelijke en gebruiksvriendelijke persoon is. Zeer kritisch en compromisloos, niet bang voor een stevig meningsverschil of pittige argumentatie, vaker dan wellicht verstandig was voor een succesvolle carrière in de kunstwereld. Het breekt hem wel eens op.

Regelmatig heb ik hem de vraag gesteld of hij nu terugkijkend het anders zou doen? Een oneigenlijke vraag, vanuit mijn optiek dan, want juist dat karakter en die kritische instelling maakte hem in mijn ogen die bijzondere kunstenaar met dat prachtige werk. Zijn antwoord is niet altijd even duidelijk, eigenlijk komt het er op neer dat hij

wel zou willen, maar niet zou kunnen. Ook naar zichzelf en zijn werk toe is hij compromisloos. Al schilderend port hij in zijn diepste gedachten en zonder ook maar iets te verbloemen, geeft hij die weer.

Oeuvre-boek

Halverwege 2013, tijdens een van onze gezellige bijeenkomsten in het atelier, ontstond het idee om een boek te schrijven. Als een ware meester-verteller had hij mij tot tranen toe aan het lachen gemaakt met zijn avonturen als student aan de kunstacademie in Den Bosch, als bewoner van De Nederlandsche Cacaofabriek in Helmond en zijn opmerkelijk creatieve strijd tegen 'het systeem'. Een avonturenroman, daar dacht ik aan, over een kunstenaar die zijn opleiding had genoten in een zeer interessante periode, met docenten die ik in musea en in mijn kunstboeken geregeld tegenkwam. Over een man die zelden gemakkelijk toegaf aan de wens van zijn omgeving. Wiens werk tijdens exposities extreme reacties had uitgelokt. Over een kunstenaarsleven met hoogte- en dieptepunten, waarop hij zelf met wijsheid en humor kon terugkijken.

Goed idee vond Hans, maar hij dacht zelf aan een oeuvre- boek, een tijdslijn. Met een bijna militaire precisie werd een plan van aanpak afgesproken en na een verrassend snelle en succesvolle 'crowdfunding' gingen we aan de slag. Hans zorgde voor de lay-out en de selectie van de afbeeldingen. Hierin werd hij bijgestaan door zijn partner Wilma van der Horst, die in de afgelopen jaren een archief had bijgehouden, waar menig kunstenaar of kunsthistoricus met een vergelijkbare taak alleen maar van kan dromen.

Tijdslijn

De titel van dit boek verwijst naar een chronologische opbouw. Aan de hand van een selectie van beelden uit het totale oeuvre, wordt op de diverse disciplines waarin Hans Kuijs zich uit, formeel en inhoudelijk teruggekeken. Dit wordt voorafgegaan door een beschrijving van zijn academietijd, waarin diverse docenten uit die tijd de revue zullen passeren.

Terugkijkend is zijn leven en werk in een aantal perioden onder te verdelen, die de golfbewegingen in het functioneren als mens en kunstenaar hebben bepaald: de opgaande lijn van een jonge kunstenaar, de tragiek overwinnend, het definitief loslaten en de eigenzinnige zoektocht naar de waarachtigheid in de kunst.

Over de tekst was hij stellig. *"Er is vaker over mijn werk geschreven. Ik zoek niet naar wat ik als afstandelijk ervaar in een kunsthistorische duiding van elk werk, maar meer naar wat jij ervan vindt en wie ik als kunstenaar ben en wat ik betekenen in het kunstenlandschap. Dus eigenlijk voortbordurend op onze gesprekken, waarbij ik nieuw werk laat zien en naar jouw ongefilterde mening vraag."*

Dit vertrouwen in mijn reactie heeft bevrijdend gewerkt. Het onverwoordbare van zijn beelden, die vaak nauwelijks objectief te beschrijven of te interpreteren zijn, heeft me vanaf het begin geboeid. Ik mocht altijd direct reageren op zijn werk, vrij associëren zonder tussenkomst van de noodzaak om het te toetsen aan de hand van begrippen als stijl, iconografie, vorm en inhoud. Dit gaf me de mogelijkheid om veel dieper door te dringen in het werk dan ik voor mogelijk hield.

Bij de totstandkoming van dit boek is echter het op voorhand loslaten van een kunsthistorische methode een te groot dilemma en daardoor onmogelijk gebleken. Niet de minst belangrijke reden was, dat in het oeuvre van Hans Kuijs zoveel lijnen te volgen zijn, dat de vaak gehoorde kritiek van stijlbreuk genuanceerd diende te worden om recht te doen aan de artistieke verbeeldingskracht van deze kunstenaar. Om de dynamiek en de diepgang van de vele gesprekken die volgden om deze publicatie tot stand te laten komen weer te geven, zal de kunstenaar ook regelmatig zelf aan het woord komen.

Academietijd 1966-1971

Blijf eigenzinnig (Jan van Haaren)

Van techniek naar intuïtie

Als ik mijn academietijd moet samenvatten dan zou ik kunnen zeggen, dat ik het constructivisme heb doorlopen in alle gradaties, met een overloop naar de mystiek middels mijn Japanse docent Koji Ogura en dat ik door de lessen en gesprekken bij Eugène Brands in vrijheid heb leren schilderen. Drie haast tegengestelde benaderingen. Het begon met zeer technisch onderzoek naar kleuropbouw en lichtintensiteit. Ik ging in feite door waar Mondriaan was gebleven. Streven naar het uitschakelen van de diepte-illusie. En technisch kleuronderzoek. Een geel vlak werd gemeten op intensiteit en daarnaast moest dan een paars vlak in dezelfde gradatie komen. Bij Mondriaan had het vooral te maken met de vergeestelijking van de kunst, zonder te verwijzen naar de waarneembare wereld. Ik was bezig met metingen, met geometrische kleurenopbouw. Als de ene vorm groter was dan de andere, dan werd deze gecompenseerd door de kleurintensiteit. Langzamerhand zijn die kleurschakeringen meer in het emotionele vlak komen te liggen. Met stippen en golfbewegingen. Vanaf dat moment had ik geen directe zeggenschap meer over de handeling. Door meer vrijheid voor mezelf te creëren ging ik openstaan voor andere vormen en voor diepte. Intuïtie ging een grotere rol spelen.

Jan van Haaren en Jan Dohmen

Ik was pas zeventien toen ik in 1966 werd toegelaten op de Koninklijke Akademie voor Kunst en Vormgeving in 's Hertogenbosch. In eerste instantie wilde ik naar de koopvaardischool, maar had mij niet goed voorbereid op het eindexamen en was daardoor gezakt op de middelbare school. Mijn tweede keuze was de kunstacademie. Directeur Jan van Haaren zag wel iets in mij. Ik moest echter nog wel mijn diploma halen, anders mocht ik niet naar het tweede jaar.

Met een groep medestudenten uit Helmond, zoals Hans van Hoek, Berry van Bokhoven, Rinus van Leunen, Hans Zoete, Misja van Daal en Leon Adriaans reisde ik met de trein naar Den Bosch. We kwamen niet uit hetzelfde jaar, maar het geeft wel aan dat er meer creatief talent uit Helmond kwam.

In de beginperiode onderzocht ik vooral. Bijvoorbeeld de verhouding tussen het kleurvlak en kleurintensiteit. Dat mondde altijd uit in meerdere werken. Het werken in series is altijd een terugkomend fenomeen gebleven. Les kreeg ik onder andere van Jan Dohmen. Ik heb hem laatst gegoogeld en wat ik nooit heb geweten is dat hij geruime tijd broeder is geweest in een klooster in Zuid-Limburg. Zijn pseudoniem was Caveto, dat 'wees op je hoede' betekent. Nu snap ik veel beter, dat het in die tijd klikte tussen hem en mij. Ik was in die jaren al op zoek naar de meer metafysische kant van de waarneming, naar de werkelijkheid achter de zintuiglijke waarneming en de spirituele kant daarvan. Hij steunde me daarin, zonder dat hij zich ooit heeft uitgesproken over waar hij

‘vandaan’ kwam. Door hem heb ik mij op de academie ontwikkelend als een allround kunstenaar, naar voorbeeld van het Bauhaus in de Weimar Republiek. Je zou kunnen zeggen dat ik in Jan Dohmen mijn professor Itten tegen was gekomen.

- noot: Johannes Itten (1888-1967) schreef o.a. in 1961: Kunst und Farbe. In 1963: Mein Vorkurs am Bauhaus.

Die ontwikkeling tot allround kunstenaar lag niet voor de hand. Want na mijn eerste jaar veranderde de structuur van de opleiding plotseling. Ik was begonnen op de afdeling Monumentale en Versierende Vormgeving. Nu werden er nieuwe afdelingen gecreëerd, en we moesten kiezen uit vier praktijkjaren in een van de nieuwe richtingen, zoals de Vrije Schilderklas, Monumentale of Ruimtelijke Vormgeving en Mode. Allemaal in gang gezet door Jan Van Haaren en het ‘Overleg van Lochem’, waardoor een ander inzicht ontstond over hoe een academie moest gaan functioneren.

- noot: Jan van Haaren was betrokken bij de totstandkoming van het structuurplan, waarin de rol en de plaats van het kunstonderwijs binnen de Mammoetwet werd vastgelegd. Hij was voorstander van grensoverschrijdende kunstscholing in plaats van een meer vakgerichte. Mede aan hem is het ook te danken, dat het kunstonderwijs een ‘ongedeelde’ hbo-status kreeg.

Ik koos voor Monumentale Vormgeving onder leiding van de glazenier Marius de Leeuw. Hier voelde ik me intuïtief het meest op mijn gemak en achteraf bleek dat later ook de beste keuze. Ik heb mij op deze afdeling vrij kunnen voelen om precies te kunnen doen wat ik wilde. Zoals constructivistisch schilderen en werken in glas, als designer van onder andere meubels en de ontwikkeling van architectuur en leefruimtes. In al deze disciplines deed ik eindexamen.

Mijn academietijd viel samen met de opstand of revolutie tegen het bestaande systeem; alles ging op de schop. Wat er ook uit voortvloeide was dat er op een gegeven ogenblik alle gipsen replica’s verdwenen of aan stukken werden gegooid. Zelf heb ik de ‘groene kop van Berlijn’ mee naar huis genomen. Dat was later nog wel pijnlijk toen Jan van Haaren, vlak na mijn afstuderen, een keer bij mij thuis kwam. Tot mijn schrik zag hij de kop opeens staan. Zijn reactie was kenmerkend voor onze relatie: “Oh, heb jij die gelukkig kunnen redden.” Geen kritiek, geen boosheid of teleurstelling. Als hij geen directeur was geweest, dan weet ik niet of ik het gered zou hebben. Tijdens en ook lange tijd na mijn academietijd heeft hij mij kunnen inspireren. Hij was een vooruitstrevende man. Onder zijn bezielende leiding werd de academie op zijn kop gezet. Niet iedereen was daar blij mee, maar ik kon hier mijn voordeel mee doen.

Steeds weer (en ik moest me vaak bij hem melden) wist hij mij op te vangen en te stimuleren om door te gaan. In het tweede jaar werd ik bijvoorbeeld een keer uit de les gestuurd door Pieter Defesche, omdat ik volgens hem niet had gedaan wat ik had moeten doen. We waren de polder ingestuurd om te gaan tekenen. In die tijd stond het Provinciehuis daar helemaal aan de rand van het buitengebied. Ik kwam terug met een stapel tekeningen waar niet veel meer opstond dan horizontale en verticale rechte lijnen in allerlei variaties. Dat vond hij dus geen

tekenen. Eenmaal bij Jan van Haaren werd die op zijn beurt helemaal enthousiast over mijn werk. En dan volgde een lang gesprek waar ik meestal veel beter uitkwam. Wat hij vooral aangaf, "Ga terug naar je afdeling, je bent veilig onder leiding van Marius de Leeuw - en kies je eigen leraren. Het maakt niet uit hoe jouw loopbaan als kunstenaar er uit gaat zien, maar blijf eigenzinnig."

Dat advies heb ik dan maar gevolgd. Ik wilde geen les meer van Defesche, maar moest dat zelf maar regelen. We kregen ook nog les van Sammy Middleton, een zwarte man uit 'The Bronx', een bijzondere verschijning op de academie. In een oude Porsche kwam hij op school, met een enorme radio op zijn schouder. Zijn lessen waren echter niets voor mij, ondanks de jazzmuziek die hij liet horen. Hij gaf bijvoorbeeld de opdracht om op een vel papier in grijzen en in cirkels te werken. Dat soort opdrachten had ik in het eerste jaar al eindeloos gehad van Jan Dohmen. Hij kon mij niets meer leren.

In het vierde jaar heeft Jan van Haaren mij meegenomen naar Gent en stelde me daar voor aan Pierre Vlerick, de directeur van de academie. Ik heb daar als stage enkele weken les gegeven over kleurenleer en het constructivisme. Na mijn afstuderen wilde hij dat ik ging werken in Parijs bij Vasarely, maar ik was daar niet klaar voor. Ook niet om met hem samen te werken bij een ontwerpbureau.

Marius de Leeuw

Marius de Leeuw was vakdocent op de glasafdeling en tevens hoofddocent van de Monumentale en Versierende Vormgeving. Ook hij heeft mij altijd gestimuleerd om mijn eigen weg te volgen.

Na mijn conflict met Pieter Defesche en Sammy Middleton zocht ik naar een oplossing om verder te kunnen. Omdat Hans van Hoek toen al een eigen lokaal had geregeld op de academie, vroeg ik aan Jan van Haaren of dat voor mij ook mogelijk was. Dat moest ik dan maar gaan bespreken met Marius de Leeuw. In ruil voor het opruimen en organiseren van het glaslokaal kreeg ik van hem mijn eigen ruimte toegewezen.

Wat me altijd is bijgebleven, is de wijze waarop hij met vaderlijk gezag mijn werk beoordeelde. Een keer had ik enkele werktekeningen voor een glas-in-loodraam totaal verprutst en ze verscheurd in de prullenbak achtergelaten. Ik stond dus met lege handen, klaar voor het moment van de beoordeling. Tot mijn stomme verbazing legde hij diezelfde tekeningen voor me neer. Hij had ze uit de prullenbak gehaald en netjes op karton geplakt. En ik kreeg nog een goede beoordeling ook. Wat ik hiervan geleerd heb was veel belangrijker dan een goed punt. Laat je nooit in met de impuls van vernietiging op het moment dat je de gevolgen ervan niet kunt overzien.

Toen ik later stage liep in een glas-in-lood atelier in Tilburg, waar hij zijn werk altijd liet uitvoeren, vroeg hij mij om mee te werken aan zijn rozet in de kathedraal van St. Jan in Den Bosch. Het was een grote eer voor mij om hieraan mee te werken.

Rolf Weber

Op het moment dat ik kennis maakte met Rolf Weber, een uit Zwitserland afkomstige constructivist en leerling van Ricard Lohse en Max Bill, was het alsof ik thuis kwam. Onder zijn leiding heb ik mijn techniek, die ik bij Jan Dohmen had aangeleerd, verder ontwikkeld en verfijnd. Gevoel voor vorm, maat en de kleurenleer leerde ik in alle facetten kennen. Vooral zijn kleurenkennis was enorm. Op een dag raakte hij tijdens de lunchpauze in een heftige discussie verzeild met Jef Diederens, die docent was op de afdeling Vrij Schilderen. De vraag was wat nu de juiste primaire kleuren waren. De strijd liep zo hoog op, dat beiden geld op tafel legden om twee van hun studenten de primaire kleuren te laten gaan kopen bij 'de Kwast', een winkel voor schildersbenodigdheden. Ik was een van die studenten en ik kwam met de juiste kleuren terug, namelijk niet zomaar rood, geel en blauw, maar magenta roze, citroen geel en cyaan hemelsblauw.

Toen ik eindexamen deed met constructivistisch werk, strakke, sobere doeken, en vergelijkbare strakke vormgeving in mijn ruimtelijke werk was hij het die, samen met mijn docent Koji Ogura, zei: "Je slaagt cum laude, maar dit ben je niet." Het zag er toen niet naar uit dat ik ooit iets anders zou gaan maken dan constructivistisch werk, achteraf hebben ze gelijk gekregen.

Muichi (Koji) Ogura

Een aantal jaren geleden heb ik nog een keer een hartelijk contact met hem gehad. Inmiddels is hij overleden. Hij was na een lange periode in Nederland uiteindelijk teruggekeerd naar zijn geboorteland Japan. In de stad Uwa had hij zijn atelier en hij werkte weer met pen en inkt in een eigentijdse stijl.

Mijn eerste kennismaking met Koji Ogura was in het café 'Het hart van Brabant', vlak onder de toren van de St. Jan in Den Bosch, waar wij als studenten vaak te vinden waren. Hij had een tekenmap bij zich en zat er wat verloren bij. Even later bleek dat hij op zoek was naar werk en liet hij de inhoud van de tekenmap zien. Het kwam niet erg verrassend over, het werk leek aangepast aan Europa, zonder specifieke Japanse kenmerken. Hij kon echter boeiend vertellen, vooral ook over zijn opleiding in alle klassieke Japanse methodes. Dit bleek voldoende voor een docentschap op de academie van lange duur. Hij introduceerde hier een nieuw materiaal, namelijk plexiglas. Hiermee maakte hij geweldige sculpturen en lichtobjecten.

Ik denk vaak met een warm hart aan hem terug. Niet zozeer vanwege zijn werk, maar vooral vanwege onze eindeloze gesprekken. Hij liet mij het mystieke van het brein ervaren. Bij hem ging het niet over het werk, wel over waar het werk vandaan kwam.

Eugène Brands

Schilderen heb ik niet van hem geleerd, wel van alles over het leven. Hij gaf les op de afdeling Vrij Schilderen en zijn lessen konden facultatief bijgewoond worden door studenten van andere afdelingen. Zijn korte CoBrA-verleden was mij bekend, zijn werk paste totaal niet bij mijn constructivistische schilderwijze. Hij intrigeerde mij vooral vanwege zijn uiterlijk en persoonlijkheid. Lange tijd heb ik gedacht dat hij een zigeuner was of een hippie.

Tijdens zijn lessen was ik er altijd volledig met mijn aandacht bij als hij ons naar muziek liet luisteren uit andere culturen en waar hij dan uitgebreid over sprak. Schilderen moesten we maar in onze vrije tijd doen. Hij bracht zeer uiteenlopende muzieksoorten mee, bijvoorbeeld van de Papoea's en de Pygmeeën. Mij heeft hij bijgebracht om echt te kunnen kijken en luisteren en open te staan voor nieuwe impulsen en alles wat op je weg komt als mens en als kunstenaar.

Ik was dan ook blij en trots dat mijn werk in 2009 bij Galerie Sir Harald Art in Venlo samen met zijn werk getoond werd.

De architecten Slothouber/Graatsma

Dit duo was in de jaren dat ik op de academie zat, internationaal uitgegroeid tot zeer gekende architecten. Zij hadden de kubus in ere hersteld met daaraan verbonden de module van menselijke maatvoering. Zij leerden mij veel over de beroemde architect Le Corbusier.

Graatsma doceerde zijn stellingen op de nieuw opgerichte afdeling Ruimtelijk. Ook bij hem was het mogelijk om facultatief zijn lessen te volgen wat ik dan ook deed. Bij hem heb ik het constructivisme waar ik mezelf mee bezig hield kunnen verdiepen. Door zijn lessen kreeg ik een aha-erlebnis, namelijk dat ik tijd en ruimte moest gaan verbinden met de emotie. Het is onbelangrijk of je totaal abstract of realistisch werkt; als de verbinding tussen tijd en ruimte en de emotie niet aanwezig is, blijft het een oninteressant werk.

Golven in het leven

Leven als kunstenaar

Kunstenaars beschouwen het als een luxe om al hun tijd te kunnen stoppen in het maken van kunst. Helaas staat hier niet altijd een riant maatschappelijke positie tegenover. Hans Kuijs leidt wat dit betreft een wisselend bestaan.

Direct na de academie leeft hij van de verkoop van zijn constructivistisch werk. Eind 1973 besluit hij gebruik te maken van de BKR (1956-1987), de Beeldende Kunstenaars Regeling, waarbij kunstenaars werk inleverden, dat werd aangekocht door de plaatselijke overheid.

Er wordt vaak negatief teruggekeken op deze bijzondere manier van subsidieverstrekking. Het zou te gemakkelijk zijn geweest voor kunstenaars en er werd niet kritisch genoeg beoordeeld door de plaatselijke commissieleden. In de praktijk liep dit wel anders.

Het werk dat Hans Kuijs in Eindhoven inleverde ter beoordeling, werd in het begin regelmatig niet gehonoreerd. Een volgende stap was een aanvraag voor hertoetsing, om zo met de commissieleden zelf in discussie te gaan.

“Bij een dergelijke hertoetsing kwam ik ook regelmatig Gerrit van Bakel tegen. Hij kampte met hetzelfde probleem als ik. Ze vonden dat het werk te vaak veranderde in een andere uitdrukkingvorm. Een keer was ook Rudi Fuchs aanwezig en hij richtte zich persoonlijk tot mij: ‘in alles wat jij doet zie ik een eigen handschrift, maar je kunt beter!’ Een wijze les, die ik tot op de dag van vandaag heb onthouden.”

In 1984 wordt de Stichting Kanaal 84 opgericht door zijn broer Louk Kuijs op de plek waar nu de grote tentoonstellingsruimte van kunstinitiatief de Cacaofabriek zich bevindt, voorheen Kunstenaarsinitiatief De *nederlandsche* CACAOFABRIEK. Hans Kuijs verbindt zich samen met Han van Heugten aan dit kunstenaarsinitiatief, dat gedurende een aantal jaren ook landelijk bekendheid verwerft.

De opgaande lijn van een zich in vrijheid ontwikkelende kunstenaar zet zich voort, totdat in 1987 zijn dochter Kamala door een verkeersongeluk om het leven komt. Korte tijd stagneert zijn werk, maar vooral zijn contact met het publiek. Omdat in dat jaar ook de BKR stopt, zoekt hij gedurende enkele jaren ondersteuning bij de sociale dienst. Kanaal 84 houdt in 1989 op te bestaan en juist op die plek gaat hij wonen en weer schilderen.

In 1993 wordt in 's-Hertogenbosch de Stichting beeldend kunstenaar Hans Kuijs opgericht. Een aantal vrienden voelt zich betrokken en zij stellen zich als doel om met de stichting zijn werk te bevorderen en hem bij de verkoop daarvan te ondersteunen. In 1994 en 1997 krijgt hij een stipendium. In 1996 verhuist hij naar Leveroy in Limburg. Eind 1996 sluit hij deze periode groots af met een installatie in alle beschikbare ruimtes van De *nederlandsche* CACAOFABRIEK: **Het verloren paradijs** (pag. 115 t/m 123).

Als gevolg van de rust van het platteland, hij gaat wonen in Leveroy met zijn partner Wilma, zijn reizen door India en verdieping in de Tantra, ontwikkelt het werk zich gestaag. Na geëxposeerd te hebben in L5 te Roermond, gaat hij meedraaien in het bestuur van het kunstinitiatief L5. Er volgt nog een stipendium in 2004.

Wellicht is er de laatste jaren door de economische crisis een kleine terugloop in de verkoop van het werk, echter zeker niet in de productie.

1. 1972-1987: van constructivisme naar figuratie

Kunst als spiegel

Hans Kuijs doet in 1971 eindexamen in diverse disciplines: schilderkunst, glas, meubeldesign en ruimtelijk werk. Het constructivisme voert de boventoon in het strakke werk dat sober oogt in kleurstelling. Hij slaagt cum laude en Jan van Haaren ziet meer dan voldoende mogelijkheden voor hem weggelegd binnen de strakke vormgeving. Zoals Hans Kuijs zelf al opmerkt, ziet het er niet naar uit dat hij ooit iets anders gaat maken dan constructivistisch werk, hoewel zijn docenten Weber en Ogura iets anders in hem zien.

Hij trouwt, wordt vader en betreft een appartement met een atelier en alles wordt ingericht met zelfontworpen meubels in strakke belijning, zwart, wit en grijs.

Geometrisch werk is voor hem een manier om zijn hoofd in een bepaalde structuur te zetten. Het hoofd stuurt de hand. Toch is al tijdens de academietijd de overgang naar meer emotie ingezet. Binnen het geometrisch werken zijn diverse benaderingen mogelijk. Kleur- en vormonderzoek werd door Jan Dohmen bijvoorbeeld op de 'Mondriaanmanier' gedoceed, meer gevoelsmatig. Max Bill en Rolf Weber schakelden gevoel echter compleet uit, alles moest af te meten zijn. Van grote betekenis bij de overgang naar figuratie zijn de gesprekken met Koji Ogura geweest. Hij zei over dit werk, waarbij schildertoets, emotie en figuratie volledig uitgeschakeld waren: "jij bent dit niet."

Vrij kort na de academie laat het werk kleurschakeringen zien die gepointilleerd zijn (pag. 44). Door de herhaling in de handeling, de reeksen punten achter elkaar, is er geen sprake meer van een gelijkmatige verdeling, maar ontstaan golfbewegingen in kleur. Dit proces zet door: de stippen worden groter, onregelmatig over het vlak verdeeld. Dan komen elementen uit de natuur de compositie binnen, zoals de bliksem en wolken (pag. 48). De kleurvlakken zijn niet meer ongemengd en volledig plat, maar krijgen door schaduwwerking meer diepte.

"Ik kreeg steeds meer behoefte aan vrijheid in het handelen. Dit had ook te maken met de behoefte om kunst niet alleen kunst te laten zijn. Ik was toen al op zoek naar de andere kant van de berg, zonder dat ik me, zoals later, had verdiept in de Tantra filosofie. De spirituele, mystieke kant van het leven en de kunst hield me bezig. Ik zag kunst als een vaartuig om dichterbij mezelf te komen en hierdoor ook dichterbij de zin van het bestaan."

In 1974 maakt hij een werk met een veelzeggende titel: **Het spiegelbeeld van het IK** (pag. 43). Op een plankje ligt de poederdoos van zijn moeder. Op het spiegeltje daarvan ligt een ui, als een metafoor voor het individu. Pel de ui af en je komt tot de kern.

Vanaf eind jaren '70 maakt Hans Kuijs grote doeken met vrouwenfiguren, portretten en stilleven van flessen, tafels en bloemen. Het verschil in opvatting en uitwerking in amper tien jaar tijd lijkt enorm. Zijn oude

leermeester Jan van Haaren noemt het 'uitdrukkingsvormen van onzekerheid' (pag. 64). Zelf geeft Hans Kuijs aan, dat vrijheid in schilderen pas mogelijk is als je er sterk genoeg voor bent.

"Achteraf gezien was ik toe aan een uitweg in mijn constructivistische onderzoek. Het was klaar. De weg werd te eng. Ik voldeed niet aan mijn eigen eisen. Als kunstenaar zocht ik voortgang in het kunstenaarschap en hier lag de opening. Voor mijn gevoel was het verschil met het constructivistische werk echter minder groot dan iedereen dacht. Ik gebruikte nog steeds dezelfde kleuropbouw en kleurschakeringen en dezelfde aandacht voor de compositie."

Stijlkenmerken en de betekenis daarvan

Het verschil in uitwerking is volgens de kunstenaar dus minder groot dan de beelden doen vermoeden. Hij doelt hier op een aantal formele aspecten van het werk, namelijk kleurgebruik en de wijze waarop hij zijn compositie opbouwt.

In zijn constructivistische werk zijn kleurvlakken in afmeting en intentie zodanig geordend en berekend, dat elke vorm van dieptewerking wordt voorkomen. Verschillende kleurvlakken houden elkaar in balans (pag. 37). In het nieuwe werk is er wel degelijk sprake van dieptewerking, maar de compositie blijft helder, de geschetste ruimte roept nauwelijks verwarring op. Enkele lijnen bepalen de ruimte, in de vorm van een gordijn, een vloer, een bed, of een tafelrand. Kleuren worden gebruikt om elkaar te ondersteunen of te versterken. Geel naast blauw of paars. Gele bloemen staan in een vaas op een blauw kleed, terwijl de donkere achtergrond ze een bijna neonachtige felheid geeft. Een vrouwelijk figuur in een blauwe jas met gele bies wordt omgeven door ruwe verfstreken in warm rood en groen (pag. 53). Toets, kleur, licht en schaduw geven de figuratie diepte, maar ruimte en figuratie hebben hier een vergelijkbare waarde. Alsof de kunstenaar de integriteit van het platte vlak, al dan niet bewust, heeft willen bewaken.

Wanneer stijlelementen worden besproken, wordt vaak uitgegaan van een opzettelijke keuze van de kunstenaar. De handeling als een bewust en betekenisvol proces. Voor Hans Kuijs is een dergelijke werkwijze in deze fase een logisch gevolg van zijn jarenlange training en eindeloze vormonderzoeken op de academie. "Hierdoor beheers ik de basis. Het kan bijna niet fout gaan met de compositie, vlakverdeling, kleur en de menselijke figuur. Maar dit werk was niet zozeer het gevolg van een bewust vormonderzoek, het ging meer automatisch, omdat ik werk wilde maken dat uit mijzelf kwam. Natuurlijk zocht ik naar de juiste balans. Ik had binding met het kleurgevoel en de antroposofische denkwijze van Mondriaan. Net als hij wilde ik de wereld verbeteren. Daarnaast onderzocht ik meer klassiekere werken, zoals die van Manet. Zoals hij die fluitspeler heeft neergezet, met een blauwe schaduwlijn in een volledig abstracte ruimte. Voor mijn voortgang was het nodig om persoonlijker te werken, maar het verhaal moest wel gedeeld worden. Door die simpele compositielijnen is de beschouwer welkom. Hij hoeft geen moeite te doen. Opmerkelijk genoeg is mij dit vaak verweten: 'het komt er niet uit en het blijft er niet in'."

De gevolgtrekking dat er mogelijk formeel niet zoveel veranderde staat haaks ten opzichte van het inhoudelijke aspect. Intieme en zinnelijke naakten, heftige beelden (pag. 52-55), op groot formaat getoond aan het publiek. Jan van Haaren noemde het beelden van verwarrende gevoelens in voorstellingen van angst, twijfel en raadselachtigheid. De kunstenaar was volgens hem zijn zekerheid verloren. In 1980 sprak kunstcriticus Lily van Ginneken naar aanleiding van zijn deelname aan de Brabant Biënnale in Breda over geweldige schilderijen, maar, zo vroeg zij zich af, is hij wel wild genoeg?

- De Nieuwe Wilden (Duits: Neue Wilde) is de naam die wordt gebruikt voor een 20e-eeuwse, naoorlogse kunststroming ontstaan in Duitsland omtrent 1980.

Het zijn pogingen om hem 'opnieuw' te classificeren. Een passende plaatsing in het kunstenaarslandschap is in zijn geval keer op keer lastig gebleken. Regelmatig is hem verweten stijlbreuk te plegen.

Theoretici maken bij hun beoordeling vaak gebruik van een stijlanalyse. Stijl en inhoud zijn twee totaal verschillende grootheden in het werk van een kunstenaar. Met stijl wordt gekeken naar bijzondere vormkenmerken, de overeenkomsten en verschillen ervan, de vergelijking met tijdgenoten. Een stijlanalyse is vooral praktisch als het werk moet worden geordend, toegeschreven of gedateerd. Het helpt om het typische handschrift van een kunstenaar te onderscheiden. Zeg maar een soort alfabet waarmee het werk gelezen kan worden. Voor een kunstenaar die midden in zijn ontwikkeling staat, kan een dergelijke analyse nuttig, maar ook beklemmend werken. De artistieke vrijheid kan hiermee aan banden worden gelegd.

Het opmerkelijke is nu, dat in de kunstgeschiedenis genoeg grote kunstenaars juist worden geroemd door stijlbreuk. Neem Picasso of de 'meester' van de stijlbreuk: Picabia. Een simpele verklaring is dat veel kunstenaars niet opzettelijk bezig zijn met het zoeken naar of handhaven van een stijl. Zo ook Hans Kuijs. Hij is van nature een onderzoekende kunstenaar. Voor hem is dit de juiste weg en een logisch gevolg van zijn opvattingen over het kunstenaarschap. Zijn zoektocht naar inhoud. Kunst moet voor hem een overdrachtelijke betekenis hebben. De vorm is daaraan ondergeschikt.

2. 1987-2000: De overgang naar verdieping en vrijheid

Verfstreken hebben jou doen geboren worden (Hans Kuijs 28 september 2004)

Vrijheid in handelen

Na de dood van zijn dochter Kamala gaat Hans Kuijs wonen in de ruimte waar voorheen Stichting Kanaal 84 was gevestigd, De Nederlandsche Cacaofabriek in Helmond. Er volgt een periode van stilte. Hij tekent en schildert wel maar treedt niet met zijn werk naar buiten -op enkele grote doeken na- gedurende een periode van ongeveer zes jaar. Pas met het oprichten van de 'Stichting beeldend kunstenaar Hans Kuijs' wordt weer contact gezocht met het publiek.

In deze periode neemt overgang naar verdieping en vrijheid definitieve vormen aan. Vrijheid om niet uitsluitend bezig te zijn met techniek, waarneming of verfheid. Hij ervaart dat het persoonlijke trauma naast verdriet ook opening kan bieden door nieuw werk te maken. Een zelfportret uit 1988 (pag. 72) toont twee kanten in het door een glasplaat doorkliefde gezicht. Links bijna een doodskop, rechts de opening naar het leven. Er ontstaat ruimte om gedachten direct een weerklank te geven in beelden. Niet de overweging vooraf, maar de handeling zelf wordt bepalend voor het werk. Sommige tekeningen uit deze periode zijn erg persoonlijk, rauw, een directe vertaling van het leed. **De geboorte van een schilder** (pag. 77) is geen vrolijke gebeurtenis. Het kondigt al wel een nieuwe beeldtaal aan, waarin zijn gedachten direct worden omgezet. Hij laat zien wat hij denkt en voelt. Gedachten en ervaringen komen via zijn handen op papier of doek in vormen en figuren, die steeds vaker terugkomen. Zoals in dit werk een hert.

“Op negenjarige leeftijd maakte ik voor het eerst kennis met het hert als symbool van Sint Hubertus. Ik was compleet onder de indruk van het dier met dat gewei en het kruis daartussen. Dat gevoel van verwondering is altijd gebleven, het is voor mij een heilig dier, met een spirituele lading. Het is echter niet zo, dat dieren in mijn werk elke keer hetzelfde betekenen, of precies die uitleg hebben zoals in de boeken staat. Ze zijn zeker bedoeld om een verhaal te vertellen, maar het zijn geen vaste formules. Het eerste dier dat ik kon schilderen na de dood van mijn dochter was een vogel. Voor mij was dat een symbool voor de vrijheid in mijn hoofd.”

Op het moment dat het begrip symbool naar voren komt, zou het voor de hand liggen om aansluiting te zoeken bij het symbolisme in de kunst, dat zich vanaf het einde van de 19e eeuw tot ver in de 20e eeuw in de beeldende kunst en literatuur manifesteert. Voor symbolisten krijgt kunst een grotere betekenis als het boven het persoonlijke en de weergave van de realiteit uitstijgt. Symbolen worden daarbij gezien als beelden die ruimte bieden aan verbeeldingskracht, spiritualiteit, fantasie, intuïtie en het onderbewustzijn. Gevoel en emotie spelen daarbij zeker een belangrijke rol. Het betreft hier een stroming in de kunst, waarin een overeenkomst in denken centraal staat en niet in stijl. Kunstenaars als Gauguin, Kandinsky en Mondriaan zochten elk naar een eigen beeldtaal om hun hogere doel te bereiken.

Ook Hans Kuijs zou in het verlengde hiervan een symbolist genoemd kunnen worden. Dan blijft echter de definiëring van het begrip symbool een lastig punt. Symbolen hebben in het algemeen een vaste betekenis en in zijn geval is dit dus niet zo.

Metafoor

“Ik heb me altijd enorm verbaasd over de vele interpretaties van mijn werk. De uitleg van de symboliek of de verwijzing naar bekende fabels of spirituele verhalen vond ik altijd erg verrassend. En hoezeer ik ook overdrachtelijk werk wil maken, is het niet de bedoeling om mijn boodschap of mijn betekenis hierbij leidend te laten zijn. Ik wil juist graag dat iedereen het werk zelf kan interpreteren. Maar ik wil wel toelichten hoe bepaalde dieren, figuren of voorwerpen die alsmaar terugkomen in mijn werk zijn ontstaan.

Bijvoorbeeld de haas. Tijdens een vakantie in het zuiden van Frankrijk kwam mijn dochter, zij zal toen vier jaar geweest zijn, op een ochtend naar mij toe. “Kijk eens papa”, en ze tilde haar handjes naar mij op met daarin drie dode haasjes. Na deze ervaring blijft de haas terugkomen in het werk, maar wordt steeds aan andere emoties gekoppeld. Vaak schilder ik dieren als ik ze letterlijk ben tegengekomen. Net als de eekhoorn. Het kwam een keer voor dat ik drie dagen achter elkaar bij de beukenhaag een eekhoorn zag die hazelnoten aan het verstoppen was. De eekhoorn wordt gezien als een dier, dat eten verzamelt voor slechtere tijden, dus goed op de toekomst voorbereid. Maar toen ik na die drie ontmoetingen met die eekhoorn een aquarel schilderde, ontstond het beeld van een liggend personage, gewikkeld in doeken met daarboven op een grote eekhoorn. Voor mij is die eekhoorn een metafoor voor de zorgzaamheid van de psyche van de ziel. Hij bewaakt het goede van die figuur. (pag. 197). Het zoeken naar een metafoor in de vorm van een dier gebeurt dus niet bewust. Het is het gevolg van een letterlijke ontmoeting met dat dier in combinatie met een bepaalde emotie. Maar altijd blijft die dubbele interpretatie, ook bij mijzelf. Als ik een havik zie die zich in een duikvlucht naar beneden op een jong konijntje stort, dan denk ik: wie is hier nou de prooi? Ogenschijnlijk natuurlijk dat konijn, maar als je het doortrekt naar jezelf, dan is die vogel ook een prooi: hij kan niet anders dan deze handeling verrichten.”

Bloemen en boten

In die eerste moeilijke jaren schildert hij vaak bloemen. Zachte werken, nauwelijks te vergelijken met de heftige gebaren en de ruwe toets uit de periode hiervoor. Bloemen ziet hij als een rustpunt in zijn leven en werk. Hij heeft dit nodig, om het verdriet te verwerken. Ze hebben een helende kracht, ze geven energie om daarna weer verder te kunnen. De bloemen zijn sprekend, betekenisvol, niet per se natuurgetrouw geschilderd, tegen een rustige achtergrond of omgeven door warme kleuren. Met de titels maakt hij iets duidelijk. Bloemen die het kwaad voorbij zijn. Drijvende kracht.

Het zoeken naar een dergelijk rustpunt blijft. Nog ieder jaar maakt hij een bloem. Het gaat hem altijd om de inhoud boven het aangename beeld. In 2000 schrijft hij een gedicht, waarin hij de roos vergelijkt met de mens. Hij beschrijft hierin hoe een roos tot bloei komt door het licht van buitenaf en hoe de mens tot bloei komt door van binnen uit zijn eigen ik te verwezenlijken.

Daarnaast komt de boot terug in zijn werk en in zijn leven. “Ik had iets met boten. Toen ik nog op de lagere school zat, heb ik vaak allerlei boten gemaakt die ik dan in de Warandevijver in Helmond liet wegvaren. Zelden kwamen ze terug aan de kant, omdat ze voortijdig zonken. Hier is de kiem gelegd dat ik in eerste instantie naar de koopvaardischool wilde. Het ging mij om de vrijheid die ik in het varen zag. Uiteindelijk heeft de kunst mij dat gebracht.”

Zijn woon- en werkomgeving is een oud fabriekspand. Hij betreft de voormalige expositieruimte van Stichting Kanaal 84. Het lijkt hem een mooi idee om in zijn ruimte een slaapplek te maken met een boot. Vervolgens gaat hij op zoek naar een flinke sloep, maar daar is het ook verder bij gebleven.

Boten blijven hem inspireren. Het begint met een tekening van een simpele lijn, die zich ontwikkelt als een golf. Hierna komt er een bootje op. Het is voor hem een metafoor voor een voertuig in het leven. De weg die een auto moet volgen is gestructureerd, terwijl een bootje op het water alle kanten op kan gaan. Terugkijkend valt op dat de bootjes lange tijd geen besturing hebben gehad, maar de laatste tijd komen er zelfs roeipanen in voor.

Pentimenti

Het is ook in deze periode dat hij doeken gaat overschilderen. Dit fenomeen zal blijven terugkeren. Hij ziet het als kruispunten in zijn werk. Zelf is hij er vaak heel gelukkig mee en dat kan opmerkelijk genoemd worden, omdat de gebruikte term bij dit handelen 'pentimenti' is. Dat komt van het woord berouw. Sinds beroemde kunstwerken met röntgenstralen zijn onderzocht, is meer inzicht ontwikkeld in de ontstaansgeschiedenis van de afzonderlijke werken. Een overschildering kan het gevolg zijn van letterlijk spijt of berouw over het voorafgaande werk, een verbetering ervan of een ander inzicht.

Berouw is misschien wel een essentieel onderdeel in het werk van Hans Kuijs, maar dat heeft dan niet letterlijk te maken met datgene wat eerst kwam. Het gaat om de tijd ertussen, een nieuwe kijk die is ontstaan en de emotie die verandert. Soms volstaat dan een reactie in een nieuw losstaand werk, als een logisch gevolg op het oudere werk. Met de overschilderingen slaat hij echter een veel directere brug tussen verleden en heden, in tijd en emotie.

Een portret van zijn dochter uit 1985 (pag. 65), nog te zien op een foto van een expositie in Stichting Kanaal 84 met de titel **Het nutteloze**, toont het naakte meisje dat een rode bal in de lucht houdt. Op het doek zijn blokjes genaaid, als een laatste verwijzing naar de constructivistische periode. Vrij kort hierna verandert het doek (pag. 68). De bal wordt donker ultramarijn blauw, de ruimte waarin zij nu meer lijkt te zweven, is donker smaragdgroen en meer abstract. Een schilderkunstige oplossing om het verschil in diepte op te lossen. Hier grijpt hij terug op de kennis van het constructivisme, over de werking tussen tijd en ruimte.

Vol-ledig (pag. 95). Een magnoliatak, omgeven door zachte, goudgele tinten. De bloem helder roze-wit. Dit werk is gemaakt op een portret (en face) van zijn dochter dat hij na haar dood heeft geschilderd en nooit geëxposeerd. Tijdens Pasen van het jaar daarop, ziet hij het 's nachts opeens staan in het atelier en schildert het portret weg. Alleen de achterkant van het hoofd en het lange blonde haar blijft over. Precies een jaar later, ook met Pasen, ziet hij het weer staan en schildert de magnolia erop in de vorm van een kruis. Dit beeld en de titel Vol-ledig verwijzen naar de noodzaak om het denken over haar dood rond te krijgen. Door het licht worden gedachten opgelost, het verhaal volledig afgerond.

Zes jaar (1985-1991) werkt hij aan **Bloemen, die het kwaad voorbij zijn** (pag. 86). Een staand doek, met klapprozen, die op een achtergrond in okertinten zijn geschilderd.

“Het is begonnen in een horizontale compositie, van een liggende vrouw tegen een gouden achtergrond en een Arabisch baldakijn. Het idee was dat de vrouw zich door het baldakijn beschermd moest weten. De toeschouwer kon zich beraden over de wijze waarop hij in zijn rol als gluurder functioneerde. Dit doek is tweemaal geëxposeerd. Na anderhalf jaar kwam ik een keer laat thuis en heb ik het rechtop gezet en schilderde een kolossale oermoeder, net als bij de Azteken in een houding, waarbij ze zittend leek te baren. Dit heb ik nooit geëxposeerd, het stond er maar. De volgende stap was, dat ik er in primaire kleuren punten op heb gezet, in een doorsnede van 5 tot 10 cm. Helemaal bezaaid. Dat bleef ook maar staan, zonder het te tonen. Na een jaar heb ik een dikke laag oker boven aan de rand gezet en vanaf hier de verf met een rakel naar beneden getrokken. De vrouw was nog een beetje te zien, net als een aantal punten, maar de rest was weg. Ook dit was niet wat het moest zijn. Weer ging er tijd overheen en opeens kwamen de klaprozen erop en die zijn nooit meer weggegaan. Het schilderij heeft zich vernieuwd. Voor mij ligt de betekenis in de opeenvolgende scènes die als spiegels op elkaar zijn gelegd en waarvan je restanten blijft zien. De klaprozen vertellen het intense verhaal van alle schilderijen; het levensverhaal van mijzelf, namelijk dat je door moeilijke situaties heen moet. Het een volgt letterlijk op het andere.”

Het verloren paradijs (1996-1997)

Begin 1996 breekt een nieuw tijdperk aan, zeker wat zijn behuizing betreft. Hij gaat samen met zijn partner wonen in de landelijke omgeving van het Limburgse dorp Leveroy. Hiervoor heeft hij met overtuiging en nieuwe daadkracht twee jaar gewerkt aan een grote installatie, die zich zal uitstrekken over alle beschikbare ruimtes van De *nederlandsche* CACAOFABRIEK. **Het verloren paradijs** wordt een belevingsruimte, waarbij de titel leidend is. Hij laat er zijn gedachten volledig op los, om vervolgens in alle vrijheid bestaand en nieuw werk te combineren. Deze benadering past hij ook in latere installaties toe, in tegenstelling tot de rest van zijn werk, waarbij hij de titel juist achteraf kiest. De installatie bestaat uit schilderijen, tekeningen, aquarellen, foto- en videobeelden. En dat in combinatie met objecten, geluid en beweging, zoals een spoortrein, een door de ruimte slingerend oog in gang gezet door een fabrieksventilator en voorbij trekkend langs beschilderde panelen die betrekking hebben op zijn bezoek aan Terezín. Een voormalig concentratiekamp waar vele kinderen het leven lieten. Een levende haan maakt het beeld compleet. Na zes weken heeft het dier een eigen kunstwerk gemaakt, doordat de resten van zijn voer door de plankenbodem zijn gezakt in de vorm van een langgerekte ruimtelijke driehoek. De haan als veelzeggende metafoor voor enerzijds het verraad, anderzijds als het dier dat kraaiend een nieuwe dag en dus een nieuw begin aankondigt.

Ruimtelijk werk

Ook in zijn ruimtelijke werk is hij vrij kort na de academietijd over gegaan van puur vormgericht naar betekenisoverdracht. In een strakke stijl maakt hij de constructie **Animus en Anima** (pag. 41). De archetypes uit het collectieve onderbewustzijn van Jung. De zwarte piramide is de stijgende mannelijke energie, die de

vrouwelijke energie, in de vorm van een wolk, doorboort. Zijn latere ruimtelijke werk komt tot stand door nieuwe onderdelen samen te voegen met materiaal dat hij in zijn directe omgeving vindt. En uit eerdere installaties worden objecten hergebruikt in latere settings, te vergelijken met de geschilderde pentimenti. Bijvoorbeeld bij het beeld **Bewierookt dromen** (pag. 120), bestaat de rol voor een deel uit het opgerolde schilderij, dat is meegereisd van de expositie **Het nutteloze** (Stichting Kanaal 84, 1985) naar de installatie **Het verloren paradijs**. Hoewel de uitgedrukte gedachten ontegenzeggelijk meer diepgaand zijn geweest, hoeft dit ruimtelijk werk zeker niet loodzwaar binnen te komen bij de beschouwer. In **Herinnering aan mijn eigen voortbewegen** (pag. 129) lijken de inspanningen van de kip tevergeefs. Het ijle, deels transparante dier, een weergaloze combinatie van lijnen en massa, oogt tegelijkertijd in beweging als daarin bevroren. De bevroren beweging geeft de beschouwer echter aangenaam de tijd om de aan de bamboe vishengels bungelende ‘gedachten’ eens voorbij te laten komen.

In en om het huis van Hans Kuijs staan en hangen overal ruimtelijke objecten, die herinneren aan zijn installaties. Een wagenwiel, een bronzen kop of een roze vleeskleurige haas, gemaakt van gaas, papier-maché, bijenwas en pigment. Vooral dit laatste object (pag. 119) is een goed voorbeeld voor het paradoxale in zijn werk. De kauwgomkleur en de textuur van het dier geven het een luchthartige charme van een haas uit een kinderboek, tenminste, zoals het daar hangt aan de muur. Het zou van een afstand een lappenpop kunnen zijn, waarmee een poppenspeler elk moment aan de slag kan om er een aangenaam sprookje mee tot leven te wekken. Echter in een bepaalde houding, liggend op de vloer, verandert dit beeld plotseling in een directe confrontatie met de wreedheid in de natuur. De poten onhandig uitgestrekt, het niet complete lichaam, ontdaan van het vel en verwrongen, als een Guernica-figuur. Het is deze wisselwerking die zijn werk zo blijvend boeiend maakt. Maar er is ook ander werk. Met dierlijke resten, zoals vogelpootjes, een schedel van een dier, het gewei van een hert. Dit ziet hij zelf meer als een vorm van sjamanisme. Hij maakt zijn eigen bezweringsrituelen, die ontstaan vanuit verschillende gedachten. Bijvoorbeeld twee losse onderdelen van een hertengewei met een stuk draad er omheen. Een dier dat zich heeft verstrikt in die draad en zich heeft losgewrikt. Was het een strijd om verder te kunnen leven of een doodsstrijd? Hij voegt aan die strijd een tot draden toe gescheurde doek toe, zodat het opeens een ander beeld wordt. Hij geeft een andere wending aan het verhaal. Hiermee verwijst hij naar het bestaan, naar de sterfelijkheid en naar bepaalde atmosferen waarin de mens verkeert die misschien niet direct verklaarbaar zijn. Het heeft niet direct met een bepaald godsbeeld te maken, of met angst voor de dood, maar het is meer om een verbondenheid uit te drukken met zijn directe omgeving, met de seizoenen.

3. 2000-heden: Tantra en maatschappelijke betrokkenheid

Tantra en de alledaagse realiteit

Het wonen in Leveroy brengt rust en biedt tegelijkertijd ruimte tot verdieping. Al jaren is hij geïnteresseerd in wat er achter zijn denken en handelen steekt. Als kunstenaar is hij niet bezig met de weergave van de realiteit, de illustratie van een verhaal of met het onderzoek van schilderkunstige principes. Zijn kunst is een directe weergave van zijn gedachten. Soms heel direct op papier, waardoor de handeling, de lijn of penseelstreek niet meer bijgewerkt kan worden. Als een kalligraaf tekent hij met minimale beeldelementen verhalen die nauwelijks te visualiseren zijn in een enkel beeld. Zijn metaforen lijken uiterst persoonlijk, maar bieden ook aan anderen een opening tot reflectie met een eigen interpretatie.

Het is deze ambiguïteit in zijn werk die in 2000 herkend wordt door een monnik uit de Himalaya. Ook ziet hij dat de tekeningen die Hans Kuijs maakt, terwijl er om hem heen gesprekken plaatsvinden, daarna precies aan de juiste persoon worden gegeven. Hij geeft hem de raad om deze kwaliteit uit te bouwen door vrij van het hoofd te handelen met het hart.

Er volgt een periode van reizen in India en het Himalaya-gebergte en een verdieping in de Tantra. Dat biedt hem de mogelijkheid om verder te gaan dan alleen het afpellen van de ui en het spiegelen van de ik.

“Door Tantra leerde ik dat ik verder moest gaan dan de kern. Want eenmaal daar gekomen ontstaat de vraag: is de kern wel datgene wat de kern laat zien? Ben je niet meer dan de kern? Je kunt het vergelijken met de zoektocht naar het kleinste atoomdeeltje, is het kleinste deeltje nu werkelijk ontdekt? Met die eindeloze zoektocht stuit je op de dualiteit in het leven. De paradox in het bestaan. Al het goede heeft ook een kwade kant. Leven en dood horen bij elkaar. Het een kan niet zonder het andere bestaan. Onrecht, meningsverschillen of zelfs oorlogen ontstaan, omdat de mensheid op een bepaald moment ergens voor kiest en die keuze wil handhaven door regels. Desnoods met geweld. Maar wie bepaalt of die keuze de juiste is? Zijn we als mens daarin vrij om te kiezen?

Een Tantra Meester zei eens: ‘Jouw werk en leven is zo ingericht zoals het is, omdat het verschil een eenheid vormt. Daarom kun jij jezelf veroorloven alles en steeds weer opnieuw aan veranderingen te onderwerpen. Het is niet de authenticiteit van jezelf en het werk alleen. Dat zou jou tekort doen. Maar het is verbonden met het inzicht in eenheid, zonder angst’. Mensen staan vaak te ver af van hun eigen ziel. Het is niet zo dat Tantra de enige bron is voor mijn spirituele denken. Het is een samengaan van allerlei religies en uitgangspunten die te maken hebben met de menselijke interactie. Maar geen dogma’s. Wat Tantra leert is los te breken van allerlei aannames en beperkingen. Volgens Tantra word je pas een volledig mens als je dicht bij jezelf staat. Met volledige vrijheid in denken, niet gebonden aan regels alles omarmen wat er is met je hoofd en je hart.

In het leven en de kunst lijkt de natuurlijke relatie tussen de alledaagse realiteit en het bovennatuurlijke verdwenen. Dit zie je nog wel in de Oosterse kunst, in primitieve kunst en ‘outsiders art’, daar gaan hoofd en hart

nog vaak samen. Het laboratorium voor creativiteit zit in jezelf en in een samenspel met je materialen kun je dat wat binnenin zit uiten. Voor het kunstenaarschap levert mij dit openingen naar steeds nieuw werk. Maar op het moment dat ik hierbij zou uitgaan van een bepaalde markt, dan droogt de inspiratiebron op. Ik probeer zoveel mogelijk te bereiken, door zo min mogelijk in mijn denkpatroon te zitten terwijl ik me realiseer, dat ik niet onder mijn manier van tekenen en schilderen uitkom. Dit is mijn gereedschap en hiermee laat ik de zaak los. Ik creëer een leegte, waardoor er ruimte is om iets te laten ontstaan net als bij een toom paarden: je laat de teugels los en ze gaan alle kanten op, als je dat durft, dan kom je tot verwondering en bevrijding.”

De combinatie van volledige vrijheid en afstemming op de markt of het publiek is een interessant onderwerp binnen de kunstgeschiedenis. Vanaf de 19e eeuw is het niet meer vanzelfsprekend dat kunstenaars direct in opdracht werken. Kunstenaars kunnen zich vrij gaan uiten, maar daarbij moeten ze zich zelf gaan oriënteren op de markt, en werken zonder de inbreng van rijke of machtige opdrachtgever. Die vrijheid is betrekkelijk. Regels en maatstaven van kunst worden wel degelijk bepaald en in stand gehouden, alleen nu door het topsegment van de kunstwereld, zoals de academies, de musea, kunstpodia en topgaleries. Het afwijken van de norm uit onvrede met de strikte en soms benauwende richtlijnen heeft zeker in het Modernisme tot controverses geleid, maar ook tot een explosie van creativiteit en scheppingsdrang. Voor inspiratie werd verder gekeken dan alleen naar de traditionele westerse kunstuitingen. Afrikaanse kunst, volkskunst, naïeve en primitieve kunst en kunstuitingen van mensen die helemaal buiten het officiële circuit stonden. In 1948 zet kunstenaar Jean Dubuffet de zaken op scherp met de introductie van Art Brut, om hiermee de spontane en inventieve uitingen van geesteszieken als ‘zuivere’ kunst te duiden. De gevestigde kunst noemt hij Art Culturel, die volgens hem echter nooit 'puur' kon zijn. Een reeks van tentoonstellingen met werk van psychiatrische patiënten is het gevolg. Na de Tweede Wereldoorlog verandert het Nederlandse kunstlandschap in sterke mate. CoBrA zet alles op zijn kop. Deze korte periode in de naoorlogse kunst (1948-1951) maakt de weg vrij voor totale vrijheid, los van de academische eisen en het intellectualisme dat voorheen het officiële kunstcircuit bepaalt. Primitieve kunst, uitingen van kinderen en geesteszieken hebben voor hen de benodigde spontaniteit.

- noot Kunst van de 20e eeuw, 2001. Taschen

Vanaf de '70-er jaren heeft men de term ‘Outsider Art’ bedacht, een verzamelnaam voor alle creatieve uitingen die buiten het reguliere circuit vallen. En, zoals vaker met classificaties, leveren de gestelde marges meer discussie op dan gemak om dit werk te onderscheiden van de rest. Wat deze uitingen wel met elkaar gemeen lijken te hebben: het werk is tot stand gekomen vanuit een persoonlijke behoefte, zonder daarbij op professionele wijze gericht te zijn op markt of publiek. Zonder blijk te geven van kennis van de traditie of techniek wordt ruim baan gegeven aan creativiteit. Maar wanneer heeft dit vaak uiterst persoonlijke of zelfs dwangmatige handelen bestaansrecht als kunstwerk? Wanneer is het slechts een gevolg van therapie, meer dan van een bewuste zoektocht naar oprechte kunst?

Hans Kuijs zoekt naar bezieling in de kunst, waar hoofd en hart samen gaan. En hoezeer hij dit aspect herkent en bewondert in het werk van bijvoorbeeld (de bekende) 'outsider' Adolf Wölfli, zijn eigen werk is wel degelijk gestoeld op regels, zijn hand onmiskenbaar getraind en van een grote technische vaardigheid getuigend. Voorop staat dat hij zijn creatieve handelingen doorziet. De volledige vrijheid die hij zichzelf toe-eigent staat een bepaalde methodiek niet in de weg. En andersom. Hij neemt een beslissing daar waar nodig is.

Zijn startpunt is de behoefte om iets te creëren. Dan volgt de materiaalkeuze. Eerst de drager. Afhankelijk van de richting waarin zijn gedachten gaan kiest hij voor de directheid van potlood en aquarel, of de meer bedachtzame werking van olieverf. Ei-tempera vereist een bepaalde voorbereiding.

Een leeg blad heeft de begrenzing van de maat. Maar in zijn geest geldt die beperking van de maat niet. Zijn gedachten gaan verder. Toch weet hij de ruimte waarin zijn gedachten gestalte krijgen af te bakenen met een paar lijnen. Hij beveiligd als het ware het onderwerp, beperkt het tot de kerngedachte door alleen aandacht te vragen voor wat zich daar afspeelt.

Vervolgens laat hij zijn gedachten door zijn handen naar buiten stromen. Hoofd, hart en lichaam verenigen zich in de handeling. Dat komt dan op papier. Maar dat hoeft niet het eindresultaat te zijn, want vrijheid staat ook toe, dat de drager en de verf hiermee niet gedefinieerd worden. Ook de verf kan weer drager worden van een gedachte, totdat het beeld geen handeling meer toestaat, dan slechts de toevoeging van een kleur die het gevoel van dat moment bepaalt. Het resultaat is goed of fout. Pas na afloop van dit proces wordt het verhaal duidelijk.

En hier ligt een belangrijk verschil tussen dwangmatig handelen en de mogelijkheid van deze kunstenaar, die door training en intuïtie daaraan weet te ontsnappen. Voorop blijft staan, dat het verhaal moet overkomen, het moet verteld worden. Daar zit voor hem het bestaansrecht van zijn werk. Voor hem zit de waarachtigheid van zijn kunst in de geestelijke vrijheid, de gedrevenheid om te scheppen, het loslaten van regels tijdens de handeling en weten wanneer te stoppen, voordat een beeld wordt kapot getekend.

Verhalenverteller

"Verhalen vertellen, dat mocht niet in de '80-er jaren, het werk moest voor zichzelf spreken. Hier ben ik van afgeweken. Het is niet zo, dat ik mijn ego direct op het doek wil smijten in een orgie van kleur, toets en lijnen. Het komt voort uit de zoektocht naar de waarheid van de kunst en van de mens als persoon. Soms is het een zeer persoonlijke zoektocht in mijzelf.

Bijvoorbeeld de serie met negen tekeningen over de ware kunstenaar. Op een pasteltekening (pag. 271) zie je de kunstenaar in gebed, gebogen in zijn overdenking, eenzaam in zijn zoektocht, ontworteld omdat hij iedereen buitensluit, maar de tafelpoten krijgen wortels, hij moet aarden. Die beeldtaal is voor mij heel letterlijk. Soms zit ik in gedachten zo vastgeroest, dan voelt dat net als gespijkerde gedachten. Het lukt me dan bijna niet om mijn hoofd open te zetten voor andere gedachten. Vervolgens schilder ik een hoofd met een groot brein met spijkers erin (pag. 224). En dat kan alleen maar, omdat voor mij het moment al voorbij is, de bevrijding van die vastzittende gedachten heeft plaatsgevonden. Ik leg dat proces vast in een beeld, ik dwing mezelf beeldend

filosofie te bedrijven. Regelmatig verwonder ik mezelf over wat er ontstaat en dit geeft me dan weer ruimte om verder te gaan. En hoewel het voor mij een persoonlijk werk is, ervaar ik dat het beeld ook door anderen wordt opgepikt. Het zijn beelden waar je alle kanten mee opkunt. Iedereen past het toe binnen het eigen denkpatroon, de hele wereld heeft last van gespijkerde gedachten, vooral ook in de politiek. Het is boeiend om de reactie op dit werk van anderen terug te krijgen. De gedachten en illusies van de beschouwer dragen bij aan het totaal. Als dat bij elkaar komt, dan ontstaat er een diepere laag, die ook weer betekenis heeft. Het werk heeft een realiteit, maar de tijd voegt daaraan toe. Afhankelijk van het moment kun je andere dingen zien. Het is de mens die aan een zintuiglijke ervaring zijn verleden heden en toekomst toevoegt.”

Paradox en perceptie

Hoezeer de nadruk wordt gelegd op de waarde van de eigen interpretatie, de zoektocht naar de betekenis die de kunstenaar zelf in het werk legt, ligt voor de hand. De betekenis van zijn werk is echter niet uit of vast te leggen aan de hand van een enkele bron of verwijzing. Afhankelijk van het denkproces van de kunstenaar worden elementen met elkaar verbonden. Zoals een meester-kok doet, die zonder receptuur een nieuw gerecht opbouwt uit de keukenvoorraad.

In zijn beeldverhalen staat de paradox centraal. Onlosmakelijk verbonden aan het denken in vrijheid is het zoeken naar de tegenstelling. Vandaar dat zijn verhalen altijd meerdere kanten tonen. Hij draagt geen oplossing aan, maar zelf heeft hij er beeldend over nagedacht. Hierbij ontziet hij zichzelf niet, wil hij niets verbloemen. De uitkomst van het denkproces is niet te voorspellen.

De titels die hij zijn werken meegeeft zijn gekozen om het schilderij binnen te komen. Zijn titels zijn echter geen waarborg voor het afgebeelde. Soms geeft hij een leesaanwijzing, soms versterkt hij juist de dubbelzinnigheid. Een sleutel tot het inzicht vormt de tegengestelde waarneming. De kaars geeft licht in het duister, maar veroorzaakt ook pijn als je je eraan brandt.

De figuur in **Toegang tot de fabel** (pag. 250) zal door iedereen als muis benoemd worden. Toch heeft de muis menselijke eigenschappen, enorme oren en goudgekleurde nissen in zijn lijf als van een door kaarslicht verlichte kathedraal. De muis staat hier voor de muizenissen in ons hoofd. Dus de gangen en de poortjes, verwijzen naar gedachten, waar iets in vast kan zitten, terwijl de poort toch open staat.

In **Boven was brandend wit** (pag. 256) zien we een haas, aan drie stroompunten verbonden. Wordt de haas gemarteld of krijgt de haas, die niet vooruit kan, nieuwe energie? We benoemen de haas, maar is de omlijning van het lege vlak genoeg om het een haas te noemen? Het kantelmoment waarbij de vorm overgaat in een illusie draagt bij aan de geheimzinnigheid van het beeld. En wat gaat er gebeuren als de haas weer energie krijgt en naar verwachting uit de beperkte ruimte waarin hij is gesitueerd zal barsten?

Een niet te vermijden gevolg van het vrijlaten van interpretatie is de negatieve receptie van zijn werk. Dit geldt met name voor werken met een seksuele of gewelddadige connotatie.

Zijn werk is niet pornografisch. Een afgebeelde figuur die zijn penis vasthoudt, heeft niets met wellust te maken. Het verwijst naar een innerlijk bewustzijn dat hij, als de mannelijke energie, een verbinding kan aangaan met de creatieve vrouwelijke energie. Het gaat hier niet om de behoefte aan seksualiteit, maar vooral om de religieuze en spirituele aspecten die hierbij horen om lichaam en geest op een hoger plan te tillen. Zo ontstaat er verbinding met vreugde en verdriet, met het leven en de dood en met de aarde en de kosmos.

Het werk **Offerande** (pag. 202) heeft een ander uitgangspunt dan het beeld in eerste instantie doet vermoeden. Een vrouw, op de rug van een varken, vastgepind op een gordel met een lingam. In haar handen een schaal met een hoofd. En ergens hierboven zweeft een haas. Ook hier zijn diverse bronnen mogelijk om de betekenis te duiden. In het sjamanisme staat het varken symbool voor poëzie, kunst, wetenschap, geluk. In sommige culturen of religies wordt het als een onrein dier gezien, terwijl er geen ander dier is dat genetisch zoveel op de mens lijkt als het varken. Duidelijk is: het hoofd op de schaal is geen verwijzing naar een bijbels verhaal, maar staat voor loslaten van het strakke denken om meer in contact te treden met je gevoel. Dan kun je contact maken met de vrouwelijke energie, de intuïtie, kortom het scheppend vermogen.

- noot: Een lingam is in het hindoeïsme een fallusvormig voorwerp, gebruikt als symbool voor de scheppingskracht van de god Shiva.

Hoe verbeeldt een kunstenaar de ontrafeling van zijn gedachten of ook wel een reeks van opeenvolgende gebeurtenissen in een enkel beeld? Hans Kuijs doet dat in een zeer eigen beeldtaal, waarbij figuren en vormen zijn teruggebracht tot de meest noodzakelijke lijnen, vlakken en kleuren. In zijn schilderijen met diverse veelzeggende lagen van onbeschilderde, beschilderde en overgeschilderde elementen. Hij is niet sturend bij de interpretatie, maar de intensiteit van zijn werk vereist beslist tijd om het geheel te beschouwen. Hij schept ruimte, zodat de beschouwer de beelden zelf kan 'afkijken' en overdenken. De werkelijkheid is nooit in een afbeelding te vangen. Deze kunstenaar geeft geen imitatie van de werkelijkheid alleen, of het nu de schoonheid van de natuur betreft, de emotie van de mens of ontluisterende gruwelijkheden die dagelijks plaatsvinden. Hij vertaalt en bewerkt de werkelijkheid via zijn eigen emoties en handelingen, waardoor hij er een extra betekenislaag aan toevoegt. Een illusie van de werkelijkheid leert ons meer dan de naakte beelden van de dagelijkse realiteit.

Fotografie

Niet gebonden aan een medium weet hij ook in de fotografie de werkelijkheid te herscheppen. Hiervoor gaat hij ondanks de meer technische handelingen vergelijkbaar intuïtief te werk.

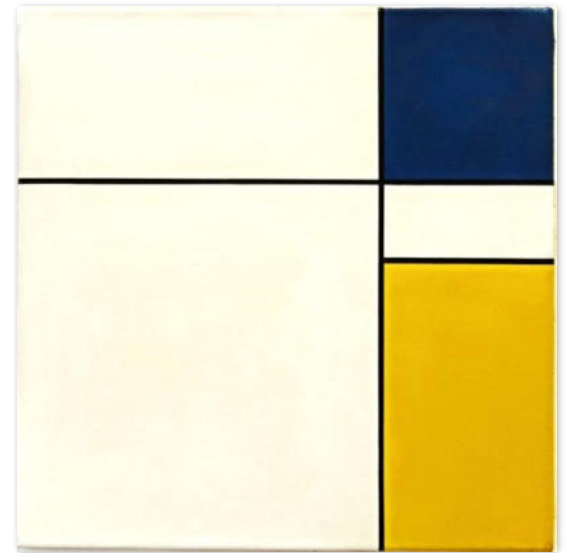
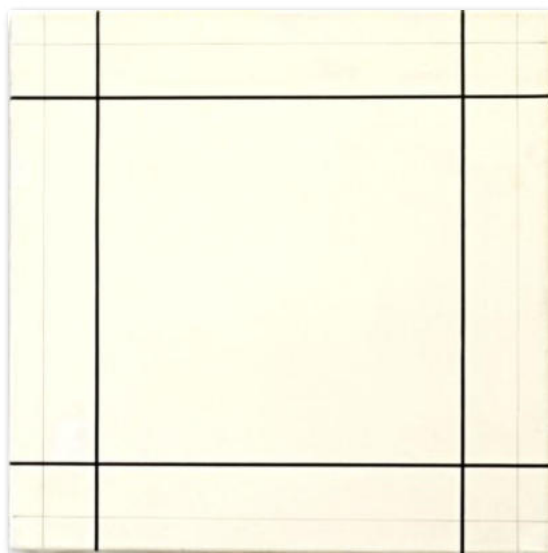
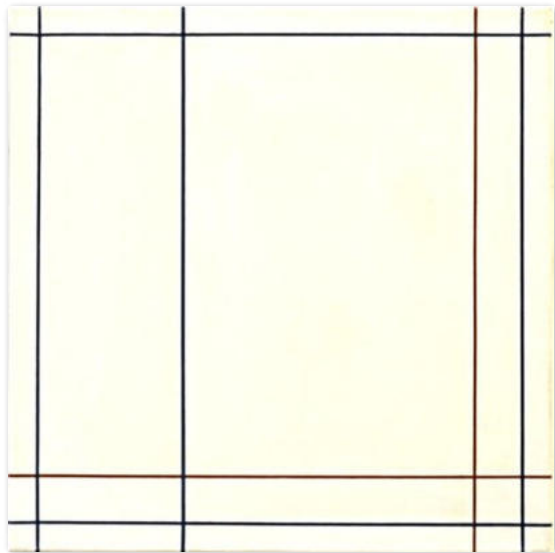
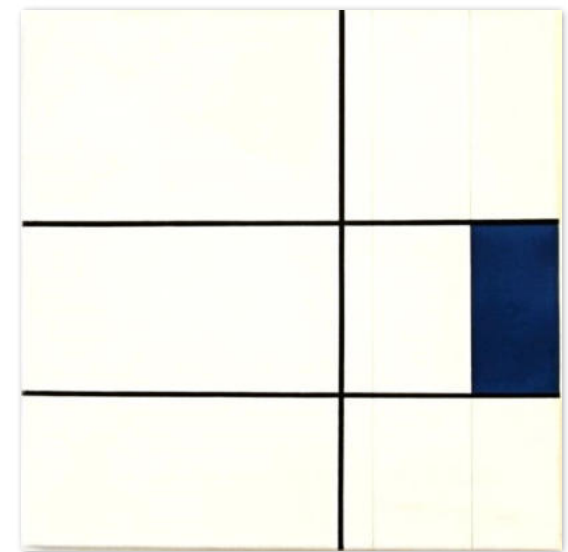
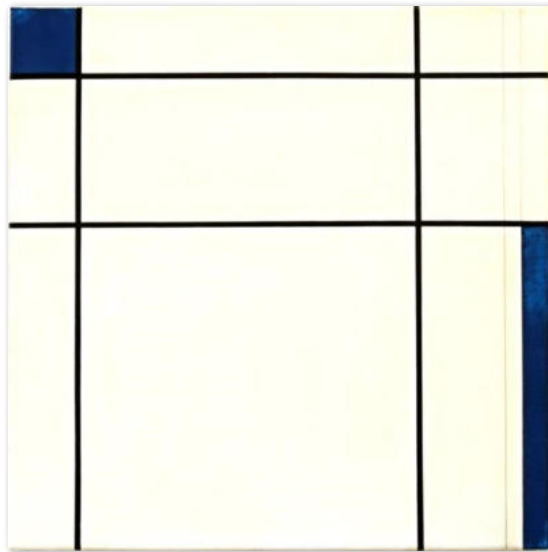
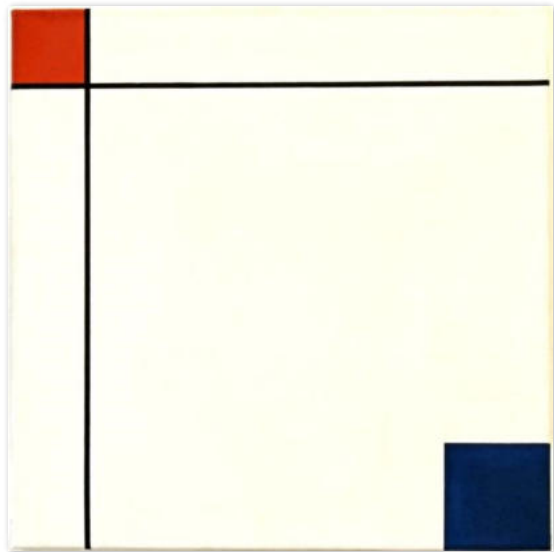
Maar wat bedoelt Hans Kuijs met intuïtie? Het helpt hem beslissingen te nemen, complexe situaties te overzien, een visie te ontwikkelen en daar op de juiste manier mee om te gaan. Intuïtie beschouwt hij als een onmisbaar instrument om de snelle opeenvolging van gedachten te begrijpen, te evalueren en om te zetten in beelden. Intuïtie is niet zozeer een gevoel. Hij ziet een onderscheid tussen het kennisaspect en het machts- of

vermogensaspect van intuïtie. En op dat laatste legt hij de nadruk. Het is juist via het bereiken van een groter vermogen, door intuïtief inzicht, dat hij in staat is om meer dingen te kunnen doen en nog meer te kunnen begrijpen. Het gaat hem niet om wetenschap, kennis en het weten op zich, maar om via echt begrijpen dieper in zijn werk te komen. Zelfkennis is daarbij onmisbaar.

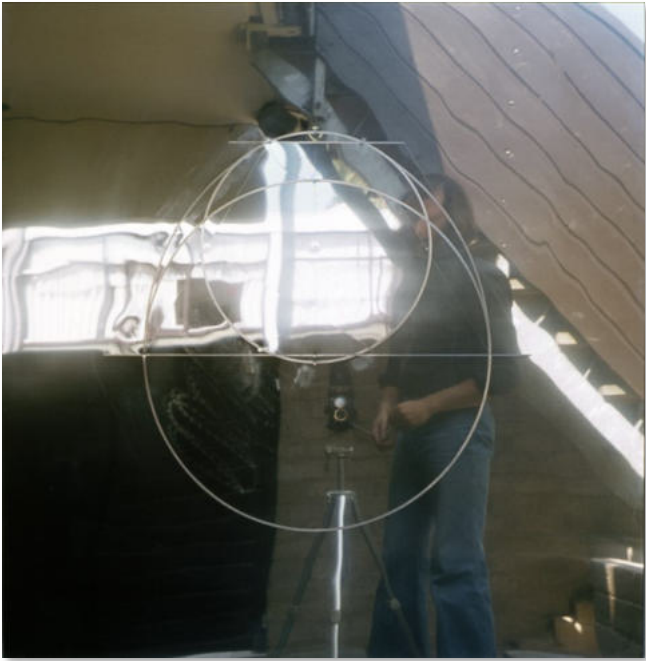
Foto's uit de media worden, soms na jaren, bewerkt met eigen foto's. Tijdens het proces voegt hij laag na laag toe om een emotie weer te geven. Technische perfectie is niet de hoofdzaak. Hij 'schildert' als het ware zijn foto's. Door actuele foto's te gebruiken, gemaakt tijdens zijn reizen, reageert hij op wat er in de maatschappij plaatsvindt. Foto's, **Kinderen van India** (Pag. 281), die met een oogopslag ervaring met honger, armoede en geweld doen vermoeden, worden gecombineerd met prachtige bloemen uit zijn eigen tuin. De scherpte van een lijkverbranding op een stapel hout **Ten einde dragen** (Pag. 291) wordt met behulp van de computertechniek afgezwakt door de vlammen wondermooi in de lucht op te laten stijgen. En het door soldaten van het Franse vreemdelingenlegioen tijdens een processie in Spanje, meegedragen kruisbeeld **Gedragen Christus** (Pag. 288) krijgt een bloederige lading door er een slachting van een schaap aan toe te voegen. Deze christelijke daad, juist buiten een gevechtssituatie, wordt hiermee ernstig ter discussie gesteld.

Waarneming en voorstellingsvermogen worden per individu beïnvloed door een reeks aan zintuiglijke ervaringen, levenservaring en opvattingen. En ondanks dat zijn werk gevoelens van onbehagen kan veroorzaken is er voor de goede waarnemer altijd een opening naar de andere kant. Zo kan schoonheid veranderen in het kwaad en geweld in schoonheid. De werkelijkheid is niet eenduidig.

Verfstreken hebben jou doen geboren worden...

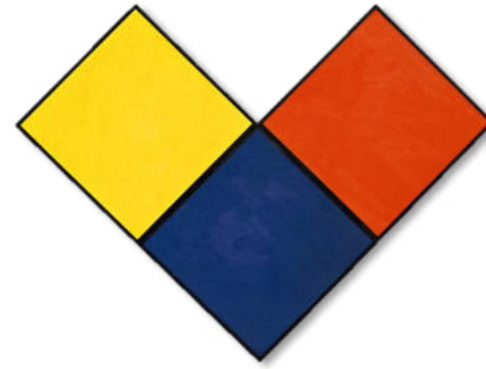
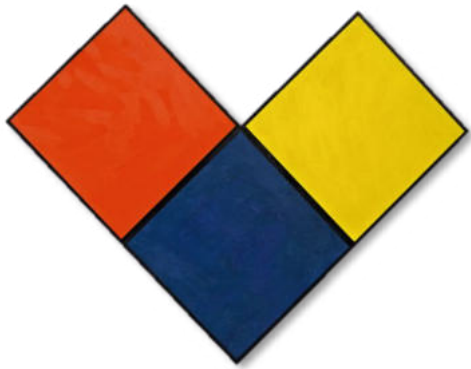
Uit de serie van 10: **Mondriaan / Gizeh constructies** 1970 nr. 2-4-6-7-9-10 50x50cm 10 plakband, inkt, olieverf op doek

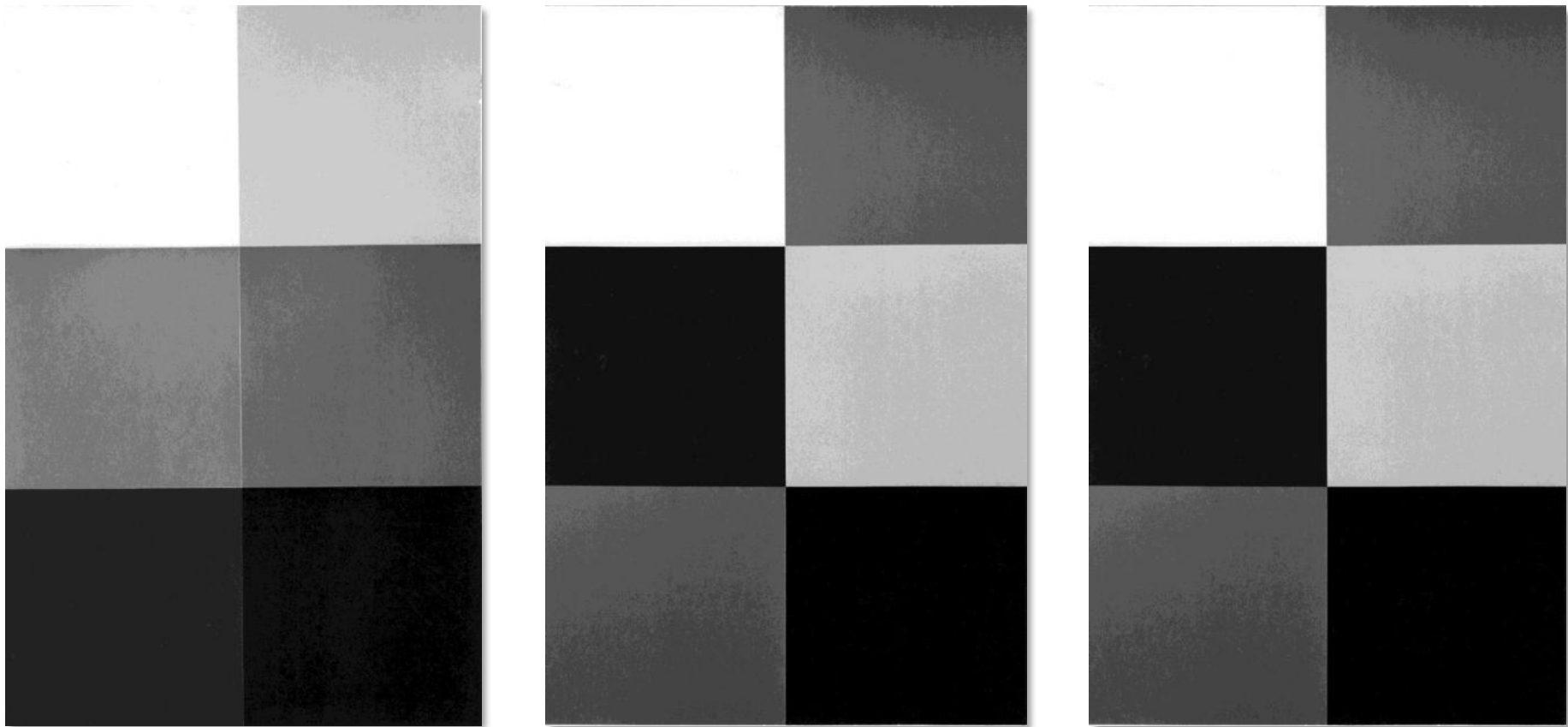
Kosmisch ei 1970 100x100cm gravure in RVS

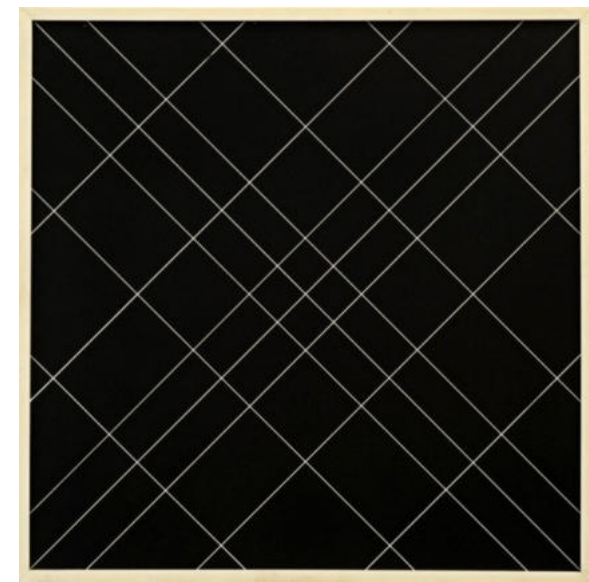
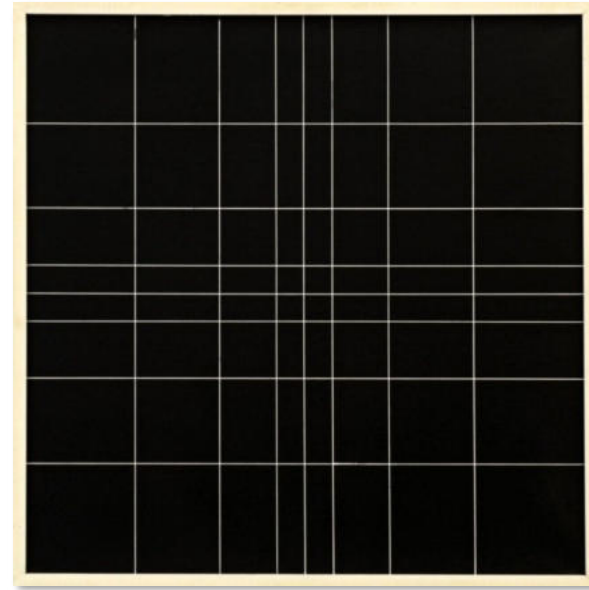
Academie 1970

De leegte van het vierkant 1970 40x40cm masonite, olieverf op doek

Uit de serie van 6: *Grijs-composities* 1970 - 1971 nr. 3-4-5 50x75cm folie op board

Guldensnede constructie zwart 1971 50x50cm olieverf op doek

I know

I know that you believe

You understand what

You think I make

but

I am not sure

You realized

that

what you see

is not what

I mean

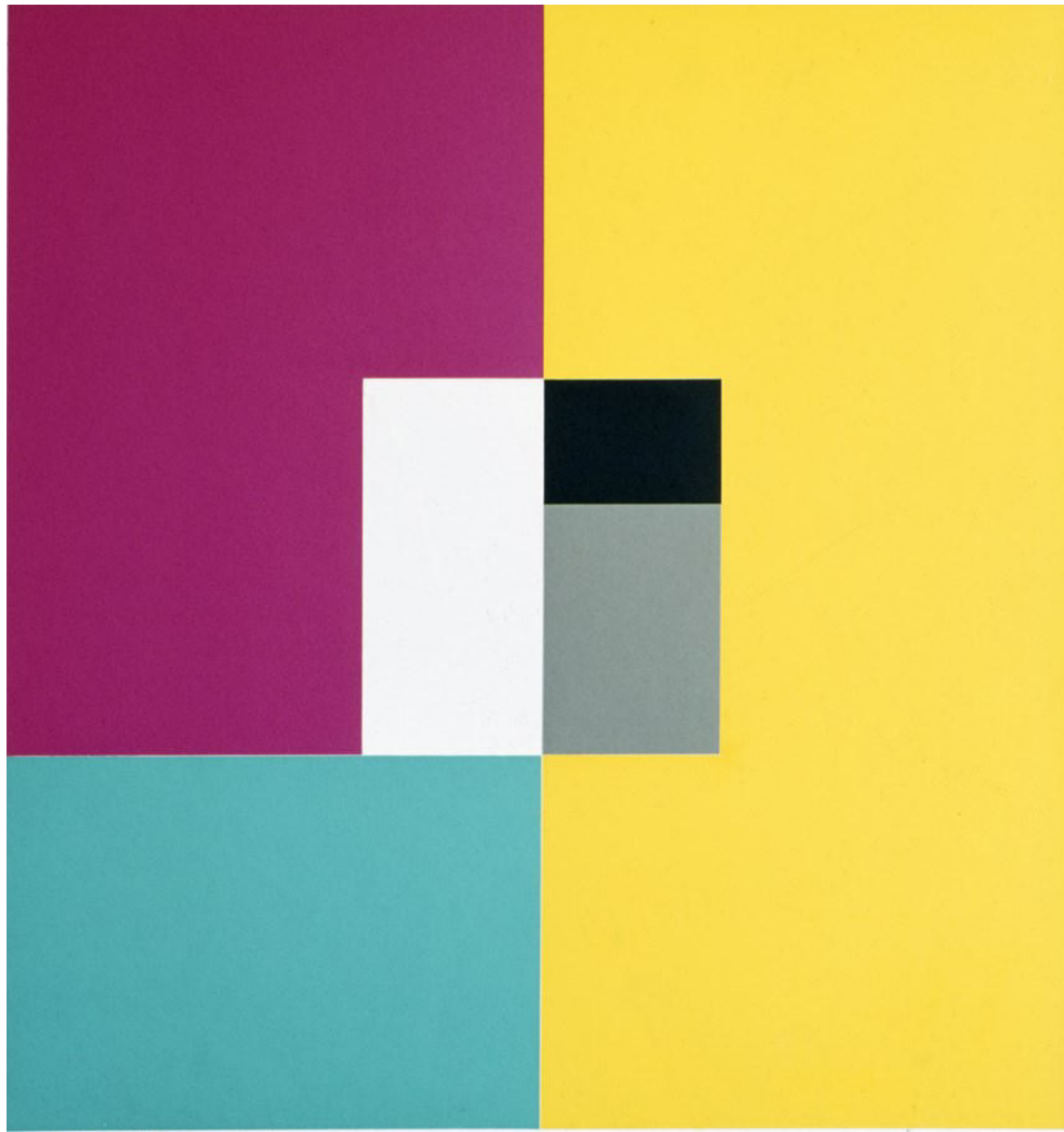
I Know 1972 45x35x10cm Carrara marmer, giethars

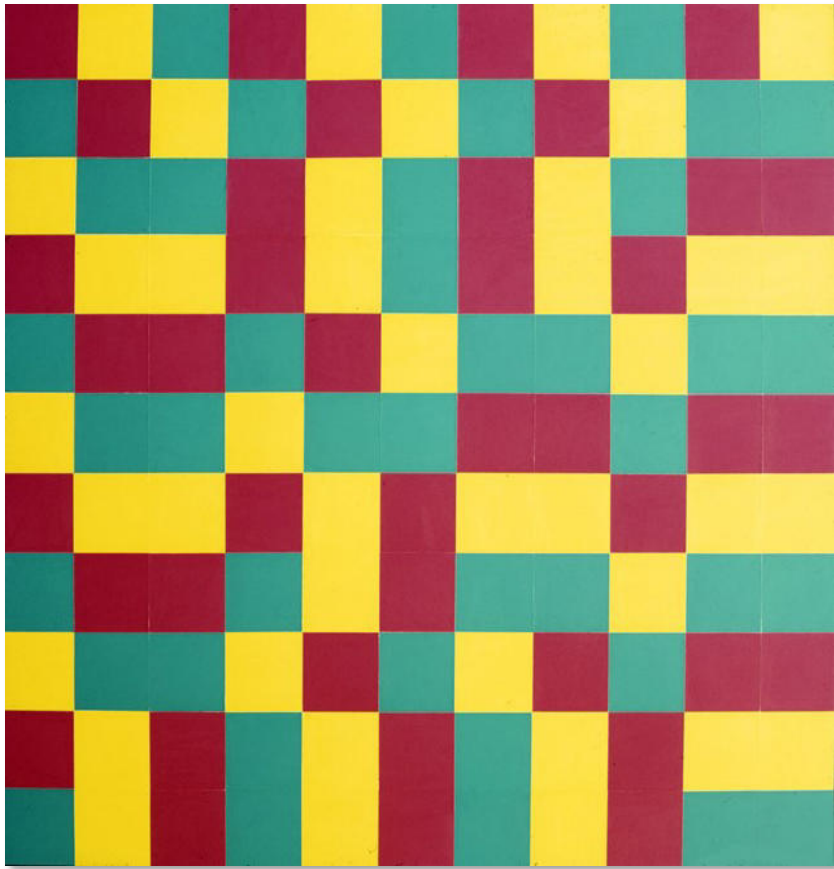
Compositie kleur/afgezet tegen grijswaarden 1972 70x70cm folie op board

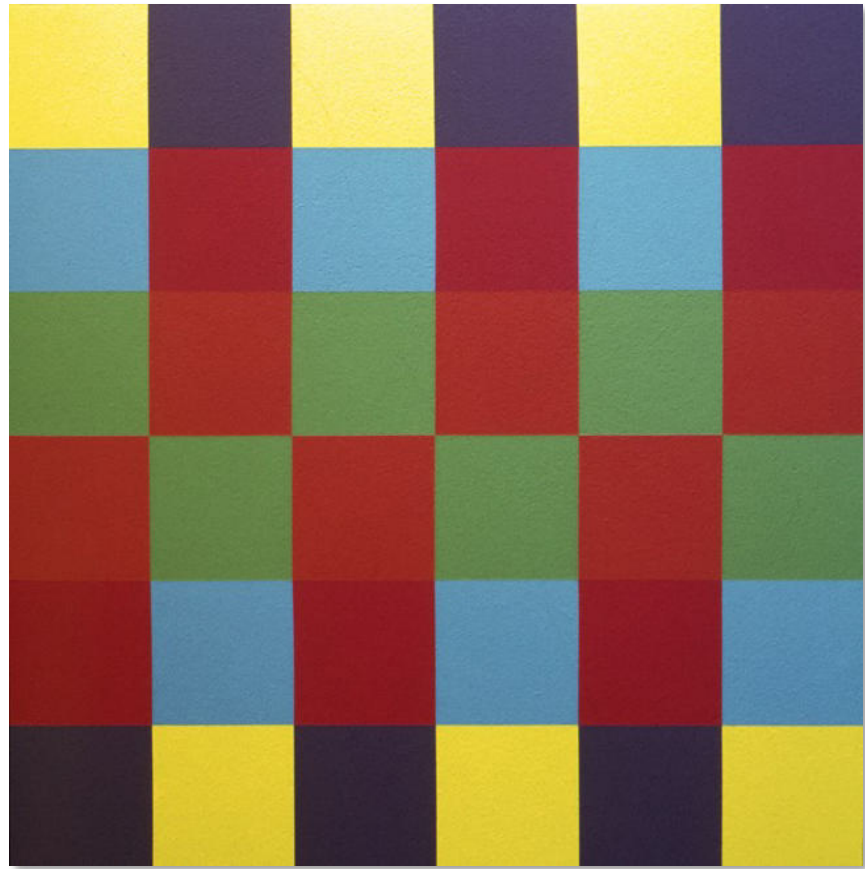
Compositie primaire/secundaire kleuren 1972 70x70cm folie op board

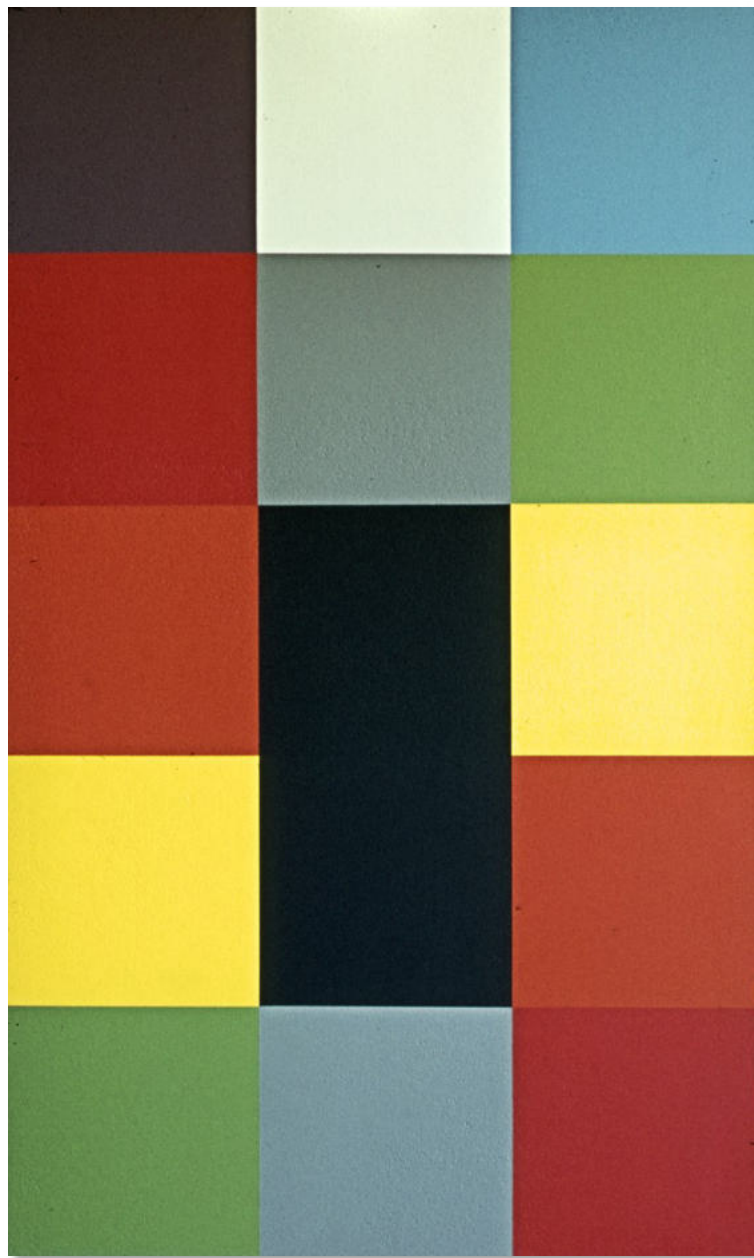
Compositie tegenwaardse beweging 1972 70x70cm folie op board

Spiraal 1972 70x70cm collage op board

Vervlochten 1973 70x70cm acryl op paneel

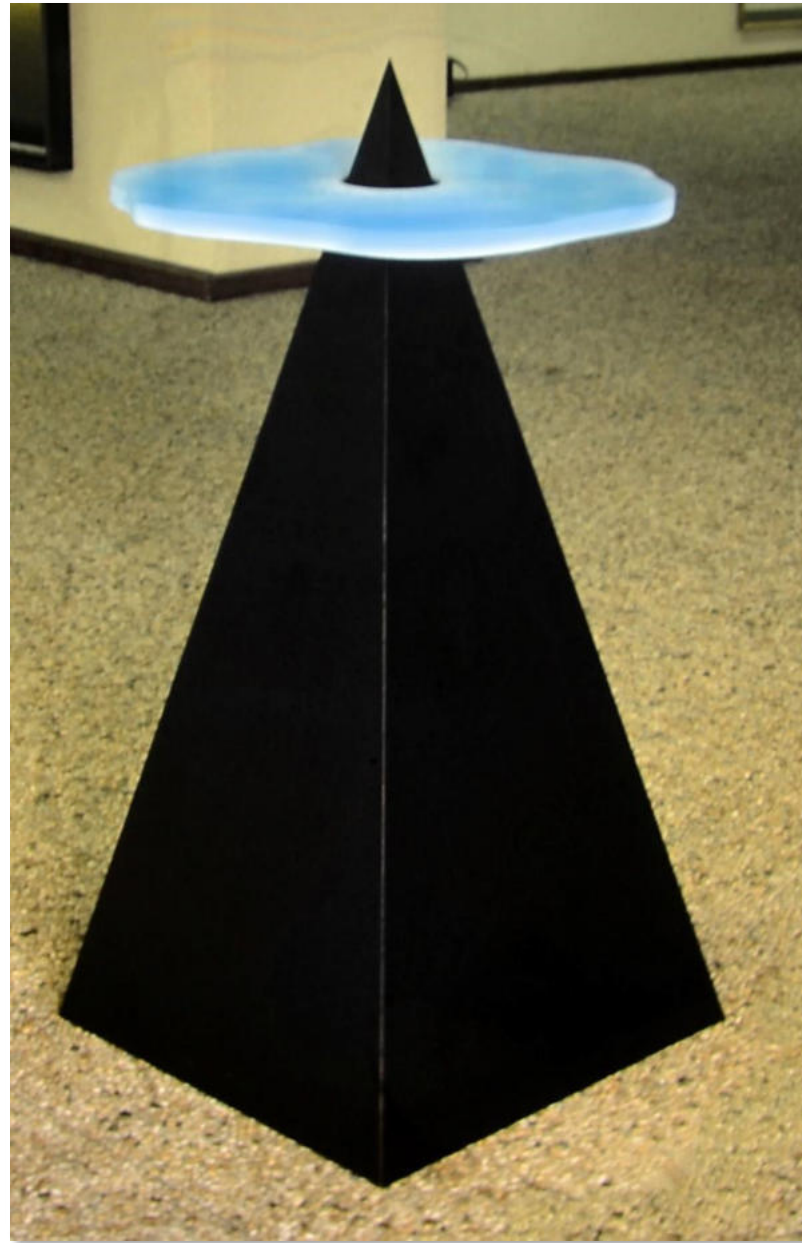
Zonder titel 1973 140x70cm acryl op paneel

Zonder titel 1973 140x70cm acryl op paneel

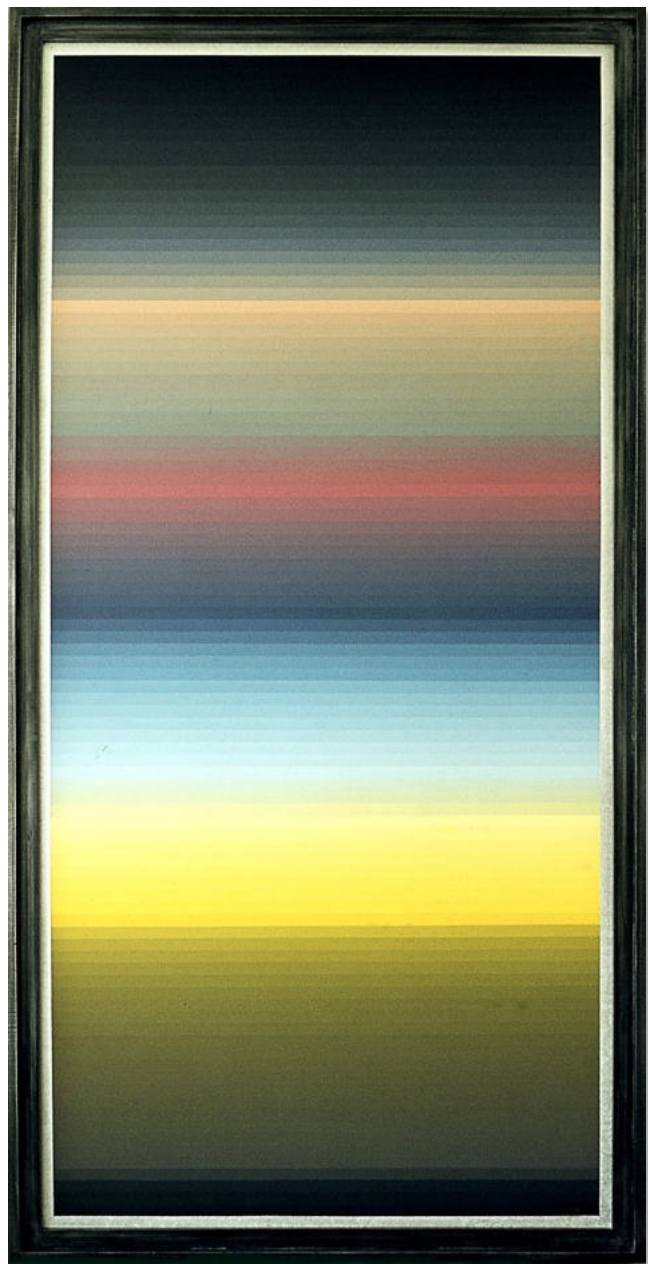
Vier schijngestalten 1973 57x159cm foto, acryl op paneel

Animus + Anima 1973 121x66x66cm Formica, acryl op paneel

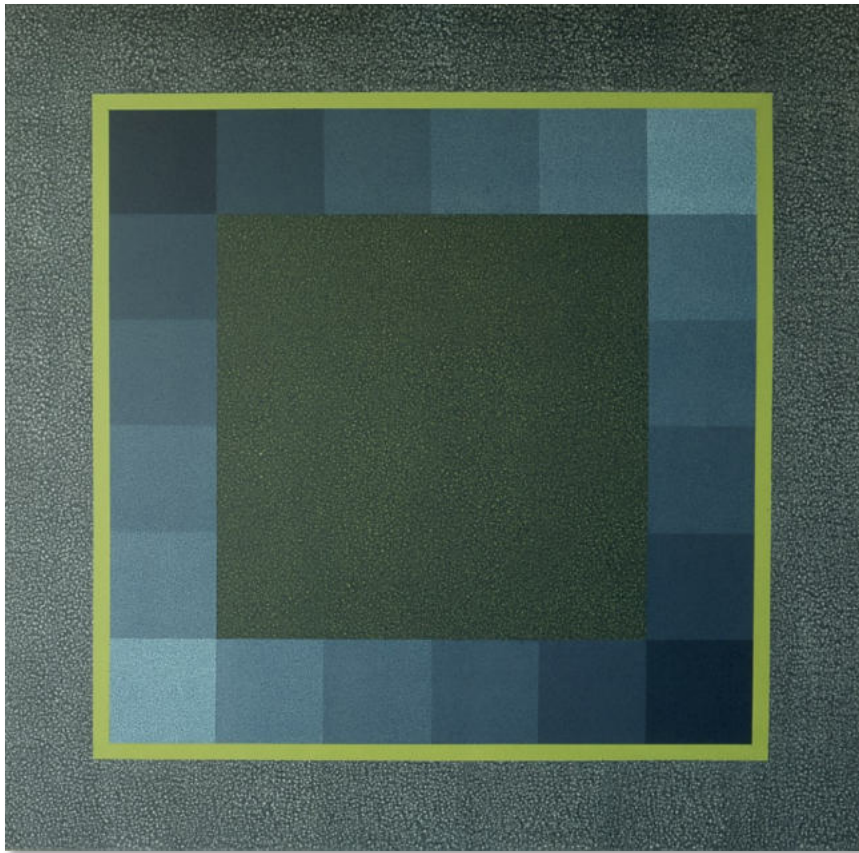
Diagonalen 1973 75x75cm acryl op paneel

Regenboog 1975 200 x100 cm acryl op paneel

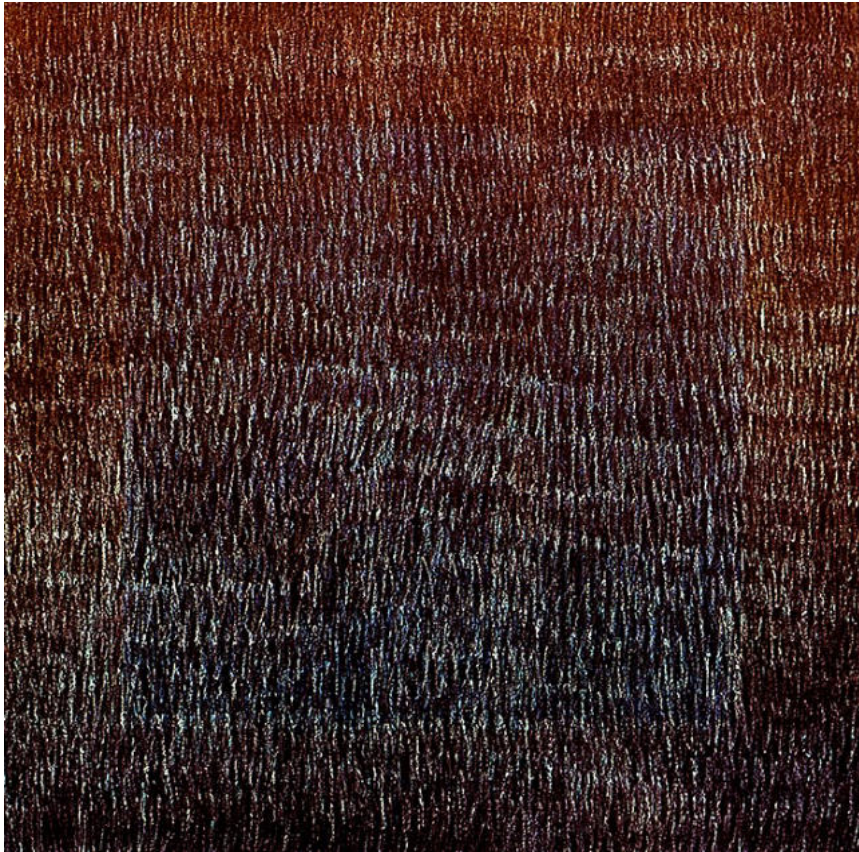
Spiegelbeeld van het IK 1977 20x20x15 cm hout, leer, spiegel, organisch materiaal

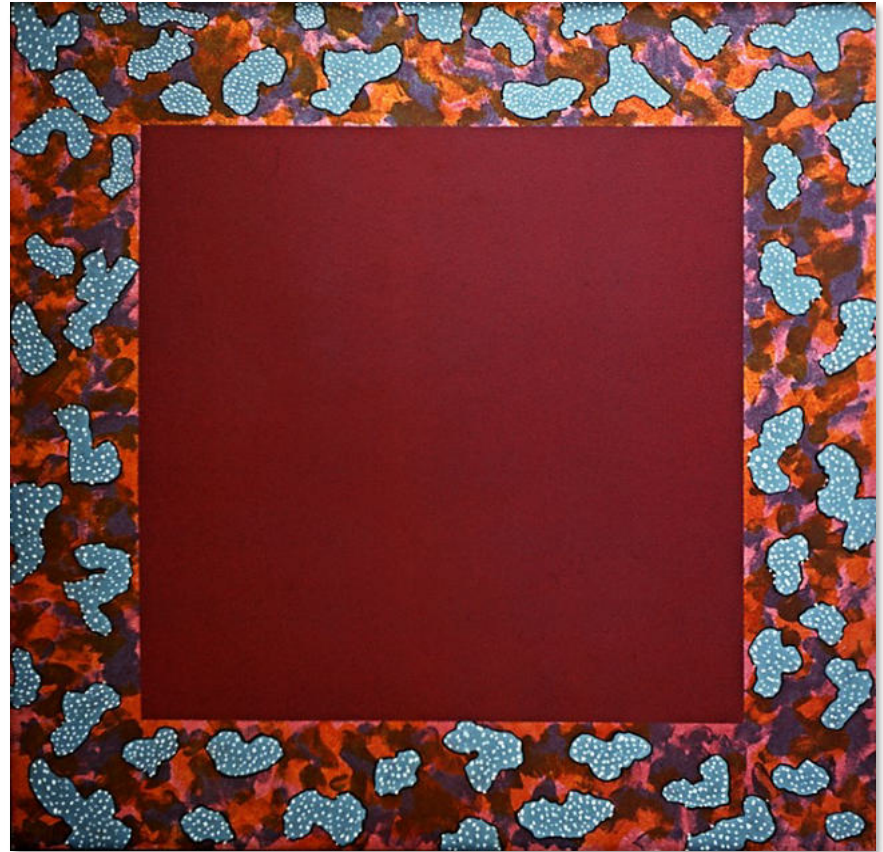
Groen binnenkader 1975 150x150cm acryl op paneel

Vervlochten 1975 150x150cm acryl op paneel

Verwezen vierkant 1975 150x150cm wasco, vernis op paneel

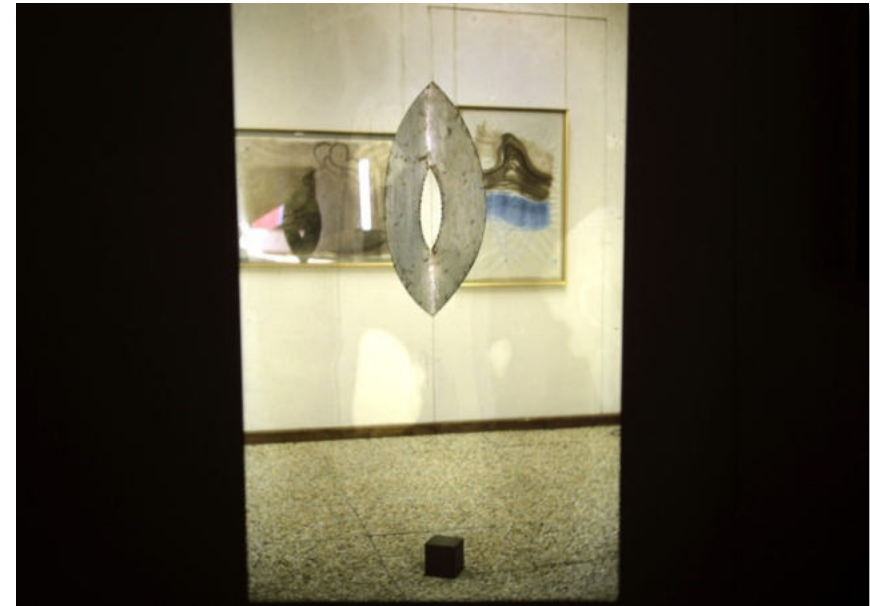
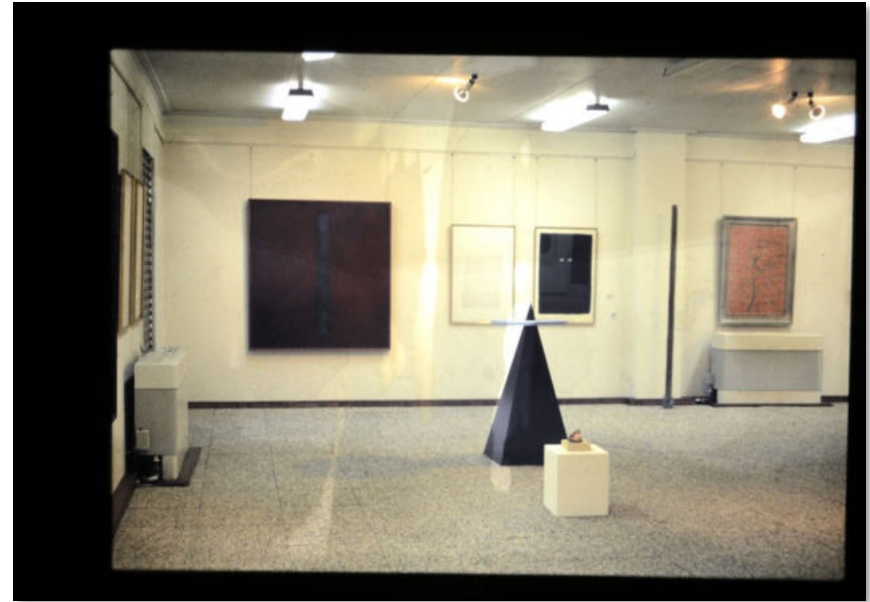
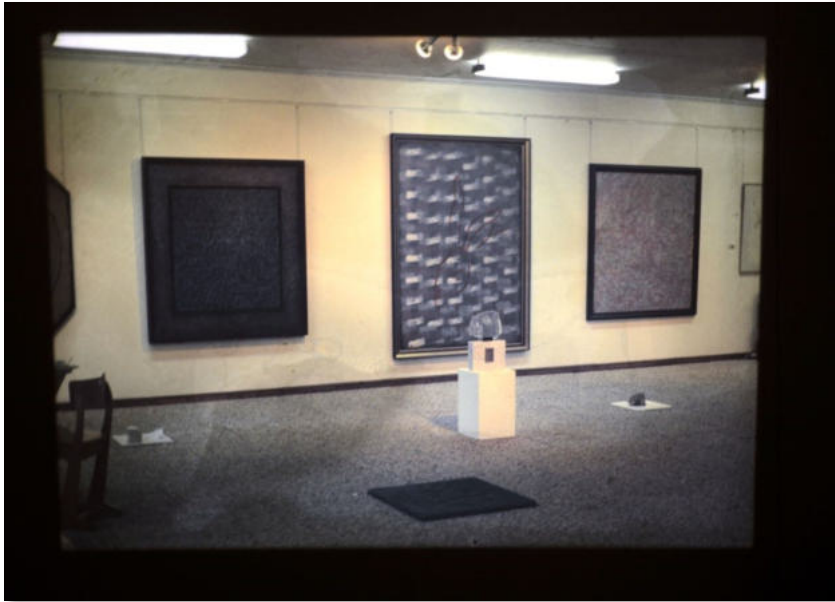
Voorliggend rood 1975 150x150cm acryl op paneel

Tao 1975 150x150cm tropisch hout, acryl op paneel

Transparent 1975 150x150cm tropisch hout, acryl op paneel

Expositie: *Harmonie van tegenstellingen* 't Meijhuis Helmond 1977

Bliksemschicht 1977-1978 110x120cm olieverf op paneel

Stilleven 1977-1978 100x120cm olieverf op paneel

Uit de serie van 10: **Is dit wat waargenomen wordt...** 1977 30x40cm nr. 3- 5- 6 gemengde techniek op papier

Je vous salut Marie 1978 200x125cm olieverf op doek

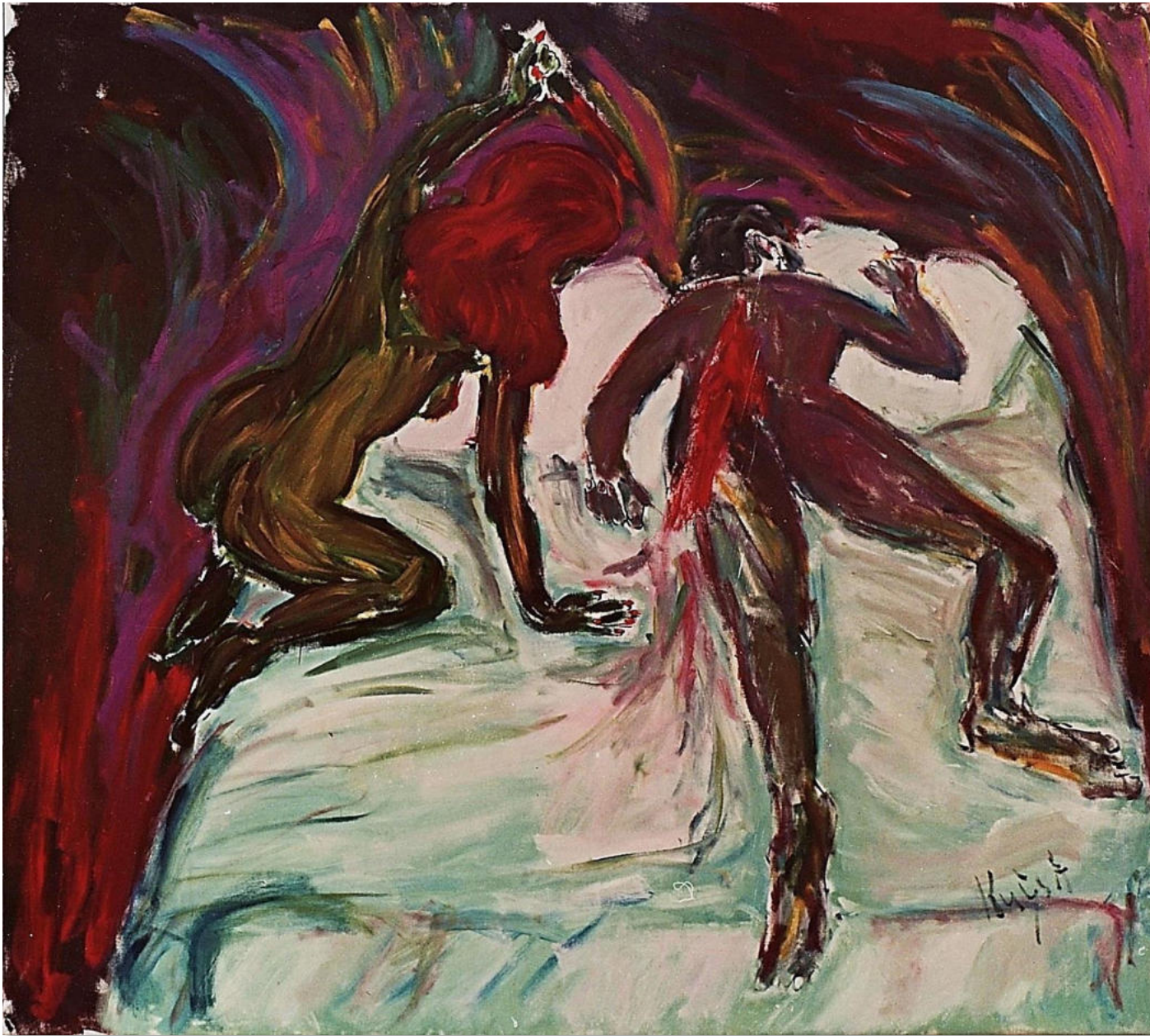
Ta Tsjoë, de temmende kracht 1978 200x150cm gemengde techniek op paneel

Tulpen 1979 120x130cm olieverf op doek

Stilleven 1979 90x100cm olieverf op doek

Moord uit liefde 1979 180x200cm olieverf op doek

Cheri 1979 150x150cm olieverf op doek

Kamala 1980 110x90cm olieverf op doek

Zonder titel 1980 210x180cm olieverf op doek

Studie 1980 29,7x21cm kleurpotlood op papier

Beauty 1980 180x160cm olieverf op doek

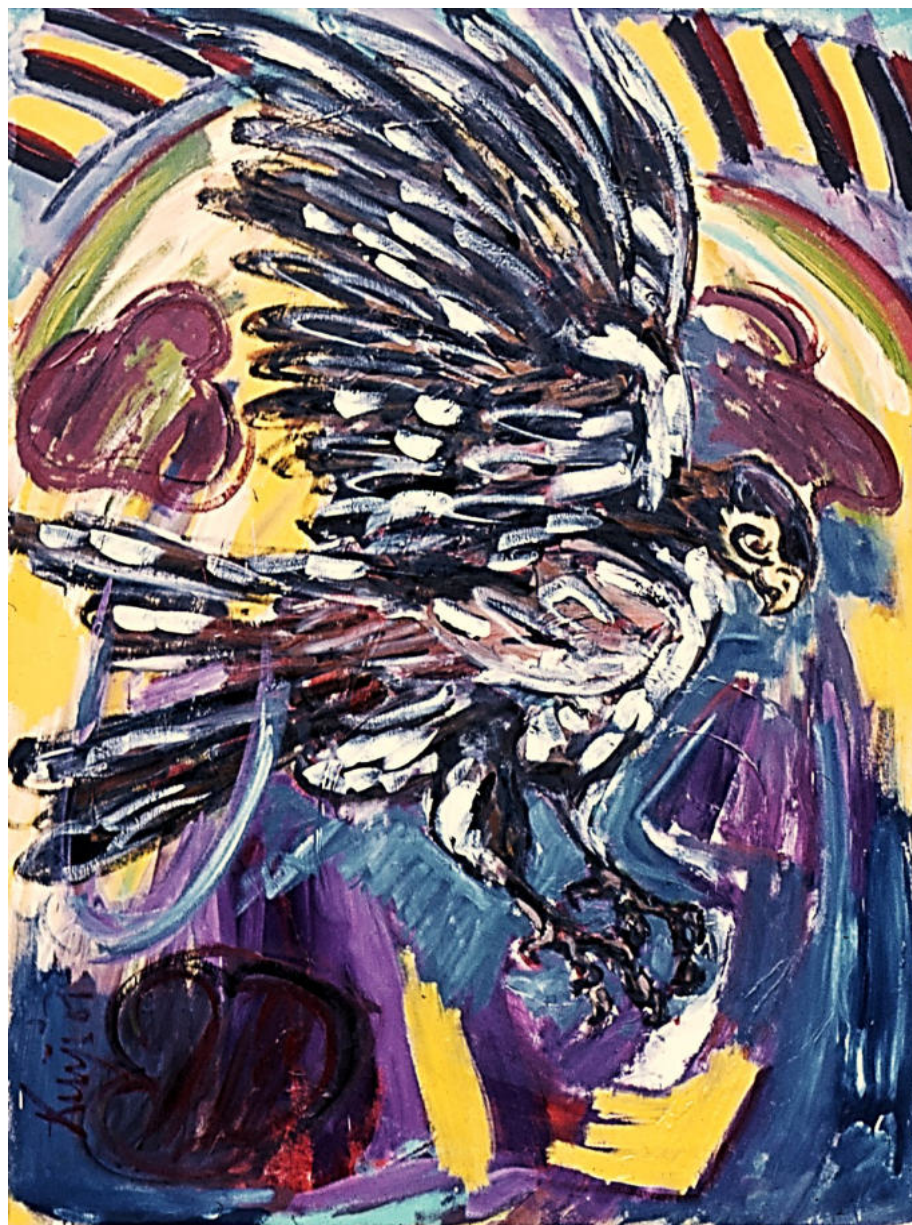
Jungle (tijger) 1980 180x200cm olieverf op doek

Olifant 1981 110x95cm olieverf op doek

Vlieger 1981 110x95cm olieverf op doek

Vogel 1981 180x130cm olieverf op doek

Het duel 1982 138x193cm acryl op doek

Il Travestito 1982 80x70cm olieverf op doek

MORIAAN

HANS KUYS

22 januari t/m 27 februari 1983

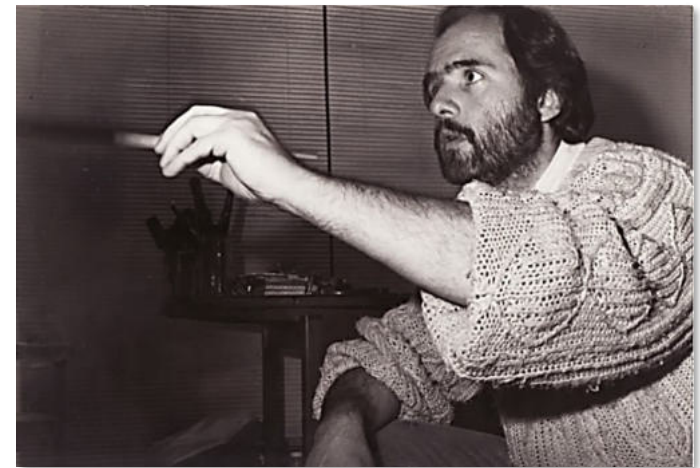
In een gesprek tussen vakgenoten zei ooit de Franse schilder Bazaine: "de schilder dient zich te realiseren dat hij ZIET met z'n hele lichaam, meer dan met z'n ogen. Het is zijn opgave om in het schilderij het geheim en de toverkracht van het ongevormde, het onuitgesprokene terug te vinden".

Hans Kuys is een kunstenaar waarvan gezegd kan worden dat hij aan de opdracht in het bovenstaande citaat voldoet. Zijn werk getuigt van de wil om de onuitgesproken waarheid aan de ander mee te delen. Daarvoor staat hem zijn vermogen om te schilderen ten dienste. In het werk dat Kuys de laatste jaren heeft gemaakt, kiest hij voor een expressieve beeldtaal. Soms toont hij daarbij een enigszins agressieve benadering van het gekozen objekt, een andere keer ontroert hij door de wijze waarop hij het onderwerp heeft neergezet. In alle gevallen maakt hij ons deelgenoot van zijn hartstocht om - al schilderend - te vertellen wat hij beleeft, waar hij door is getroffen, waarin hij kwetsbaar is en wat hem overtuigt. In voorgaande perioden was Hans Kuys vaak zoekend naar een schilder-kunstige vorm waarin hij zich zeker kon voelen. Als die vorm er voor hem zal zijn, dan heeft hij in het nu geëxposeerde een zeker houvast.

Koos van Duinen 1982. Expositie: de Moriaan Den Bosch

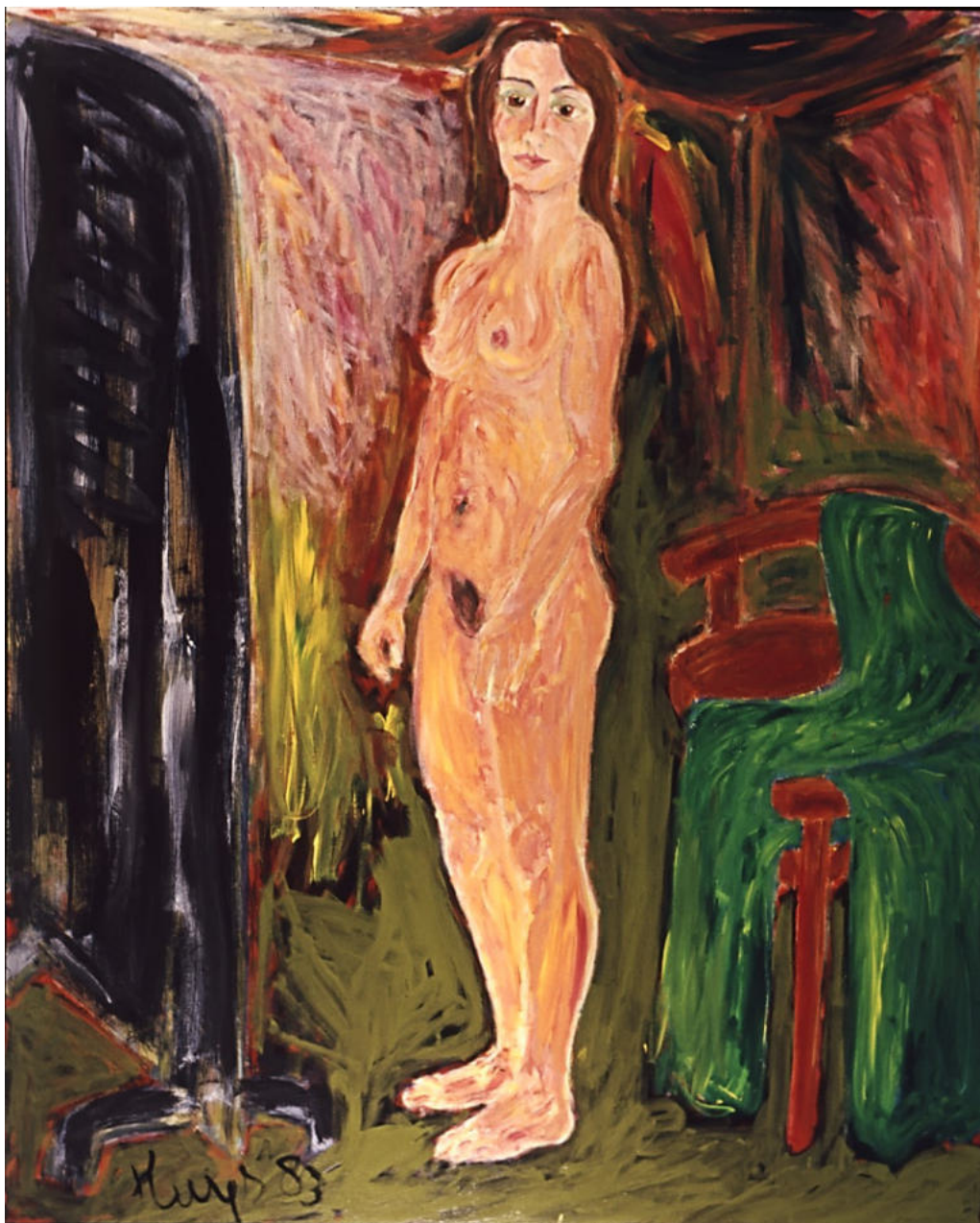
Aurora 1983 200x150cm olieverf op doek

1983

L'Alba e il Cavello 1983 150x200cm olieverf op doek

Verdroomde tijd 1983 180x150cm olieverf op doek

Het nutteloze

Hans Kuijs

Alle dingen, zegt men, spreken voor zichzelf. Beeldende kunstenaars schijnen aan die uitspraak te twijfelen. Zij vragen schrijvers en sprekers tentoonstellingen in te leiden om hun lezers en luisteraars aan te sporen kijkers te worden. Beeldende kunst wordt gemaakt voor 't oog; al gauw wordt er te veel bij gepraat.

Hans Kuijs groeide op in Helmond, een fabrieksstad waar mensen van jongsafaan rondom zich heen het maken van dingen zien. Gebruiksdingen op de eerste plaats: schroeven, machines en textiel. Bij het maken van schroeven en machines verdringt nuttigheid weleens schoonheid. Bij het fabriceren van Helmonds textiel ligt dat anders; het is een product voor een andere wereld. Zij wordt onder meer geëxporteerd naar Afrika en Indonesië, waar textiel niet verkocht kon worden of schoonheid moet er tot recht gekomen zijn in al of niet geometrische motieven, stralende kleuren en sprekende verhoudingen.

Iedere Helmonder krijgt met die wereld te maken al is 't maar in afval en sommige worden er diep en blijvend door bewogen. Het is hun naar buiten afgeschermd schatkamer van Ali Baba waarin schittering, zintuigelijke genieting en verfijning de hoogste openbaring van leven schijnen. De textiele kunst van Afrika en Indonesië is een expressieve kunstvorm, belevenissen en betekenissen worden er in uitgedrukt: zij is geen kunst van nabootsing.

Tijdens zijn studie aan de Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving in Den Bosch bleef Hans Kuijs in Helmond wonen. Vroeg rijp verwierp hij nabootsende kunsttechnieken en koos hij uit de vele in Den Bosch werkzame docenten diegenen die hetzelfde deden. Hij studeerde bij Rolf Weber, een Zwitser die in Breda in moeilijke omstandigheden leefde en een volgeling van Richard Lohse was.

Met grote ernst zette hij tenslotte precies berekende vormen vanuit een plat vlak om in ruimtelijke vormen buiten dat vlak. Zo ontstonden objecten en haast vanzelf ook meubel ontwerpen. Hij was in die tijd een constructivist in de zin van Piet Mondriaan die, zoals deze dat zelf formuleerde, wilde werken met "alleen de zuiverste, duidelijkste uitbeeldingsmiddelen". Handschrift, figuratie of schilderachtigheid horen daarin niet thuis. Constructivisten verwerpen het onzekere: zij zoeken zekerheid.

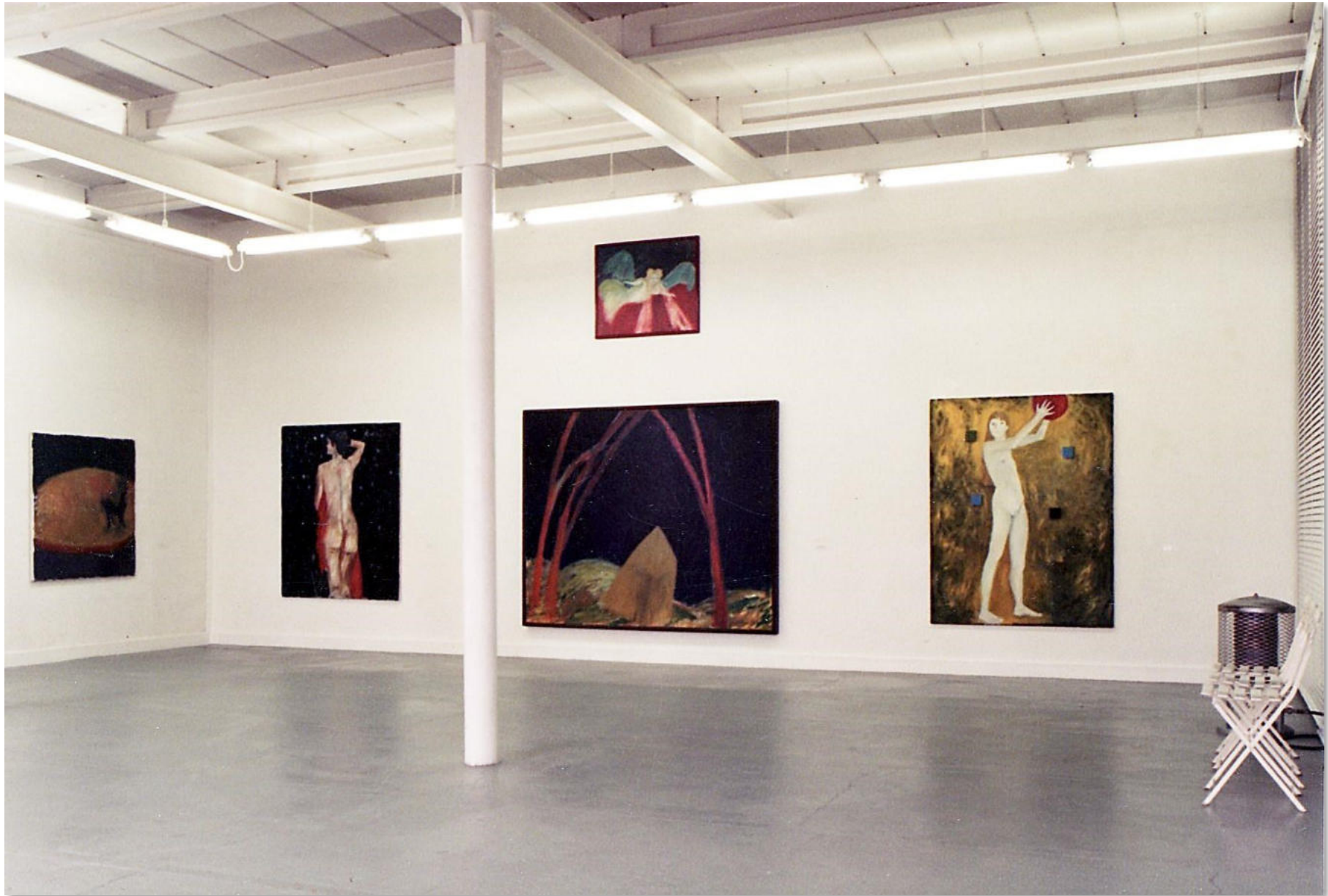
Zekerheid, wie zal haar vinden?

Na zijn academietijd verloor Hans Kuijs de zekerheid die hij had gevonden in aansluiting bij verworven grootheid van leermeesters. In kunst kan men alleen op den duur te rade gaan bij eigen ervaring. Het uitgangspunt van de kunst is het leven zelf.

Door zijn eerlijkheid en zelfonderzoek kwam Hans Kuijs vanzelf terecht in andere uitdrukkingvormen van onzekerheid dan het bezwerende en verzoenende constructivisme.

Hij belandde in de uitdrukking van verwarrende gevoelens; in voorstellingen van angst, twijfel en raadselachtigheid. Hem karakteriseren is niet eenvoudig. Termen als "nieuwe wildheid" en terughoudendheid dringen zich tegelijkertijd op. Zijn werk is altijd beheerst en ingetogen. Over de vorm is lang nagedacht zoals duidelijk naar voren komt uit *'De steen aan het meer in de nacht'*. In zijn "wildheid" staat Hans Kuijs niet alleen. Een nieuw expressionisme, een nieuw fauvisme typeert de actuele kunstbeoefening. Zij staat bol van de angst. Het maken van schrikbeelden als bezwering schijnt in deze technische eeuw van even grote maatschappelijke betekenis te zijn als zij dat was in voorbije tijdperken. Zij verzoenen het gruwelijke en angstaanjagende met schoonheid. Zo worden schrikbeelden tot vertroosting en wordt de lange traditie van symbolisme, expressionisme, surrealisme, cobra etcetera in Helmond voortgezet zonder te worden herhaald.

Een schilder in woorden vangen, dat gaat niet. Moderne schilderijen barsten dikwijls uit een lijst al maakt men deze nog zo massief. Wie zal dan proberen in alinea's of pagina's kunstwerken te beschrijven waaraan maandenlang dagelijks is gewerkt? Om ze te leren kennen is ook tijd nodig; lang en aandachtig kijken. Aan hen die dat doen geven schilderijen langzaam de hoedanigheden bloot die er in zijn opgesloten. Ik som hen niet op. Schilderijen zijn zoekplaten. Neem er blijvend of tijdelijk eens een mee naar huis. Ze zijn tegenwoordig te huur en kunst is geen overbodigheid.

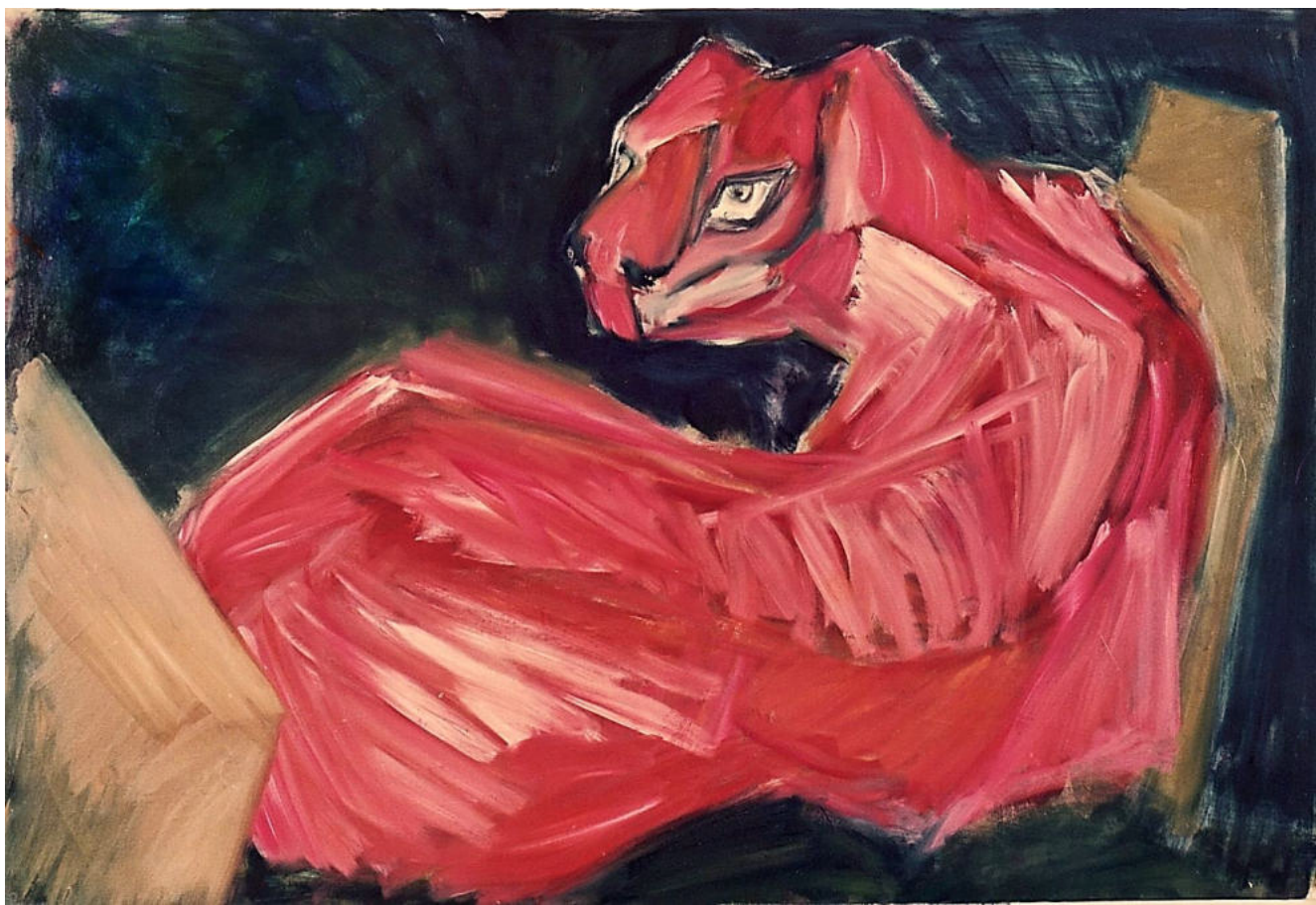
Expositie: *Het nutteloze* 1985 Kanaal 84 Helmond

La Donna con la Cigarette 1984 120x100cm acryl op doek

Varken 1984 100x120cm olieverf op doek

De roze panter 1985 80x120cm olieverf op doek

Kamala 1984-1986 180x140cm olieverf op doek

1984

Fles 1986 122x83cm olieverf op doek

Stilleven met schaal 1986 40x60cm olieverf op doek

Tafel 1 1986 80x120cm olieverf op doek

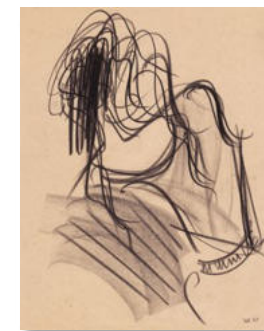
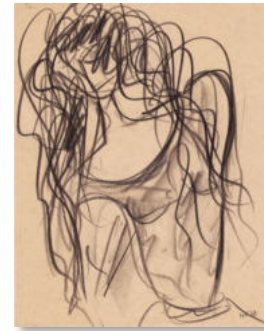
Tafel 2 1986 50x110cm olieverf op doek

Uit de serie van 12 bloemen: **Magnoliatak** 1987 58x38cm
tempera op paneel

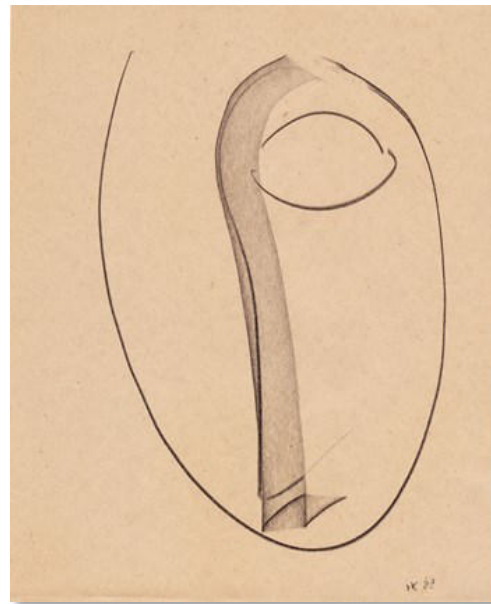

Gentiaan 1987 25x39cm tempera op paneel

Abstracte structuren 1988 24x20cm pastel op papier

Studie vrouw 1988 24x20cm pastel op papier

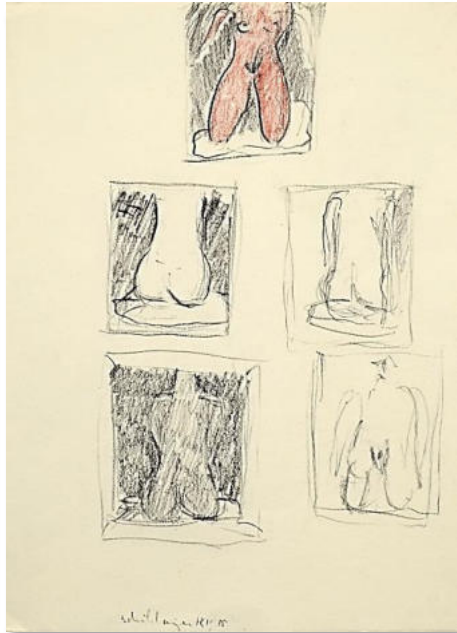
De verliezer 1988 24x20cm potlood op papier

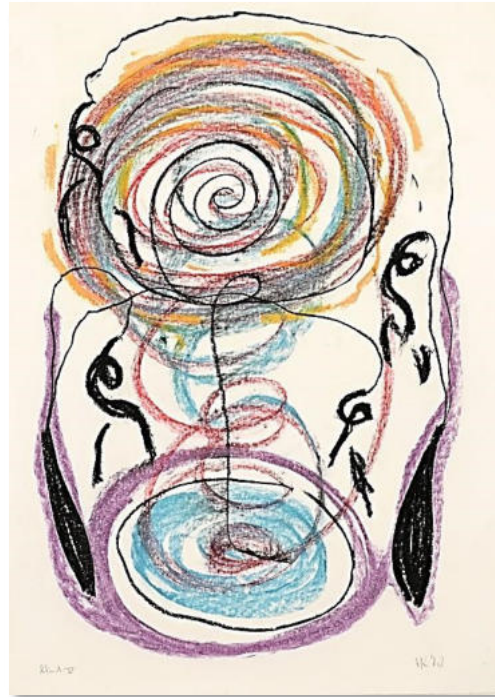
6 punten 1988 65x50cm pastel op papier

Zelfportret 1988 65x52cm pastel op papier

Schilderijen 1988 32,5x24cm kleurpotlood op papier

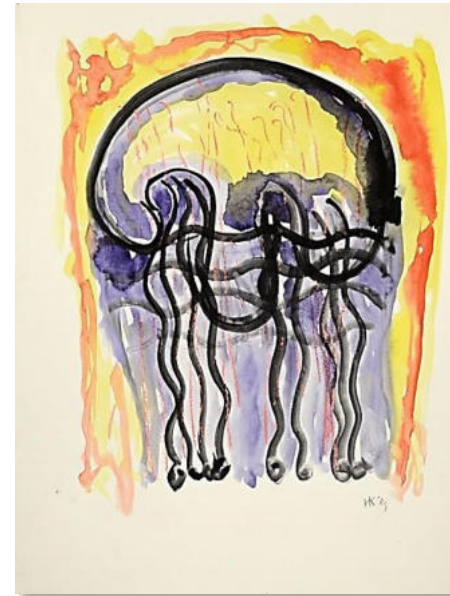

Uit de serie van 10: **Zonder titel** 1988 nr. 3-5 70x50cm pastel op papier

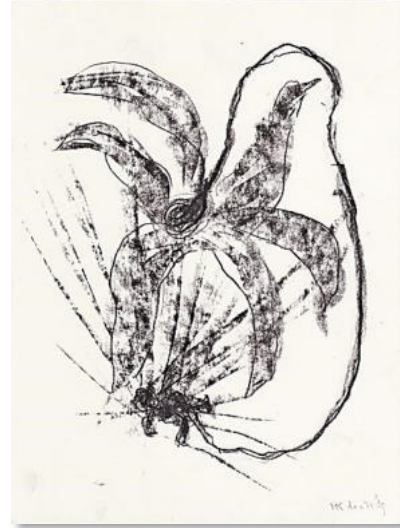

Verlaten strand 1988 80x90cm olieverf op doek

Zee 1989 40x30cm aquarel op papier

Zonder titel 1989 23,5x18cm Siberisch krijt op papier

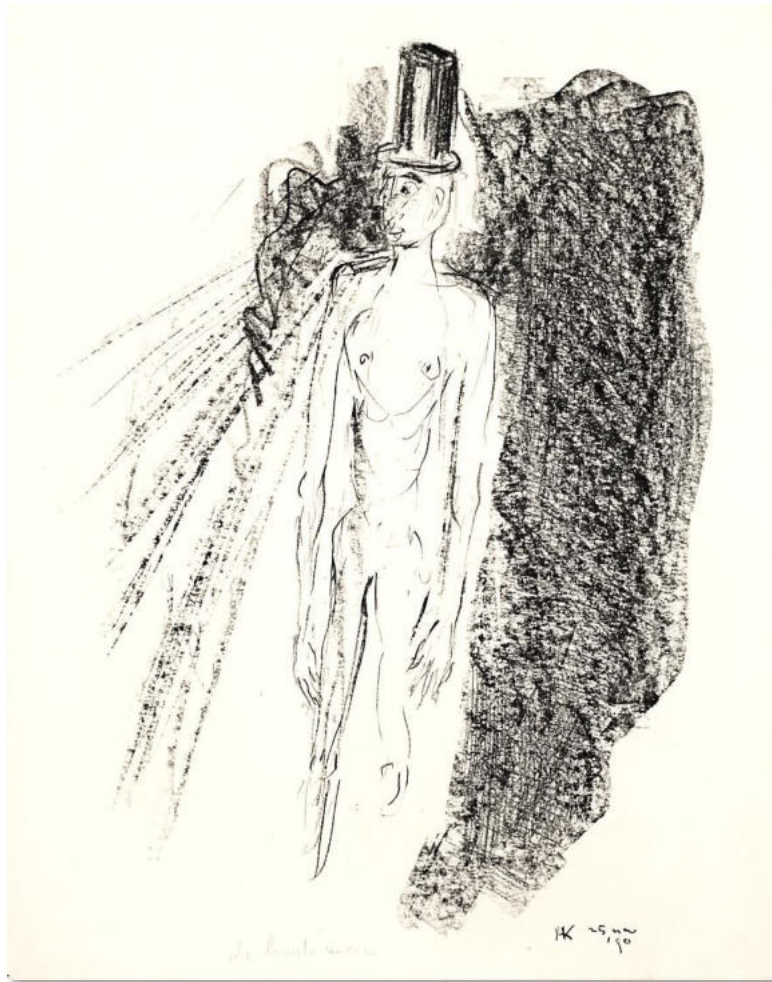
De geboorte van een schilder 1990 30x24cm potlood op papier

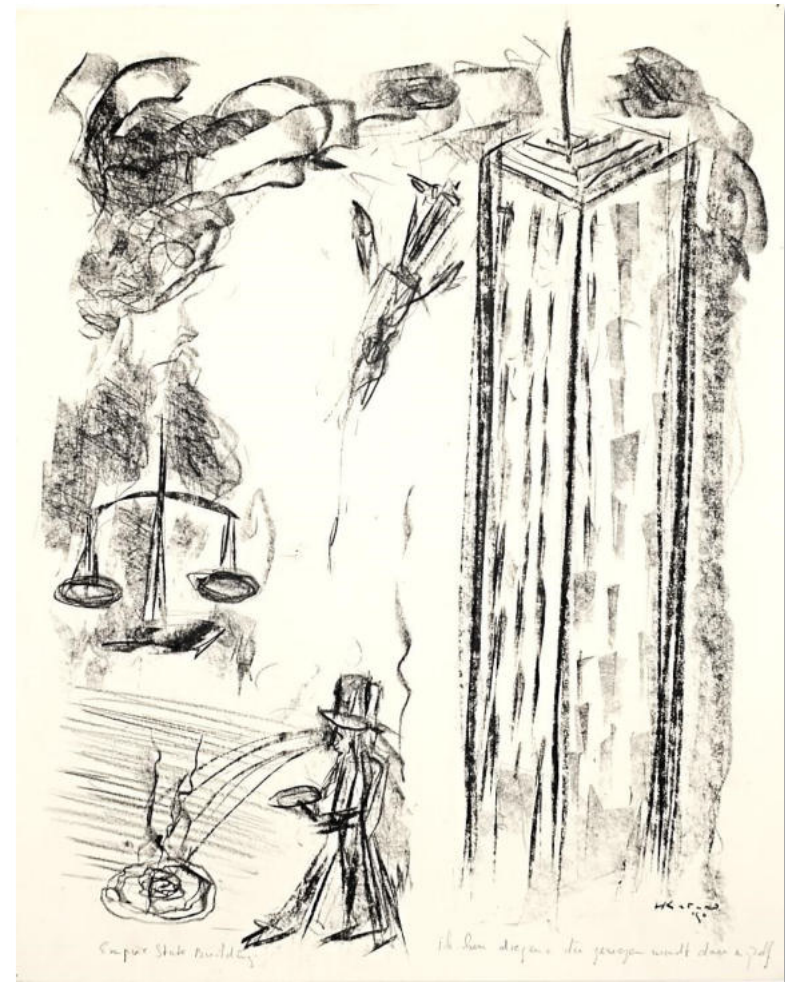
Uit de serie van 6: **De kleine dood** 1990 nr. 5-4 70x50cm pastel op papier

Uit de serie van 6: **De kleine dood** 1990 nr. 1-6 70x50cm pastel op papier

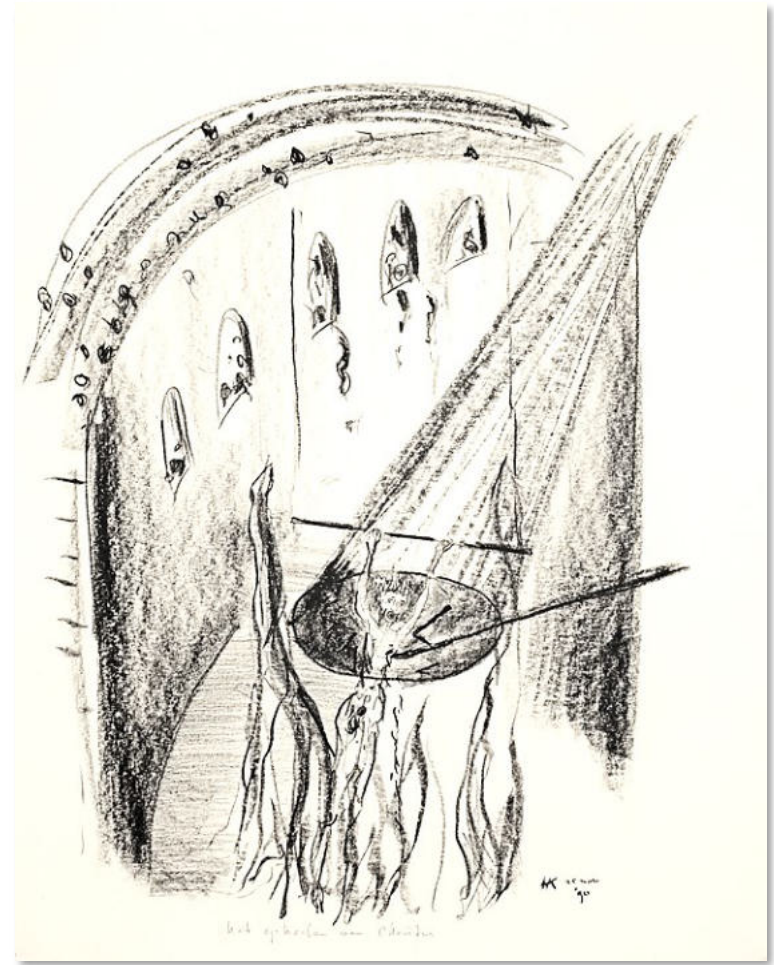
De laatste man 1990 51x40cm Siberisch krijt op karton

Ik ben degene die gewogen word door mijzelf 1990 51x40cm
Siberisch krijt op karton

De overwinning 1990 51x40cm Siberisch krijt op karton

Het optreden van Christus 1990 51x40cm Siberisch krijt op karton

Kali 1990 30x24cm Siberisch krijt op karton

Verloren sprookje 1990 140x120cm olieverf op doek

La vérité toute nue 1990 30x24cm olieverf op doek

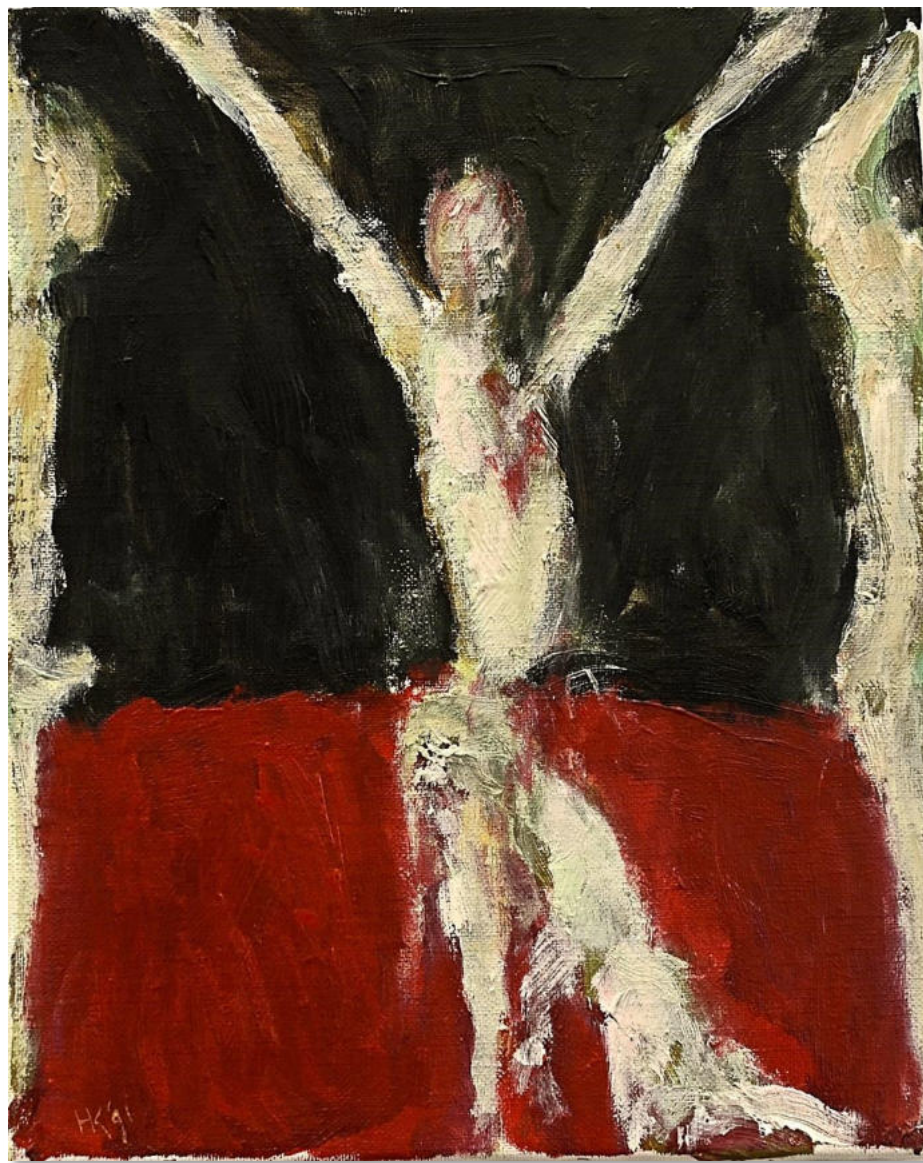
Portret 1990 30x24cm olieverf op doek

Torso 1990 30x24cm olieverf op doek

Bloemen die het kwaad voorbij zijn (klaprozen) 1985-1991 235x189,4cm olieverf op doek

Zonder titel 1991 30x24cm olieverf op doek

Poort 1991 40x30cm olieverf, vetkrijt op karton

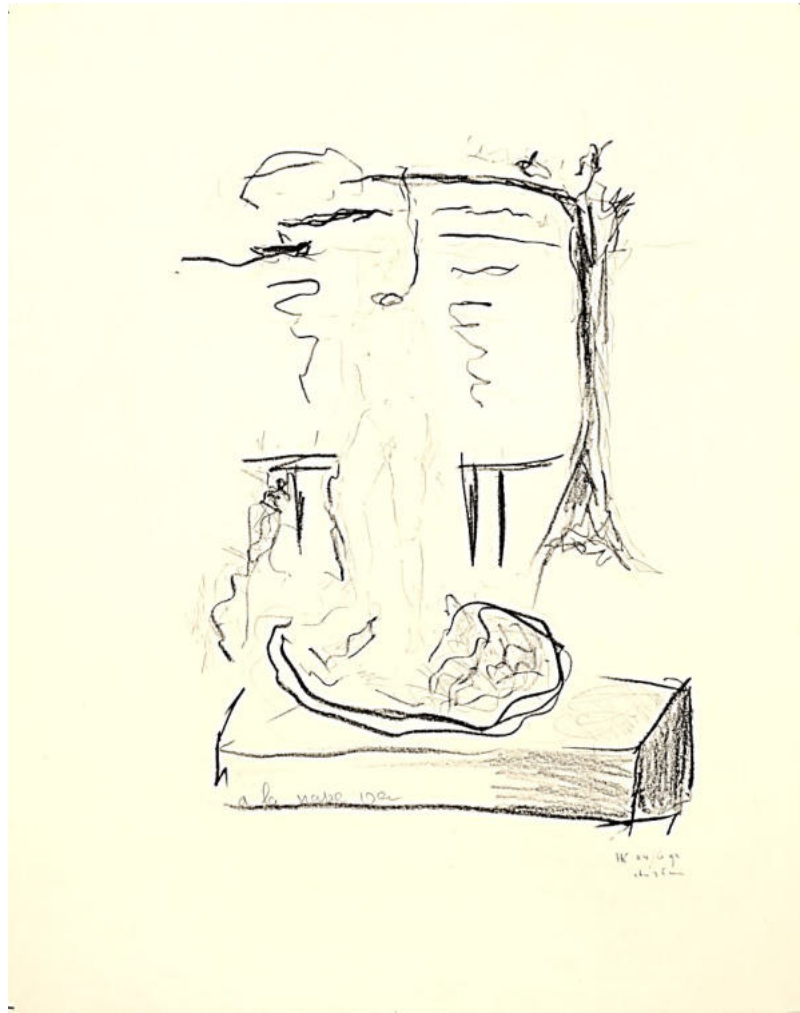
Sleutel 1991 40x30cm olieverf, vetkrijt op karton

Drijvende kracht (Lotus) 1991-1992 60x50cm olieverf op doek

Jij bent de vogel in mijn hoofd 1992 30x24cm olieverf op doek

E la nave va 1992 51x40cm Siberisch krijt op papier

Twee vogels in mijn hoofd 1992 61x46cm aquarel, potlood, inkt op papier

Mystieke vorm 1 1992 50x53cm olieverf op karton

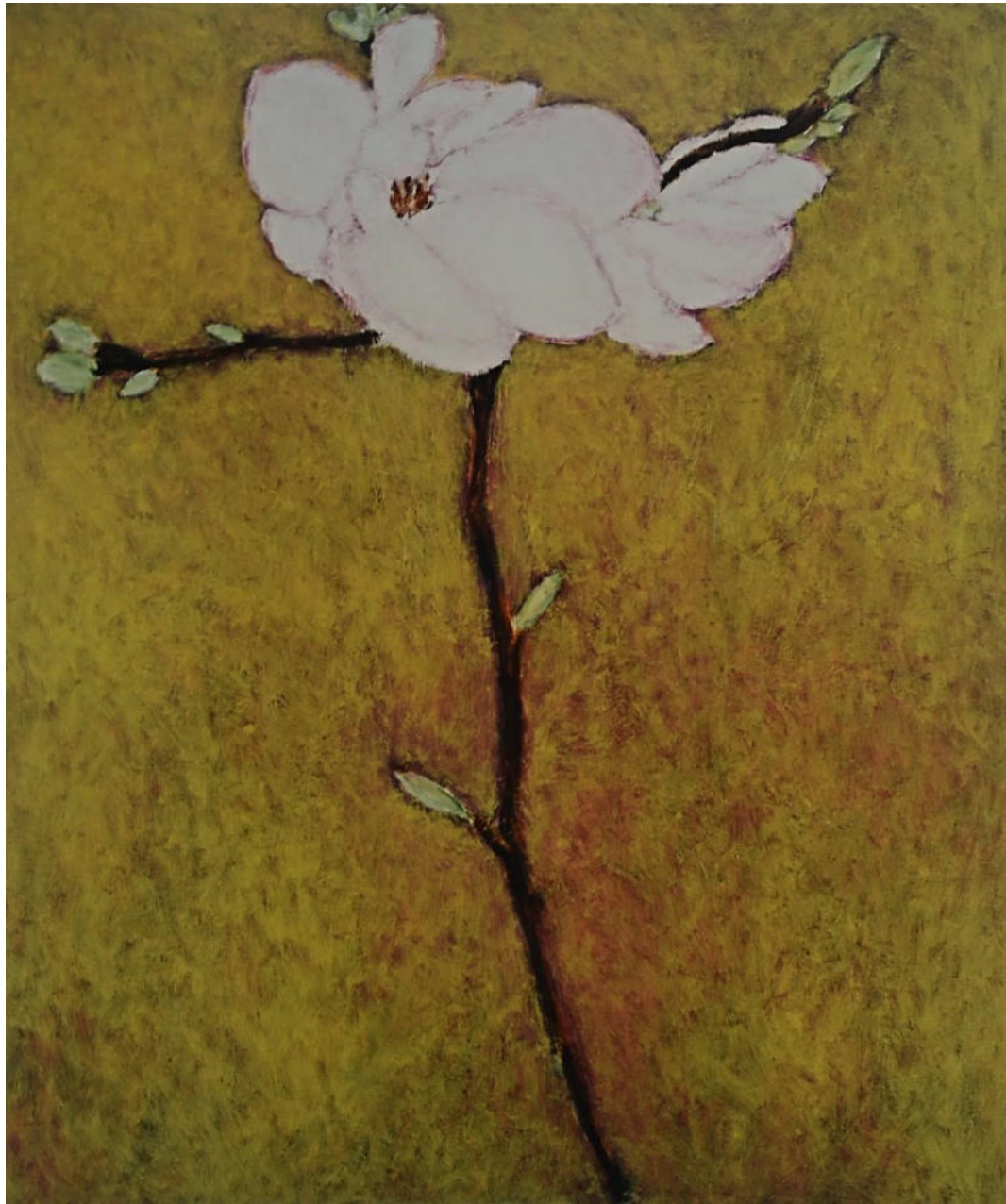
Mystieke vorm 2 1992 48,5x47,5cm olieverf op karton

Ik bewonder, ik bewonder nog 1992 73,4x53,4cm aquarel, pigment op papier

Ontvankelijkheid (Orchidee) 1992-1993 89,3x70,3cm olieverf op doek

Vol-ledig (Magnolia) 1992-1993 138,7x118,7cm olieverf op doek

De bittere geur van tulpen 1993 200x180cm aquarel, olieverf, inkt op doek

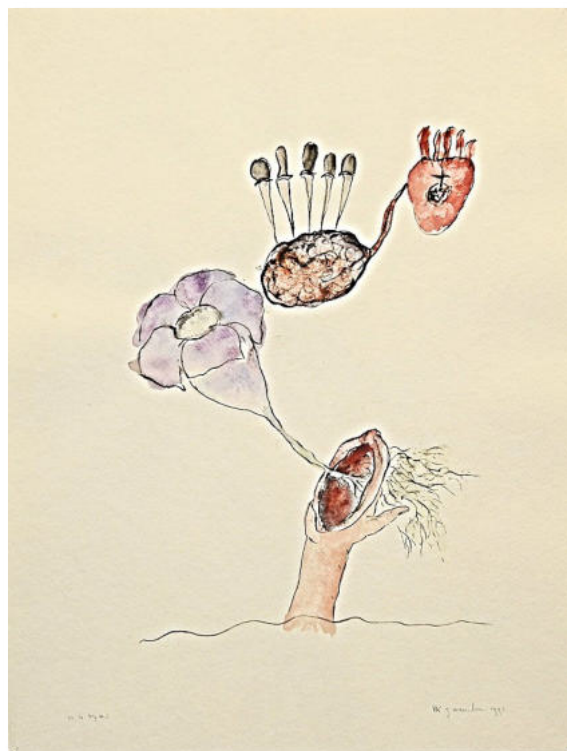
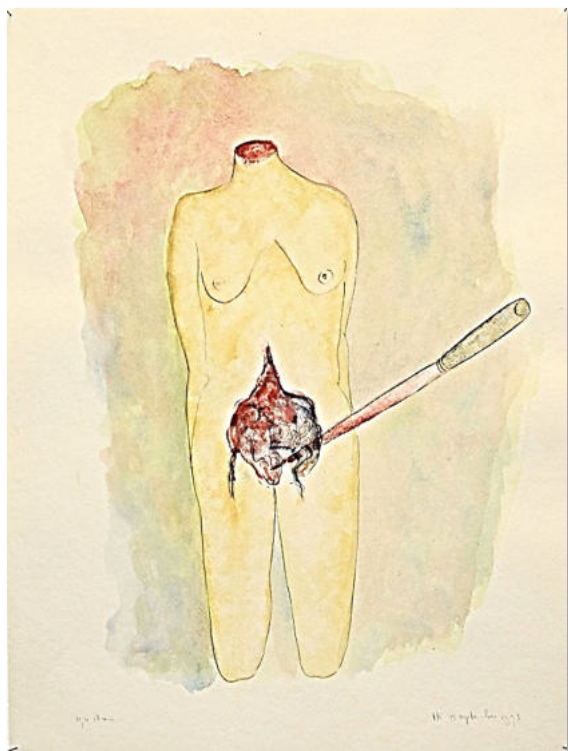
“Zoals de bloem zijn bladeren, strooi ik mijn woorden over de aarde;
laat mijn onuitgesproken gedachten bloesemen in uw stilte.”

Rabindranath Tagore

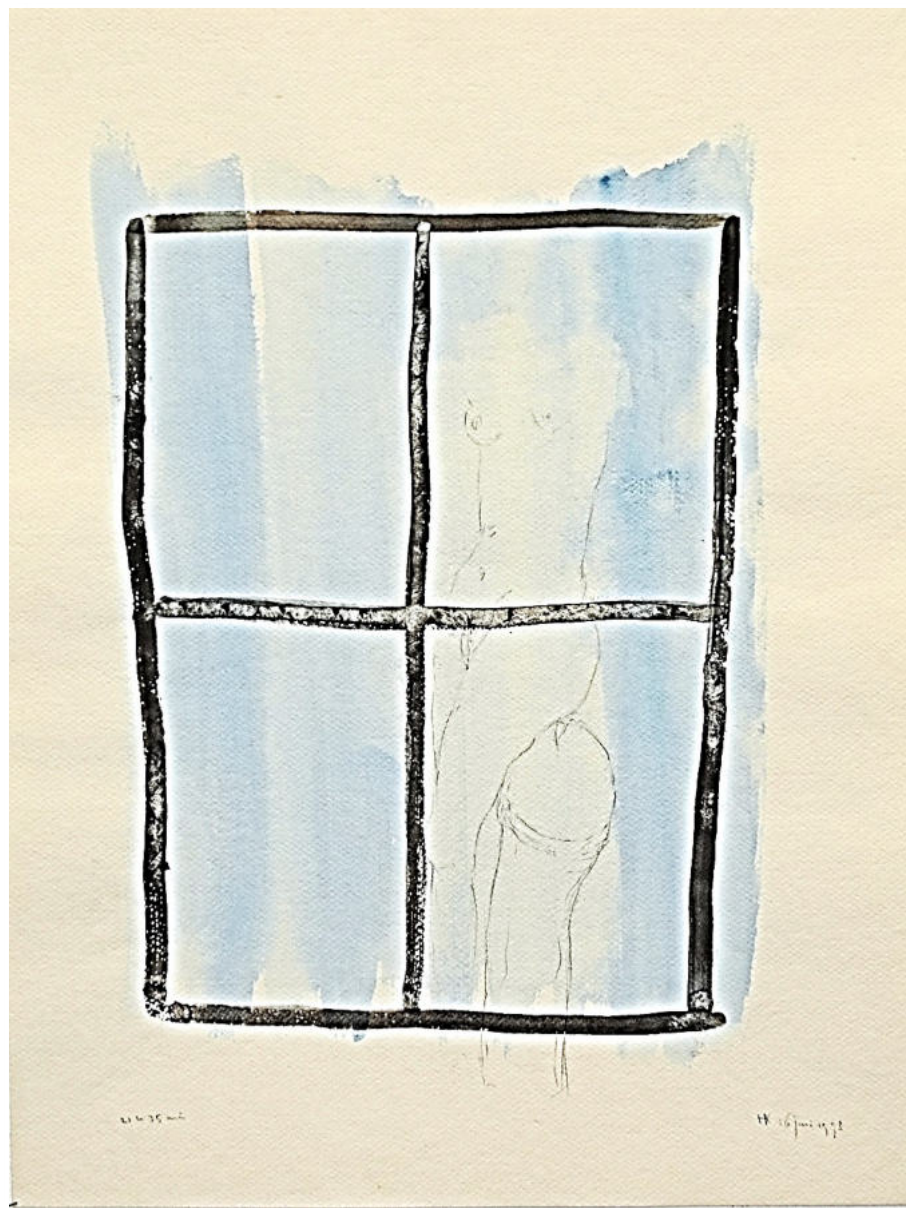
Als de betekenis van de titel ‘Bloemen die het kwaad voorbij zijn’ ter sprake komt, licht Hans Kuijs uit eigener beweging een tip van de sluier op: “De titel verwijst naar intieme ervaringen, die zowel met verdriet als met vreugde hebben te maken. Klaprozen zijn bloemen die vanuit het negatieve en het slechte groeien, zelfs op vuilnisbelten. De weliswaar kortstondige pracht en praal van deze bloemen, die snel opbloeien en ook snel verwelken, symboliseren voor mij het overstijgen van het kwaad.”

Los van deze concrete informatie is Hans Kuijs oprecht van mening dat kijkers de ruimte moeten hebben om zelf te associëren en te reageren op zijn werk. In dat verband is het citaat van Rabindranath Tagore, dat boven deze tekst is geplaatst, dan ook betekenisvol. Voor de bloemenschilderijen van Hans Kuijs geldt dat we ze, zowel letterlijk als figuurlijk, moeten laten bloesemen in stilte.

Uit: ‘Bloemen die het kwaad voorbij zijn’, 1994 door drs. Rick Vercauteren.

Uit de serie van 10: **Zonder titel** 1993 nr. 3-4-7 61x46cm aquarel op papier

Zonder titel 1993 61x46cm aquarel op papier

Koekoek... 1993 23x23x15cm takken, plastic, stenen lingam

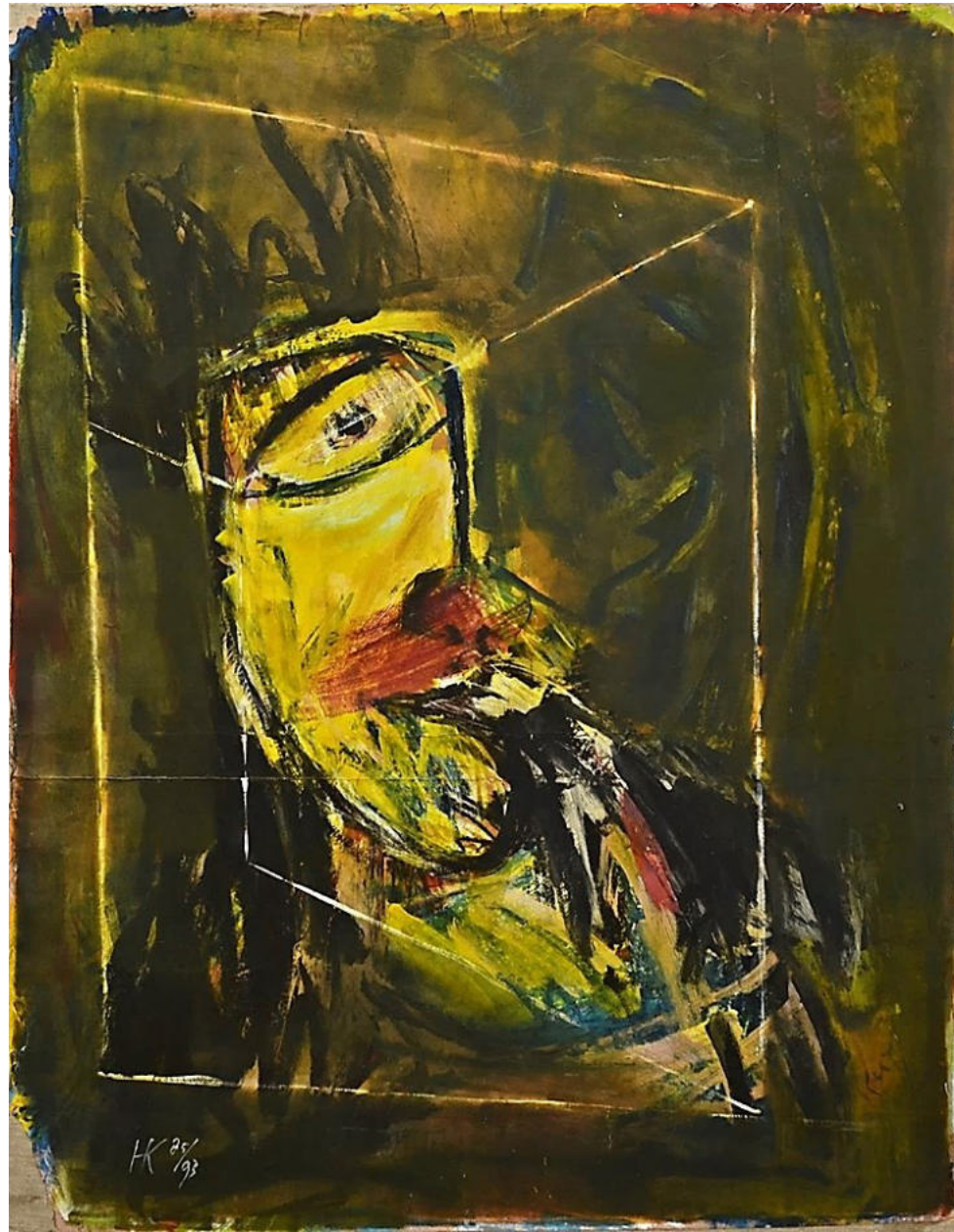
Gevleugelde vriend 1993 48x33x18cm zink, aluminium, organisch materiaal

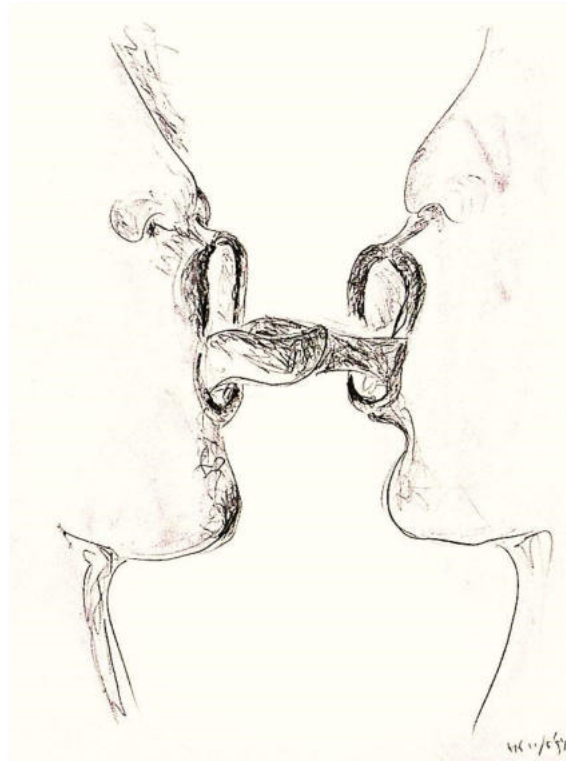
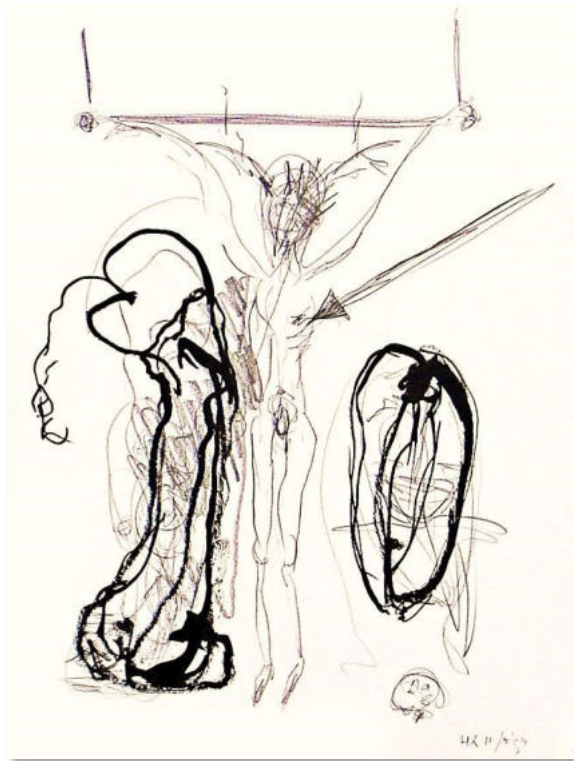
Terugblik 1993 30x50cm foto's op paneel

Emotie van de verloren ruimte 1993 125x240cm acryl, inkt, pastel op karton

Verloren ruimte 1985-1993 135x105cm acryl, inkt papier

Uit de serie van 8: ***The ambiguous inflamed eye*** 1994 40x30cm Oost-Indische inkt, potlood op papier

Portret 1994 140x120cm gemengde techniek op doek

Vogelvlucht 1994 16,5x14cm bijenwas, organisch materiaal, geëmailleerd metaal

Stroomafwaarts 1994 30x50cm olieverf, bijenwas op masonite

Uit de serie van 5: **Relieken** nr. 5 1994 28,5x38cm gemengde techniek op paneel

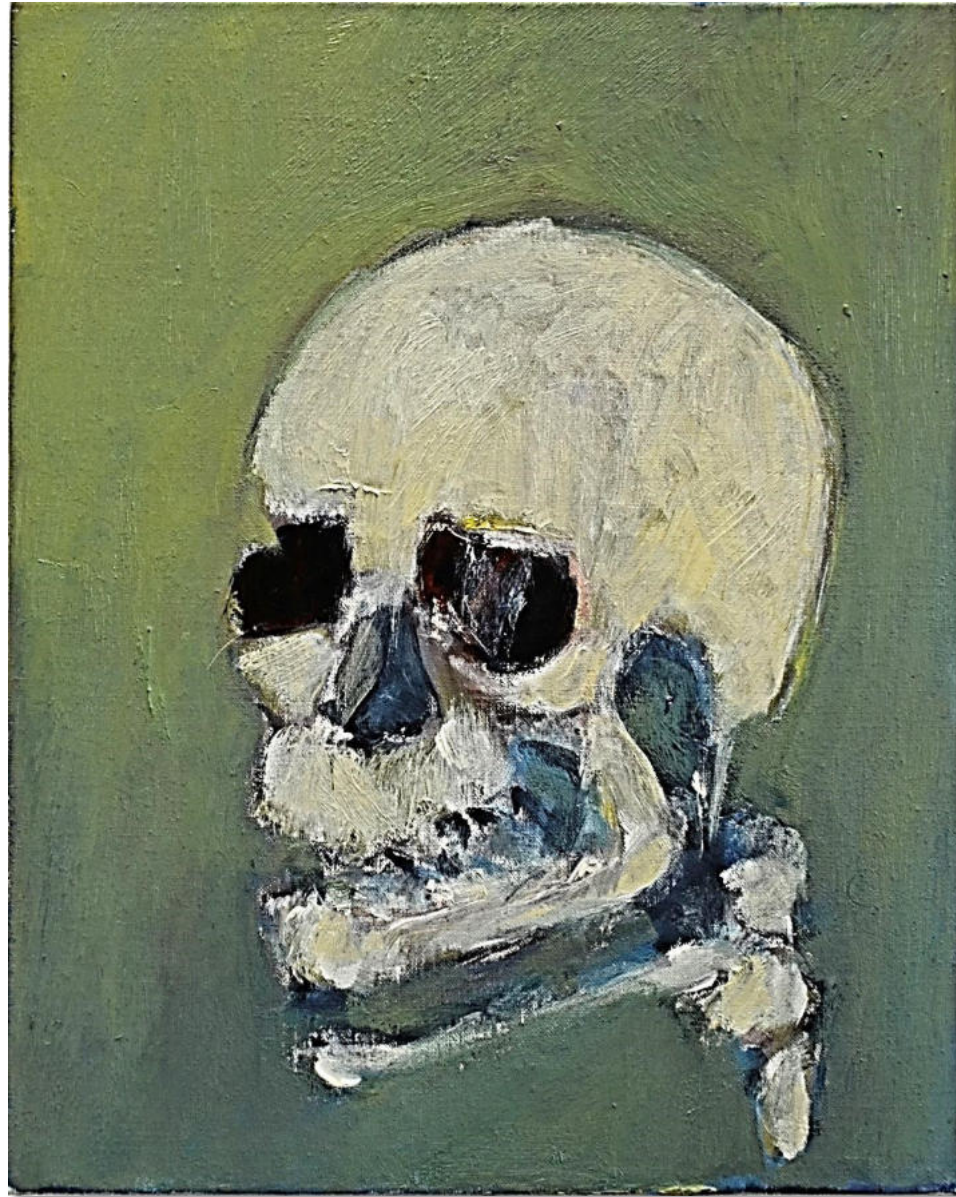
Uit de serie van 5: **Relieken** nr. 3 1994 24x22cm gemengde techniek op paneel

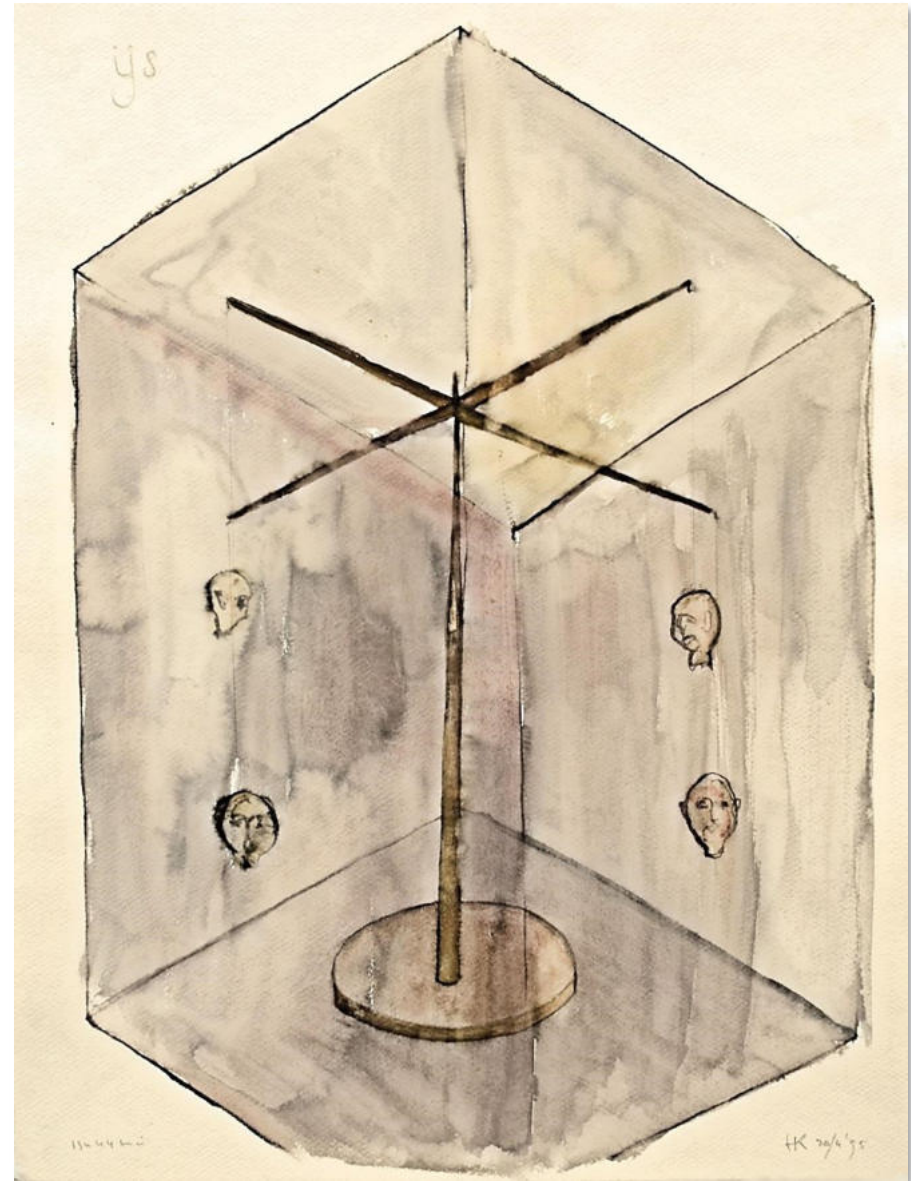
Uit de serie van 5: **Relieken** nr. 4 1994 28,5x19,5cm gemengde techniek op paneel

Verzachtende omstandigheid 1995 170x80x35cm speelboot, watten, olie-gebrand ijzer

Wat over blijft... 1994-1995 50x40cm olieverf op doek

Uit de serie van 18: **Glee** 1995 nr. 9 61x46cm aquarel op papier

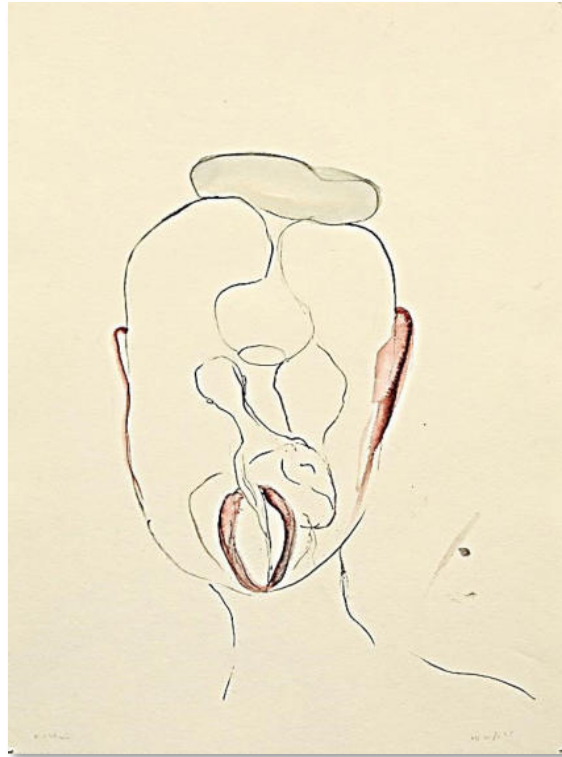
God kijkt toe 1995 28x20cm olieverf op masonite

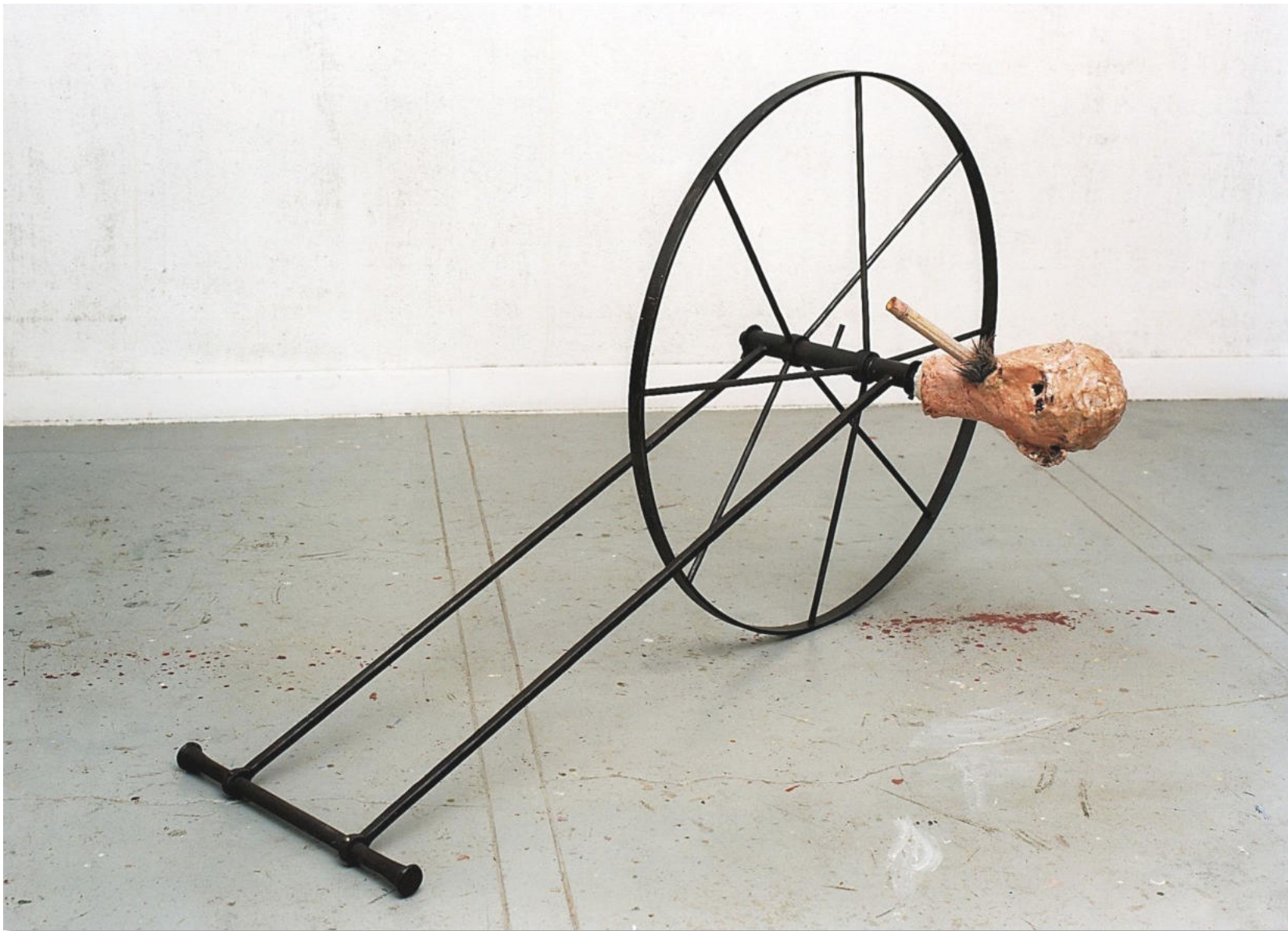
In afwachting van... 1989-1995 18,5x12x6cm gips, aquarelverf

Onzichtbaar geworden 1989-1995 25x18x6cm gips, organische materialen

Uit de serie van 12: **Het verloren paradijs** 1996 nr. 4-8-10 61x46cm aquarel op papier

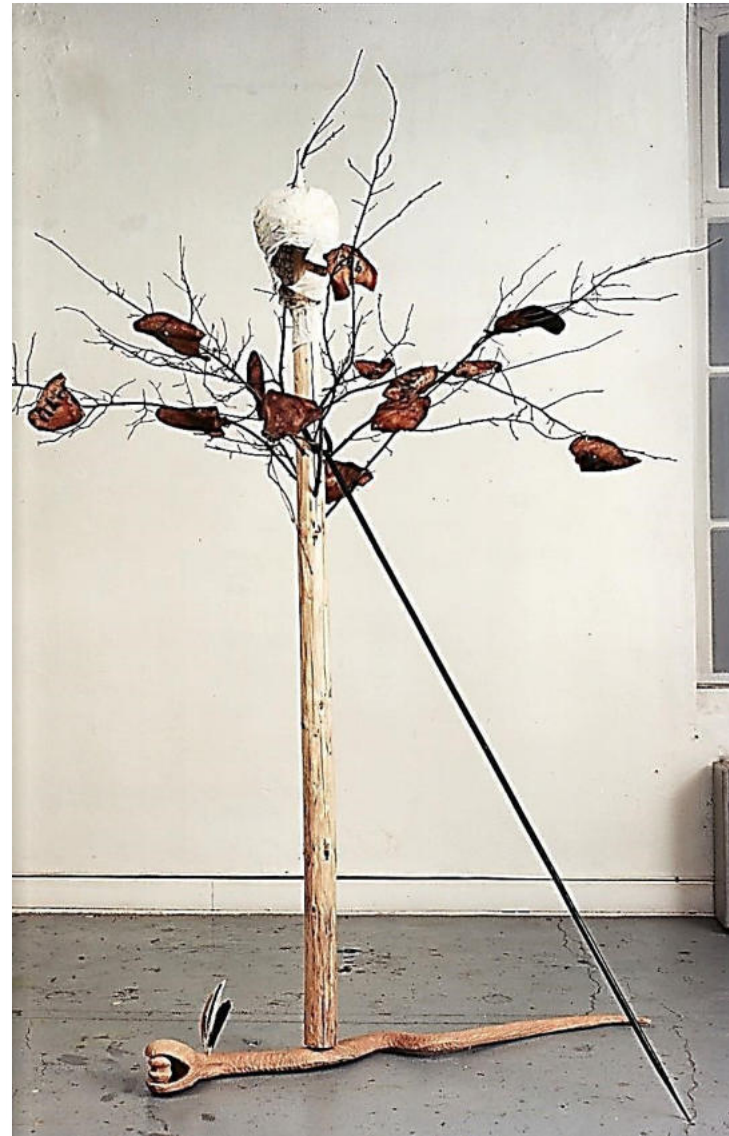
Wereld-rad 1996 100x140x80cm smeedijzer, bijenwas, pigment, organisch materiaal

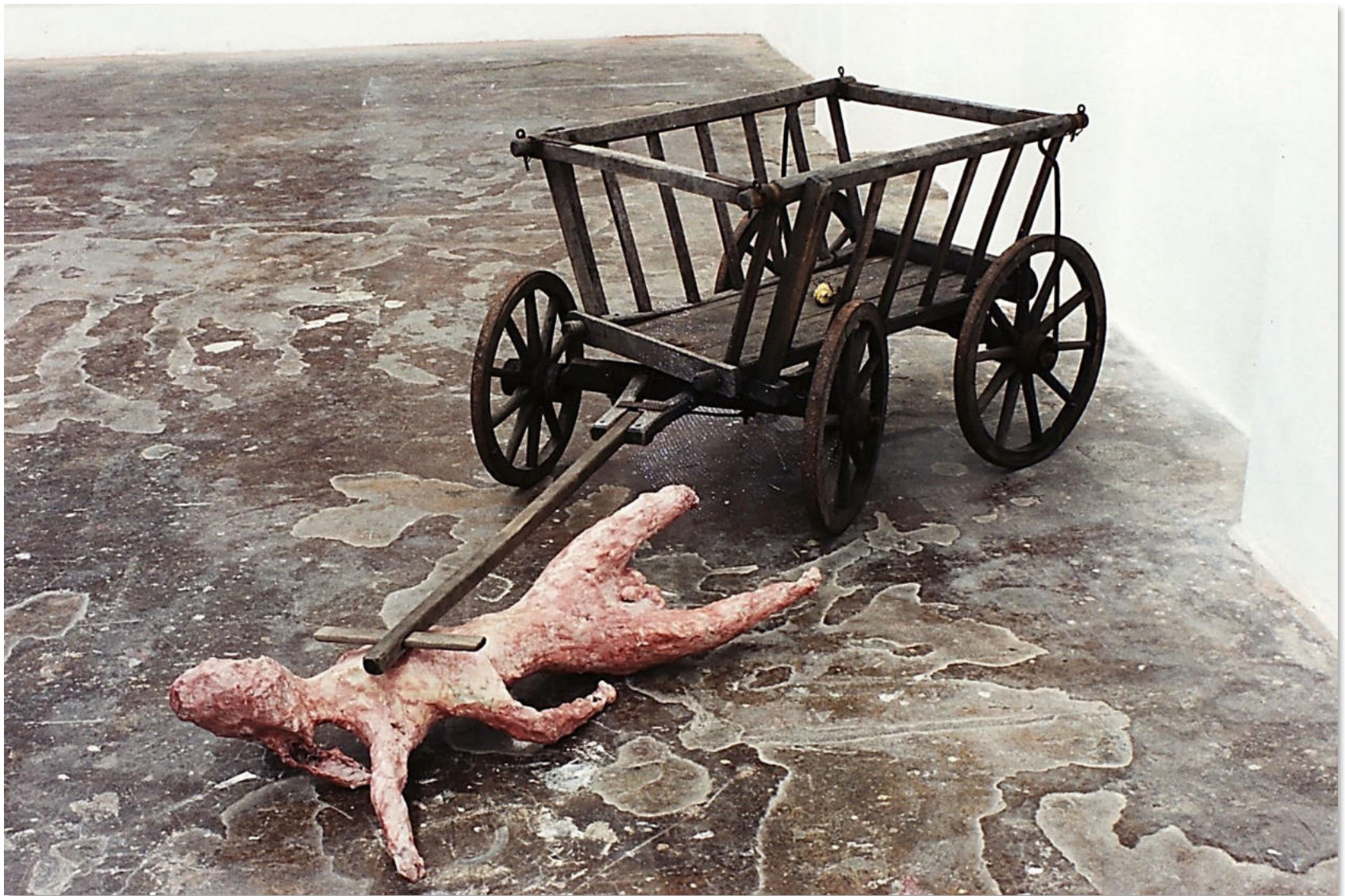
Het verloren paradijs 1996-1997 480x400cm olieverf op masonite

Een golfje op de stroom 1996 300x400cm krijt, acryl op paneel

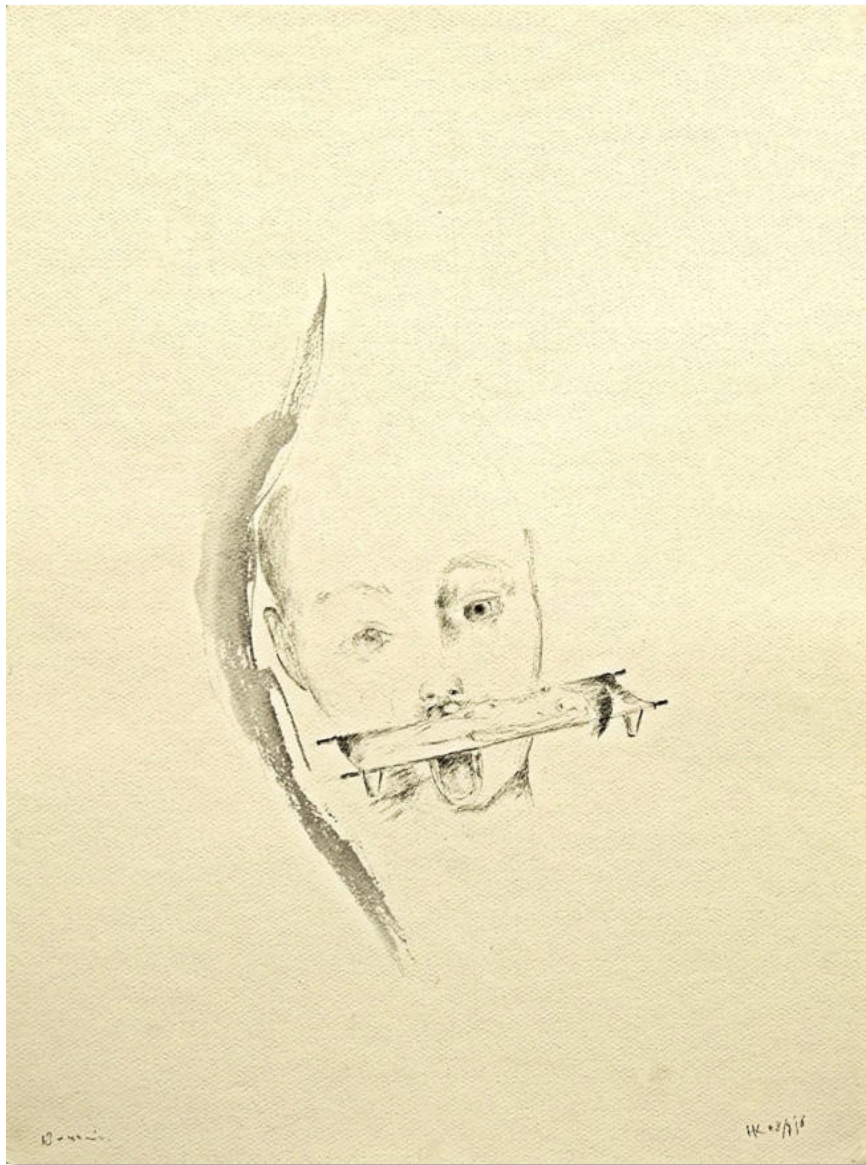
Fluister/luisterboom 1996 240x233x150cm
Smeedijzer, hout, organische materialen

Een onbereikbare droom 1996 80x65x180cm bijenwas, pigment, vogel, hout

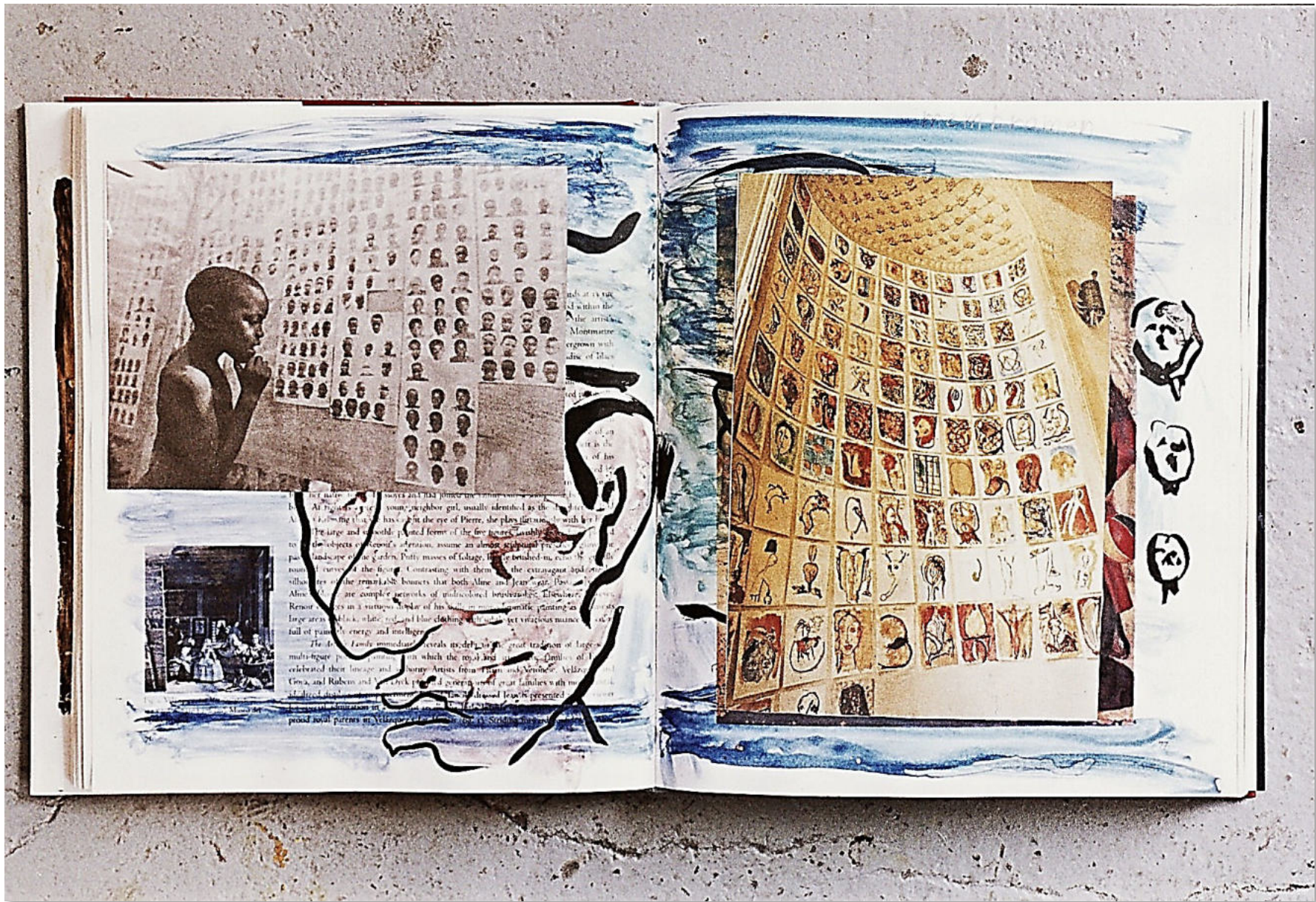
Bewierookt dromen 1996 150x140x35cm smeedijzer, rubber, katoen, olieverf op doek, hout, etherische olie, gas

Uit de serie van 6: **Terezín** 1996 nr. 1-5 61x46cm aquarel, potlood op papier

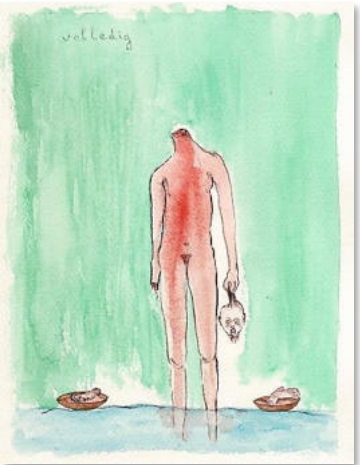
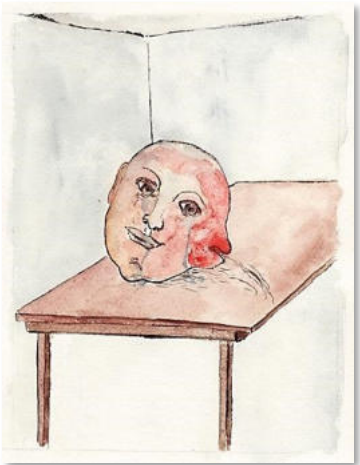
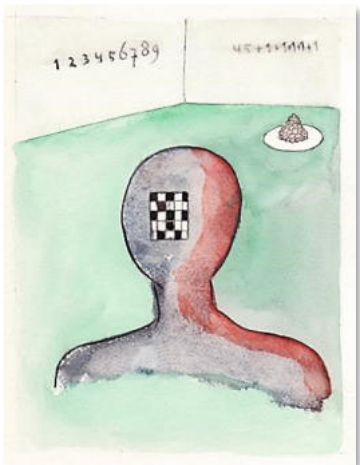
Het heimelijke boek 1996 45x35x7,5cm koper, beschilderd boek 'de Barns collectie'

2 pagina's uit: *Het heimelijke boek* 1996

Uit de serie van 10: **Aan hemelsblauw gewogen** 1997 nr. 8-2 61x46cm aquarel, potlood op papier

Uit de serie van 36: **De deugd...** 1998 nr. 20-3-5-4-7- 8-10-11-12-13 24x18cm aquarel op papier

Ambigüiteit 1998 54x40x40cm gepolymeerd hout, geëmailleerd ijzer, zaaddoos, struisvogeleieren

Het werk kan gezien worden als slagvelden waar genadeloos maar broederlijk leven en kunst met elkaar strijden.

Het gaat er niet om dat het één ten voordele van het andere vernietigd wordt, maar dat ze wederzijds gevoed en in vervoering gebracht worden.

Immers, gaat het om het hardnekkig vinden, -nauwkeurig gezegd; op het intact bewaren van een oorspronkelijk zeer eenvoudige emotie, bestaande uit "twee zuivere klanken" het aanwezig zijn van dingen en het bedwingen ervan.

Het gaat om een klein beslissend verschil, dat zowel bij: Picabia, Gauguin, Rembrandt, Giorgio als in het dagelijkse leven bewaarheid wordt.

Het is de indruk van de emotie wat een beeld formeert dat zich anders voordoet dan dat van de oorspronkelijke emotie.

Er is sprake van ambigüiteit.

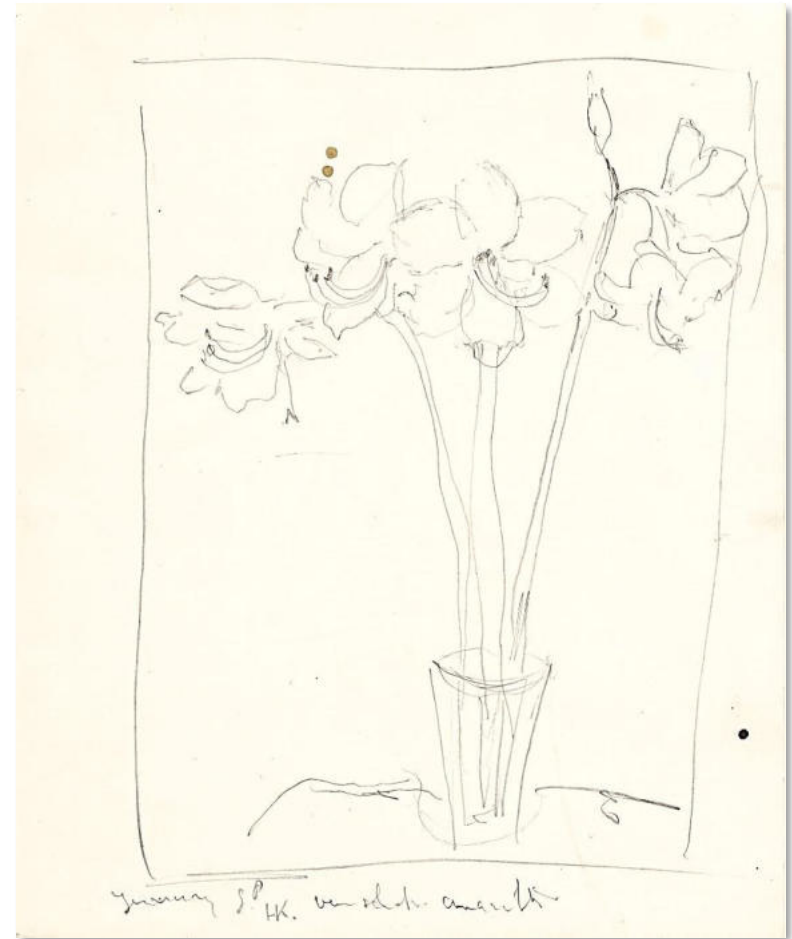
Hans Kuijs 1998

Uit de serie van 10: *Als kunstenaar ben ik onschuldig maar als mens...* 1998 nr. 2-8 70x60cm olieverf op doek

Wakend oog 1998 180x140cm olieverf op doek

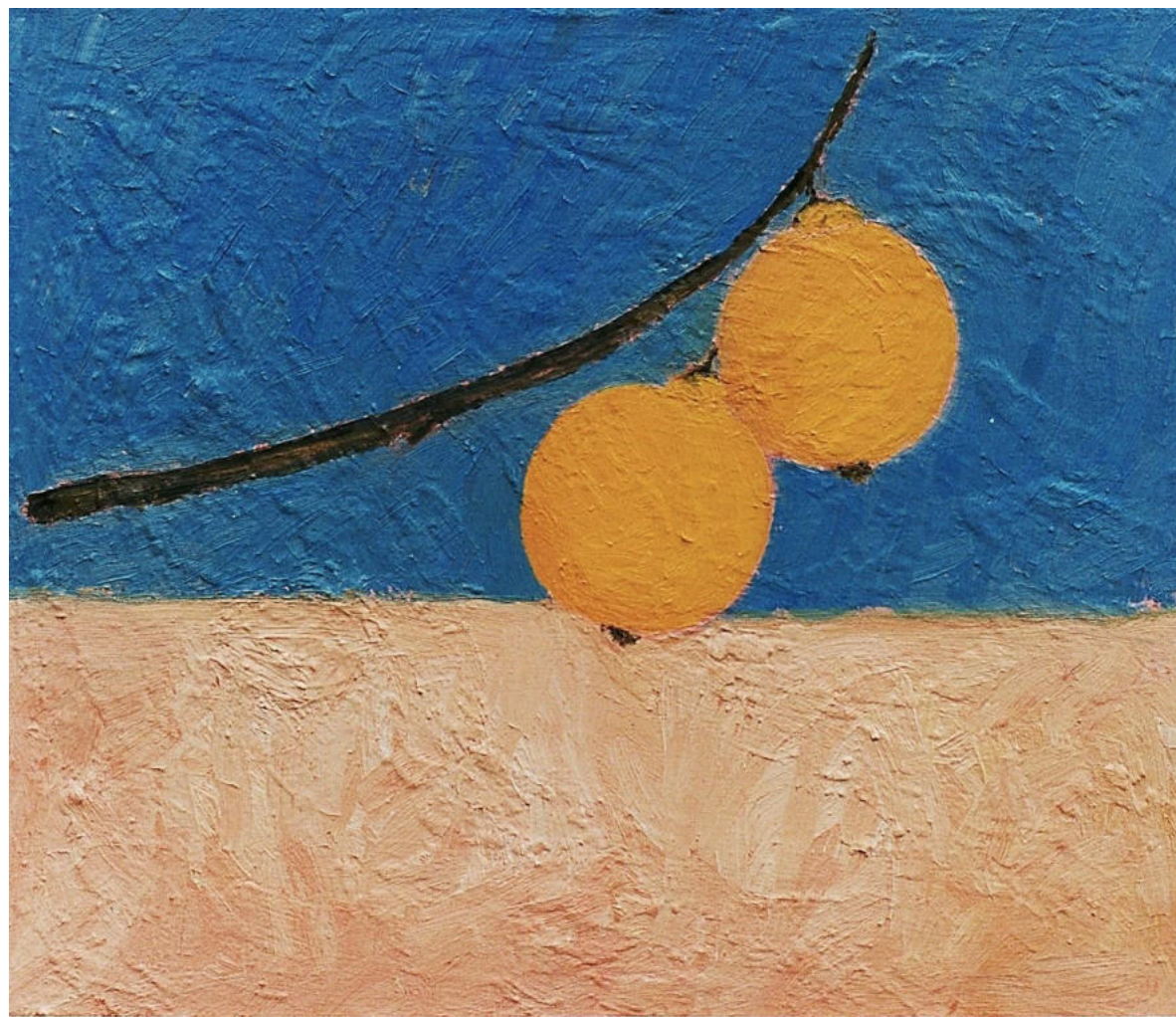
Amaryllis 1998 24,4x19,2cm potlood op papier

Herinnering aan mijn eigen voortbewegen 1998 230x230x210 ijzer, polyester, bamboe vishengels, organische materialen

Verzonken bloem, met als herinnering de haas
1998 21x9x6cm bijenwas, hars, zeep

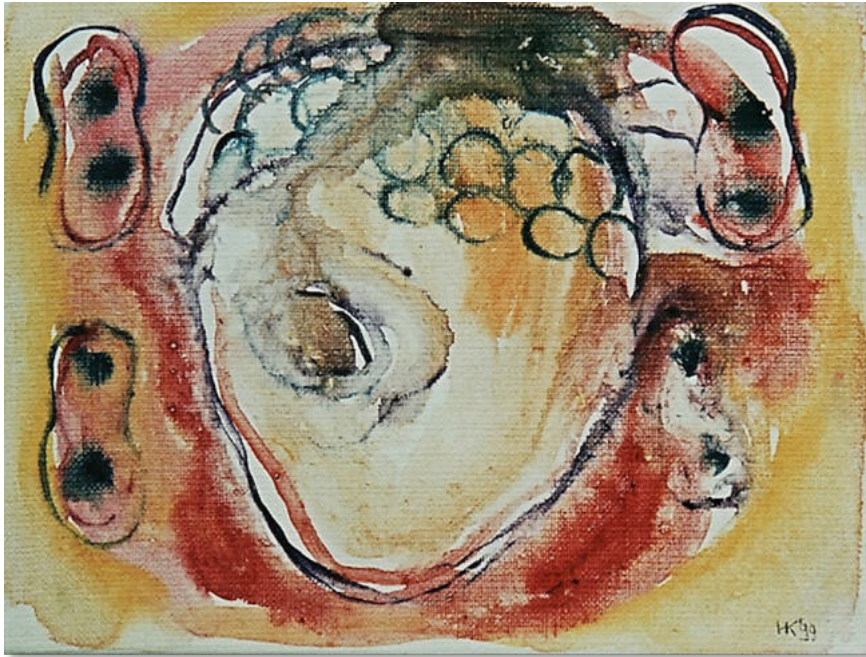
Sodom appels 1998 60x70cm olieverf op doek

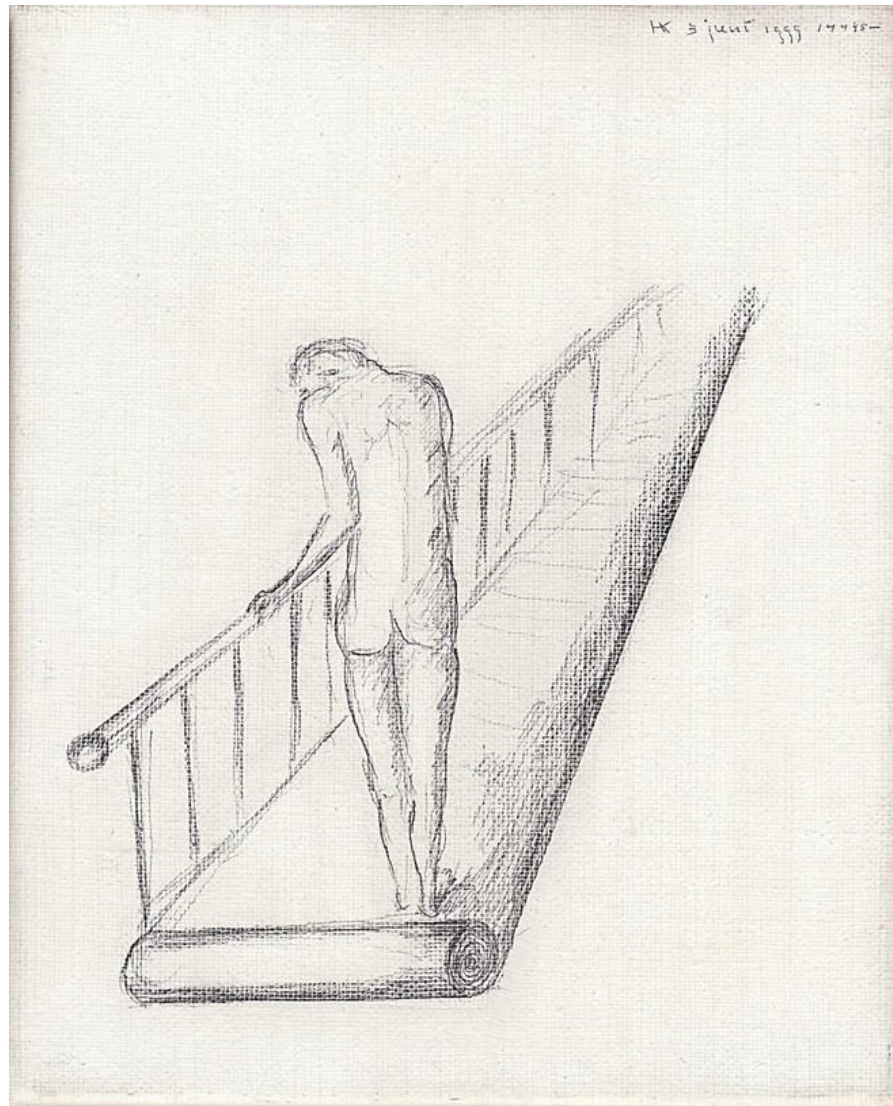
Overschrijding 1999 80x65x95cm campingtafel, kabouter, scheerspiegel, tunnel, Märklin trein

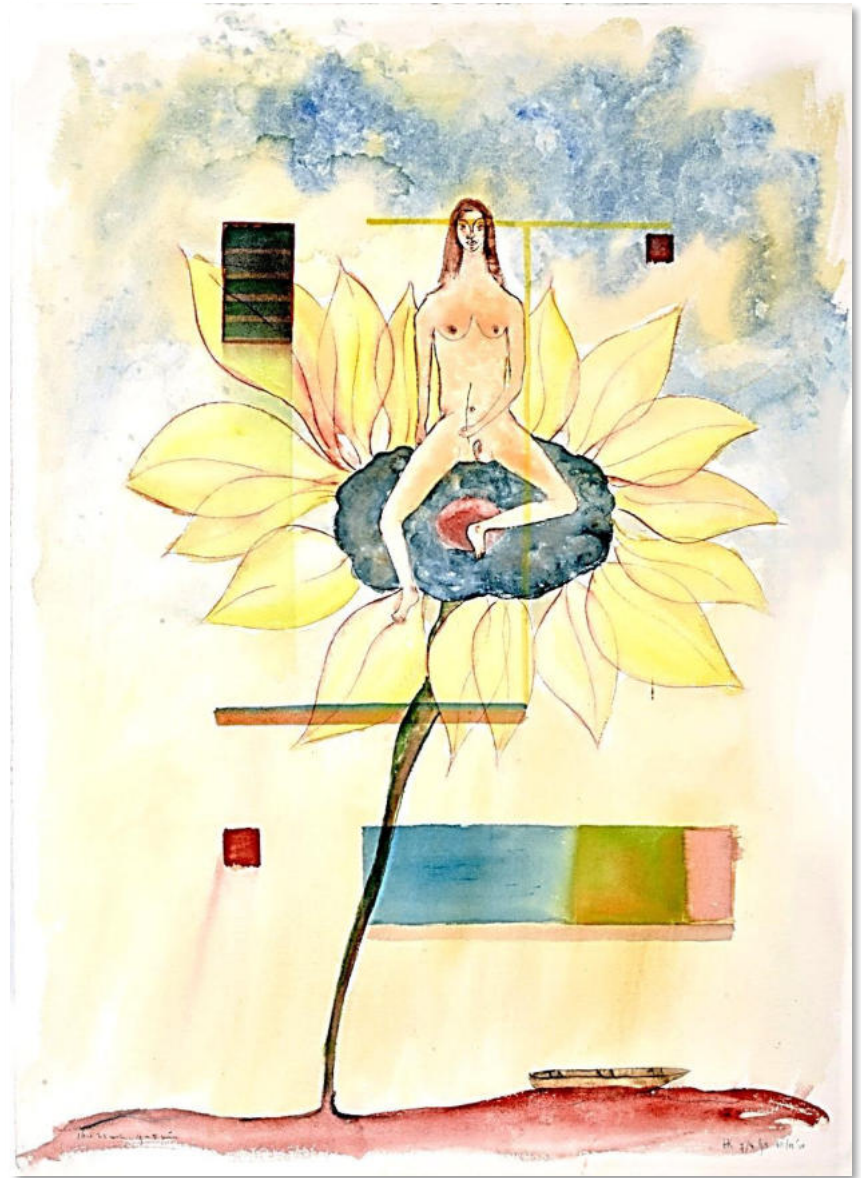
Uit de serie van 6: *Wintersalon* 1999 nr. 5 18x24cm aquarel op doek

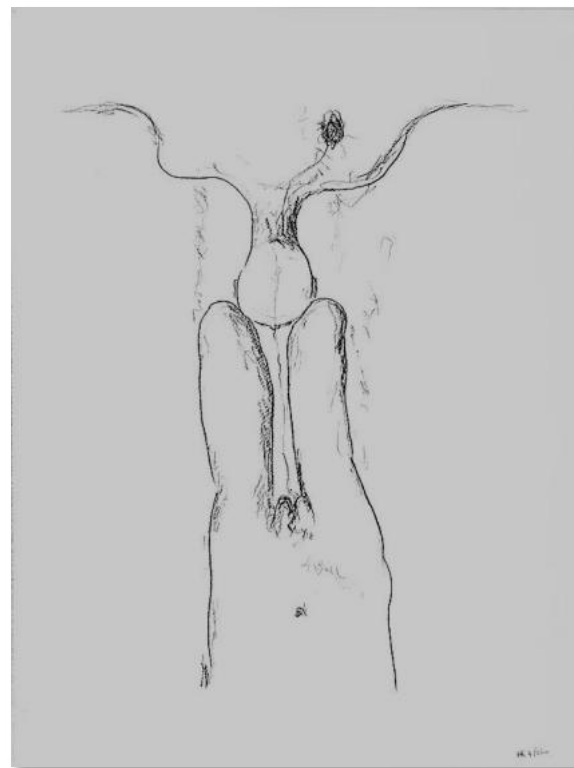
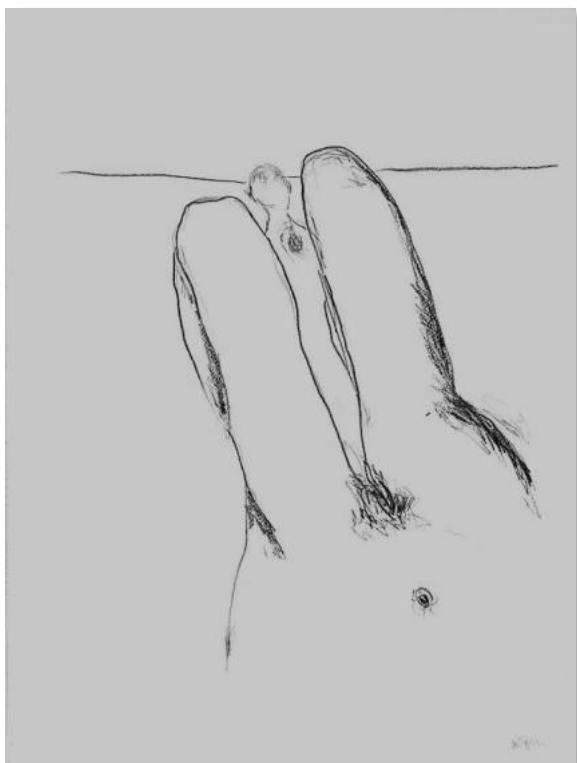
Uit de serie van 6: **Wintersalon** 1999 nr. 2-3 18x24cm aquarel op doek

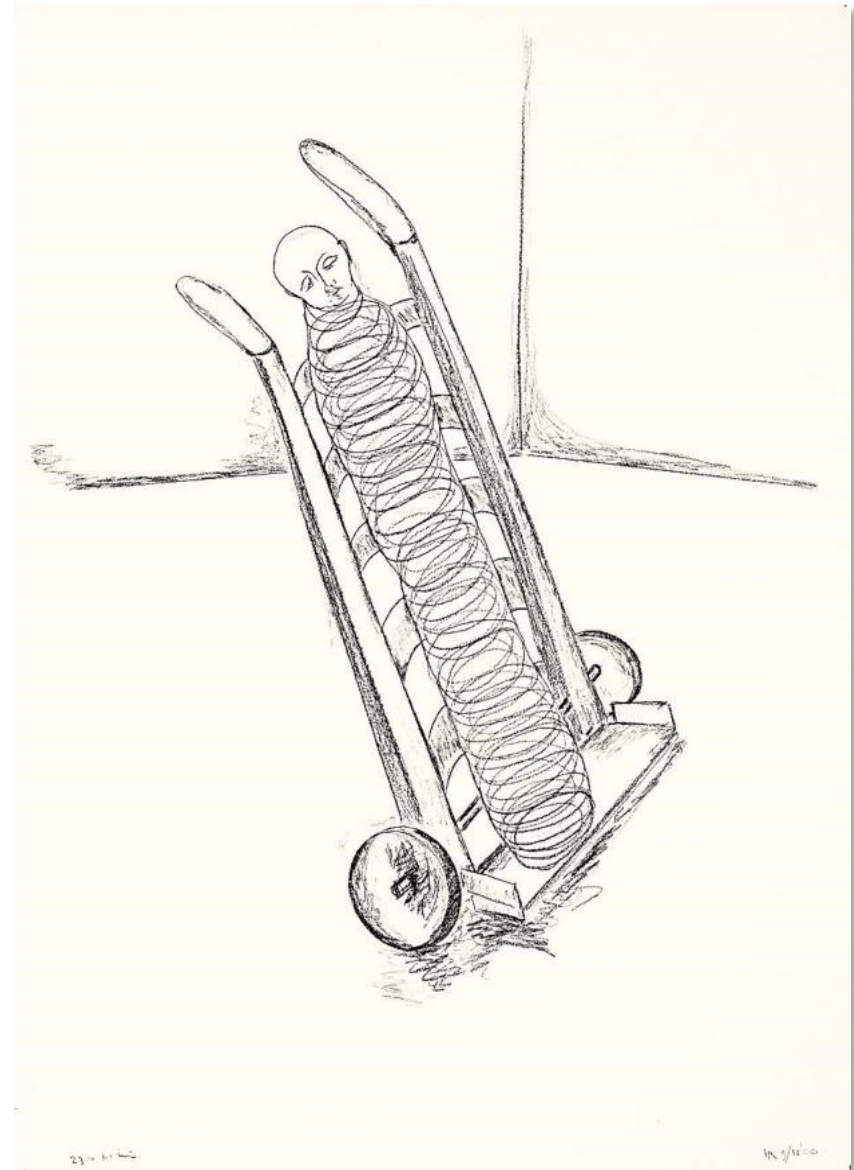
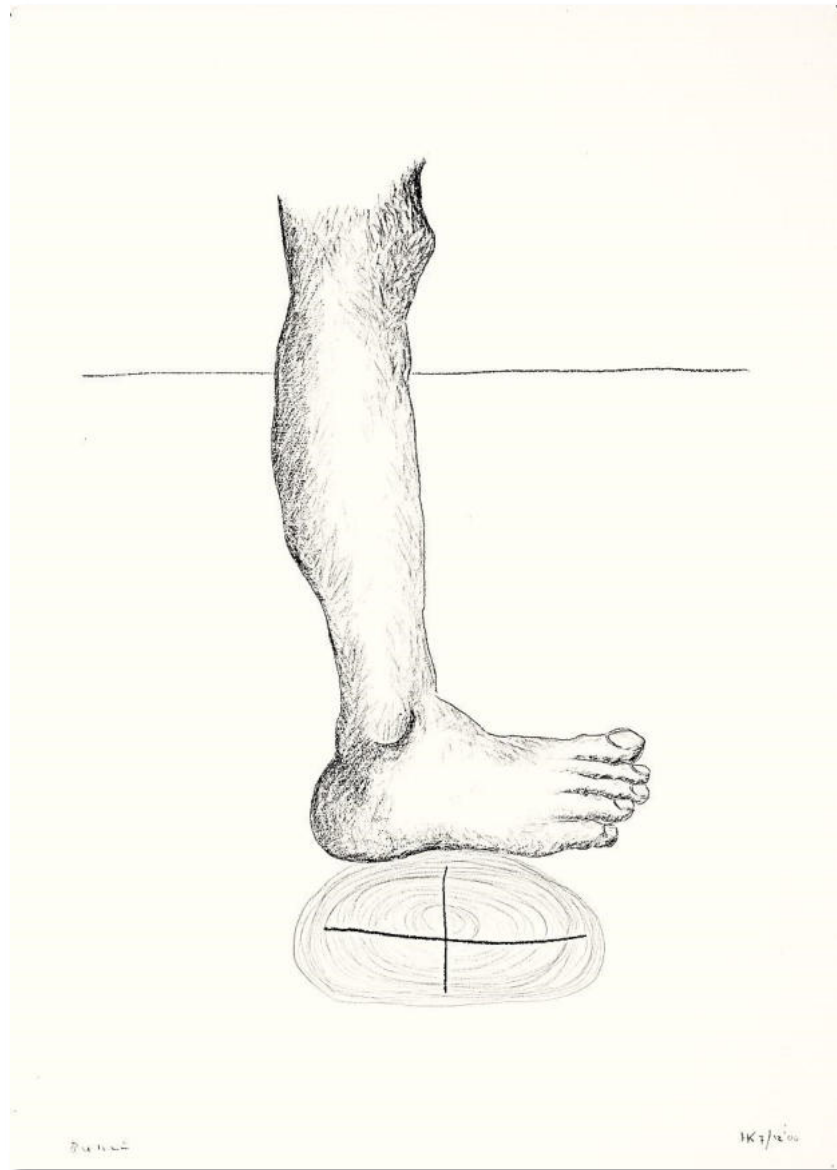
Zonder titel 1999 24x18cm gesso, potlood op doek

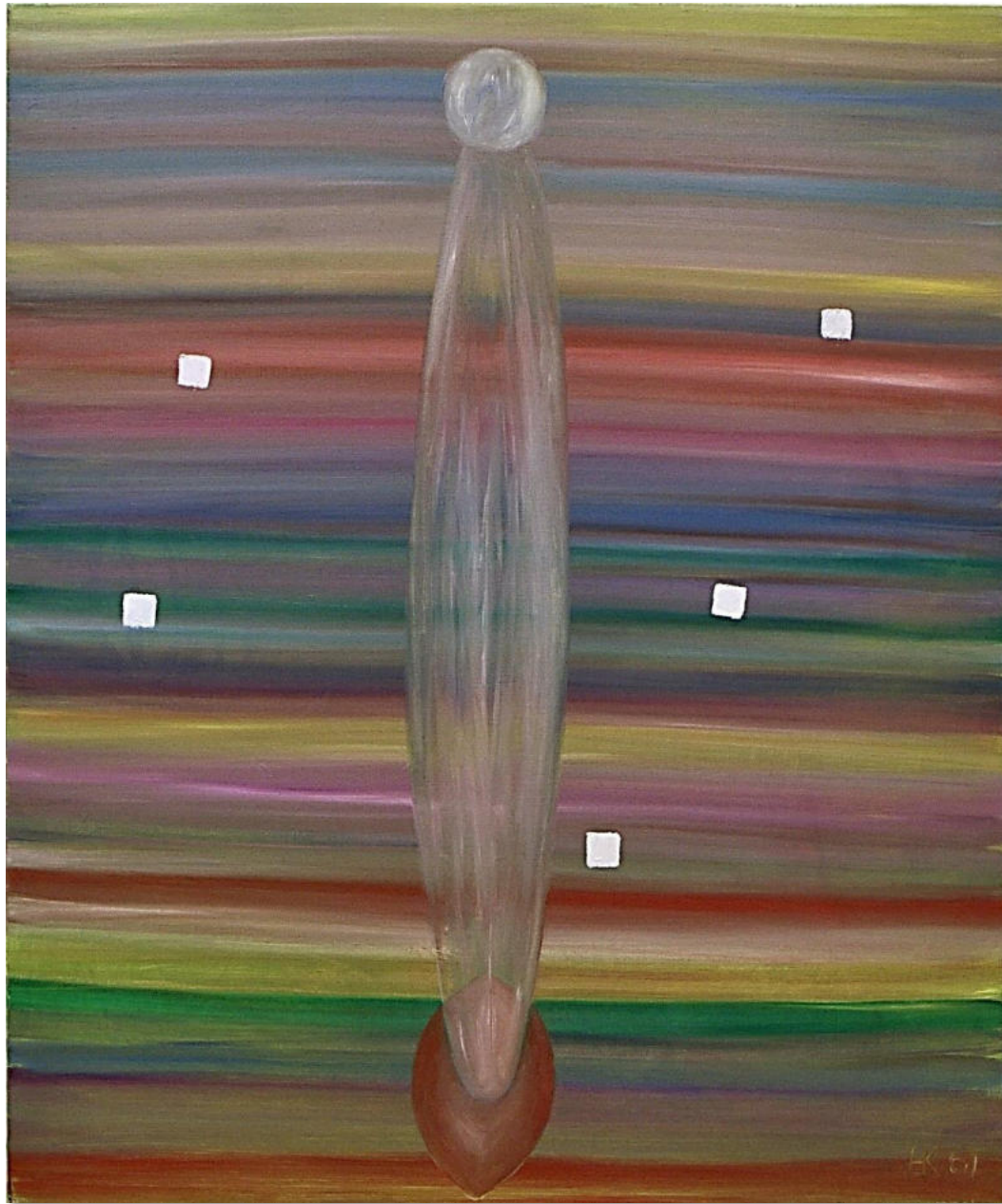
Uit de serie van 4: **Zonder titel** 2000 105x75cm nr. 1-2 aquarel op papier

Uit de serie van 6: **Het verdwijnpunt** 2000 nr. 4-2-5 61x46cm potlood op papier

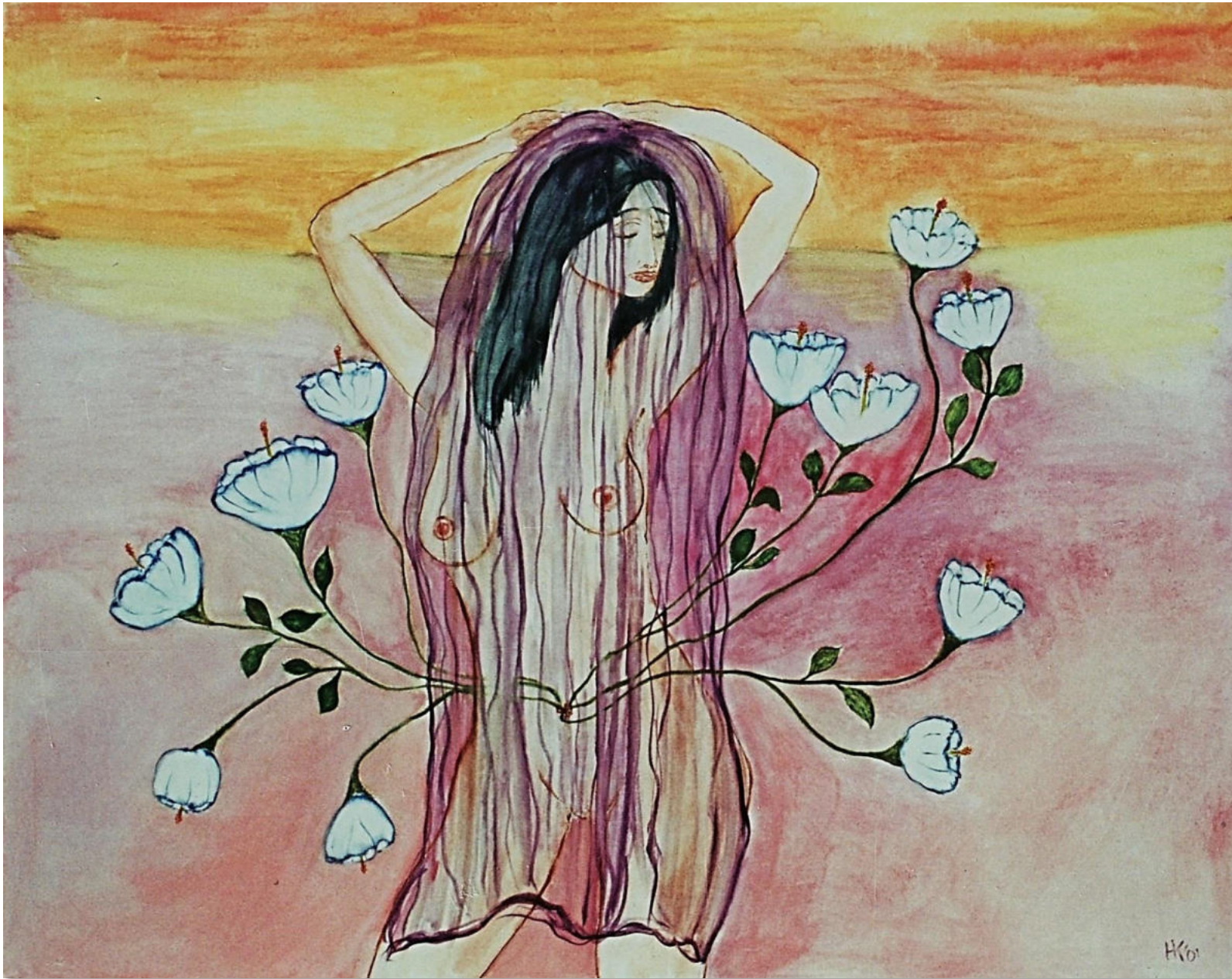
Uit de serie van 8: **Verwondering opent nieuwe leefruimte** 2000 nr. 6-8 105x75cm potlood op papier

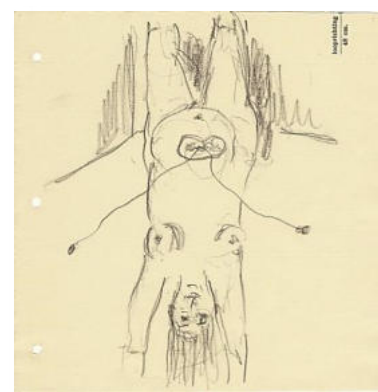
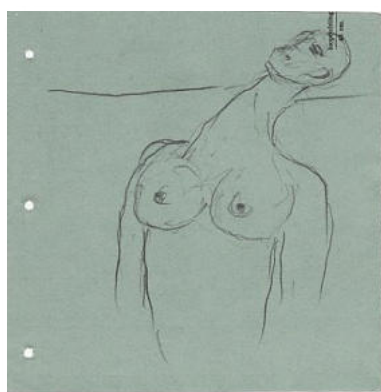
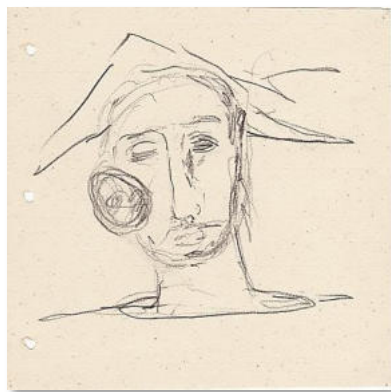
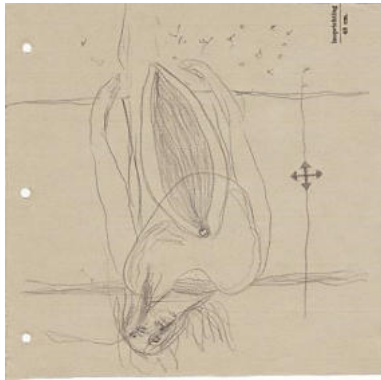
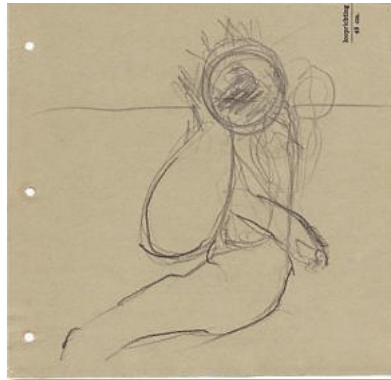
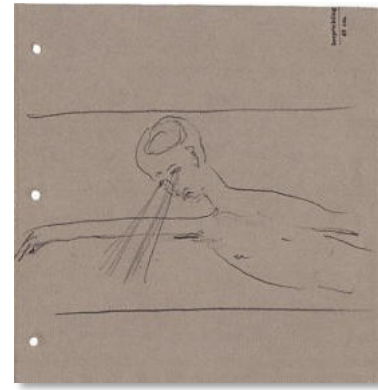
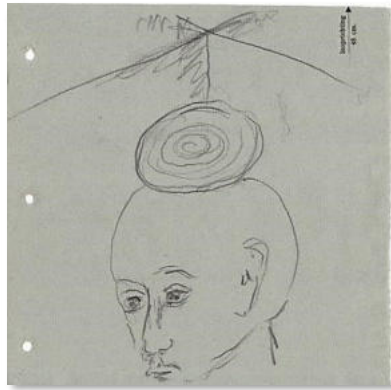
De sleutel 2001 120x100cm olieverf op doek

Levensstroom 1984-2001 190x235cm olieverf op doek

En dat is de vreugde -Ananda- want alles zijn, dat is de vreugde kennen van alles dat is 2001 160x200cm aquarel op doek

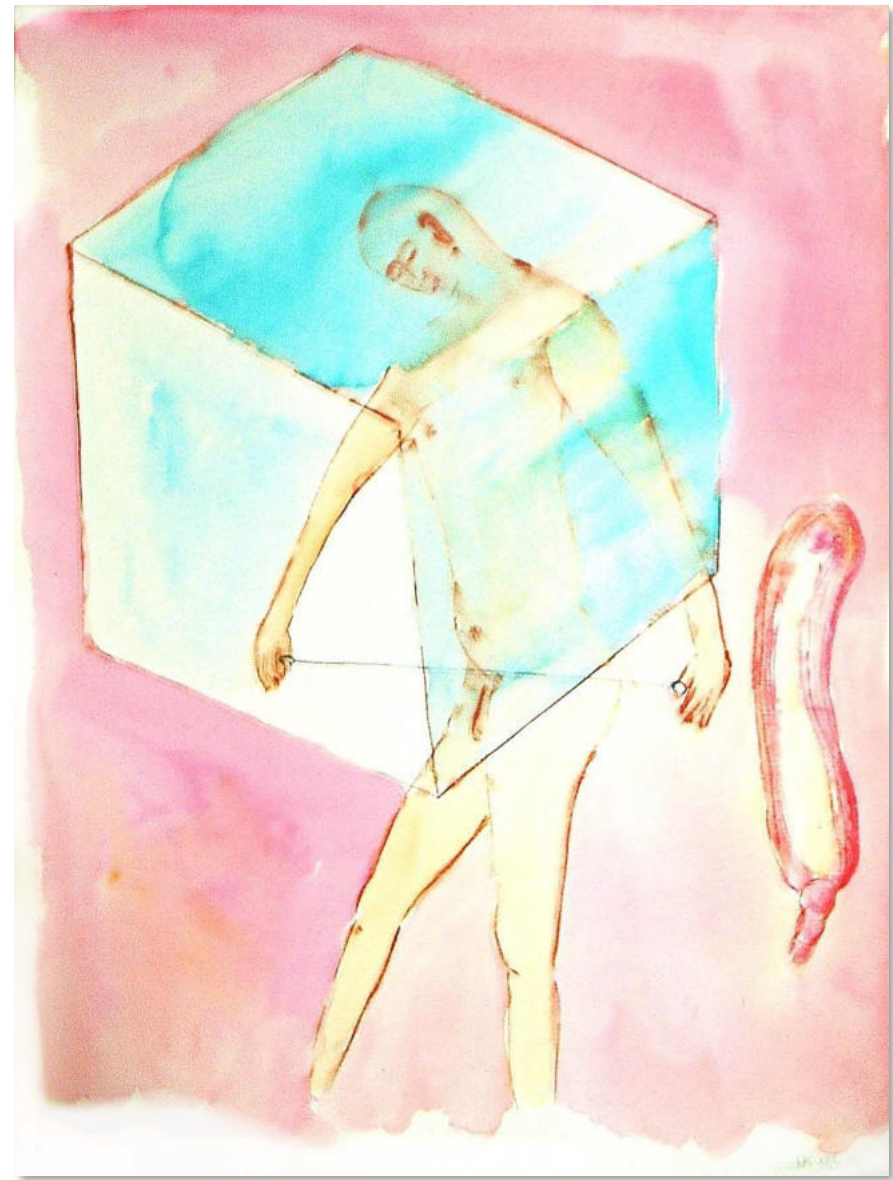
Uit de serie van 36: **Tussen 2 en 5 pm** 2002 nr. 7-8-5-2-9-10-11-6-15 21x21cm potlood op papier

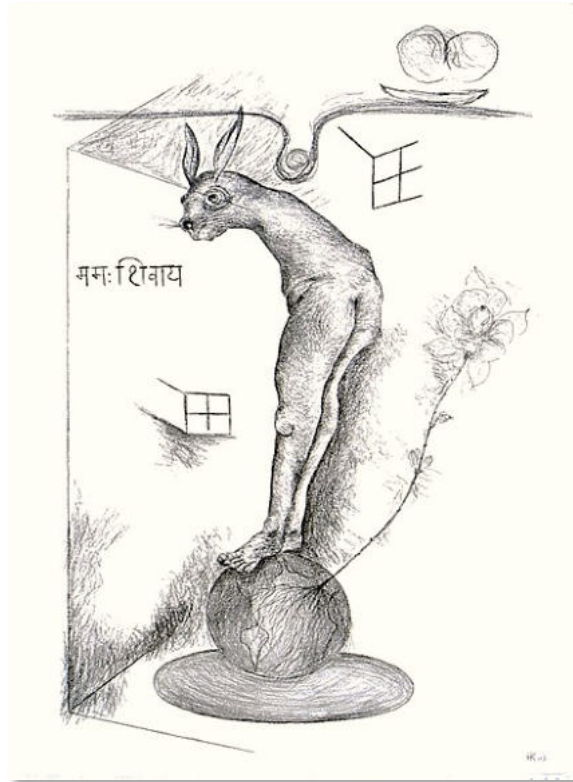
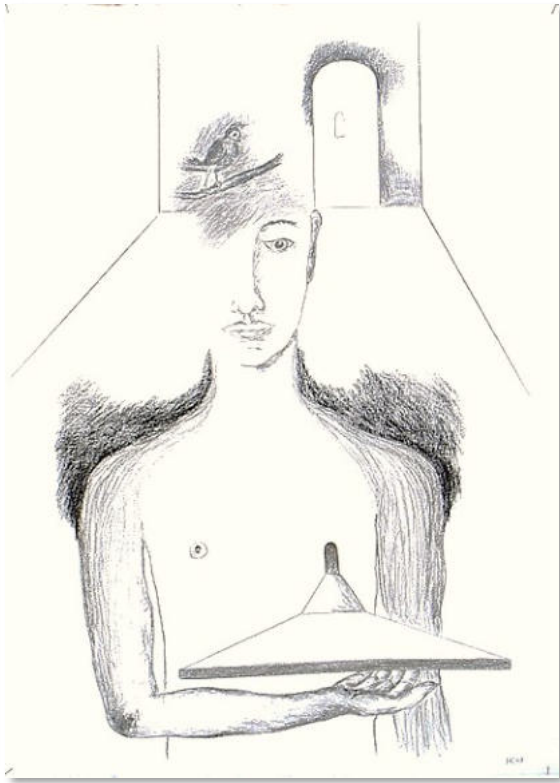
Bespiegeling 2002 54x30x25cm aluminium, glas, schedel, vogel, roos

Ik wilde een roos schilderen 2002 60x50cm olieverf op doek

Uit de serie van 52: **7 momenten van een werkelijkheid** 2002-2003 nr. 13-25 61x46cm aquarel op papier

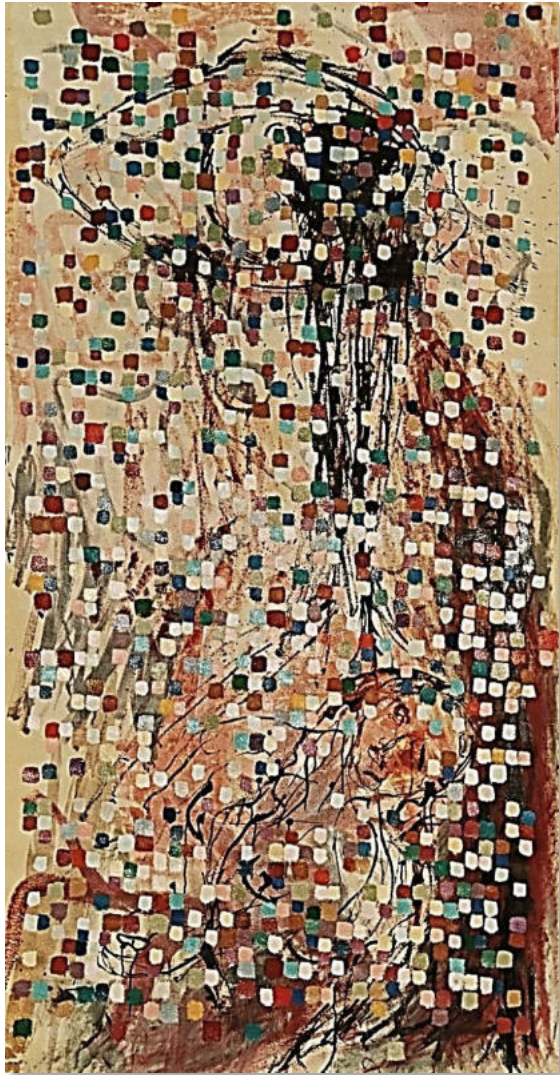
Uit de serie van 6: **Visioenen** 2003 nr. 3-4-6 105x75cm potlood op papier

Uit de serie van 52: **7 momenten van een werkelijkheid** 2002-2003 nr. 5-3-10-20-12-30-18-35-48-11-39-46-17-26-52 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie: *De essentie van de waarneming* 2003 24x18cm olieverf op doek

Elementen van het bestaan 1995-2003 240x120 olieverf, acryl, oost-Indische inkt op suède

Uit de serie: ***De essentie van de waarneming*** 2004 24x18cm olieverf op doek

Zover het reikt...

Ik kan u het werk niet verklaren.

Wat dan wel?

Diep in mijn hart geloof ik dat onze kunstervaring voortkomt uit verwondering. Wij kijken niet naar kunst om bevestigd te zien wat wij al weten, maar om wat wij nog niet begrijpen. In de kunstervaring is het kijken een pathos, een begeerte. En, tenzij wij op een kunstwerk raken uitgekeken, zal elke stap op de weg naar begrip van het kunstwerk, noodzakelijk weer moeten terugvoeren tot ons beginpunt: verwondering.

Ik spreek mijn verwondering uit over het werk van Hans Kuijs aan de hand van drie begrippen: ruimte, tijd en betekenis.

Mijn verwondering over de ruimte.

Ik betrapte mij er op, dat ik mij in mijn kijken aanvankelijk alleen concentreerde op bijvoorbeeld een schilderij of een samenstelling van aquarellen. Die beperkte kijk wordt echter aan de kaak gesteld doordat er ook rechtstreeks op de wand getekend is. Zo is in één van de zalen op de muur een haas getekend.

Mijn eerste verwondering: welke ruimte neemt de tekening van die haas in? Is het alleen het met pastel bedekte deel van de muur, de haas en zijn omgeving of misschien de hele muur?

En aangezien de tekening ondubbelzinnig verwijst naar op diezelfde muur aanwezige tekeningen, behoren die tekeningen wel of niet tot de 'tekening' van de haas? Is misschien de hele zaal relevant en die in wezen als één werk, als een installatie, moet worden opgevat? Kortom wat is het kunstwerk?

Mijn verwondering over tijd.

Alleen al de titel van de tentoonstelling: 'Zover het reikt...' vraagt ons na te denken over tijd en ruimte.

Bij het schilderij: een portret geschilderd tegen een oranje, rode achtergrond is de luidende titel: 'Ik wilde een roos schilderen'.

Met die twee woorden, 'ik wilde', impliceert de kunstenaar een hele geschiedenis, een tijd die ligt tussen een voornemen - een roos - en het uiteindelijk gerealiseerde doek - een portret. Wat is er gebeurd? Waarom heeft hij zijn voornemen niet gerealiseerd? Ziehier mijn tweede verwondering.

Tijd is ook van belang waar elementen uit verschillende momenten van de geschiedenis bij elkaar gebracht worden. Soms maken de gekozen 'tijdmomenten' deel uit van zijn persoonlijke historie, soms uit de door ons allen gekende geschiedenis. Zo zien wij bij één van de objecten, een landbouwwerktuig, een eg. Daarop bevestigt een in Burgos, door hemzelf gemaakte foto van een Christusbeeld.

Daaronder een berg van krantenknipsels met foto's van lijdende kinderen. Waarom doet hij dat?

Attendeert Hans Kuijs ons op niet vermoede verbanden in de tijd?

Verwondering over betekenis.

Wat mij dan ook het meest verbaast en verwondert is, ook al ken je de ervaring en het verhaal achter zijn werken niet, dat de werken één of meer betekenissen als vanzelf lijken op te dringen. Hoe kan dat? Toeval? Of is er meer tussen hemel en aarde dan wij vermoeden? Zie hier mijn grootste verwondering.

Hans Kuijs is in mijn ogen een betekenaar. Een betekenaar, omdat hij de wereld met eigenzinnige, betekenisvolle beelden verrijkt. En een betekenaar, omdat hij met die beelden voor allen die zich, zoals ik, over zijn werk verwonderen.

Drs. Ulco Mes; uitgesproken bij de tentoonstelling: **Zover het reikt...** Stedelijk museum Roermond, 4 april 2004

Expositie: **Zover het reikt...** 2004 Stedelijk Museum Roermond, **Kabinet van de verandering**

Expositie: **Zover het reikt...** 2004 Stedelijk Museum Roermond, **Steen der wijzen** 2003 275x400cm olieverf op doek, muurschildering

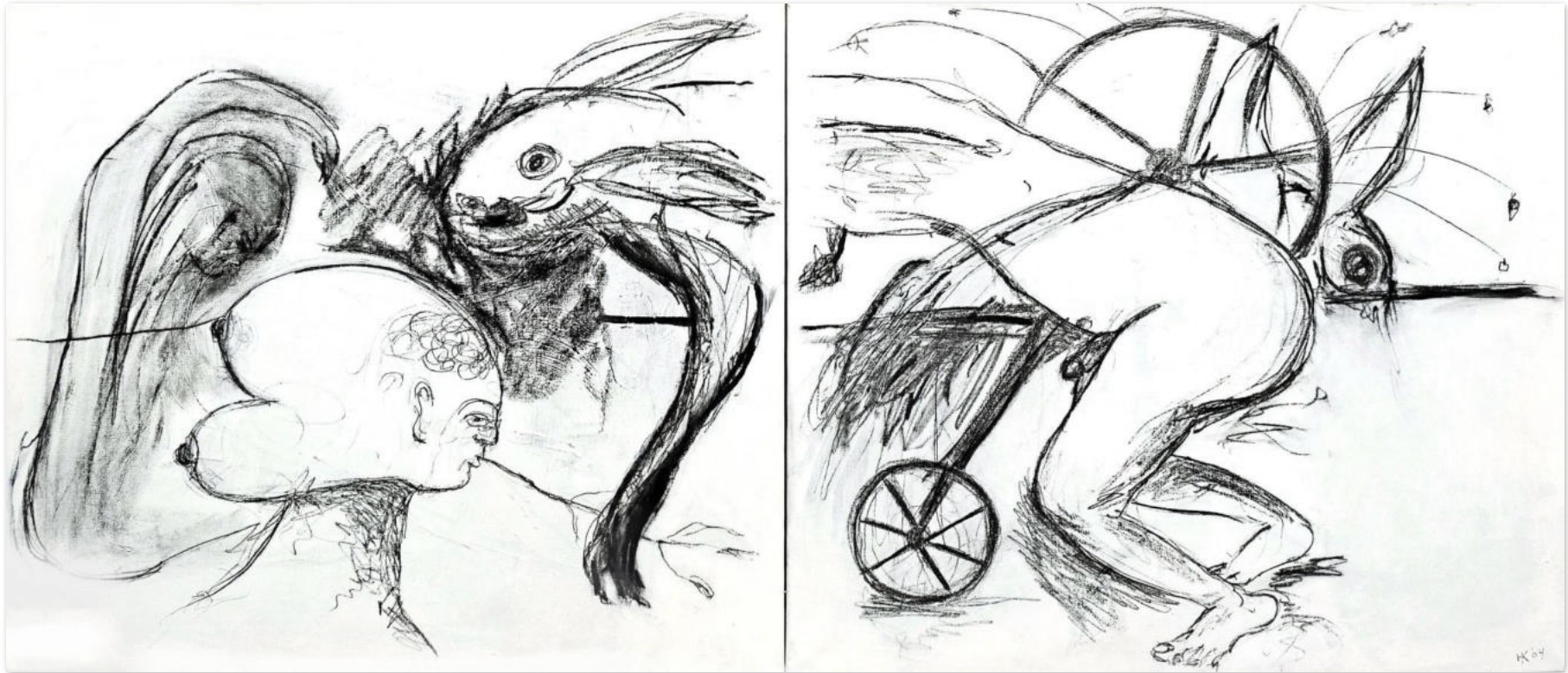
Hij moest reizen voordat wat anders zou sterven 2004 165x150x130cm eg, foto

Op reis 2004 23x22x10cm klei, organisch materiaal

Glazen tranen 2004 13x28,5x23cm kinderpiano, krantenfoto's, rozentakken

Tweeluid: **Grensoverschrijdend** 2004 60x140cm acryl, houtskool op doek

Tweeluit: **Verlangen** 2004 40x100cm olieverf op doek

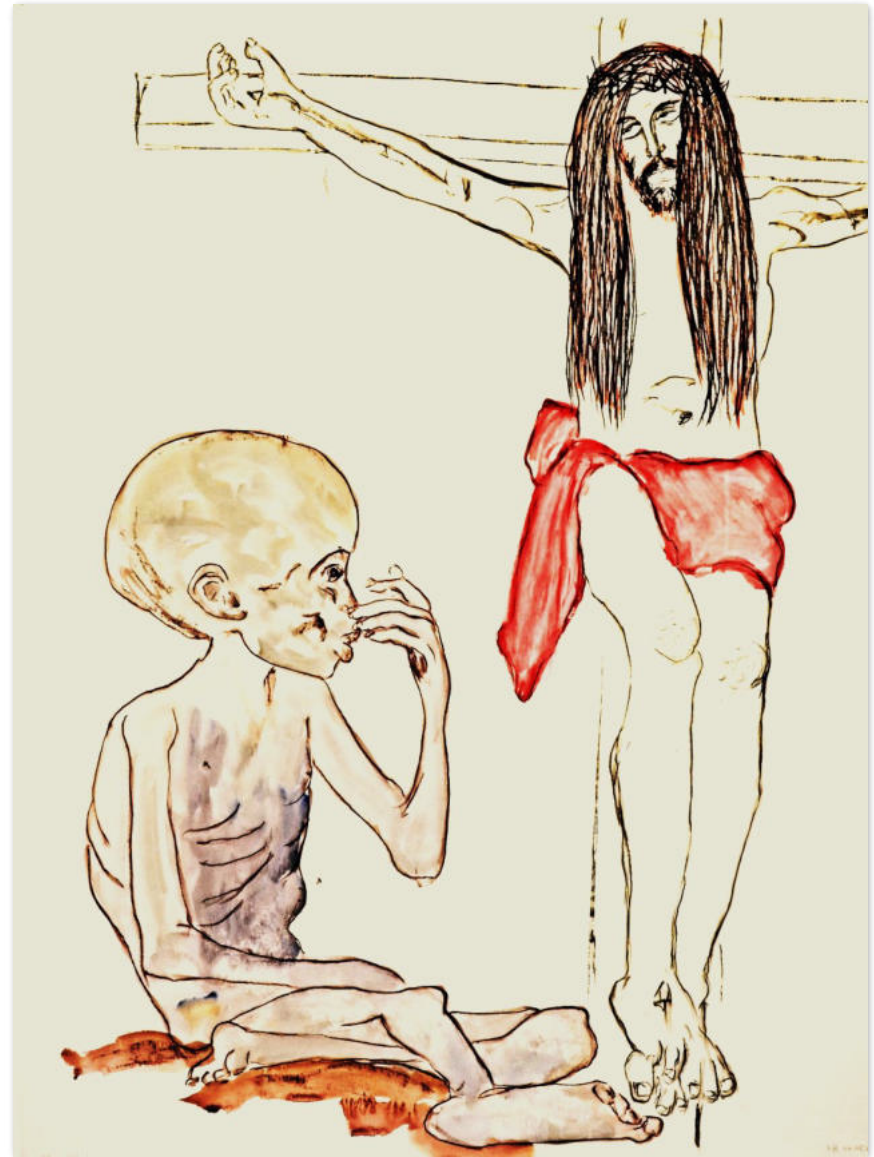
De wereld wordt geraakt 2004 36x17x13cm plastic pop, steen uit de Ganges, organisch materiaal

Kruisweg – confrontaties 2004 nr. 1-2 122,5x90cm aquarel, krijt op papier

Kruisweg - confrontaties 2004-2005 nr. 3-4 122,5x90cm aquarel, krijt op papier

Kruisweg - confrontaties 2005 nr. 5-6 122,5x90cm aquarel, krijt op papier

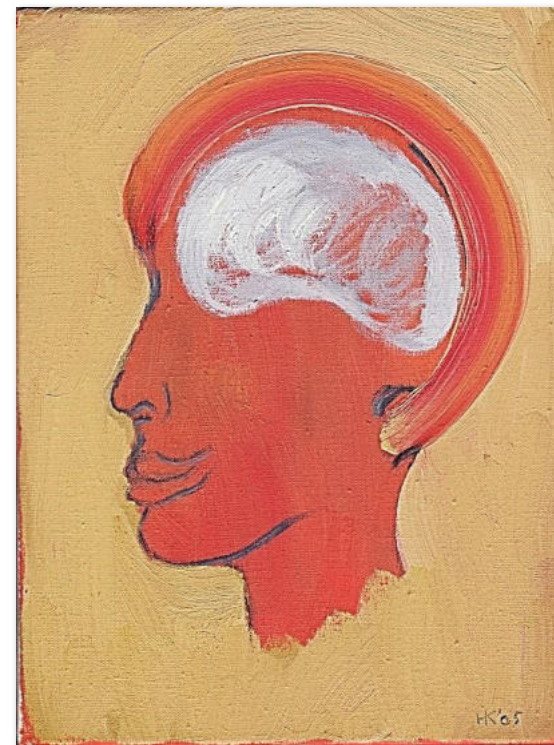
Hans Kuijs zou je kunnen omschrijven als een beeldend filosoof, die het leven en de wereld vanuit persoonlijke ervaringen onderzoekt en vertaalt in een eigen beeldtaal doordrenkt van maatschappelijke betrokkenheid, evenwel met een eigen karakteristiek en vaardig handschrift. In zijn werk stelt hij zich kwetsbaar op, omdat het autobiografische elementen in zich heeft.

Voor de toeschouwer is dat weliswaar voelbaar maar niet precies afleesbaar. Toch ontsluit het zoveel dat er universele thema's uit het leven van de mens zoals verlangen, hoop, tederheid, angst, agressie, lijden en dood te herleiden zijn. Hans heeft zelf opgemerkt: "Het werk kan gezien worden als slagvelden, waar genadeloos maar broederlijk leven en kunst met elkaar strijden". Dit verklaart waarom het ambigu van karakter is en tegenstrijdigheden in zich heeft. De dagelijkse discipline van denken en werken die hij zichzelf oplegt, leidt veelal tot aquarellen en tekeningen in series zoals de reeksen 'nachttekeningen', 'dagtekeningen', *Kruisweg - confrontaties* (2004-2005) en *De gebeden van mijn geest* (2007).

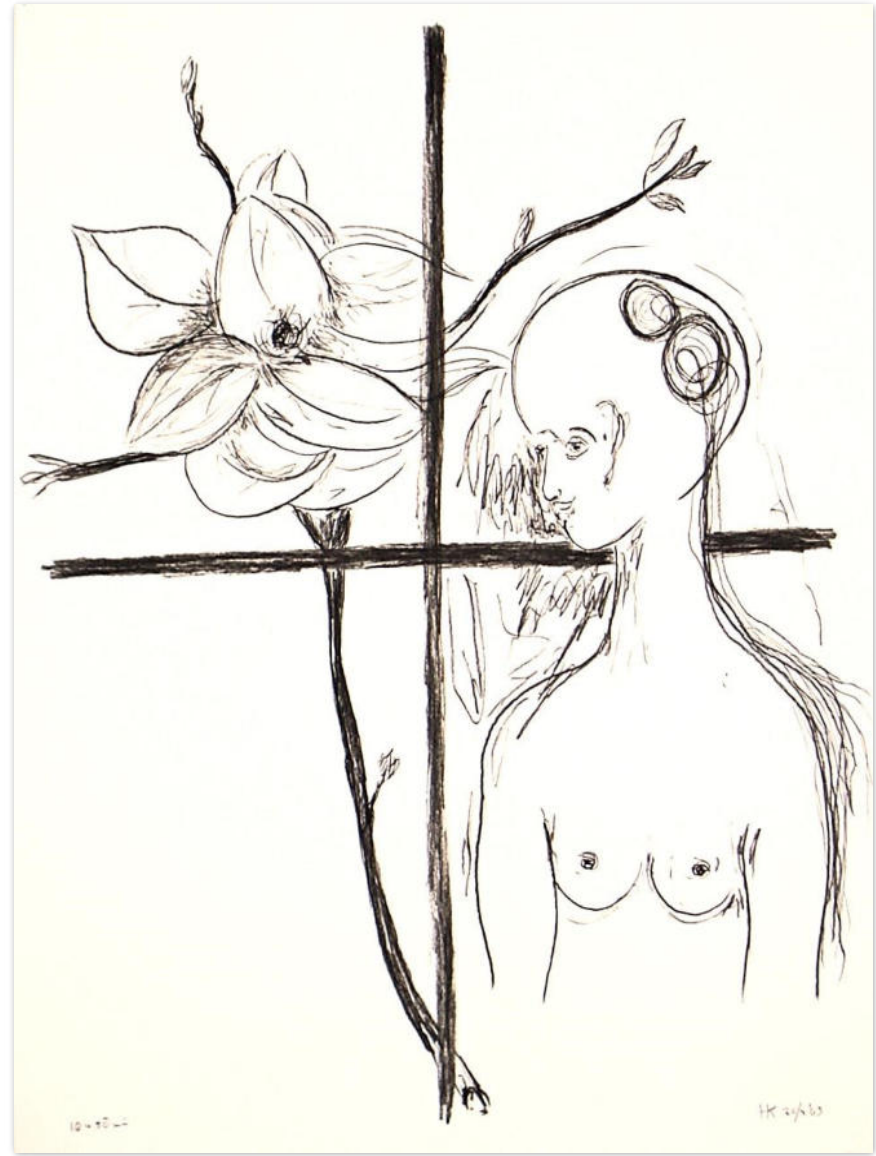
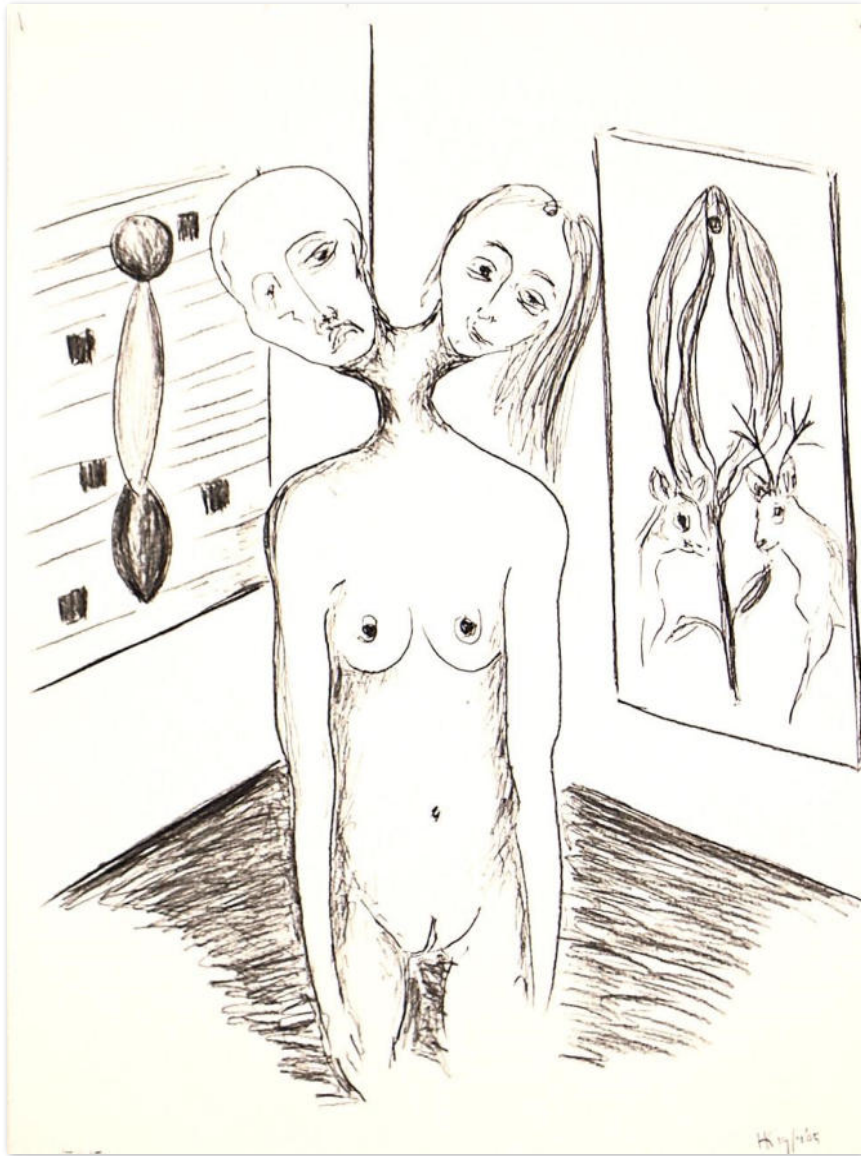
Uit de publicatie: Hans Kuijs 2007, Museum Kempenland Eindhoven, drs. Peter Thoben.

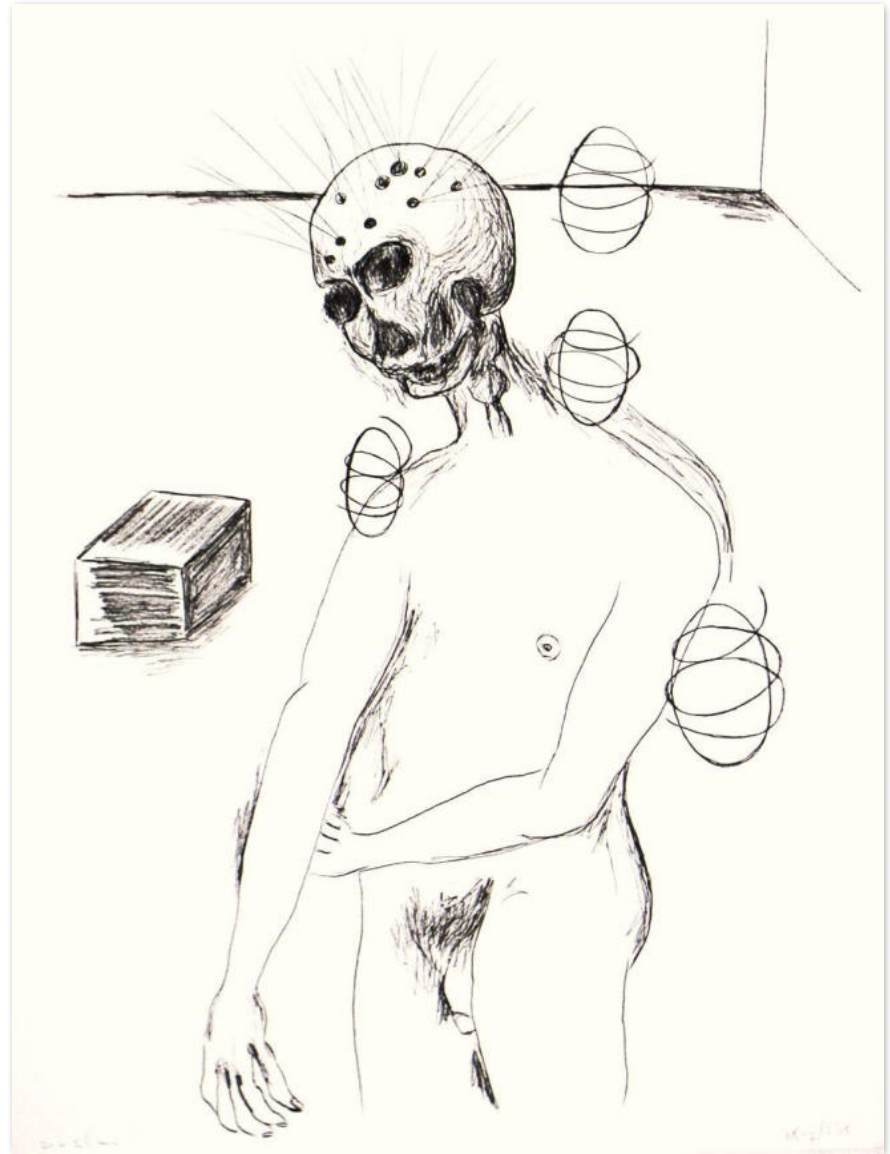
Expositie: *Vanuit hart en ziel* 2008 Kempenland Museum Eindhoven

Uit de serie: *De essentie van de waarneming* 2005 24x18cm olieverf op doek

Uit de serie van 6: *Een kwestie van tijd en ruimte* 2005 nr. 1-2 122,5x92,5 potlood op papier

Uit de serie van 8: **Droom elementen** 2005 nr. 1-2 122,5x92,5cm potlood op papier

De werkelijkheid in de ogen geeft schittering aan de rimpeling van het leven 2005
120x100cm olieverf op doek

Iris (Eén mens) 2005 120x100cm olieverf op doek

Die enkele levensdraad verrafelt zienderogen 2005 70x60cm olieverf op doek

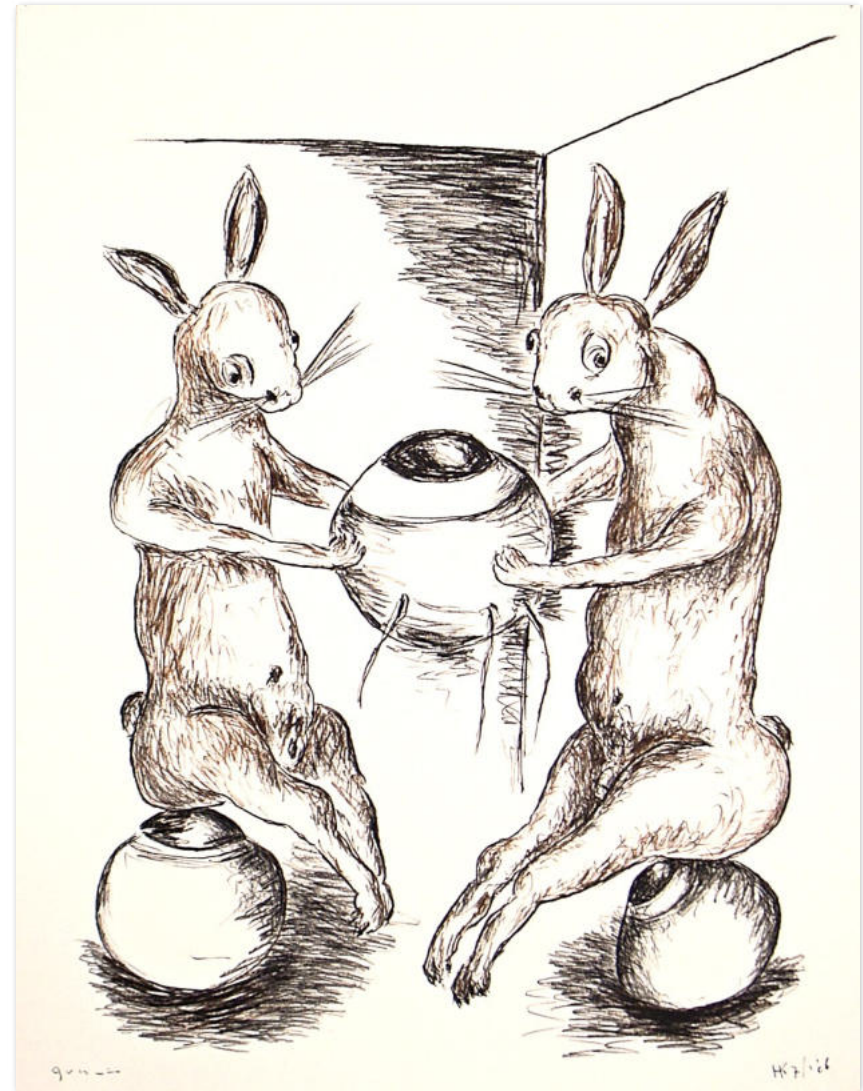
Verwijzing naar nederigheid 2005 120x100cm olieverf op doek

Gezien mij de tijd niet is vergund, vertrek ik zonder wrok om dan terug te keren wanneer tijd ruimte is geworden (Ongezien) 2005 25x16x3,5cm rozentak, touw, organisch materiaal

Getracht samenkomen 2005 60x70cm olieverf op doek

Het spel van de haasjes 2006 122,5x92,5cm Siberisch krijt op papier

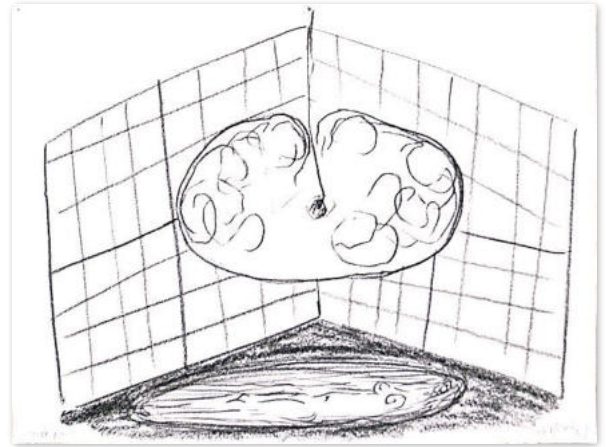
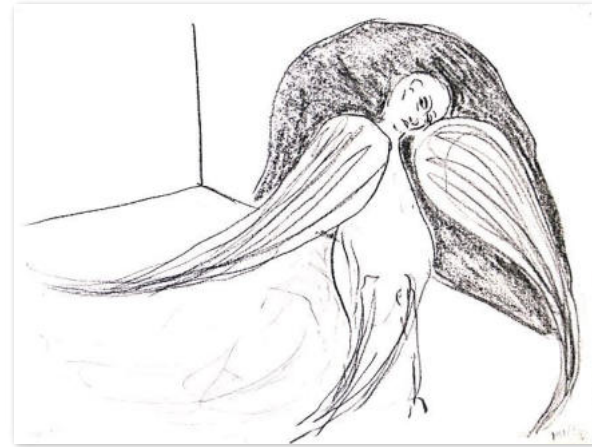
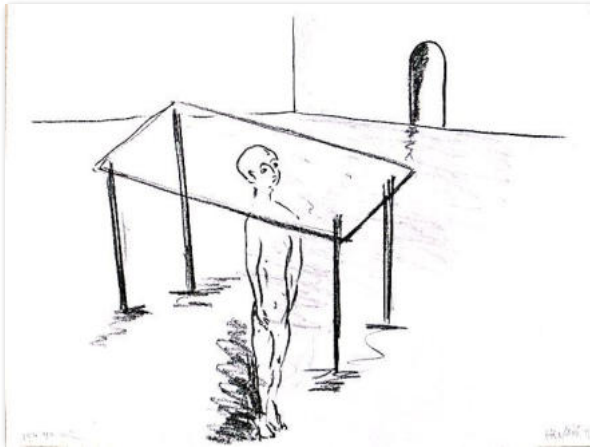
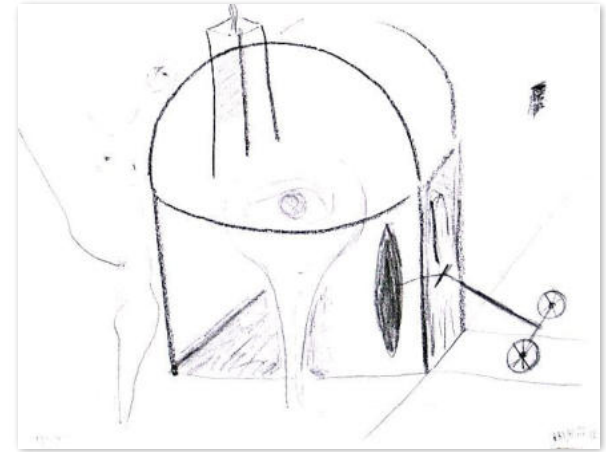
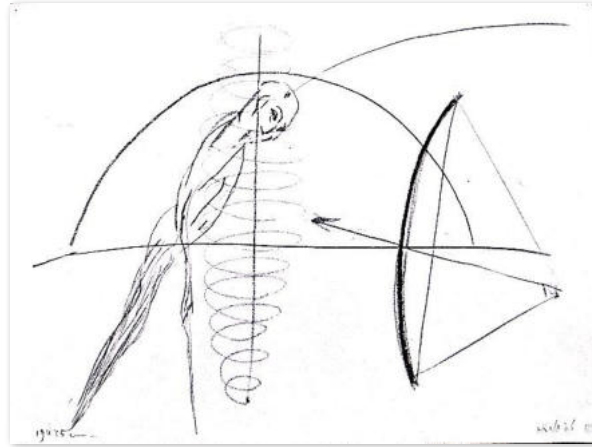
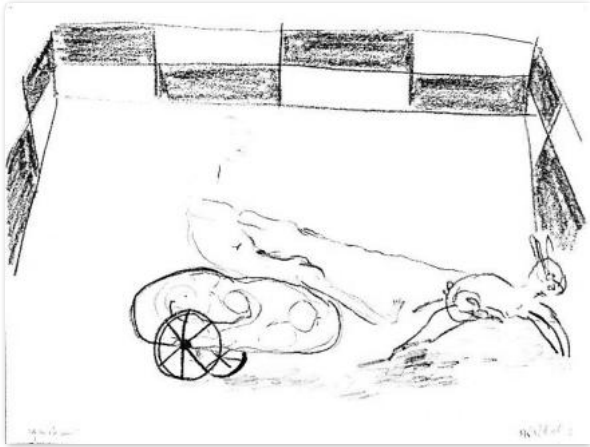
De wortels verenigd 2006 120x100cm olieverf op doek

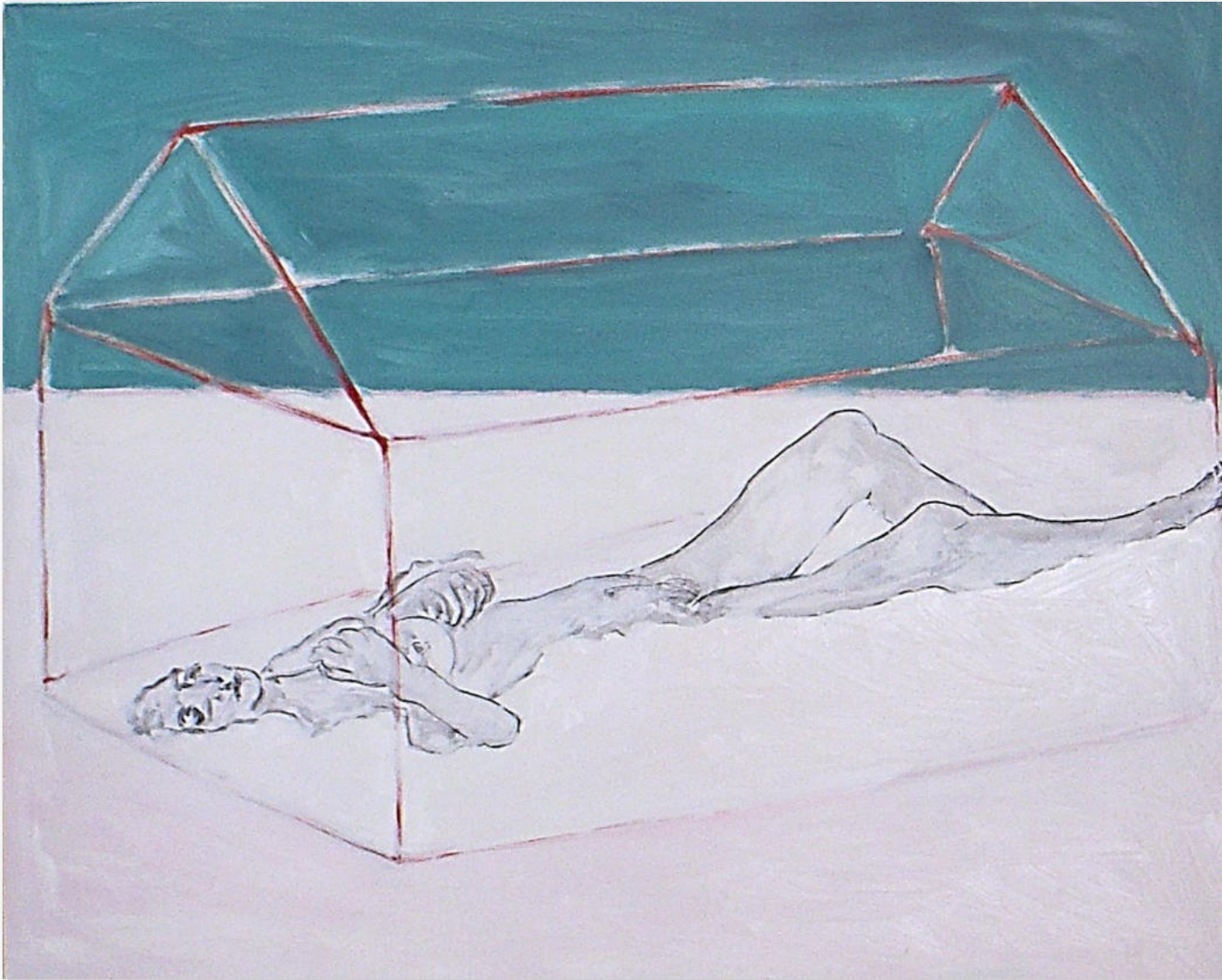
Compassie 2006 120x100cm olieverf op doek

Uit de serie: ***De essentie van de waarneming*** 2006 24x18cm olieverf op doek

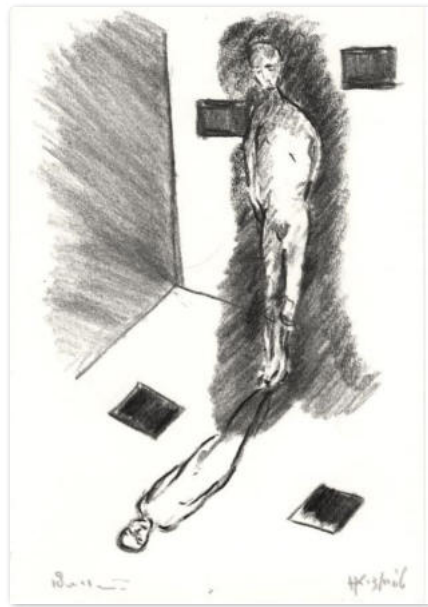
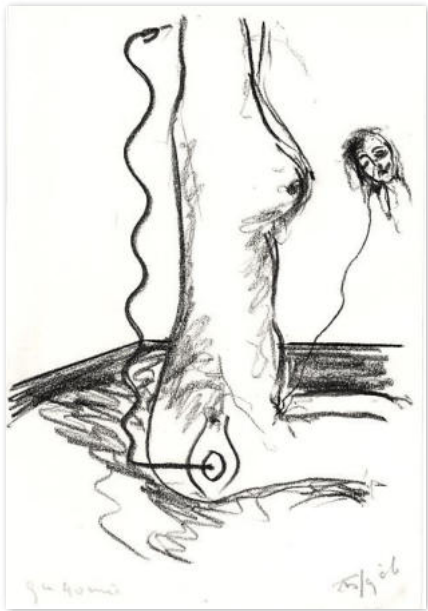
Transparante waarneming 2006 32x42cm Siberisch krijt op papier

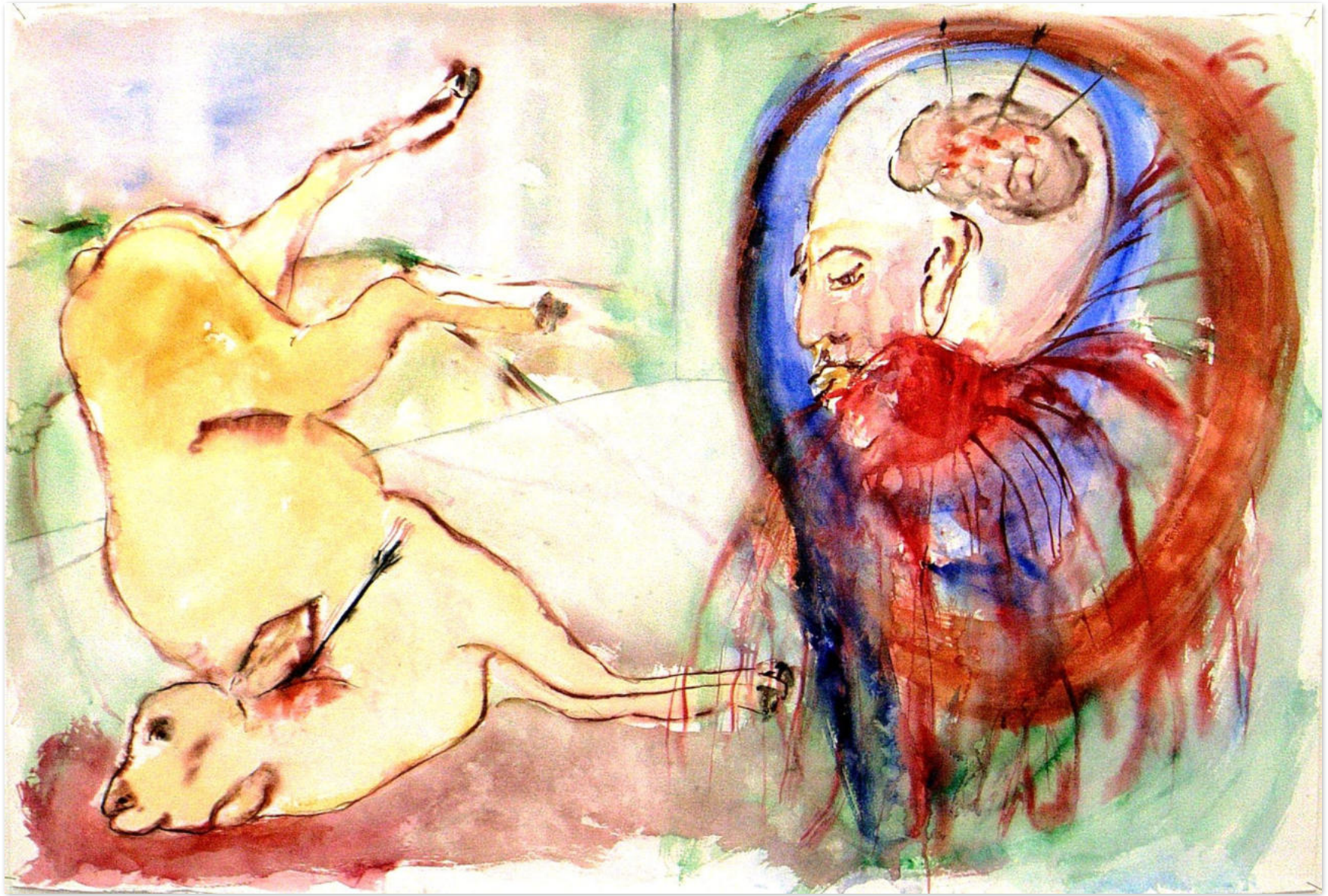
Transparante waarneming 2 2006 80x100cm olieverf op doek

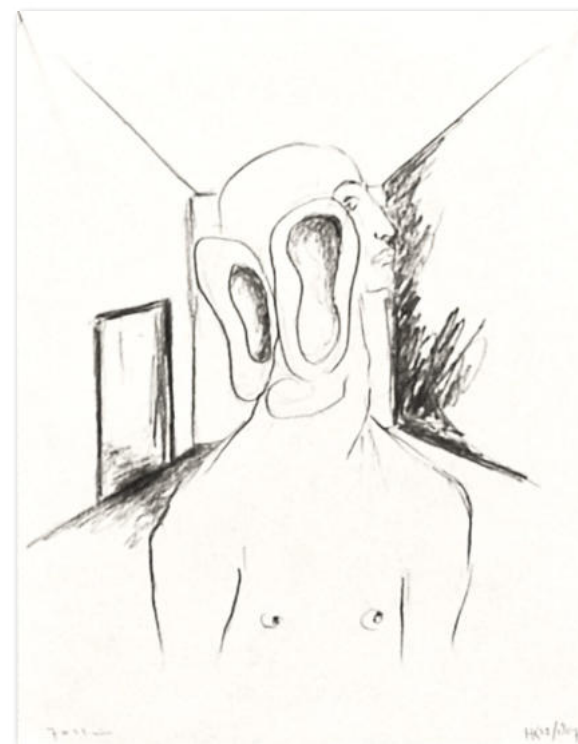
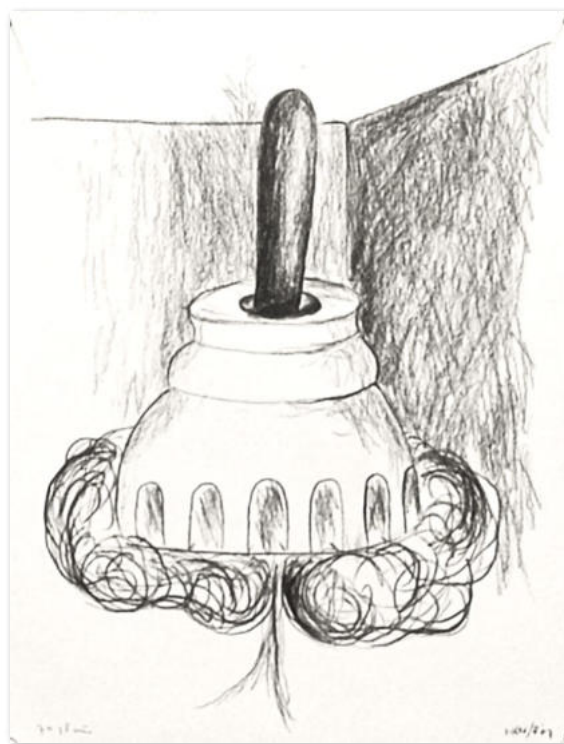
De resten van tijd vervlochten tot nest 2006 120x100cm olieverf op doek

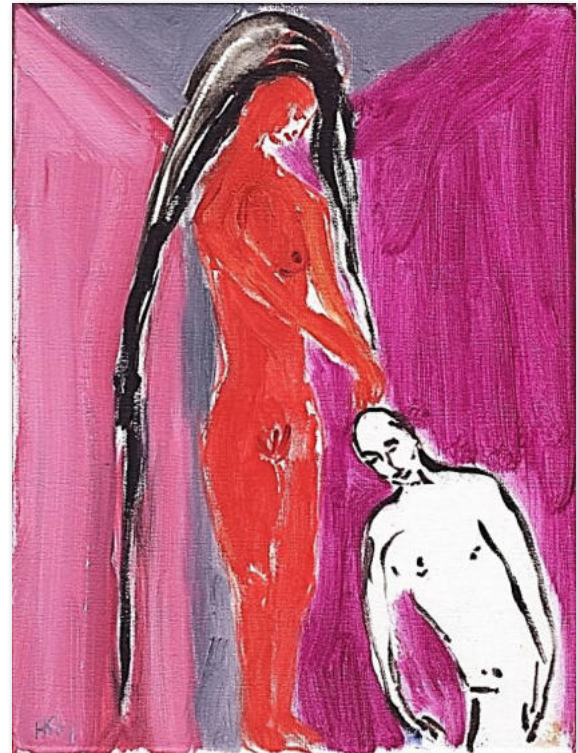
Uit de serie van 24: **Steeds kerend** 2006 nr. 3-4-17-20-23-24 21,5x14,5cm potlood op papier

Uit de serie van 10: *Je hoeft rode rozen niet rood te schilderen* 2006 nr. 1 105x155cm aquarel op papier

Uit de serie van 15: **De tempel en de verafgoding** 2007 nr. 1-6-7 32x24cm potlood op papier

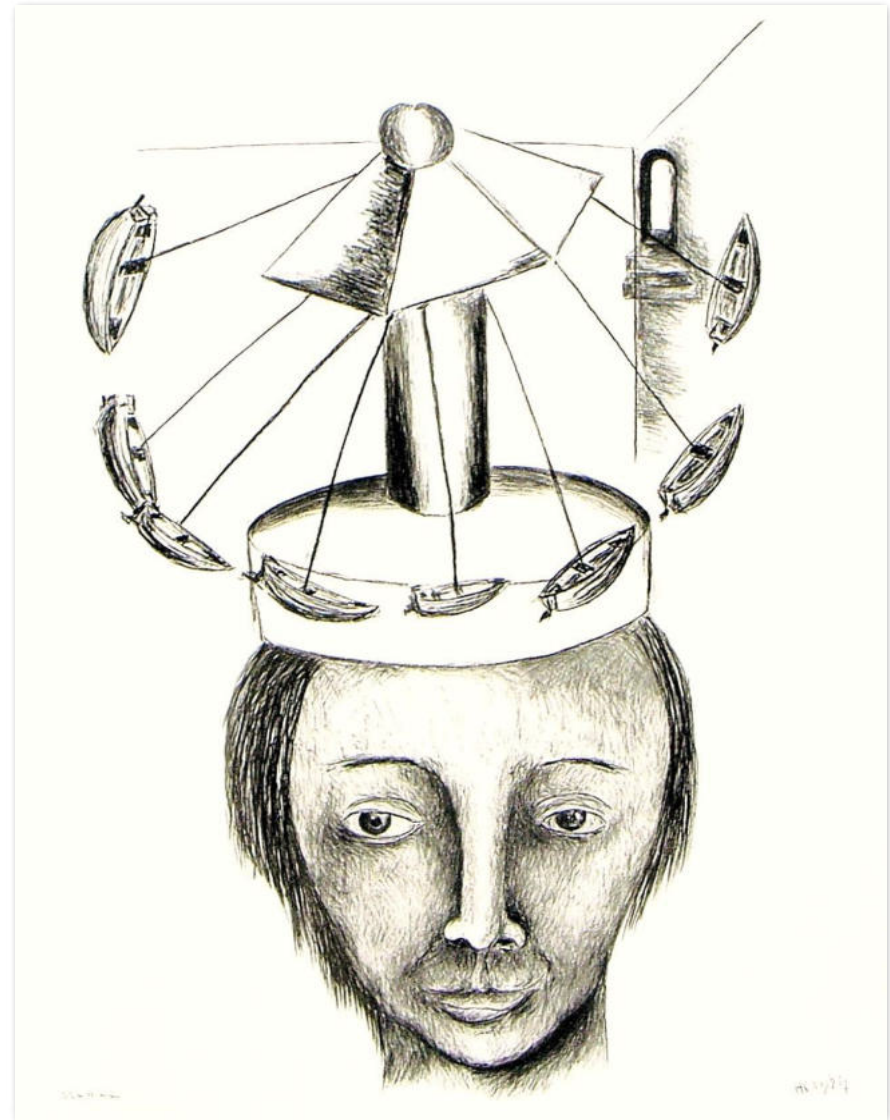
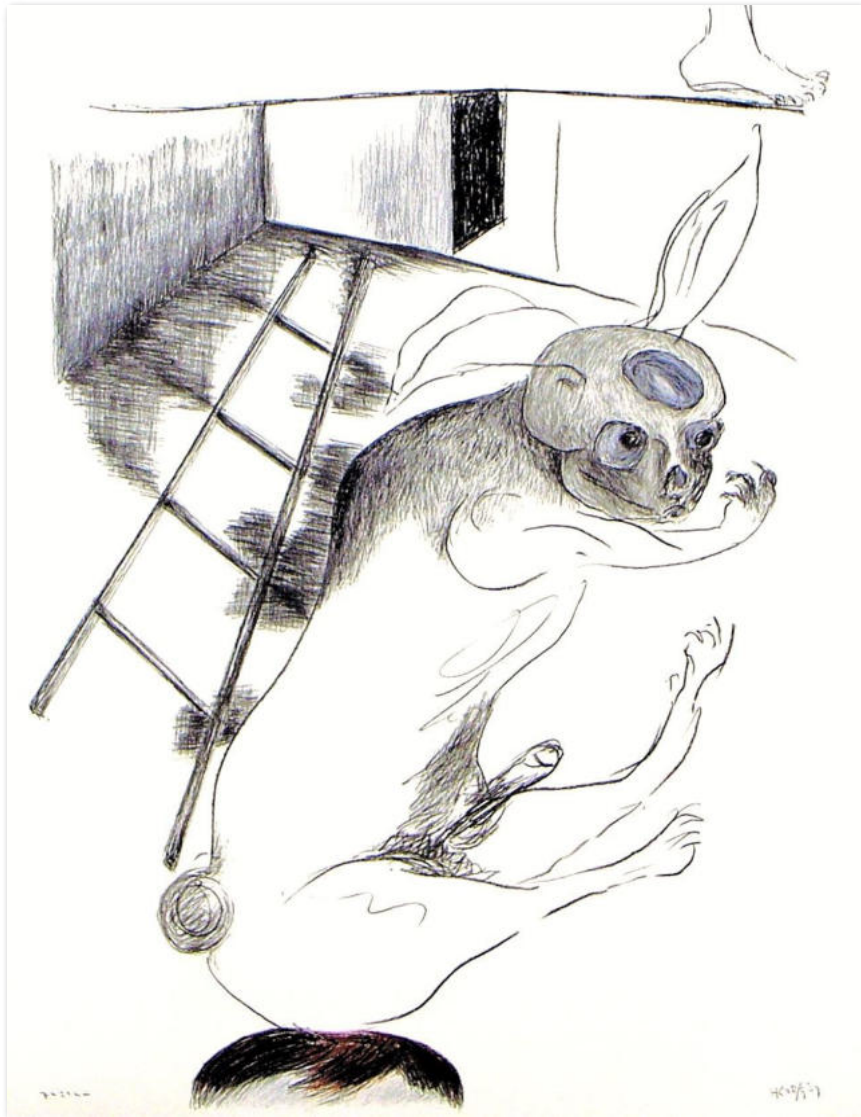
Uit de serie: *De essentie van de waarneming* 2007 24x18cm olieverf op doek

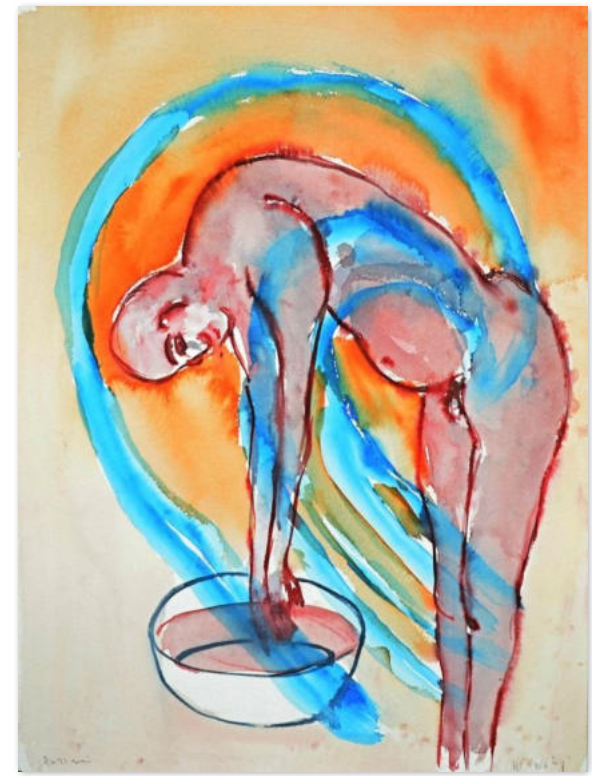
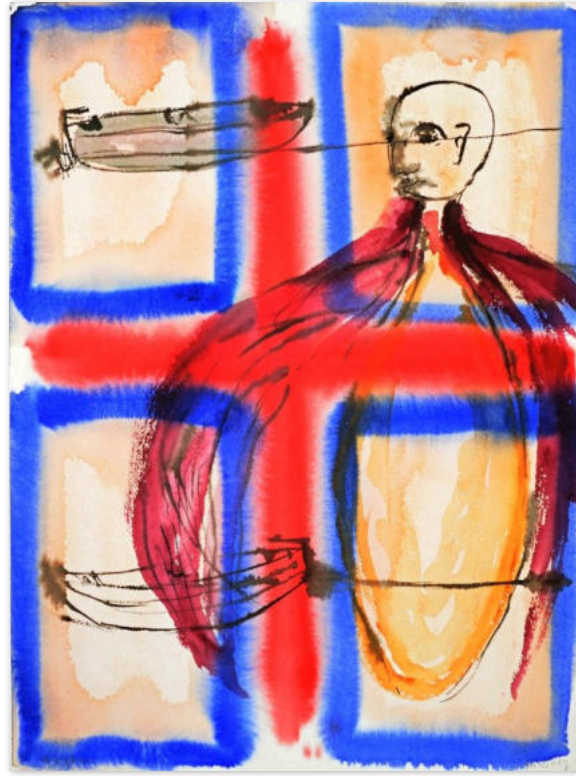
De geboorte van de vrouwelijke energie 2007 120x100cm olieverf op doek

Expositie: *Keer en tegengeer* 2007 L5 Roermond

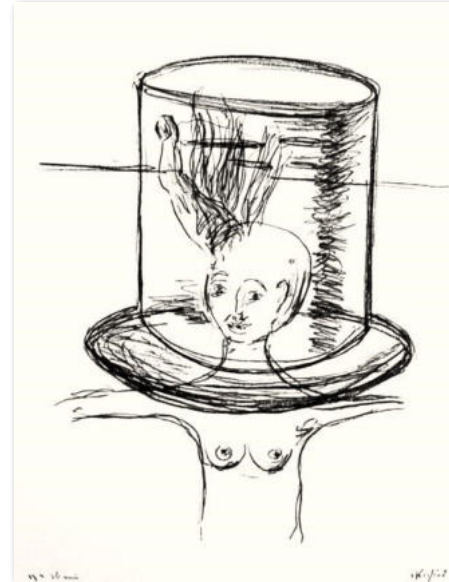
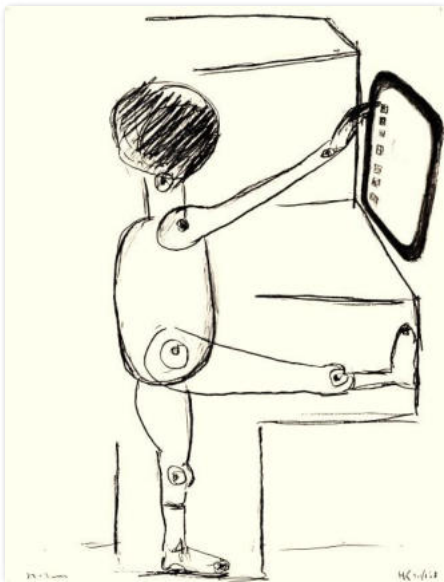
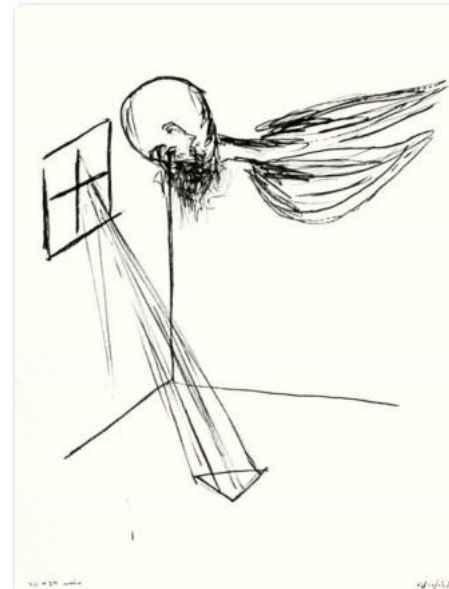
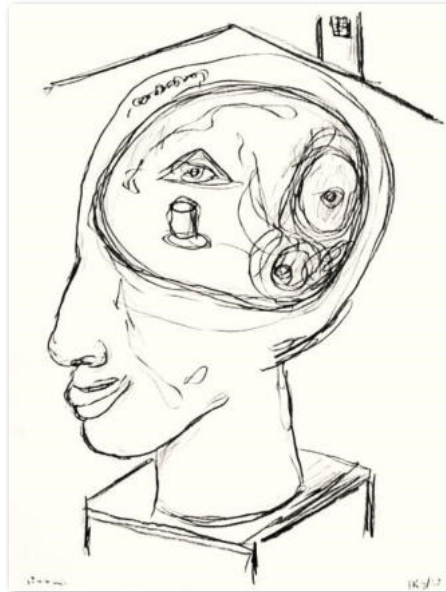
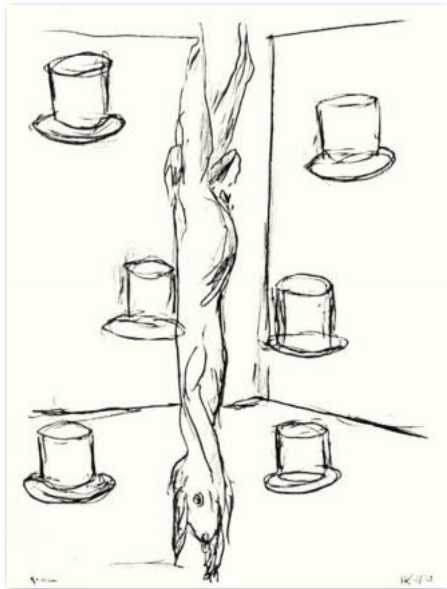
Uit de serie van 6: *Zicht op herstel zonder te raken aan de onafgebroken herinnering* 2007 nr. 5-4 122,5x92,5 potlood, krijt op papier

Uit de serie van 52: *De gebeden van mijn geest* 2007 nr. 8-48-28 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 10: *Je hoeft rode rozen niet rood te schilderen* 2007 nr. 3 105x155cm aquarel op papier

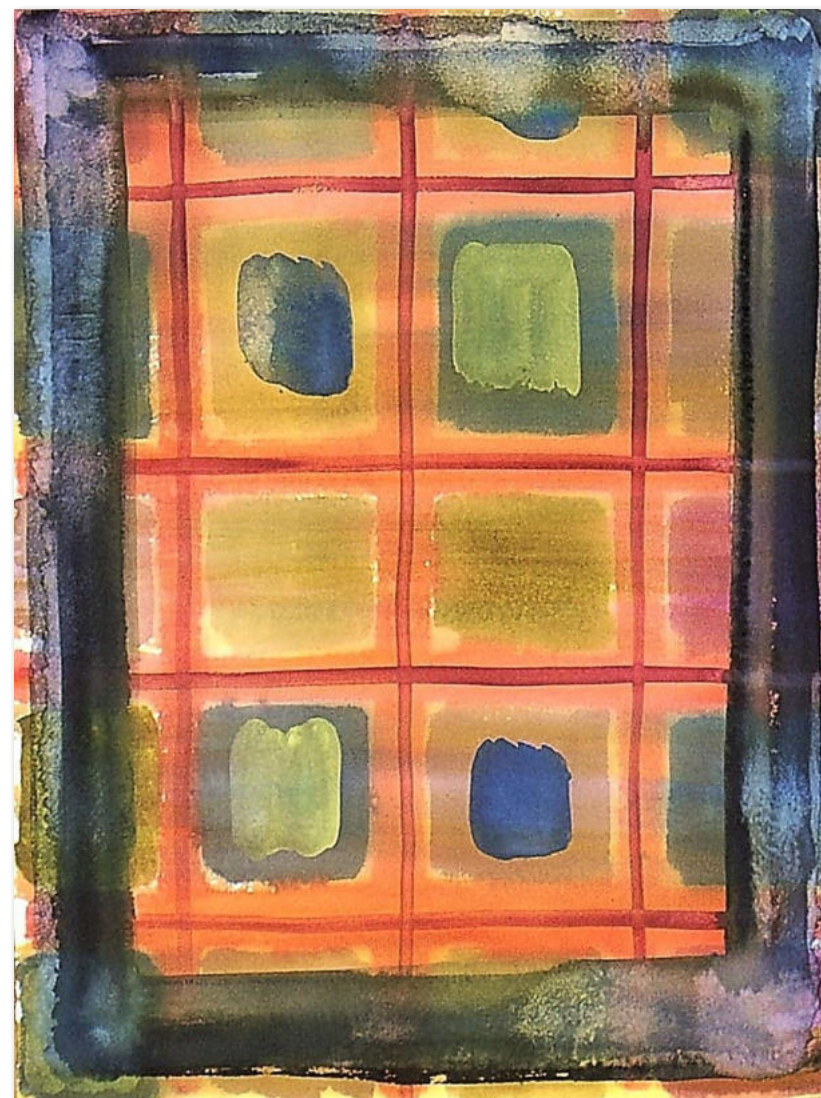
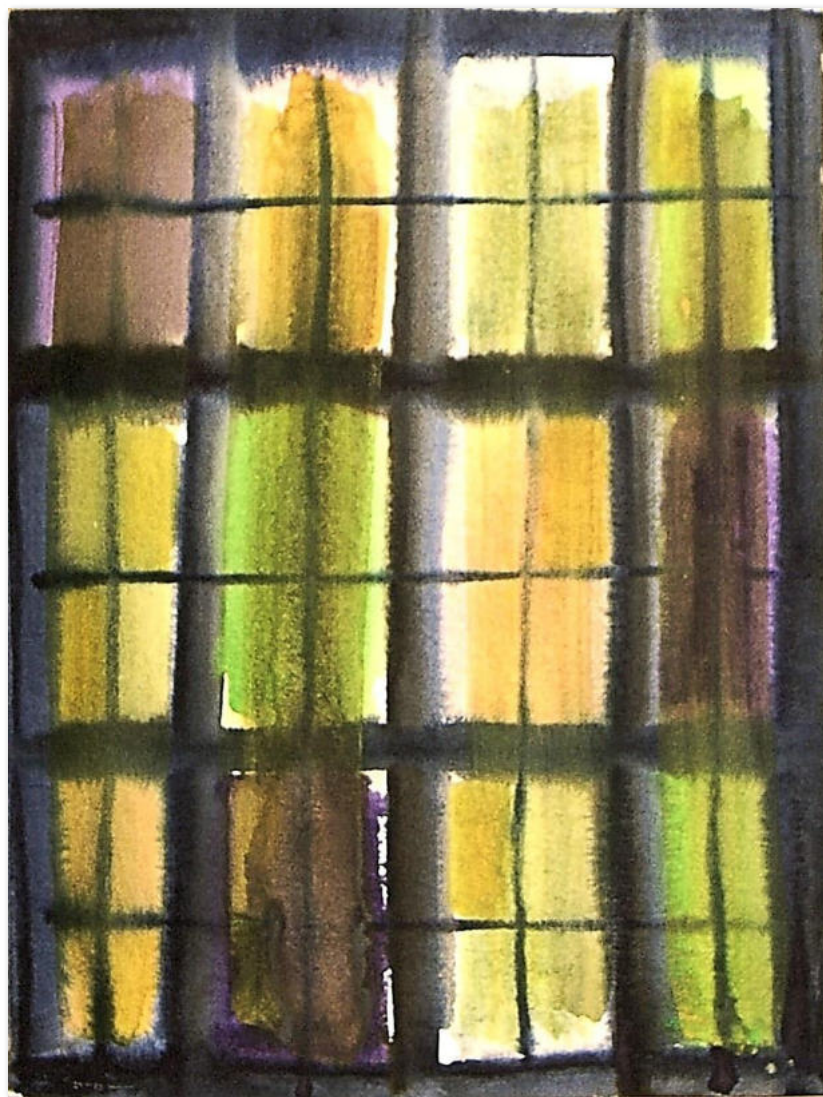
Uit de serie van 7: **God heeft getracht de wereld in zeven dagen te scheppen** 2008 nr. 2-3-4-5-6-7 61x46cm houtskool op papier

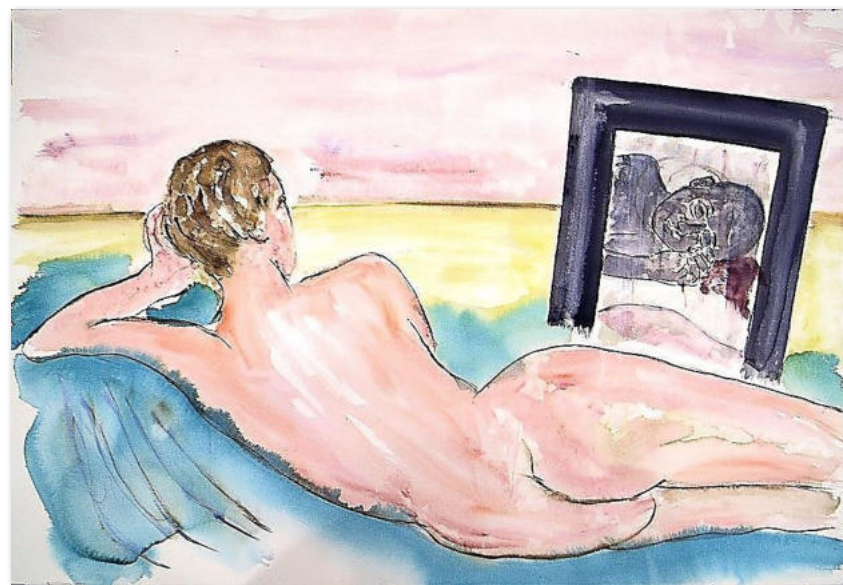
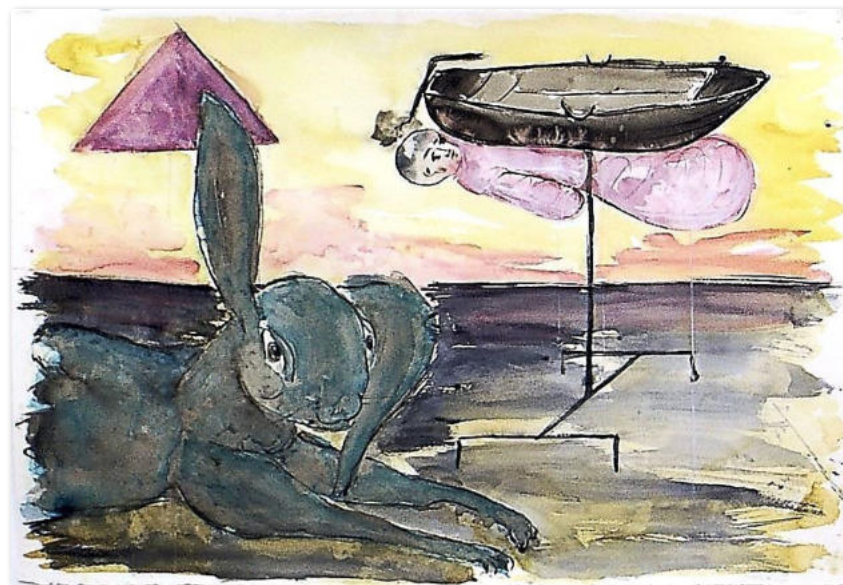
De vrijheid 2008 122,5x92,5cm pastel op papier

Uit de serie: *De essentie van de waarneming* 2008 24x18cm olieverf op doek

Uit de serie van 5: *Geboorte van het Ik* 2008 nr. 4-3 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 10: *Je hoeft rode rozen niet rood te schilderen* 2008 nr. 6-8-7-9 105x155cm aquarel op papier

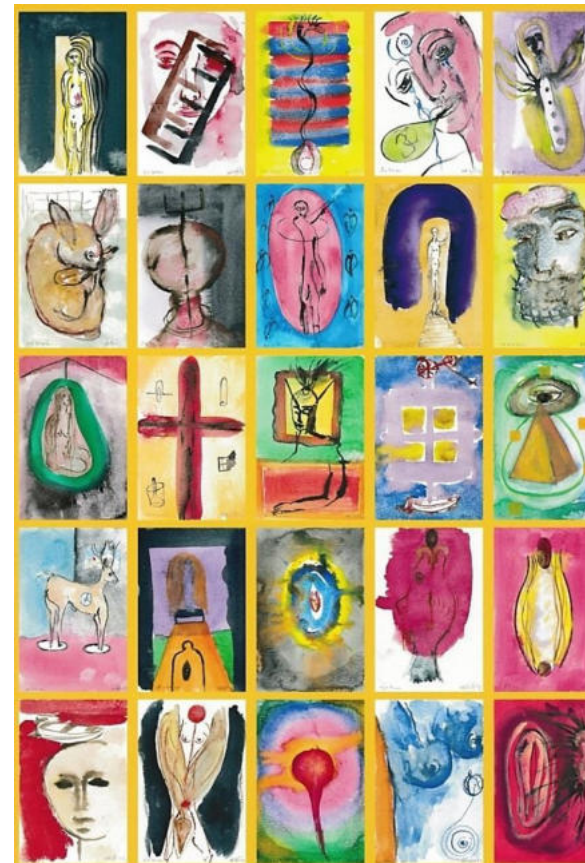
Hans, beste mensen,

Je bent geen kerkelijk kunstenaar. Er valt wellicht te discussiëren over de vraag of je een religieus kunstenaar bent. Niet omdat je veel religieuze symboliek gebruikt, maar omdat jouw kunst op een bepaalde wijze verbindt. De oorspronkelijke betekenis van religie is 'verbinden' - van het latijnse 'religare'. Volgens mij ben je echter zonder twijfel een theopathisch kunstenaar. Jouw kunst dwingt, dringt mij een werkelijkheid op die ik niet helemaal kan bevatten omdat ze mijn bestaan en werkelijkheid overstijgt. Ook al probeer ik wat je verbeeldt op een intellectuele en emotionele wijze te doorgronden -en kom ik zelfs fragmenten van wat me heilig is, van het heilige op het spoor door vragen te stellen zoals ik zojuist deed-, uiteindelijk zet je me naast de werkelijkheid, laat je me mijn eigen beperkte blik ervaren. Dwing je me mijn vooroordelen, mijn verwachtingen, mijn vooringenomen gevoelens los te laten. Hét Heilige, -dat wat me angst inboezemt en tegelijkertijd fascineert-, kan ik dan waarnemen en ervaren, maar uiteindelijk níet bevatten. Je werk neemt dan zogezegd het roer over. In die zin pas je wat mij betreft dan ook rechtstreeks in de lijn van de avant-gardisten zoals we die in de 20e eeuw kenden.

'Bestaat er Iets of bestaat er Niets. Hoe abstract en ongrijpbaar is het bestaan.'

Hans, zonder het van zijn mysterie te ontdoen, toon je mij iets van het Heilige!
-en ik eindig abrupt- daar dank ik je voor!

Philippe Cremers,
Wittem, 2-18 april 2008.

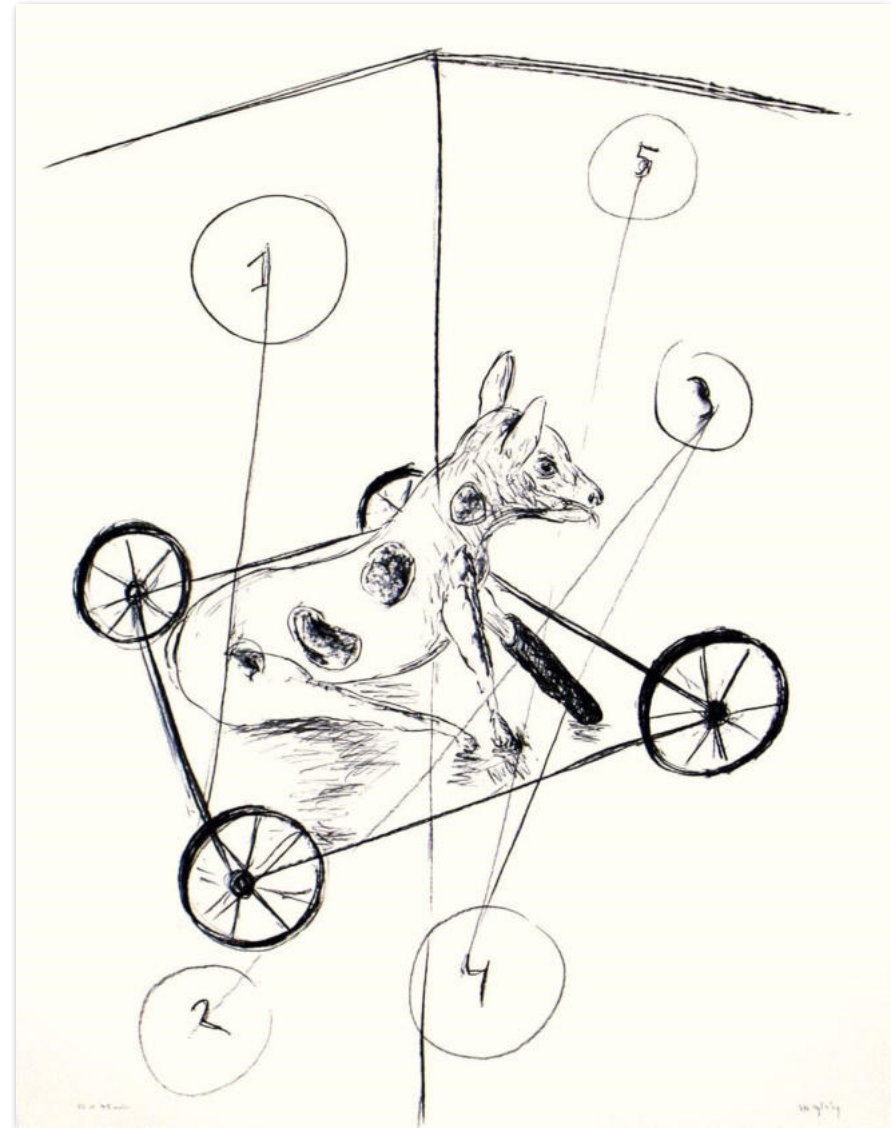
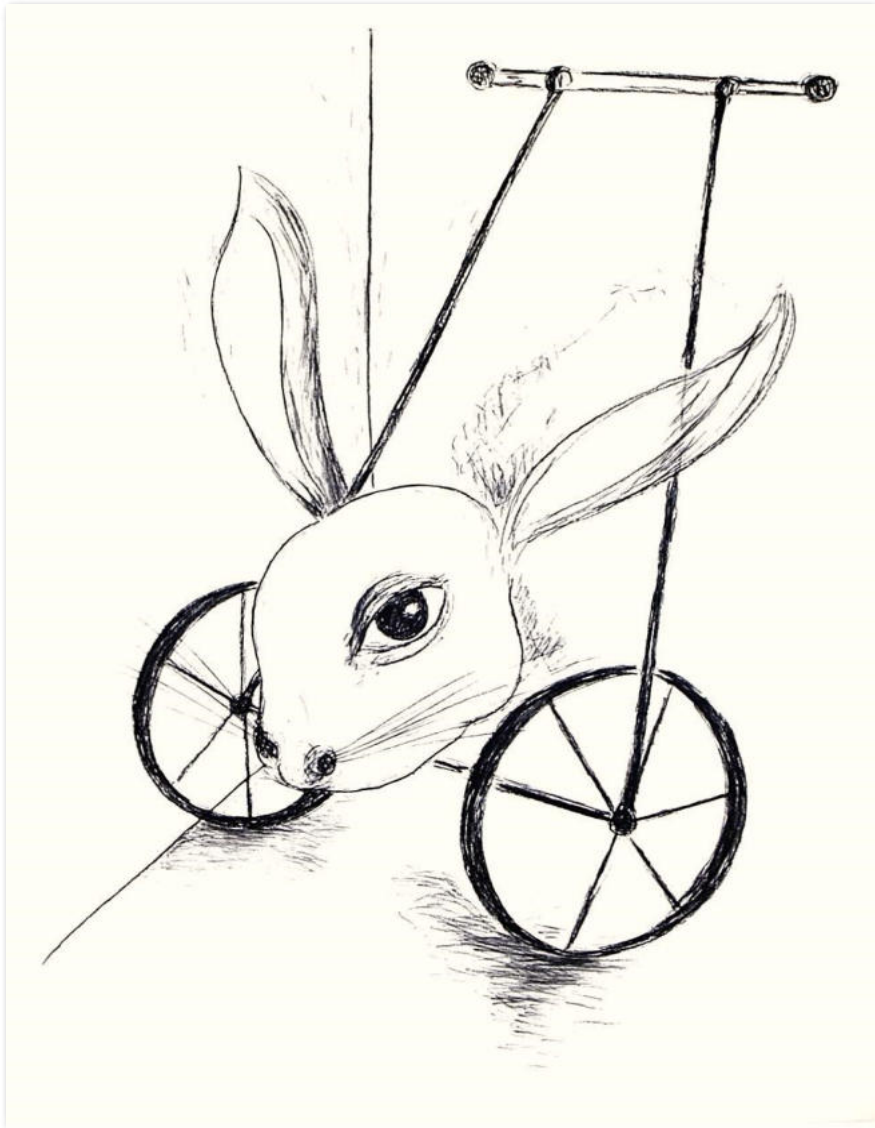

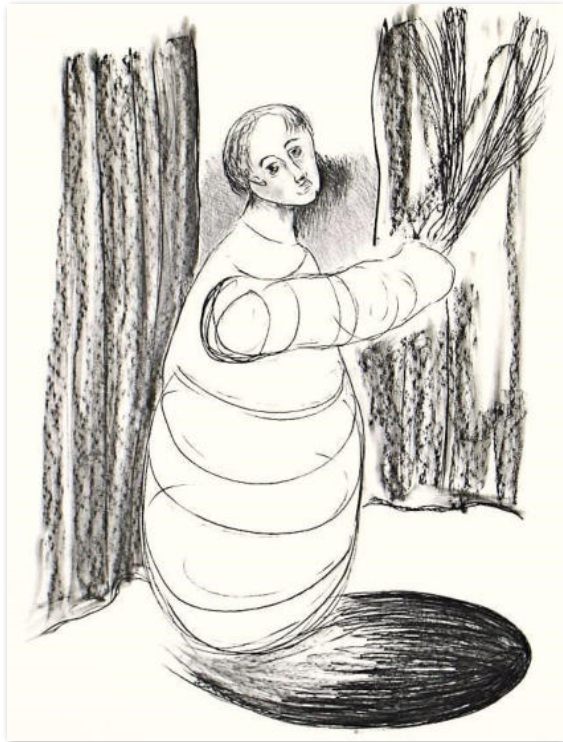
Ontheemd 2009 15x50x15cm ijzer, hout, platicine, dennenappel

Hartsgeheim 2009 40x30x20cm gaas, papiermaché, pigment, plastic

Uit de serie van 42: **Reizen in mijn hoofd** 2009 nr. 4-23 122,5x92,5cm houtskool op papier

Uit de serie van 42: **Reizen in mijn hoofd** 2009 nr. 13-8-1 122,5x92,5cm houtskool op papier

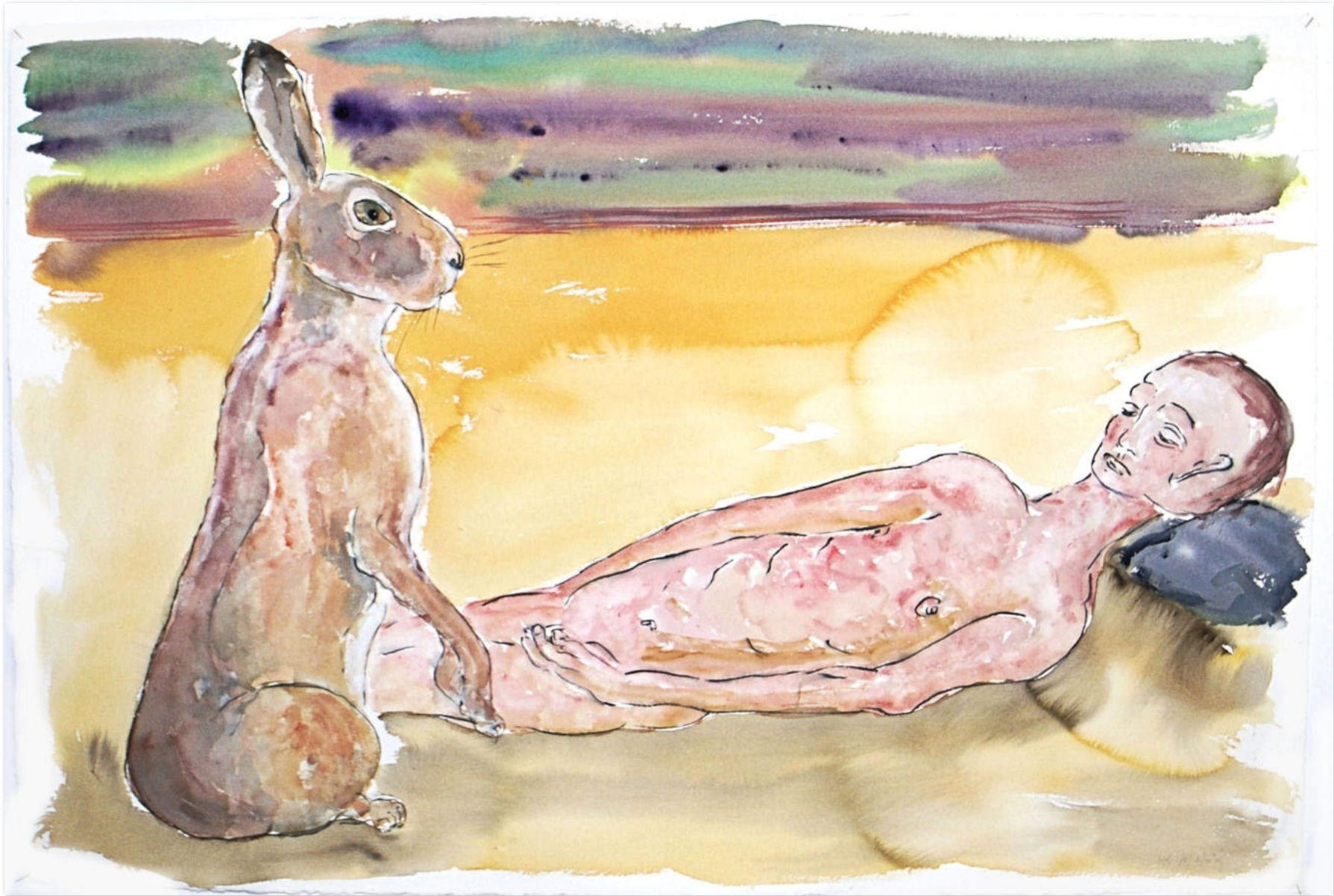
Uit de serie van 3: *Jacht op onafhankelijkheid* 2009 nr. 1-2 105x155cm aquarel op papier

Uit de serie van 3: *Jacht op onafhankelijkheid* 2009 nr. 3 105x155cm aquarel op papier

Uit de serie van 3: *Het hout langs de paden is de wijsheid van de wereld* 2009 nr. 2 105x155cm aquarel op papier

Uit de serie van 3: *Het hout langs de paden is de wijsheid van de wereld* 2009 nr. 1 105x155cm aquarel op papier

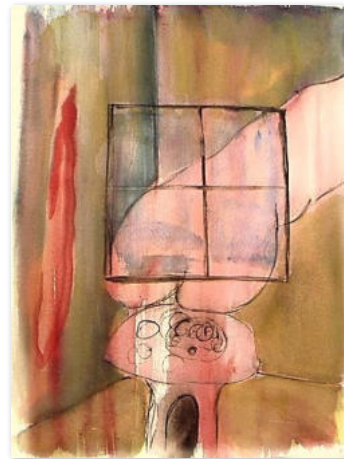
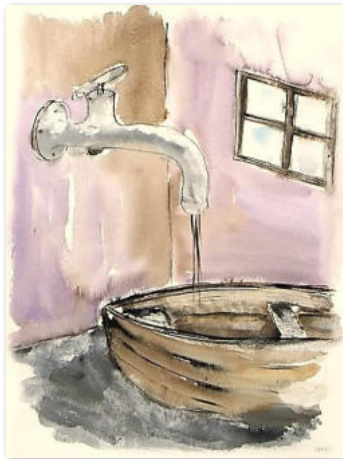
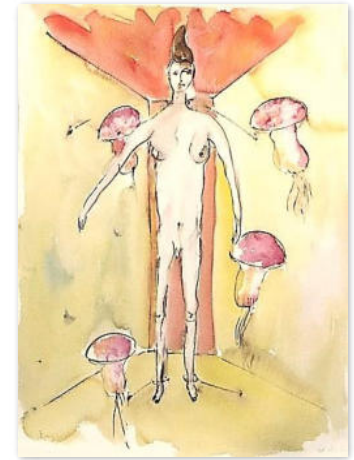
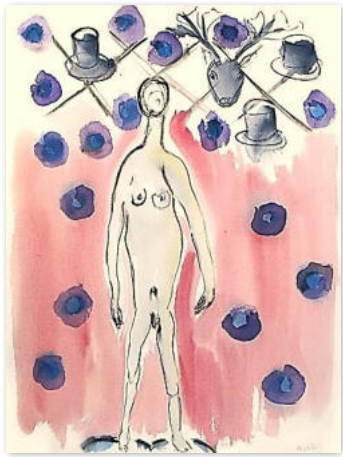
Uit de serie van 7: **Portret** 2009 nr. 5-3 120x100cm olieverf op doek

Uit de serie van 7: **Portret** 2009 nr. 7-4 120x100cm olieverf op doek

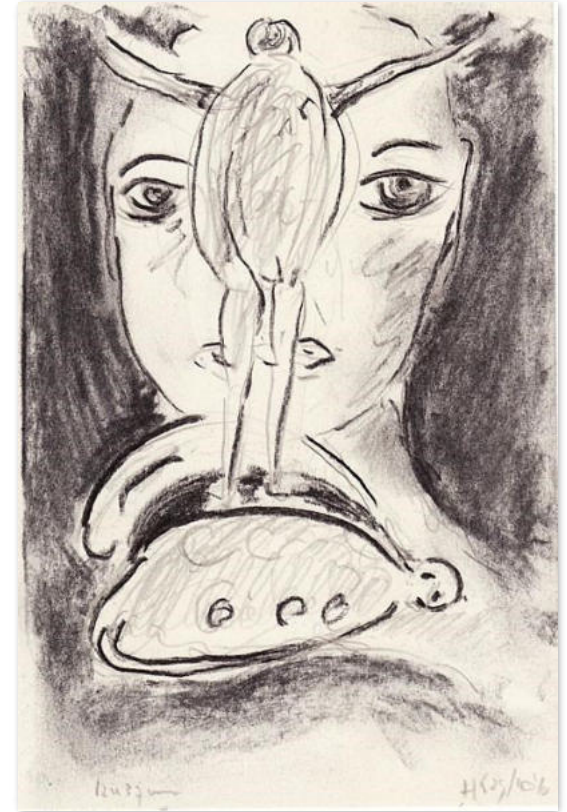
Uit de serie: *De essentie van de waarneming* 2009 24x18cm olieverf op doek

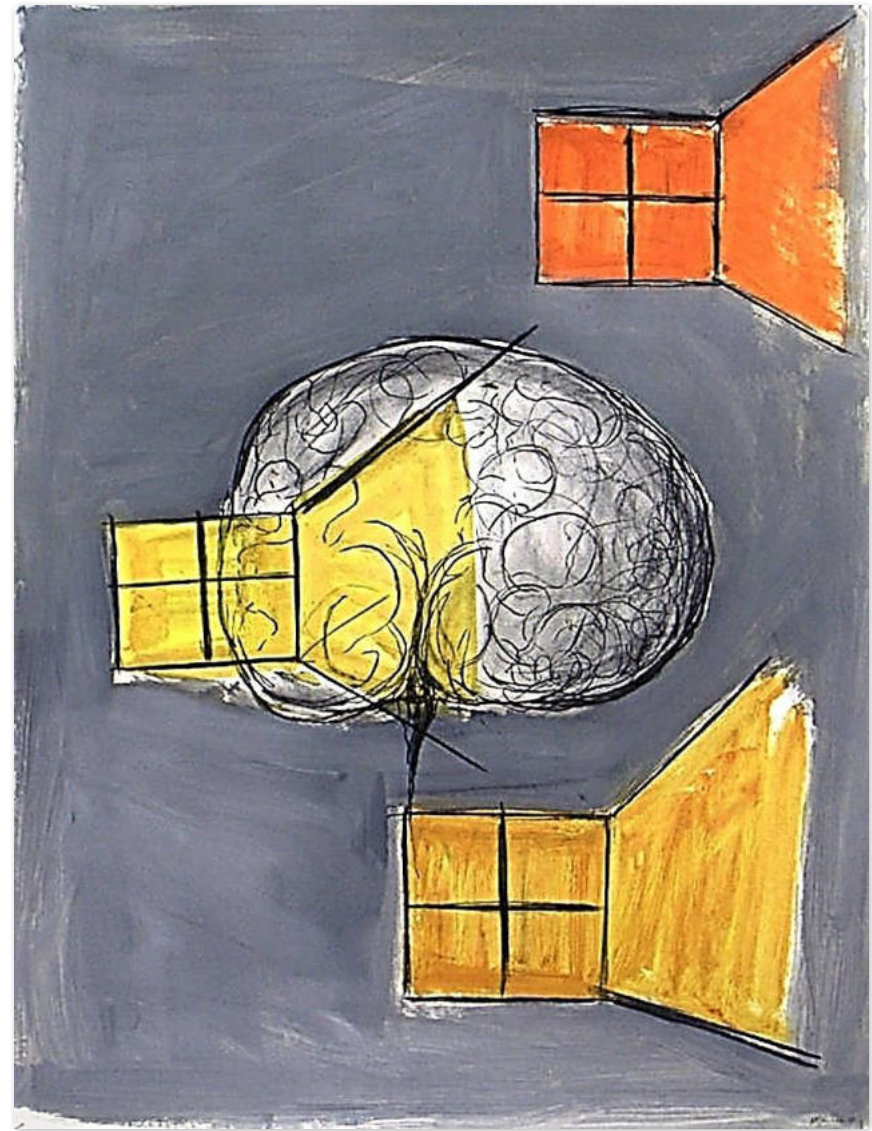
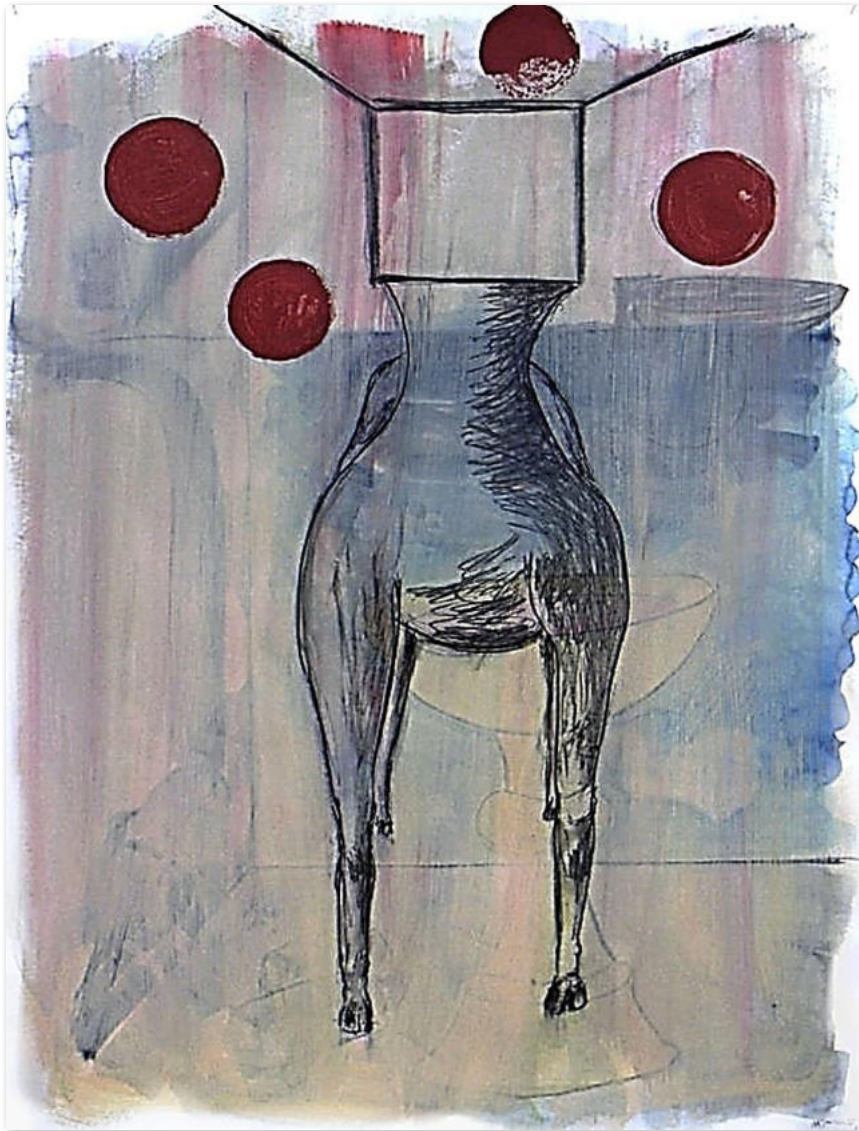
De ontblote gedachte 2010 61x46cm aquarel op papier

Offerande 2010 105x155cm aquarel op papier

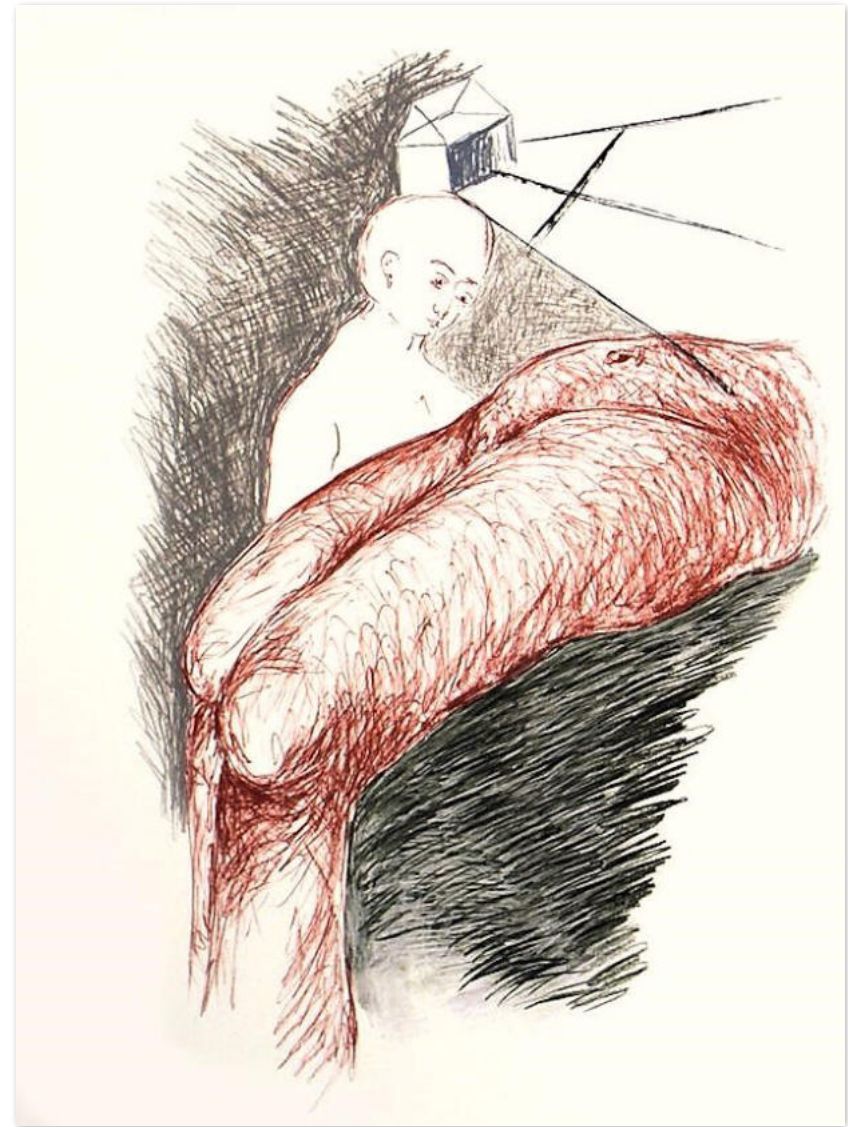
Zielsherkenning 2010 21,5x14,5cm potlood op papier

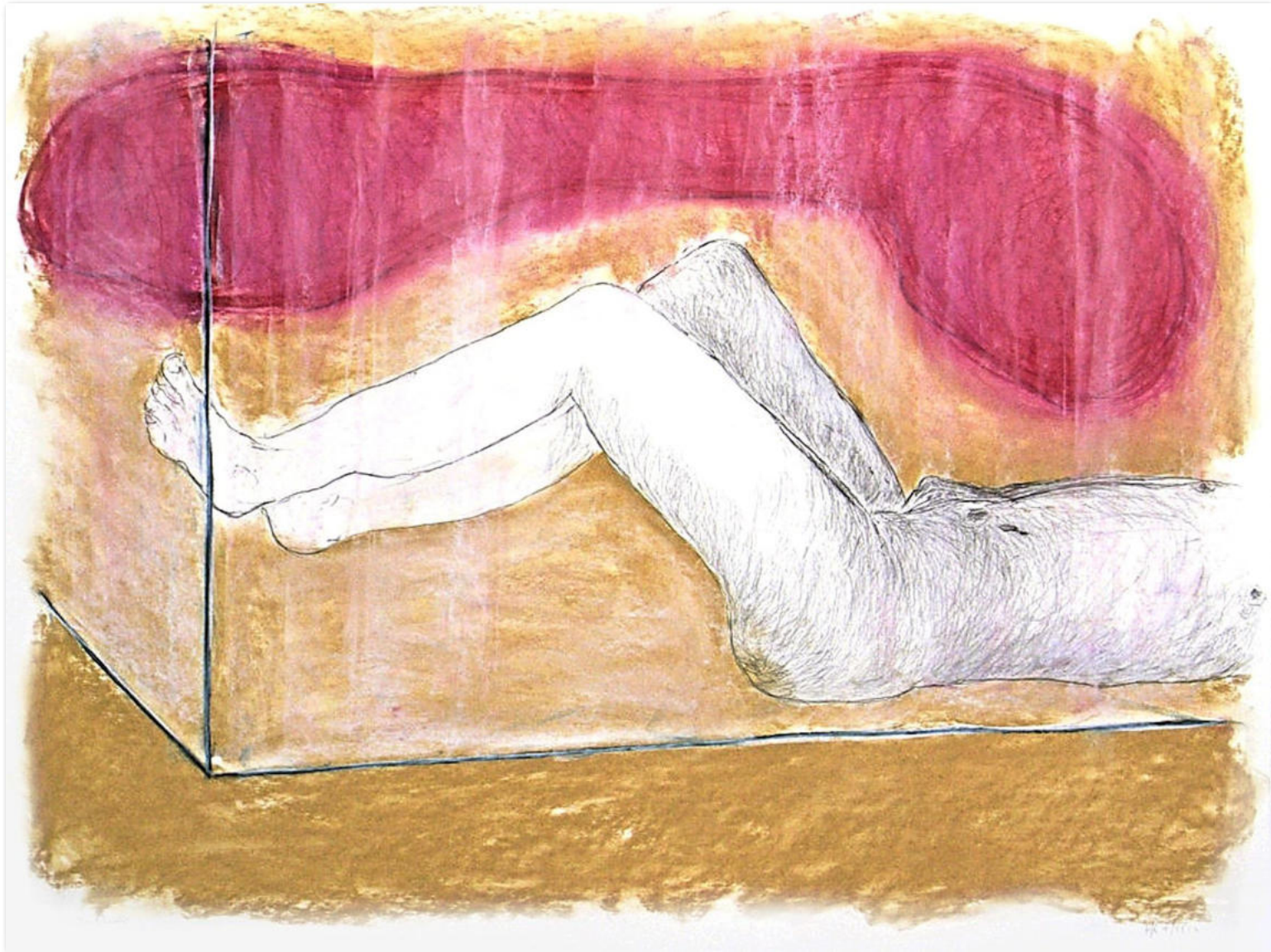
Uit de serie van 6: *Zodra de geest zichzelf waarneemt* 2010 nr. 4-6 122,5x92,5cm gemengde techniek op papier

Uit de serie: *De essentie van de waarneming* 2010 24x18cm olieverf op doek

Uit de serie van 20: *De beduider en het meisje* 2010 nr. 5-9 122,5x92,5cm pastel op papier

Uit de serie van 3: *Het optrekken van het gordijn* 2010 nr. 1 92,5x122,5cm pastel op papier

Uit de serie van 3: *Het optrekken van het gordijn* 2010 nr. 2 92,5x122,5cm pastel op papier

Uit de serie van 3: *Ibidem (Terzelfder plaatse)* 2010 nr. 3 105x155cm aquarel op papier

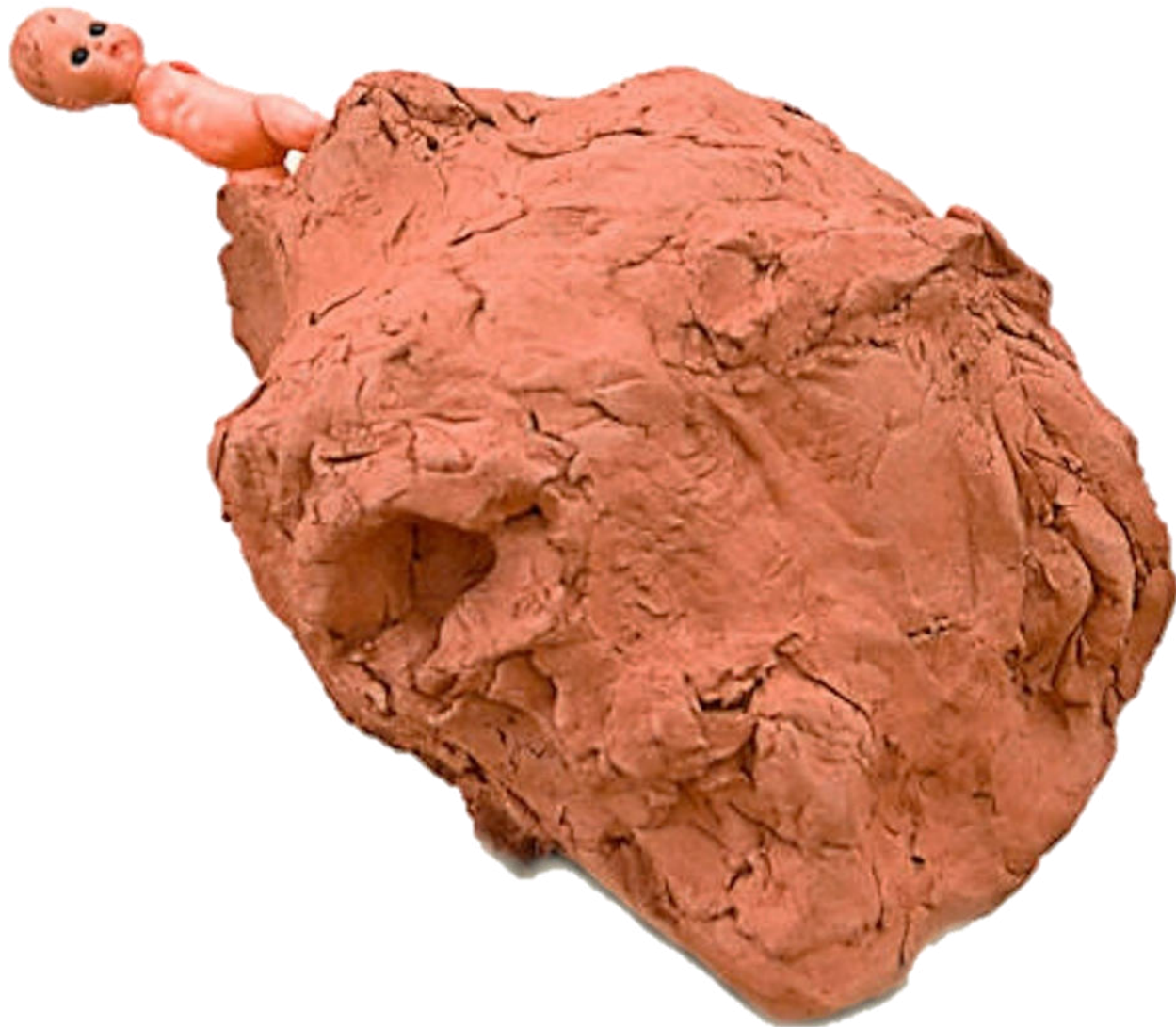
Uit de serie van 3: **Het Bardo** 2010 nr. 3 105x155cm aquarel op papier

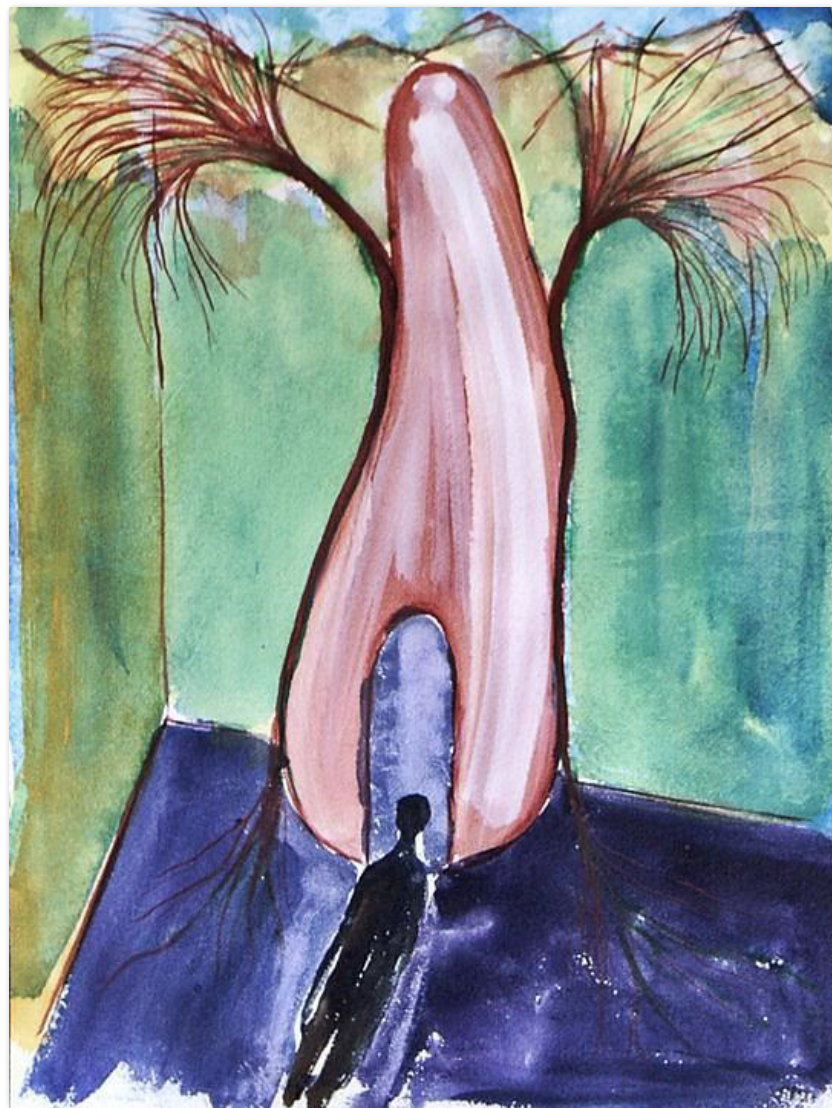
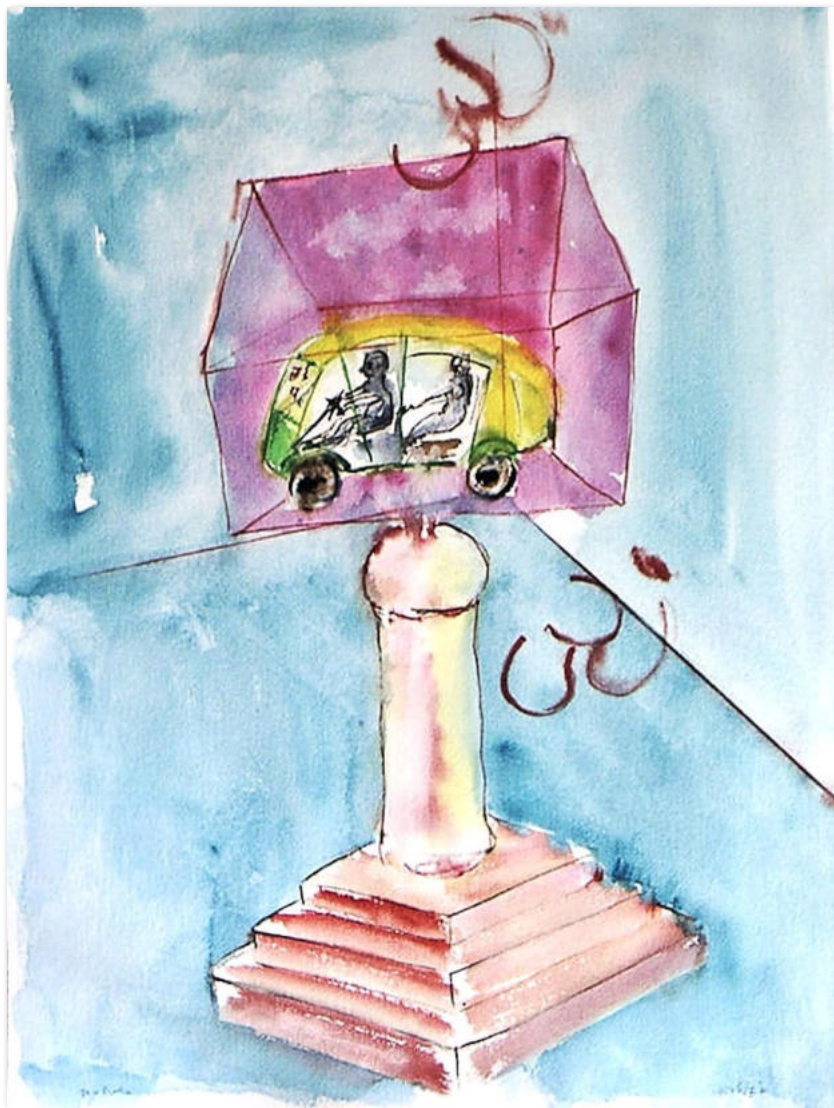
Uit de serie van 3: **Het Bardo** 2010 nr. 1-2 105x155cm aquarel op papier

Gedroomde stilte 2010 105x155cm aquarel op papier

De wereld op zijn kop 2010 30x25x15cm plasticine, plastic

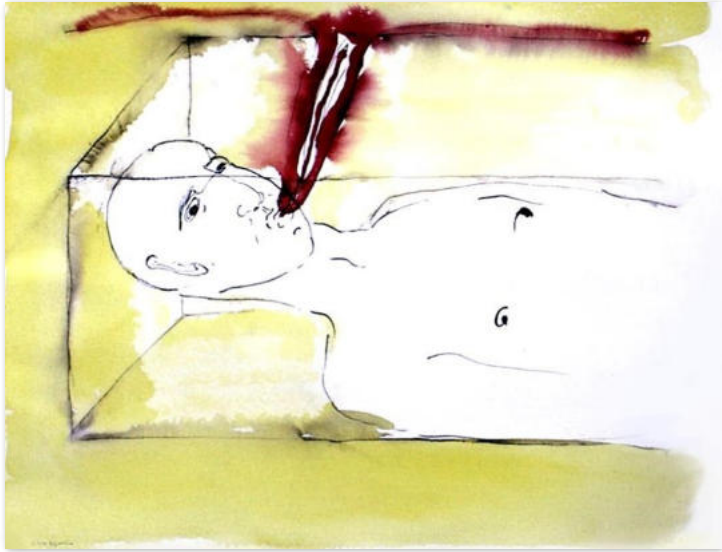
Uit de serie van 10: *Het land der fabelen* 2010 nr. 1-9 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 7: *In het web van de werkelijkheid* 2010 nr. 1-6 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 5: *Vuurvliegjes beschijnen de welbewuste chaos* 2010 nr. 1-3 61x46cm aquarel op papier

Transformatie van Morgen naar Heden 2010 46x61cm aquarel op papier

Uit de serie van 4: *Uiteinden van de geest worden geraakt* 2010 nr. 1-2 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 4: *Uiteinden van de geest worden geraakt* 2010 nr. 3-4 61x46cm aquarel op papier

Verbazing 2011 120x100cm olieverf op doek

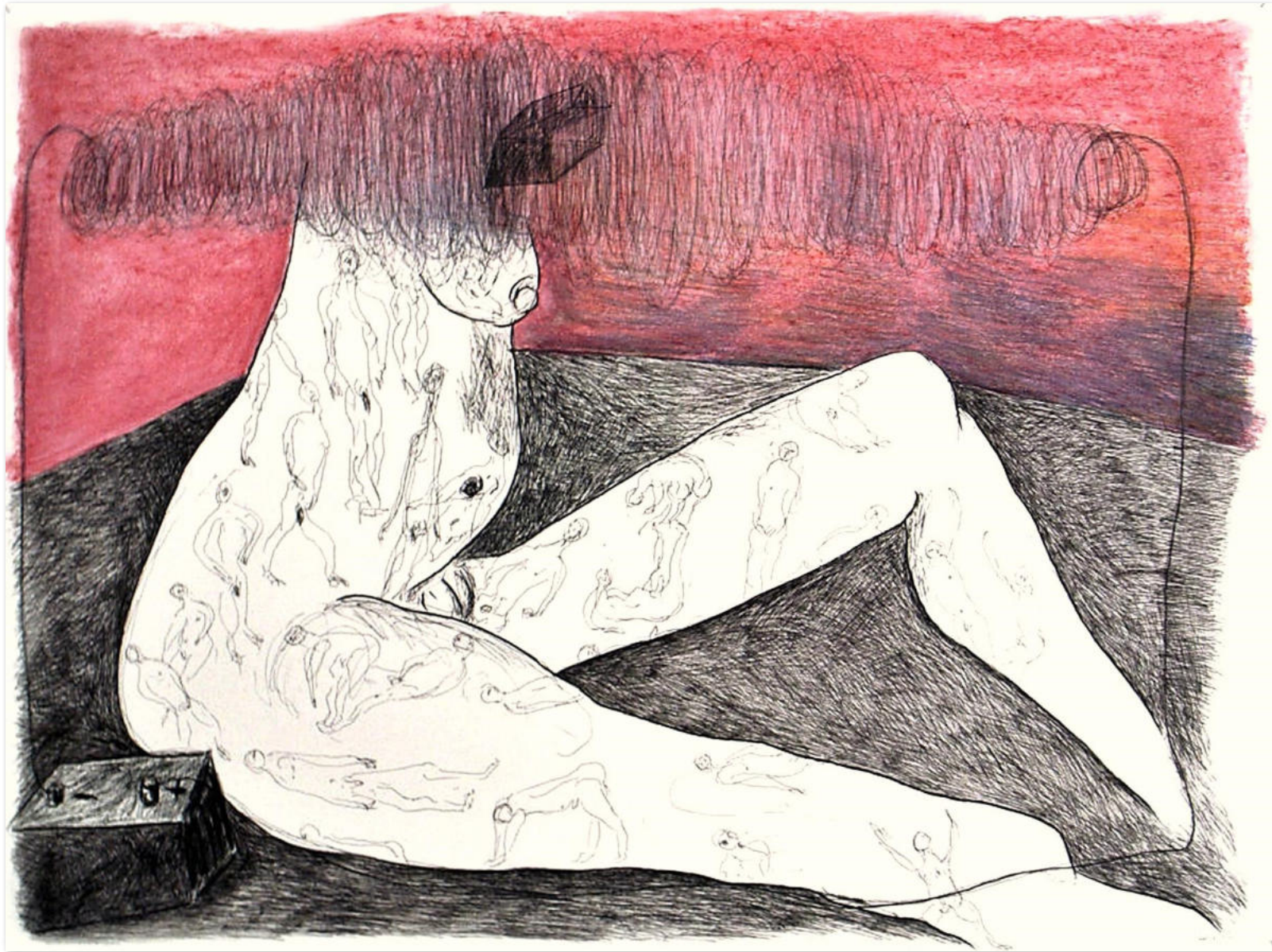
Verweer 2011 120x100cm olieverf, potlood op doek

De herinnering aan het zien 2011 120x100cm olieverf, potlood op doek

Uit de serie van 5: *Thuiskomen* 2011 nr. 1-2 92,5x122,5cm pastel, inkt op papier

Uit de serie van 5: **Thuiskomen** 2011 nr. 3 92,5x122,5cm pastel, inkt op papier

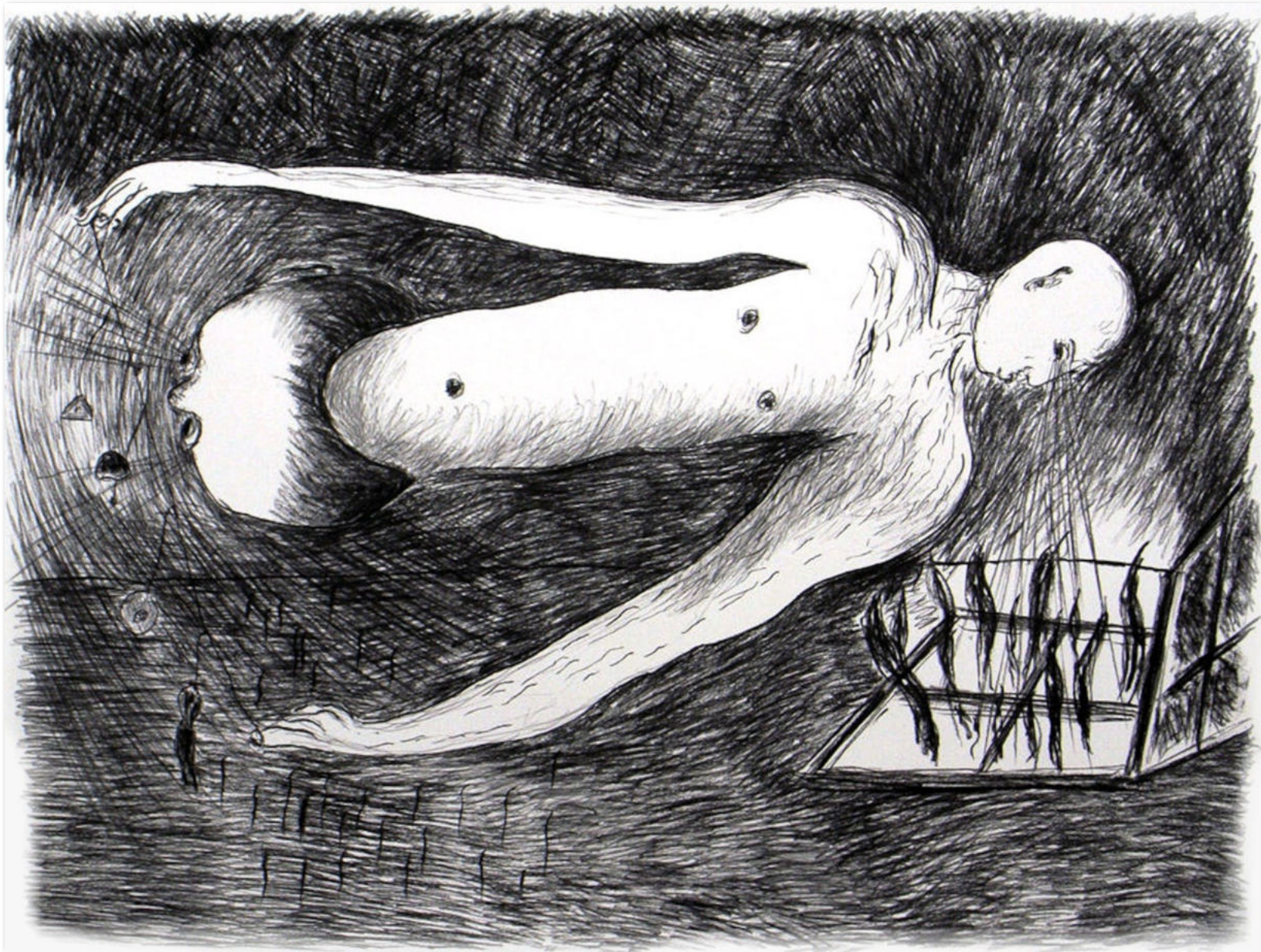
Genagelde gedachten 2011 70x60cm tempera op doek

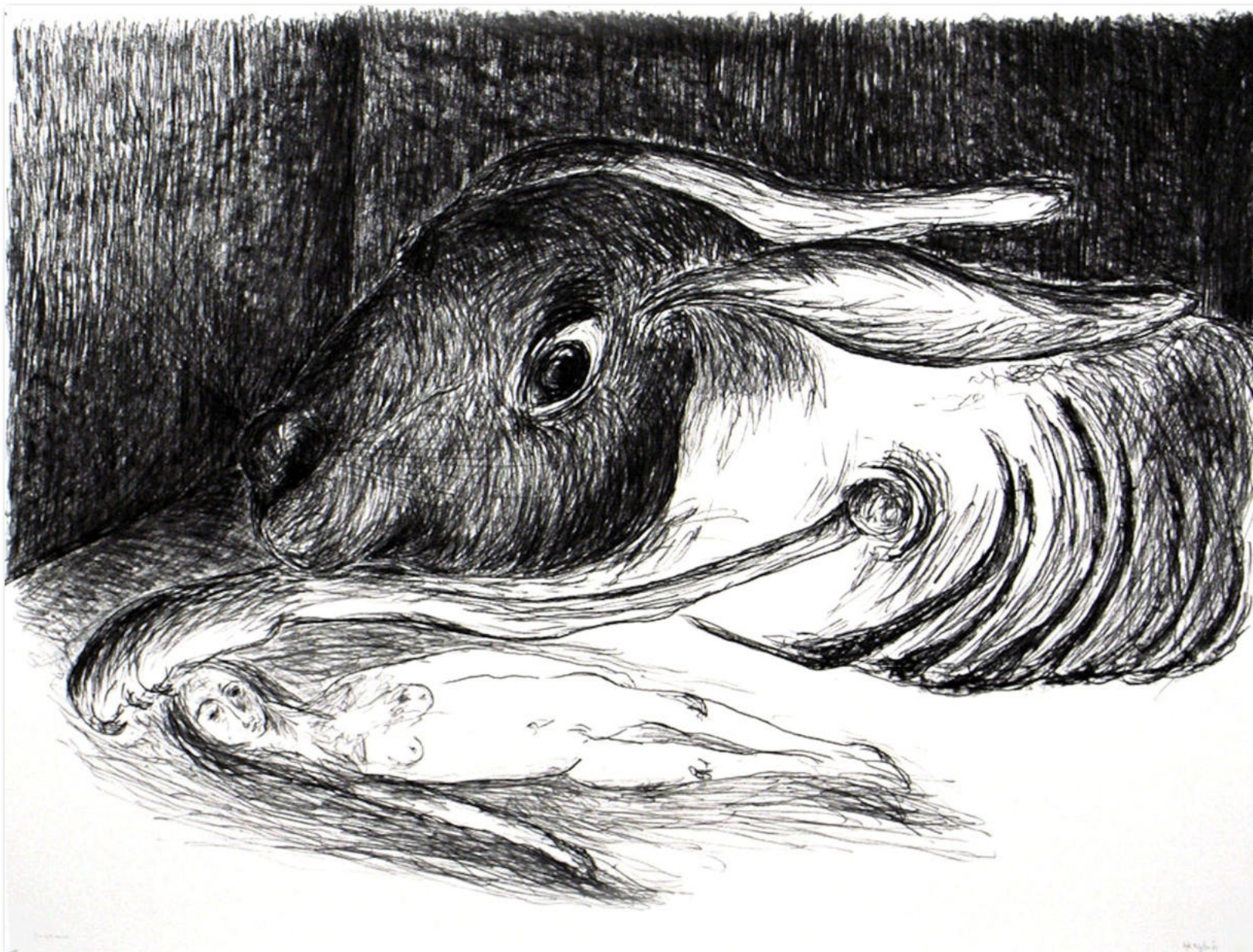
De mond getuigd 2011 70x60cm tempera op doek

Door een bliksemflits getroffen 2011 155x105cm aquarel op papier

Uit de serie van 4: **Donker** 2011 nr. 1 92,5x122,5 houtskool op papier

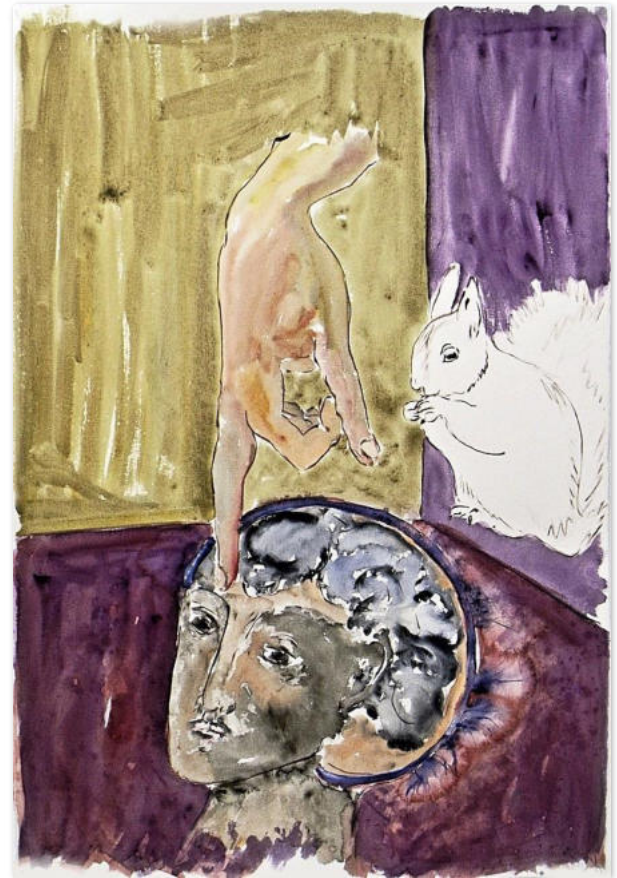
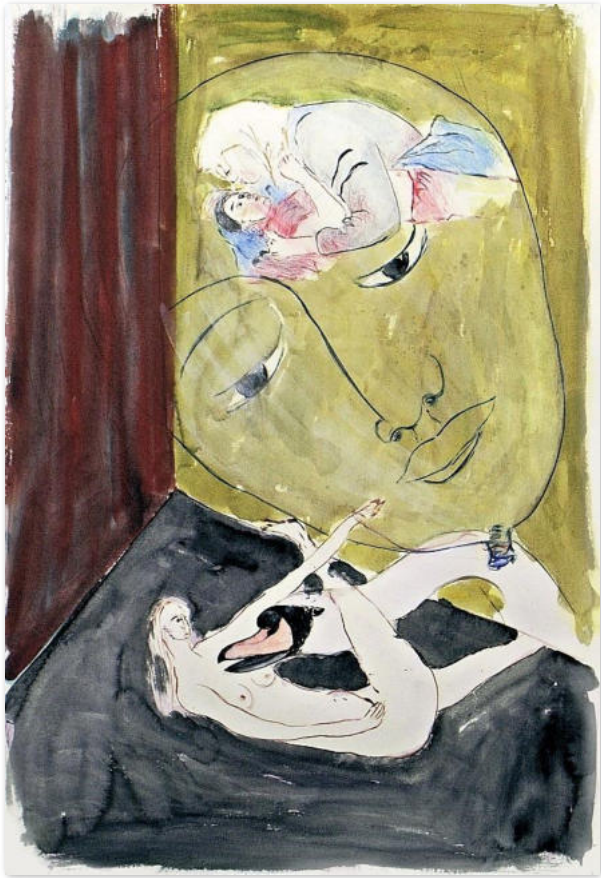
Uit de serie van 4: **Donker** 2011 nr.2 92,5x122,5 houtskool op papier

Uit de serie: *De essentie van de waarneming* 2011 24x18cm olieverf op doek

Spaarzaam licht 2011 30x24cm acryl op doek

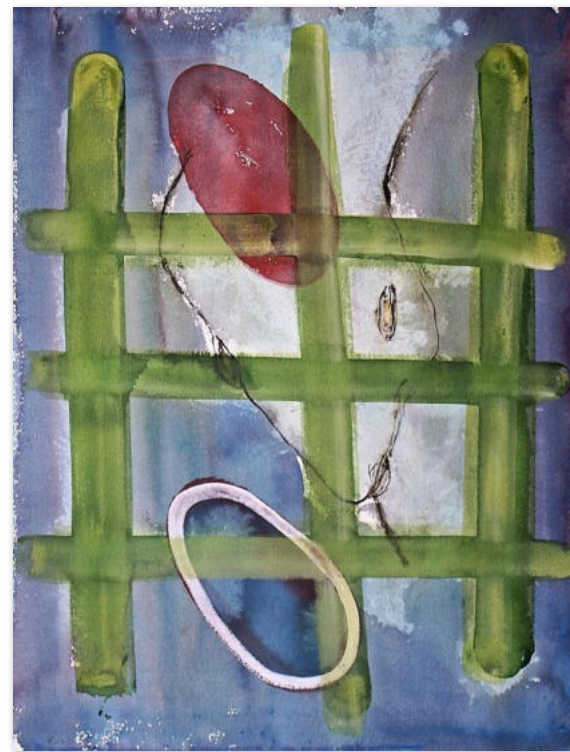
Liefdevol bevreesd 2011 155x105cm aquarel op papier

Uit de serie van 3: **Roodkapje** 2011 nr. 2 61x46cm aquarel op papier

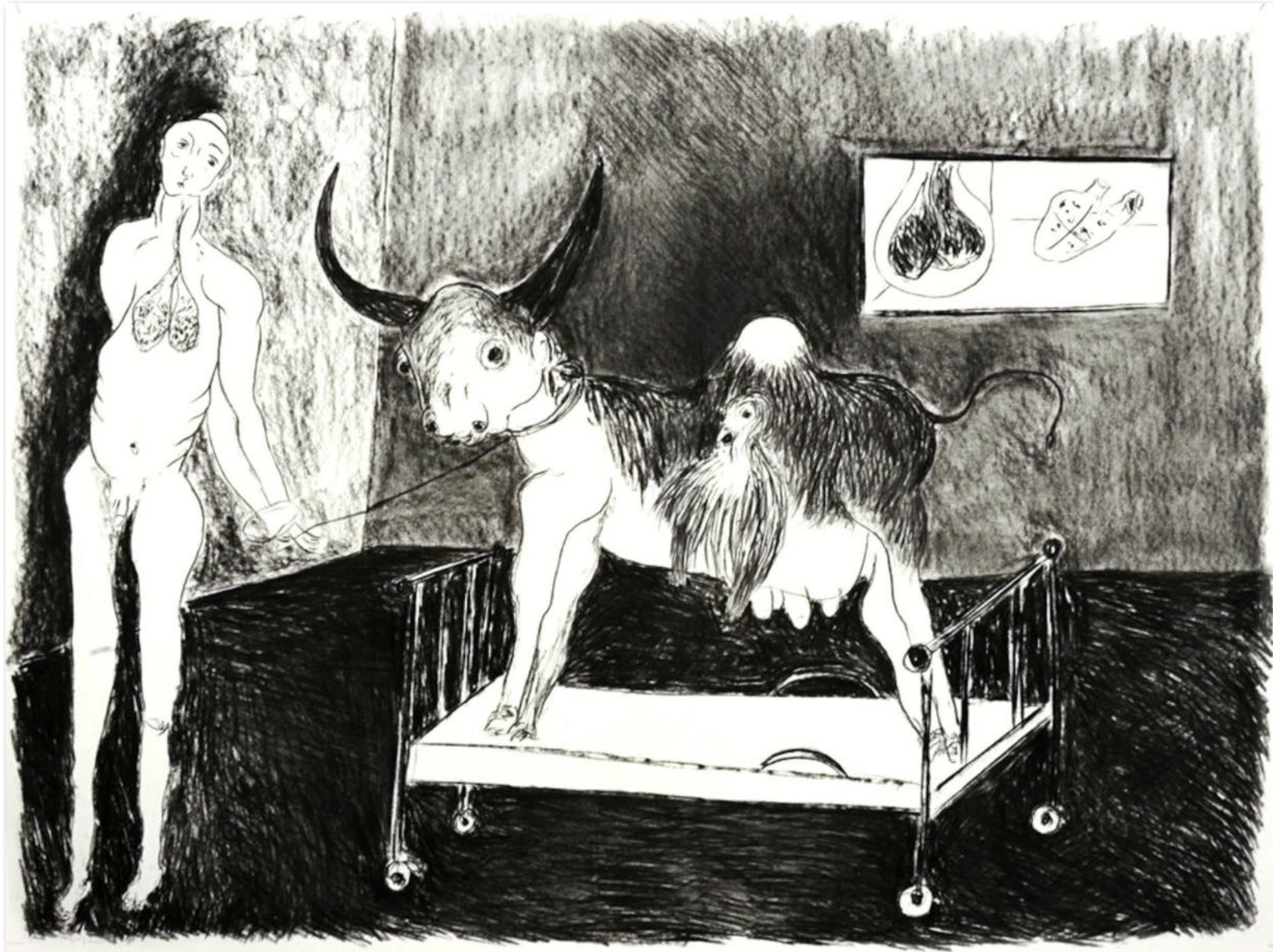
Uit de serie van 3: **Actief rood** 2011 nr. 2 61x46cm aquarel op papier

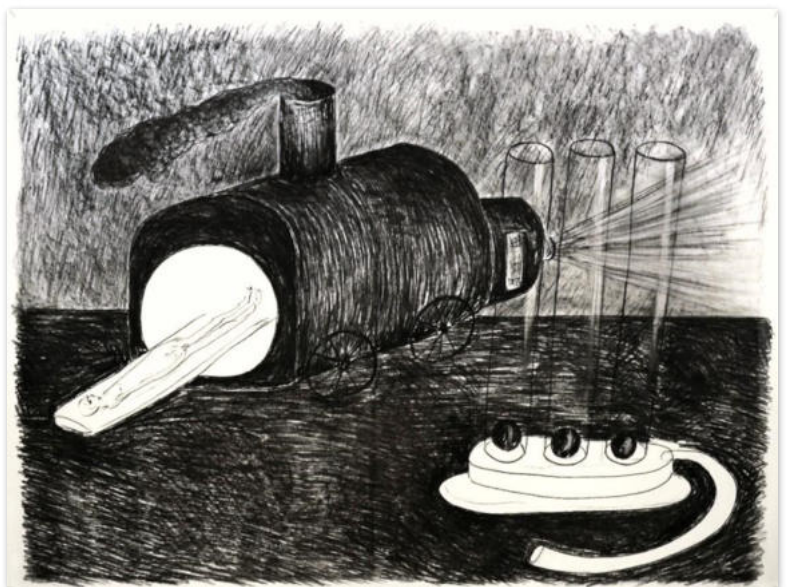
Ik' heid 2011 61x46cm aquarel op papier

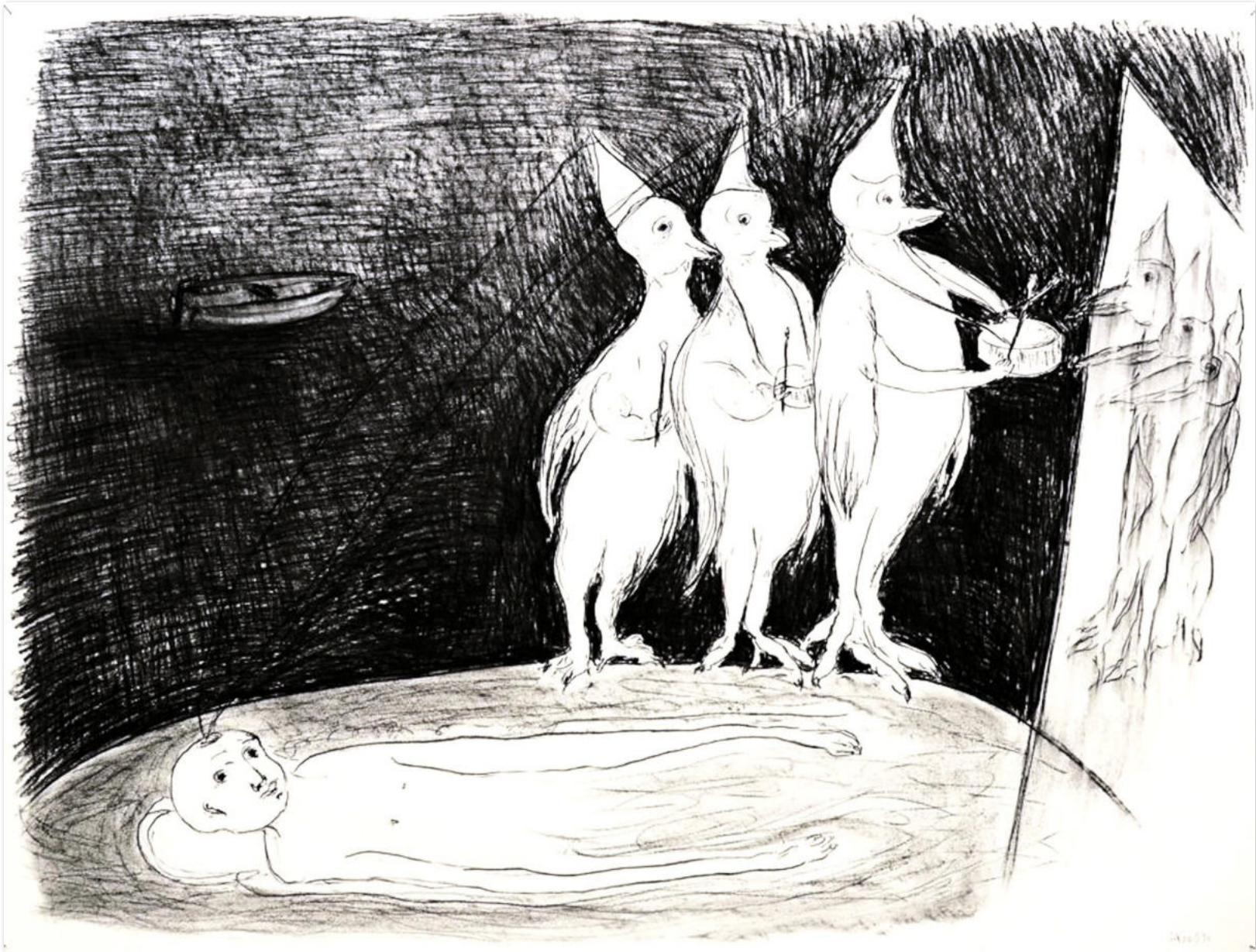
Uit de serie van 19: **Heilig vuur** 2011 nr. 1-9-15 24,6x14,2cm inkt op papier

Uit de serie van 6: *Even wankelt de dag* 2012 nr. 1 92,5x122,5cm houtskool op papier

Uit de serie van 6: ***Even wankelt de dag*** 2012 nr. 2-3-4-5 92,5x122,5cm houtskool op papier

Uit de serie van 6: *Even wankelt de dag* 2012 nr. 6 92,5x122,5cm houtskool op papier

De goden komen nabij 2012 120x100cm olieverf op doek

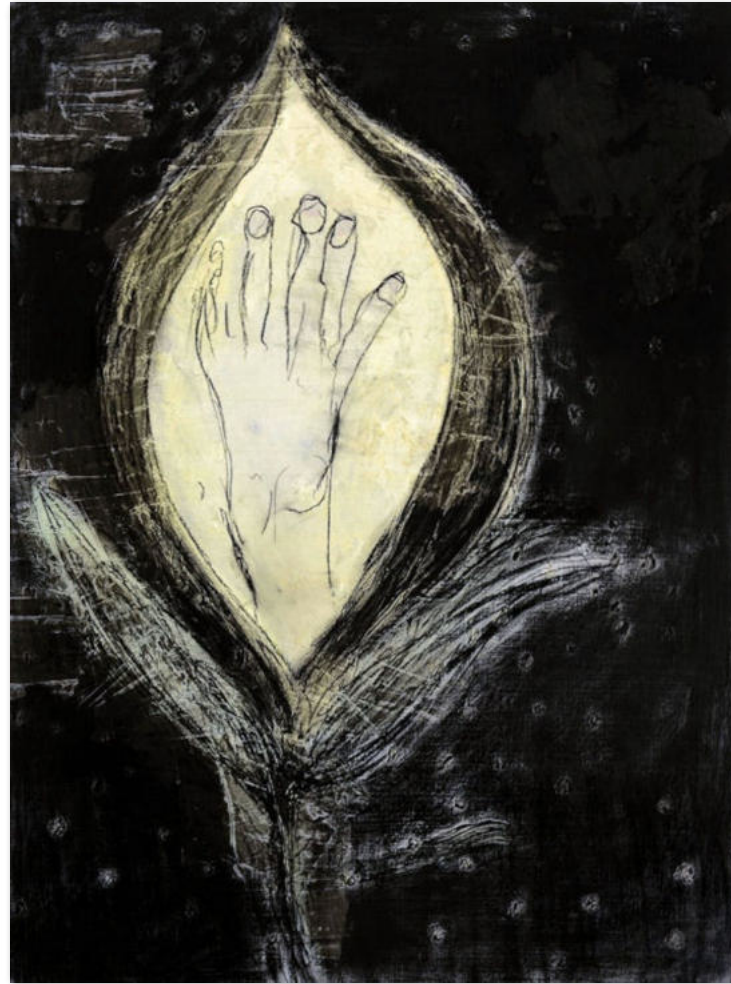
Luister stilte 2012 70x60cm tempera op doek

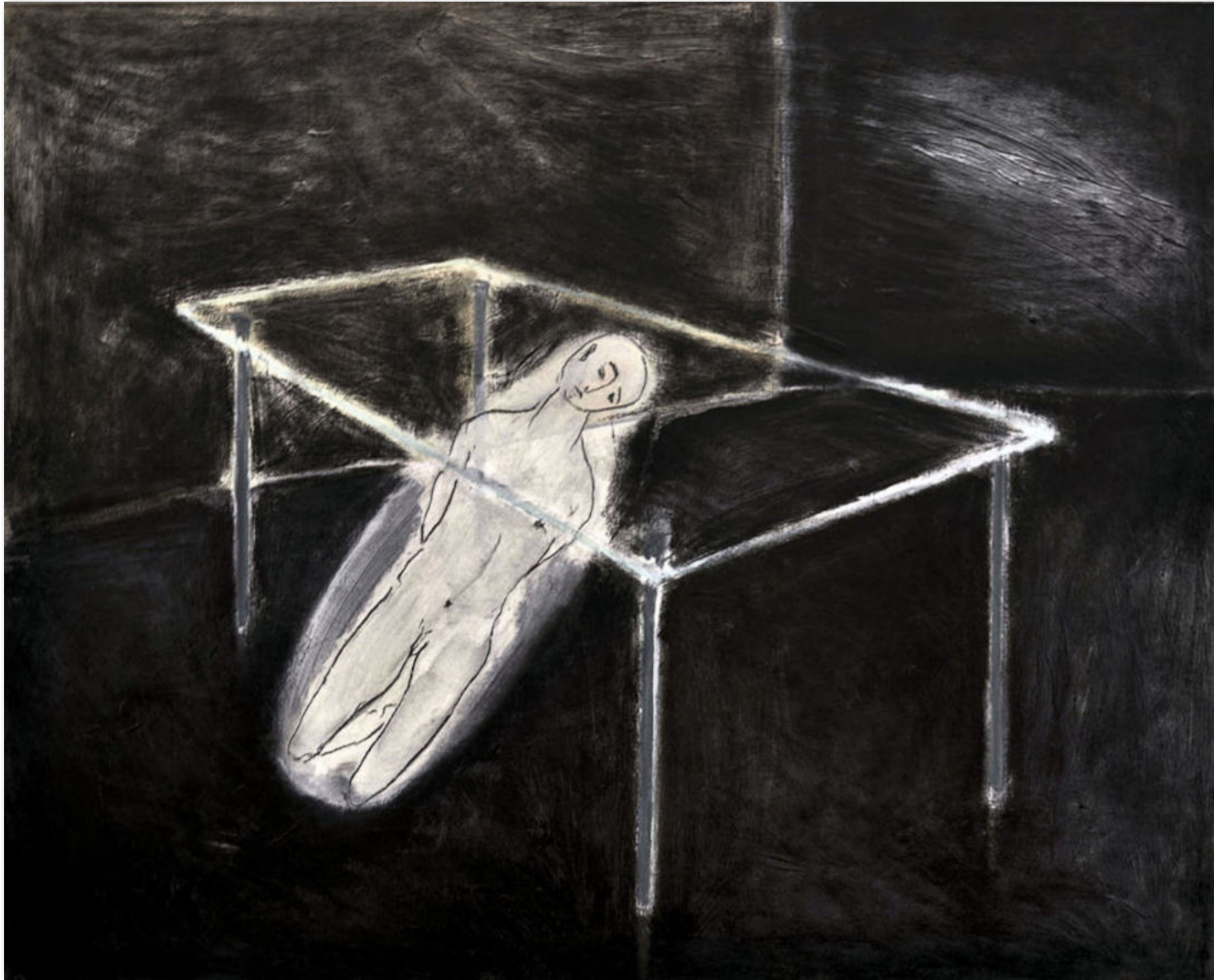
Nachtelijk dwalen 2012 60x70cm tempera op doek

Door de tijd gevallen 2012 160x180cm aquarel op doek

Uit de serie van 3: **Breekbaar licht** 2012 nr. 1-2 80x60cm gemengde techniek op doek

Uit de serie van 3: **Breekbaar licht** 2012 nr. 3 80x100cm gemengde techniek op doek

Uit de serie van 3: **Onthulling** 2012 nr. 1 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 3: **Betoverd** 2012 nr. 2 61x46cm aquarel op papier

Tijdspanne 2012 160x180cm tempera op doek

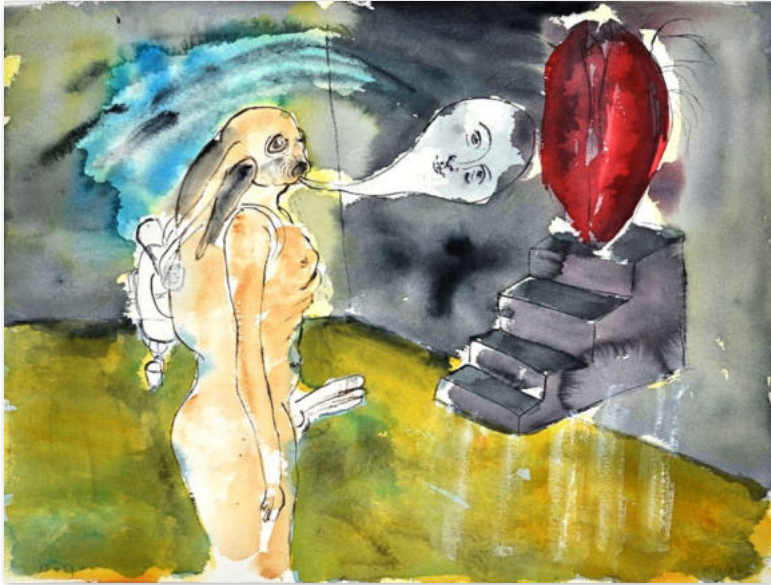
Uit de serie van 5: **Angstwekkend synchronisch** 2012 nr. 4-5 122,5x92,5cm houtskool, pastel op papier

Open venster... 2012 155x105 aquarel op papier

De steekproef van een droom 2012 155x105 aquarel op papier

Ademtocht tussen twee levens 2012 46x61cm aquarel op papier

Uit de serie van 3: *Trimurti* 2012 nr. 1 75x105cm aquarel op papier

De wens van het landschap 2012 24x30cm aquarel, houtskool, potlood op doek

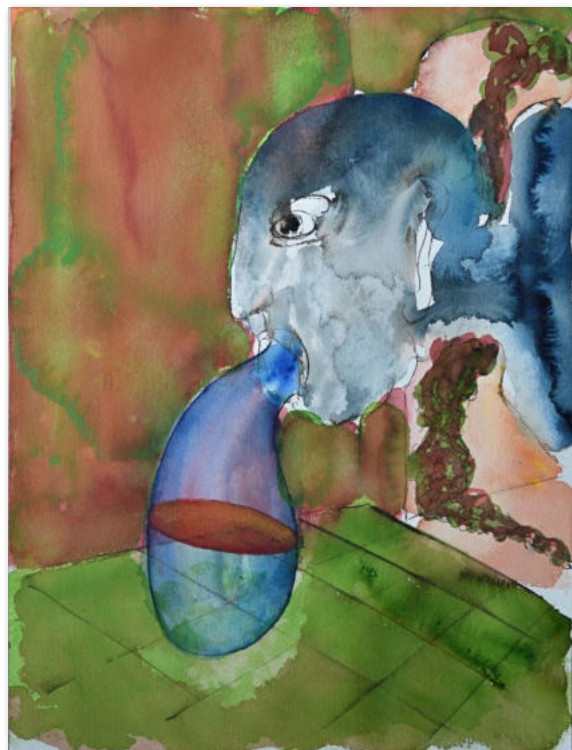
De handreiking 2012 60x70cm tempera op doek

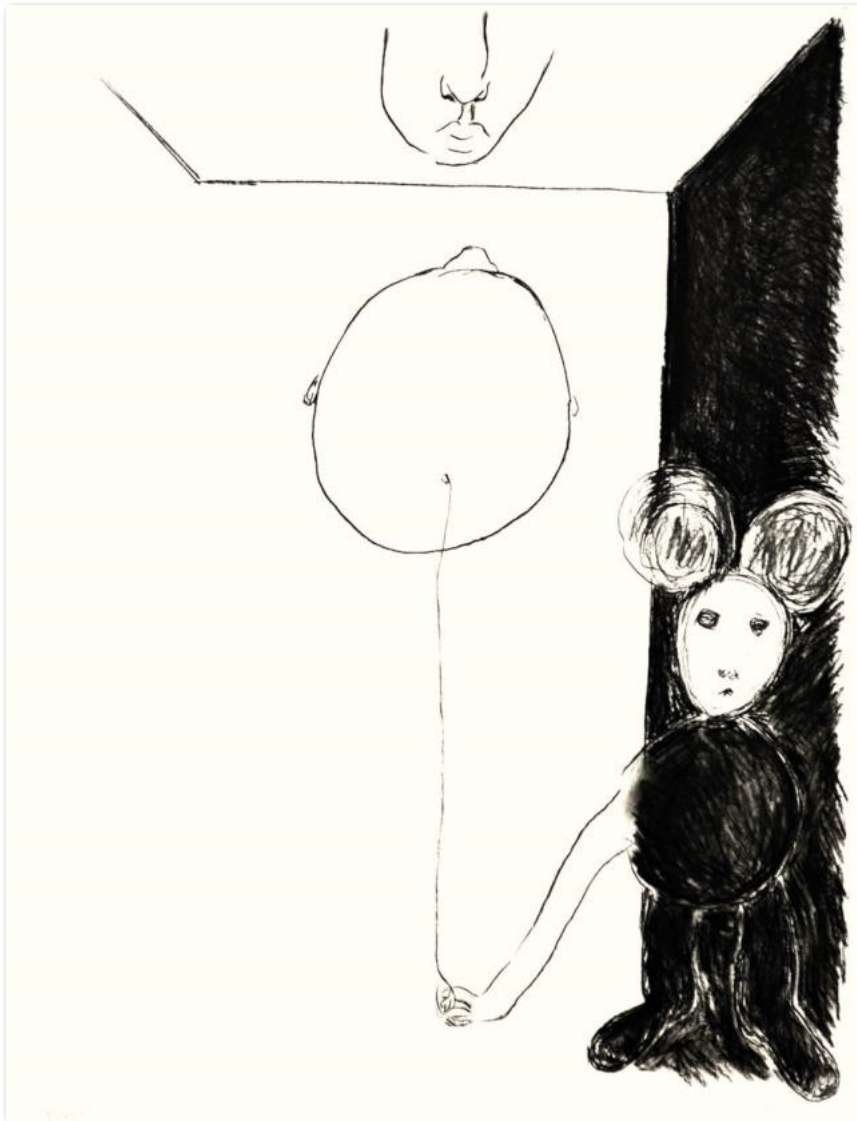
Een hervonden droom 2012 70x60cm gemengde techniek op doek

Toegang tot de fabel 2013 100x50cm tempera, lak op doek

Genade 2013 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 6: *Een glimp van...* 2013 nr. 2-3 122,5x92,5cm houtskool op papier

Uit de serie van 6: *Een glimp van...* 2013 nr. 5-6 122,5x92,5cm houtskool op papier

Dappere nieuwe wereld 2013 120x100cm olieverf, aquarel, roet op doek

Zelfreinigend 2013 105x155cm aquarel op papier

Boven was brandend wit 2013 60x70cm tempera op doek

Tegen elke prijs 2013 120x100cm olieverf op doek

Eros 2013 24x18cm olieverf op doek

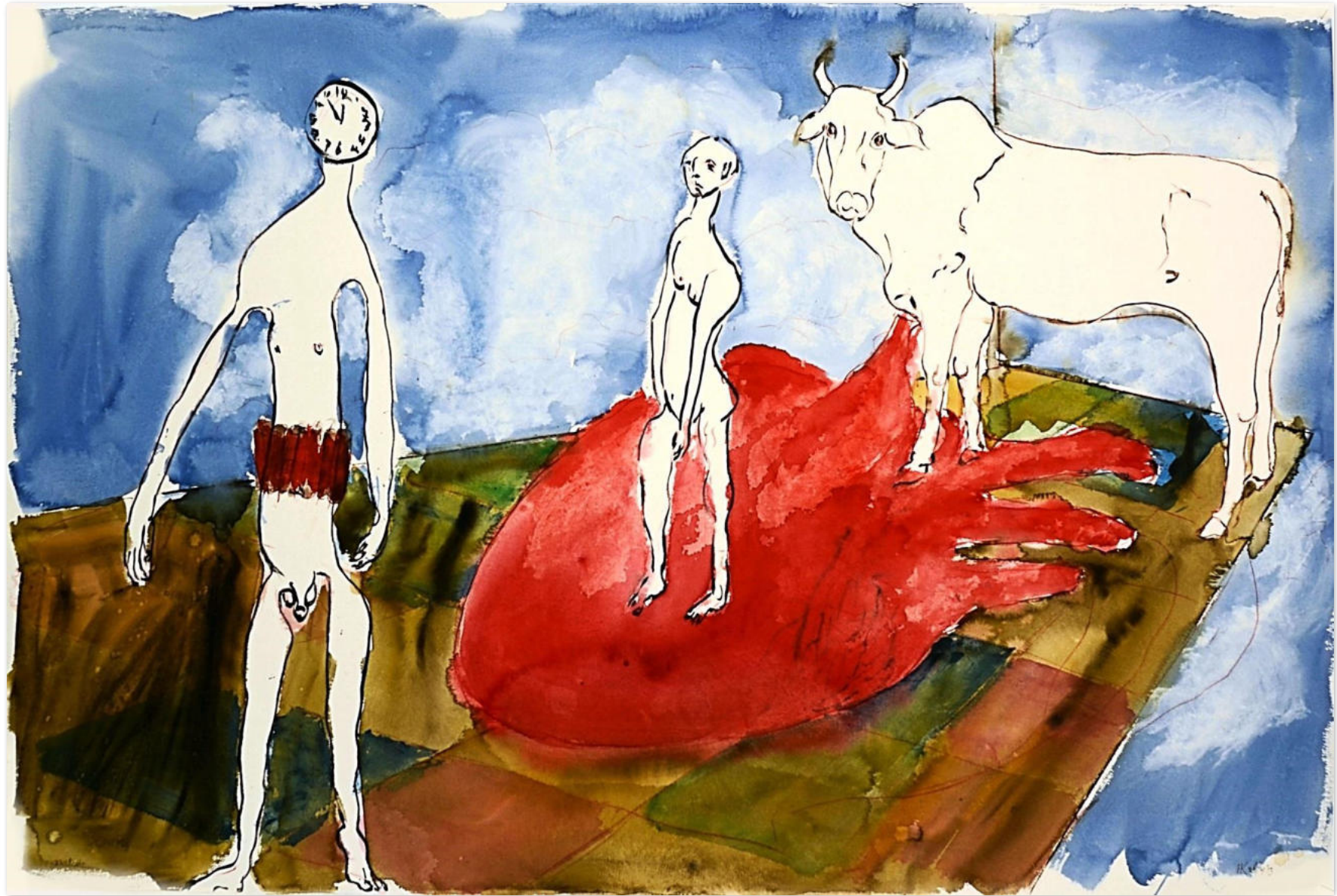
Jacobs ladder 2013 24x18cm olieverf op doek

Aanwijzing 2013 24x18cm olieverf op doek

Fluistering van de ziel 2013 100x100cm tempera, lak op doek

Het is een kwestie van tijd in onvermogen 2013 105x155cm aquarel op papier

Wankelbaar handelen 2013 100x100cm tempera, lak, roet, olieverf op doek

Hans Kuijs *Ogenschouw* 10 06 2013

‘Arm is niet hij die niet veel bezit, maar hij die veel niet bezit.’

Seneca

Vanuit ambachtelijk en materiaal technisch perspectief is Hans Kuijs een veelzijdig kunstenaar. Bij zijn presentatie in Venlo maakt hij gebruik van aquarel, ei tempera, houtskool, lak, olieverf, pastel en potlood. Vijftien grote, kleurige aquarellen vormen samen één fleurig ensemble op een kolossale tentoonstellingswand. Als de bezoeker dichterbij komt, blijkt al snel dat er achter het gevarieerde coloriet een buitengewoon serieuze alsook mysterieuze wereld schuil gaat. Een oeuvre waarin culturele elementen uit Europa en Azië op oorspronkelijke wijze samenkomen. Niet voor niets pendelt de maker regelmatig tussen Nederland en India.

In werk 3 uit de serie *Je hoeft rode rozen niet rood te schilderen* heeft Hans Kuijs de wereld in twee grote vlakken verdeeld: boven een woestijnlandschap, met op de horizon uiterst rechts Arabisch ogende bebouwing, is op expressieve wijze een paarsblauwe lucht weergegeven. Op het zand ligt een opvallend rode deken waaronder zich een mens bevindt: twee handen steken pardoes naar buiten. Op de zoom van de deken ligt, ter linkerzijde, een pakje sigaretten. Een relatief grote haas, waarvan het rechteroor opvallend alert is, springt over de slapende soldaat heen. Op subtiële wijze verhaalt Hans Kuijs over geborgen- en waakzaamheid in landen als Afghanistan en Irak.

Nu en dan haalt Hans Kuijs zijn inspiratie uit found footage zoals in *De levensvonk* betreft het huis waar de horizon relatief hoog ligt. De sobere compositie is feitelijk gebaseerd op een foto van een vrouw die door laaghartige Nazi verkrachters ontkleed in de sneeuw is achtergelaten. Een uur nadien wordt Auschwitz door de Russen bevrijd en worden alle gevangenen ontzet. Wie das Leben so eben spielt. Het ogenschijnlijk serene beeld van een naakte vrouw die met gesloten ogen op de aarde ligt, krijgt op grond van voornoemde historische kennis letterlijk en figuurlijk een totaal andere, bizarre lading. Hoe wreed kan het leven door toedoen van anderen zijn. Bij wijze van hommage, opdat wij vooral niet vergeten, heeft Hans Kuijs om haar lichaam een transparant ‘mausoleum’ gezet. Door de toevoeging van de atypische trap lijkt het geheel plots ook te zweven. Zijn of schijn?

De liggende vrouw keert in een variant terug in werk 7 van Je hoeft rode rozen niet rood te schilderen. Hans Kuijs heeft haar dit keer in een drijvende boot geplaatst die wordt omzoomd door zeven vissen. Het motief van het transparante huis met atypische trap vinden we onder meer terug op Hij reist door de mensen wereld. In Zoekend naar evenwicht is het glazen huis omgevormd tot een doorzichtige bak waarin zich een scheepje met staande figuur bevindt. Het centrale personage beweegt zich voort met behulp van een primitief apparaat met een dubbele schroef die in de verte aan de uitvindingen van Leonardo da Vinci doen denken. Onder hen zwemt een relatief grote vis uit eigener beweging vrij rond.

In veel kunstwerken van Hans Kuijs treffen we een mensfiguur aan die in gezelschap van een of meerdere dieren verkeert. Treffende voorbeelden zijn Gedroomde stilte, Gepassioneerd spel, Inwijding tot de absolute liefde, Offerande, Tijdsspanne, Door de tijd gevallen, Fluistering van de ziel en last but not least Ogenschouw. Nu eens zijn het dubbelbeelden met een symbolische connotaties dan zijn het zoals specifiek in Ogenschouw onverwachte overschilderingen zodat de ogen van een oud portret plots vervreemdend figureren binnen de context van een vogellijf.

Binnen het oeuvre vinden we ook surreële dierstukken met antropomorfe inslag zoals De goden komen nabij, Boven was brandend wit en Onthulling I. De titel van het recente doek Toegang tot de fabel is treffend en toepasselijk tegelijk. Het brein van Hans Kuijs gaat, zoals goed uit het voorafgaande is af te leiden iedere keer weer vele, verrassende kanten uit.

Toch staat bij wijze van existentieel contrapunt de mens in talloze werken telkens zichtbaar alleen. De bewegingsvrijheid is regelmatig, vooral door dwingende architectuur, uiterst beperkt. Door te fabuleren schenkt Hans Kuijs zichzelf en ons in optische zin een intrigerend picturaal universum dat het volledig spectrum van menselijk handelen weerspiegelt. For the better and for the very worst.

Rick Vercauteren, directeur Museum van Bommel van Dam

Expositie: **Ogenschouw** 2013 Museum van Bommel van Dam, Venlo

Aanzet tot handelen 1998 - 2014 100x200cm olieverf op doek

De parabel van het hart 2014 24x18cm olieverf op doek

Stilte 2014 24x18cm olieverf op doek

De gift aan de menselijkheid 2010-2014 100x120 olieverf op doek

Zwart verscholen achter blauw 2010-2014 100x120cm olieverf, pastel op doek

Verloren gezichten 2014 90x95cm olieverf, Siberisch krijt op doek

'De rol van de kunstenaar is die van een aanschouwer, puur en eenvoudig. Slechts de ware kunstenaar is in staat het geheim van de zichtbare wereld te begrijpen en ervaart vreugde bij het onthullen hiervan.'

Rabindranath Tagore

Uit de serie van 9: **De ware kunstenaar...** 2014 nr. 8 122,5x92,5cm pastel op papier

Uit de serie van 9: **De ware kunstenaar...** 2014 nr. 9-6 122,5x92,5cm pastel op papier

Uit de serie van 5: *In voorbereiding op...* 2014 nr. 1-2-5 61x46cm aquarel op papier

Uit de serie van 3 portretten: *De vraag blijft* 2005 nr. 2

Verweesd 2005

Uit de serie van 5 met bloemmotieven: **Gezien het rood** 2006 nr. 3

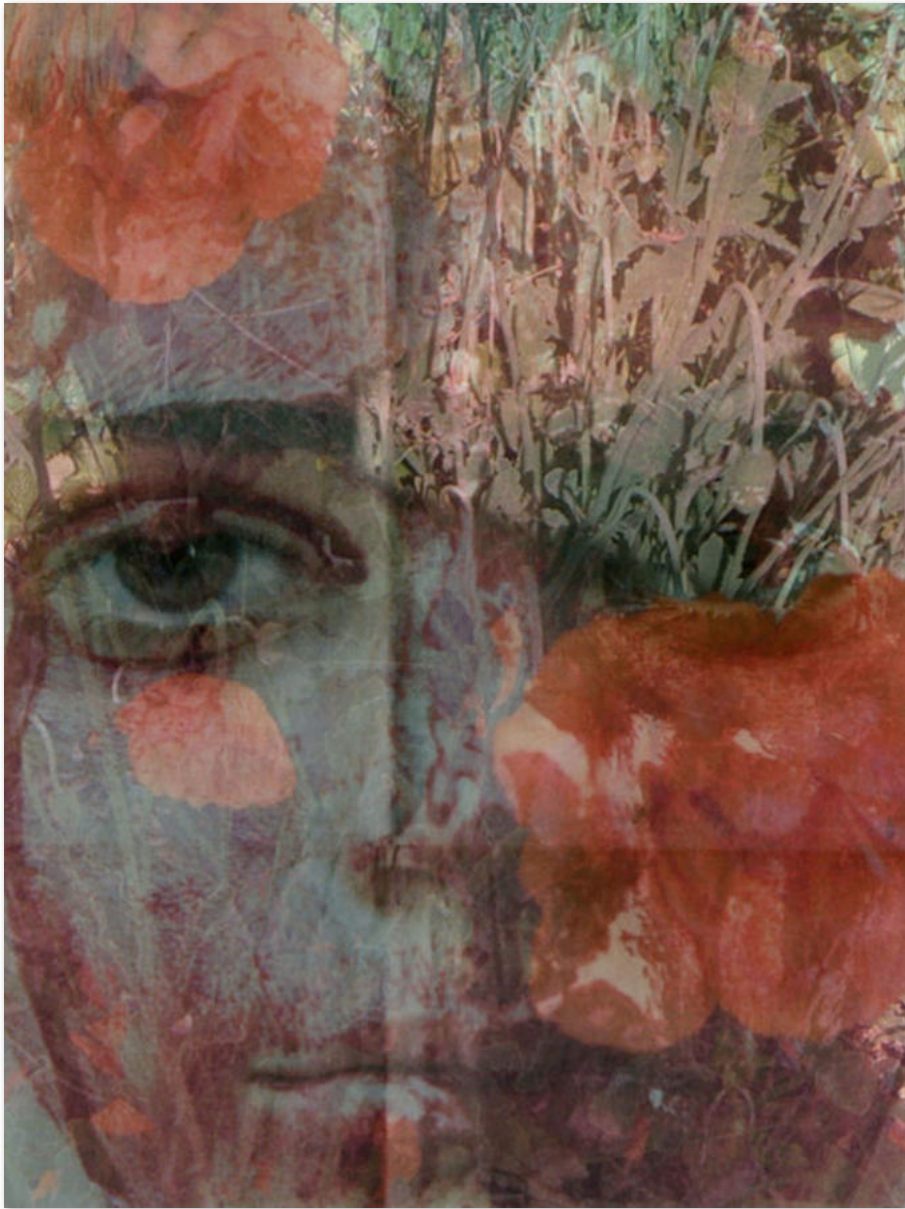
Uit de serie van 5 met bloemmotieven: **Afrikaantjes** 2006 nr. 5

Bij het krieken van de dag 2007

Uit de serie van 3: **Hersenschimmen** 2008 nr. 2

Aan de geur ontstegen 2009

Geurdroom 2009

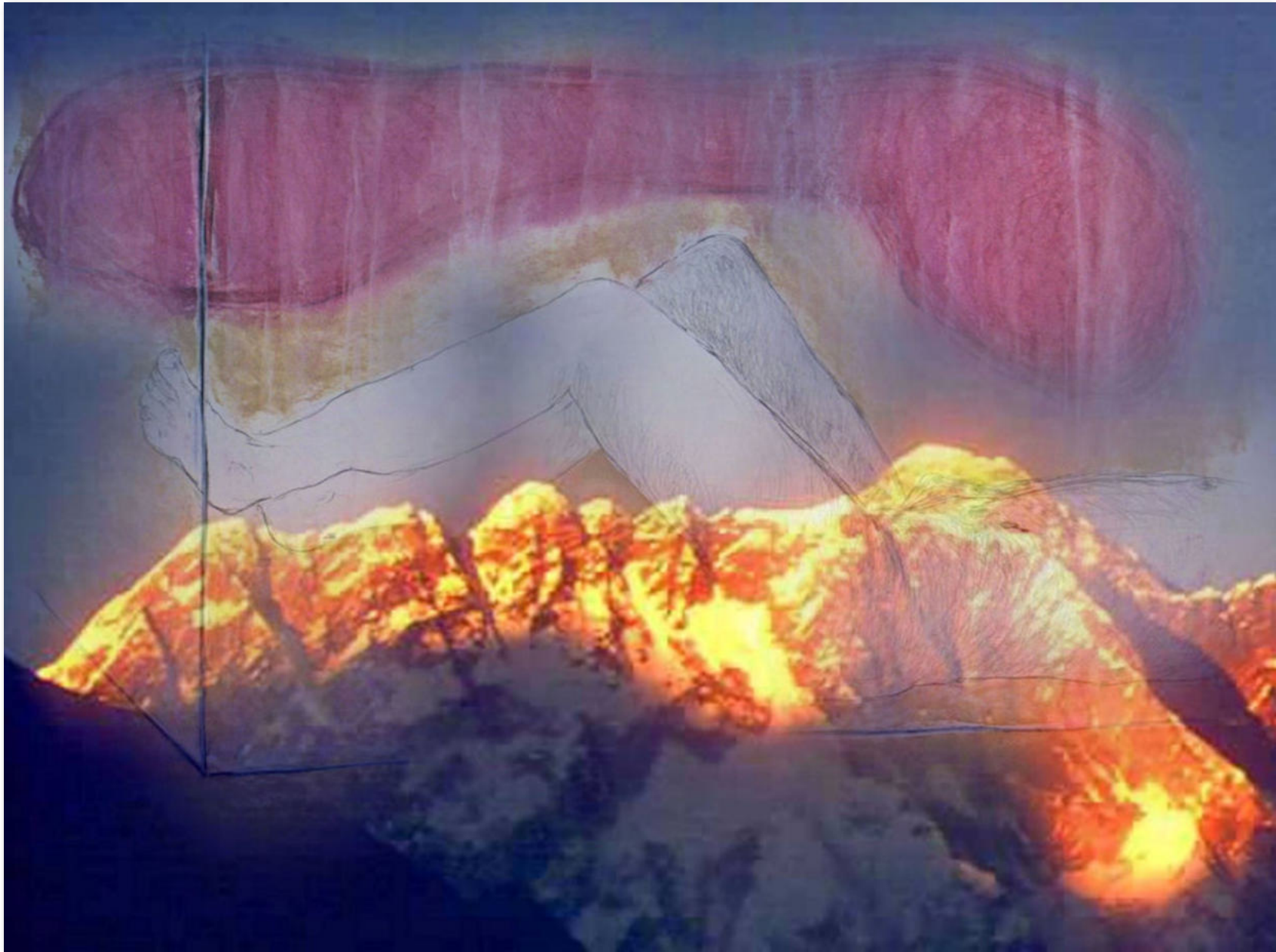
De schoonheid van het moment 2009

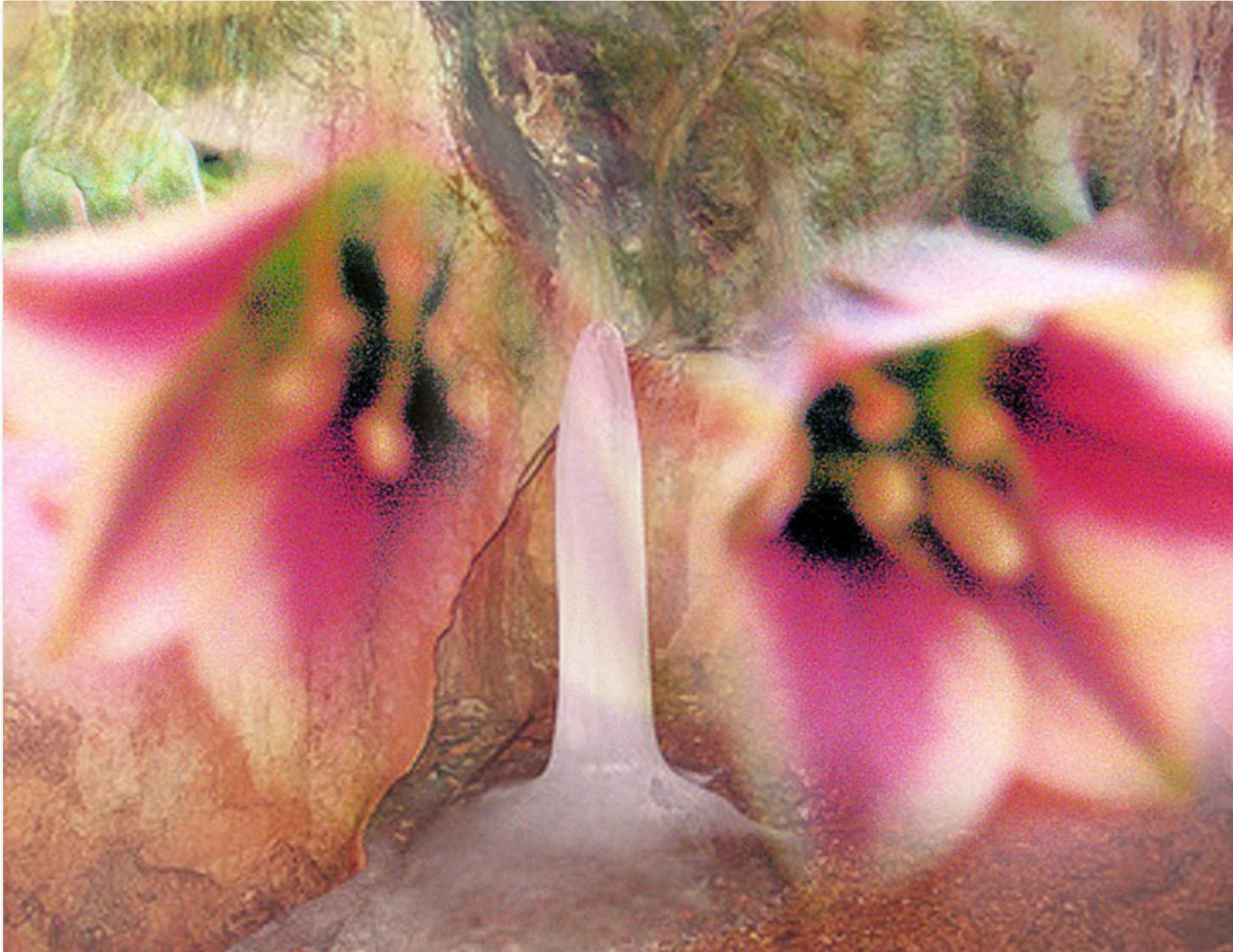
Vorbode van het moment 2010

Het moment zelf 2010

Verbonden met het Himalaya licht 2011

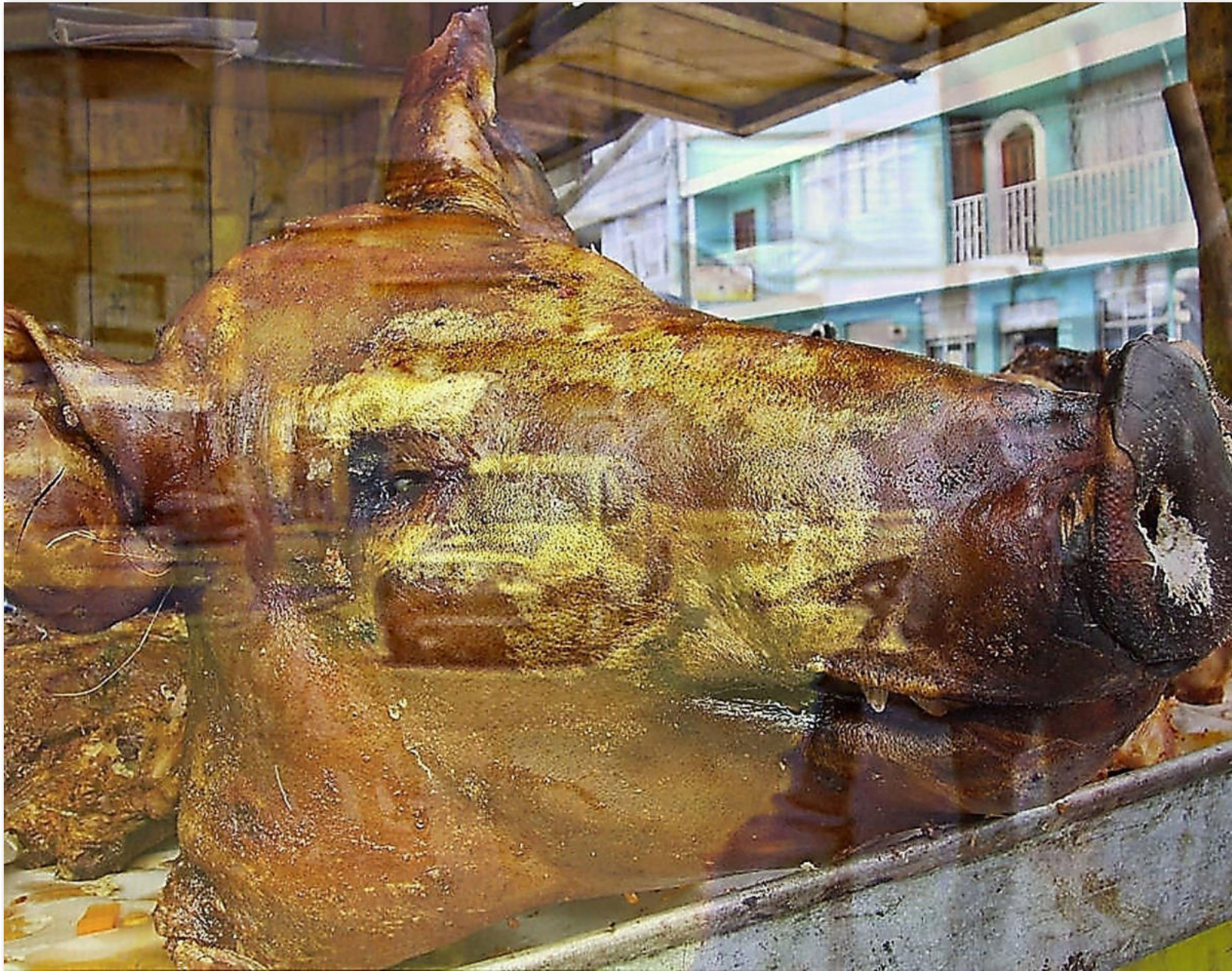
Waarnemingen in de geledingen van het zijn 2011

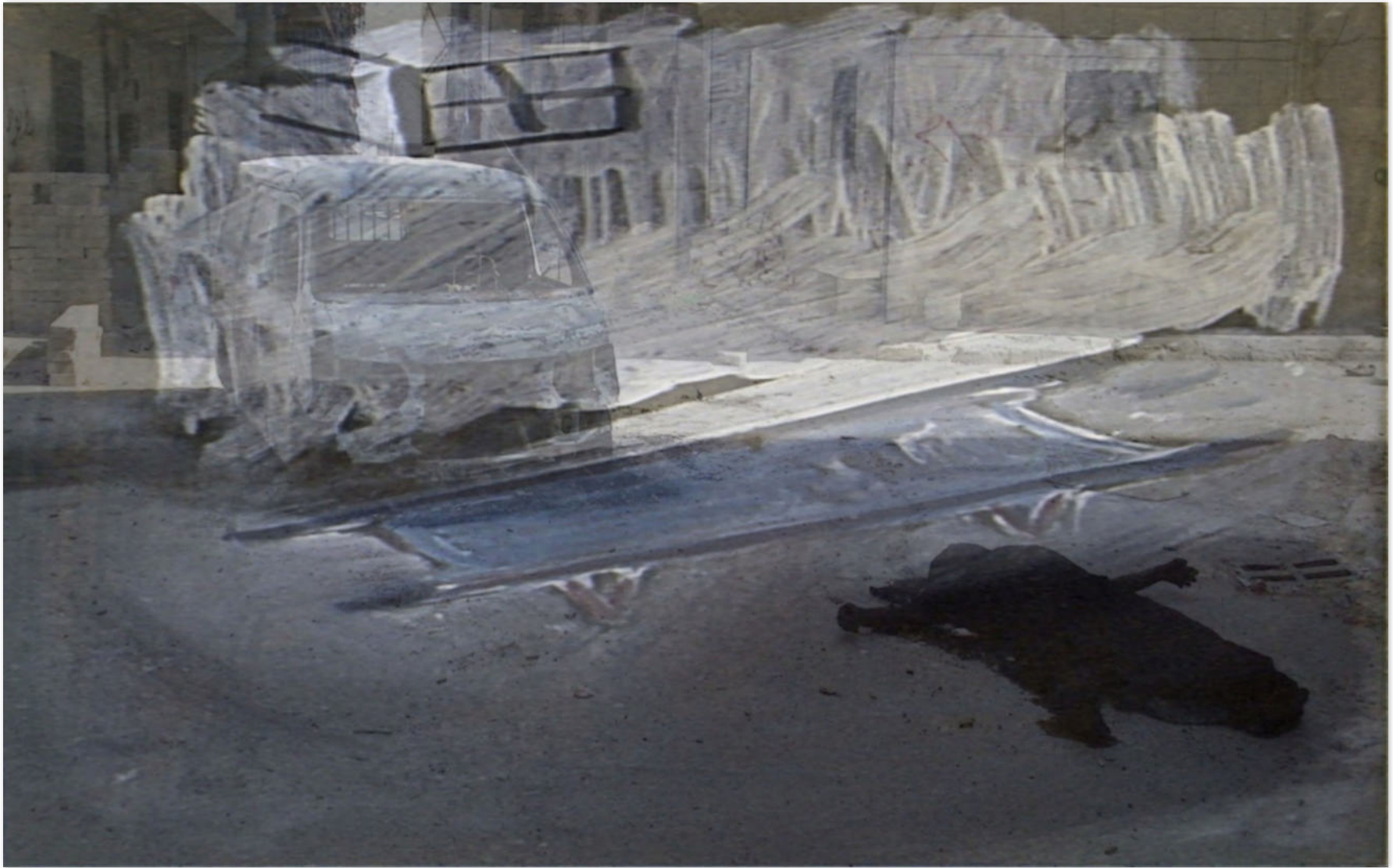
Uit de serie van 24: *Kinderen van India* 2012 nr. 12-17

Licht bewogen 2012

Odi et Amo (ik haat en ik bemin) 2012

Vluchtende schaduw 2013

Omliggend land 2013

De emotie van het moment van aanzien 2013

Nachtelijk vervoer 2013

Gedragen Christus 2013

Onschuldig landschap 2014

Geheiligde voeten 2014

Ten einde dragen 2014

Alle eendjes zwemmen in het water 2014

Curriculum vitae

Nationaliteit: Nederlands, geboren 1948 te Helmond

Opleiding: Koninklijke Akademie voor Kunst en Vormgeving, 's Hertogenbosch 1966-1971 Cum laude

Verkregen: Stipendium 1994 –Stipendium 1997 –Stipendium 2004

Solotentoonstellingen (selectie)

2014

Schloss Burgau, *Die Morgenlandfahrt*, Düren, Duitsland

Kunstinitiatief De Cacaofabriek, *Aan de herinnering*, Helmond

2013

Klooster Wittem, *Wat is werkelijk..., wat is fictie*, Wittem

Galerie Casino, *Voortschrijdend inzicht*, Beringen, België

Museum van Bommel van Dam, *Ogenschouw*, Venlo

2011

Podium DAK, *Ibidem*, Geldrop

Galerie Vrijveld Kunst, *Ik ben ...de optelsom van wat ik maak*, Roermond

2010

Galerie Eesdron, (duo), Hückelhoven, Duitsland

Basiliek, *Zinnen beelden - vier momenten*, (met dichter F.A. Brocatus), Zaltbommel

2009

Sir Harald Art, *Aan mijn verwondering voorbij...*, Venlo

Klooster, *Zinnen beelden - vier momenten*, (met dichter F.A. Brocatus), Den Bosch

2008

Museum Kempenland, *Vanuit hart en ziel*, Eindhoven

2006

L5, *Steeds kerend*, (duo Louk Kuijs), Roermond

Galerie Peninsula, *Het voortdurend ontstoken oog*, Eindhoven

2004

Stedelijk museum Roermond, *Zover het reikt...*, Roermond

2003

SBK, Oosterhout

2001

L'associaton, *les doigts art*, (duo), Montaigu, Frankrijk

2000

De *nederlandsche* Cacaofabriek, *Tekeningen vanuit het Licht*, Helmond

Fort Sztuki, Otwarda, *Four Dutch Eyes*, (duo), Krakow, Polen

Galerie Peninsula, *Daily Project*, Eindhoven

1999

Stedelijk Museum Roermond, *Aan de andere kant*, (duo Pi Backus), Roermond

1998

Kunstcentrum Sittard, *In progress*, Sittard

Galerij Germinahof, *Aan hemelsblauw gewogen*, Sterksel

1997

De *nederlandsche* Cacaofabriek, *Het verloren Paradijs*, Helmond

De Slijperij, *Het verloren Paradijs*, Geel, België

De Villa, *De wrede werkelijkheid*, Enschede

L5, *Maydays*, Roermond

1995

Gemeente Museum Helmond, *VAN/UIT HELMOND*, (duo) Helmond

L5, *Stopwatch*, (duo), Roermond

1994

CBK De Krabbedans, *Keer en tegenkeer*, Eindhoven

Galerie Voorwaar, *Stroomafwaarts*, (duo), Dordrecht

1993

Galerie L'aquarelle, *Harmonie der tegenstellingen*, 's Hertogenbosch

1984

Stichting Kanaal '84, *Het nutteloze*, Helmond

1983

Het Kruithuis (De Moriaan), *Il travestito*, 's Hertogenbosch

1982

't Meyhuis, Helmond

1981

Haags Centrum voor Actuele Kunst, Den Haag

1977

't Meyhuis, *Harmonie der tegenstellingen*, Helmond

1972

't Meyhuis, Helmond

Groepstentoonstellingen (selectie)

2014

Cave experience, Valkenburg

2013

Parkraum, *Skulpturenmesse*, Düren, Duitsland

Museum van Bommel van Dam, *Nieuw, nieuwer, nieuwst*, Venlo

2012

Electriciteitszaal de mijn Beringen, *Stroom*, Beringen-Mijn, België

Podium DAK, *The other side*, Geldrop

Casa Museo, *El otro lado*, Mijas Pueblo, Spanje

Stichting IK, Middelburg

2011

De nederlandse Cacaofabriek, De hemel van Helmond, met o.a Esther Tielemans, Helmond

van Abbemuseum, *Verzamelde emoties*, (Mail Art project), Eindhoven

Artspace Flipside, *Laatste avondmaal*, Eindhoven

Centro Cultural, *Proyecto*, Din A4, Lima, Peru

2010

Galerie Eesdron, *Malerei*, Hückelhoven, Duitsland

Parkraum, *Skulpturenmesse*, Düren, Duitsland

TU, *Darwin in a box*, Eindhoven

Peninsula, *Montanus >< Peninsula*, Eindhoven

2009

Galerie Montanus 5, *Peninsula >< Versus Montanus*, Diksmuide, België

Peninsula, *Darwin in a box*, Eindhoven

Parkraum, *Skulpturenmesse*, Düren Duitsland

Museo Patrimonio, *Archivos albiertos*, Din A4, Malaga, Spanje

2008

Museum Kempenland, *Zomertentoonstelling*, Eindhoven

Galerie Peninsula, *Spring is in the aiR*, Eindhoven

Stedelijk museum Roermond, *Din A4*, Roermond

Parkraum, *Skulpturenmesse*, Düren, Duitsland

Midac (Internat. Dynamic Contemporary Art Museum), Macerata, Italië

2007

Klooster Wittem, *Kersttentoonstelling*, Wittem

Gouvernement Limburg, *Maastricht art Treaty*, Maastricht

Galerie Marcel Beguin, *Made in Holland*, Lausanne, Zwitserland

Galerie Beddekoetsje, *3 x onderbelicht*, (foto's), Helmond

2006
 Gallery Merlin, *Dutch source, a pun from de Dutch sauce*, Singapore
 Universidad de Malaga, *Malaga Invita*, Malaga, Spanje
 Ciudad de Habana, *Din A4*, Habana, Cuba

2005
 Museum Kempenland, *Oog op portretten*, Eindhoven
 Klooster Wittem, *Kruiswegen-confrontaties*, met o.a. Ton Slits en Fons Haagmans, Wittem
 El Museo de la ciudad de León, *Din A4*, León, Mexico
 Galerie Beddekoetsje, *Women*, met o.a. Ingrid Simons, Sven Hofman, Helmond
 De *nederlandsche* Cacaofabriek, *Alles van Waarde moet weg*, Helmond

2004
 Museo Cortijo Miraflores, Marbella, Spanje
 Galerie Gruppe Grün, *Die Tücke des Objekts*, Bremen, Duitsland

2003
 The LOKAL Gallery, *Din A4*, Krakow, Polen
 Muzej Grada Zenice, *Din A4*, Zenica, Hercegovina

2002
 Schloss Burgau, *Natur Reflektiert*, Düren, Duitsland
 Museum Kempenland, *Te kust en te Keur*, Eindhoven
 The Macomb Center Gallery, Michigan, USA
 De *nederlandsche* Cacaofabriek, *HELMOND SALO(O)N*, Helmond
 Museum Kempenland, *Tekeningen en Aquarellen uit de verzameling*, Eindhoven

2001
 Gallery Kentler, International Drawing Space, *911 Show*, New York, USA
 De *nederlandsche* Cacaofabriek, *Weekend manifestatie*, Helmond

2000
 Peninsula, *Wintersalon*, Eindhoven
 De Slijperij, *Tekeningen*, Geel, België
 Museum Kempenland, *Brabantse Schilderkunst*, Eindhoven
 Galerij Germinahof, *Materia prima*, Sterksel
 Kunsthaus Langenberg, *Körper Kontouren*, Langenberg, Duitsland

1999
 Gemeinschaft Kunstspektrum, *Überschreitungen*, Krefeld, Duitsland
 L5, *Overschrijdingen*, Roermond
 Galerij Germinahof, *De oorsprong der dingen*, Sterksel

1998
 BKKH, *Eilandproject*, Helmond
 Fort Sztuki, *Linguistic*, Krakow, Polen
 Rockwool, *Educations explanations*, Roermond
 De Overslag, *Kunstenaarsdagboeken*, Eindhoven

1997
 De Slijperij, *Multiples*, Geel, België
 Kulturzentrum BIS, Mönchengladbach, Duitsland

1996
 Gemeinschaft Kunstspektrum, *Part 3*, Krefeld, Duitsland
 Project, *F.les*, Overijsse, België

1994
 De *nederlandsche* Cacaofabriek, *Just Flowers* met o.a. Marc Mulders en Eric Andriessen, Helmond
 Catharinakapel, Harderwijk

1992
 Galerie L'aquarelle, *Art in spring*, 's Hertogenbosch

1988

Provinciehuis, *Enprofiel en face*, 's Hertogenbosch

1985

Gemeente Museum Helmond, *Kunst uit Helmond*, Helmond

NBKS, *Autor de Vincent*, Zundert

1984

Cultureel Centrum, *Helmondse hedendaagse kunst*, Mechelen, België

NBKS, *Selectie*, Oirschot

1982

v. Abbemuseum, *Een keuze uit de regio*, Eindhoven

1980

De Beyerd, *Brabant Biënnale*, Breda

Aantal werkzaamheden

1996 – 2008 Bestuurslid Kunstinitiatief L5 (voorzitter), Roermond

1998 Gastdocent Centrum voor de Kunsten, Roermond

1996 – 1999 Bestuurslid De nederlandse Cacaofabriek, Helmond

1994 – 1998 Commissielid NBKS: Documentatie, Breda

1993 – 1996 Medeoprichter en tentoonstellingsmaker De *nederlandsche* Cacaofabriek, Helmond

1993 – 2000 Stichting Beeldend Kunstenaar Hans Kuijs, 's Hertogenbosch

1984 – 1988 Medeoprichter en tentoonstellingsmaker Kanaal '84, Helmond

1972 – 1975 Expositie-medewerker het Meyhuis (Gem. Museum), Helmond

Werkperiodes

2010 Haridwar-Manali-Leh-Himalaya's, India

2006 Ulahah-Rasulpur-Burdhaman, India

2005 Klooster Wittem, Wittem,

2004 Calcutta-Delhi, India

2001 Montaigu, Frankrijk

2000 Fort Sztuki Otwarta, Krakow, Polen,

1998 Fort Sztuki Otwarta, Krakow, Polen

1997 Bis, Mönchengladbach, Duitsland

In de verzameling opgenomen van o.a.

Van Abbemuseum, Eindhoven

Museum van Bommel van Dam, Venlo

Noord Brabants Museum, 's Hertogenbosch

Museum Kempenland, Eindhoven

Stedelijk Museum, Roermond

CBK De Krabbedans, Eindhoven

Daglicht Grafisch atelier, Eindhoven

Gemeente Helmond, Helmond

Unversidad de Malaga, Malaga, Spanje

Casa Museo, Mijas, Spanje

Redemptoristenklooster, Wittem

Juminkeko Kuhmo, Finland

ART=START+/Museum, Middelburg

SBK, Amsterdam

Gallery Kentler, New York, USA

Sienna Art Institut, Sienna, Italië

The Lokal Galerie Krakow, Polen

Fort Sztuki Otwarta, Krakow, Polen

Eindhoven Museum, Eindhoven

Foundation SBM, Calcutta, India

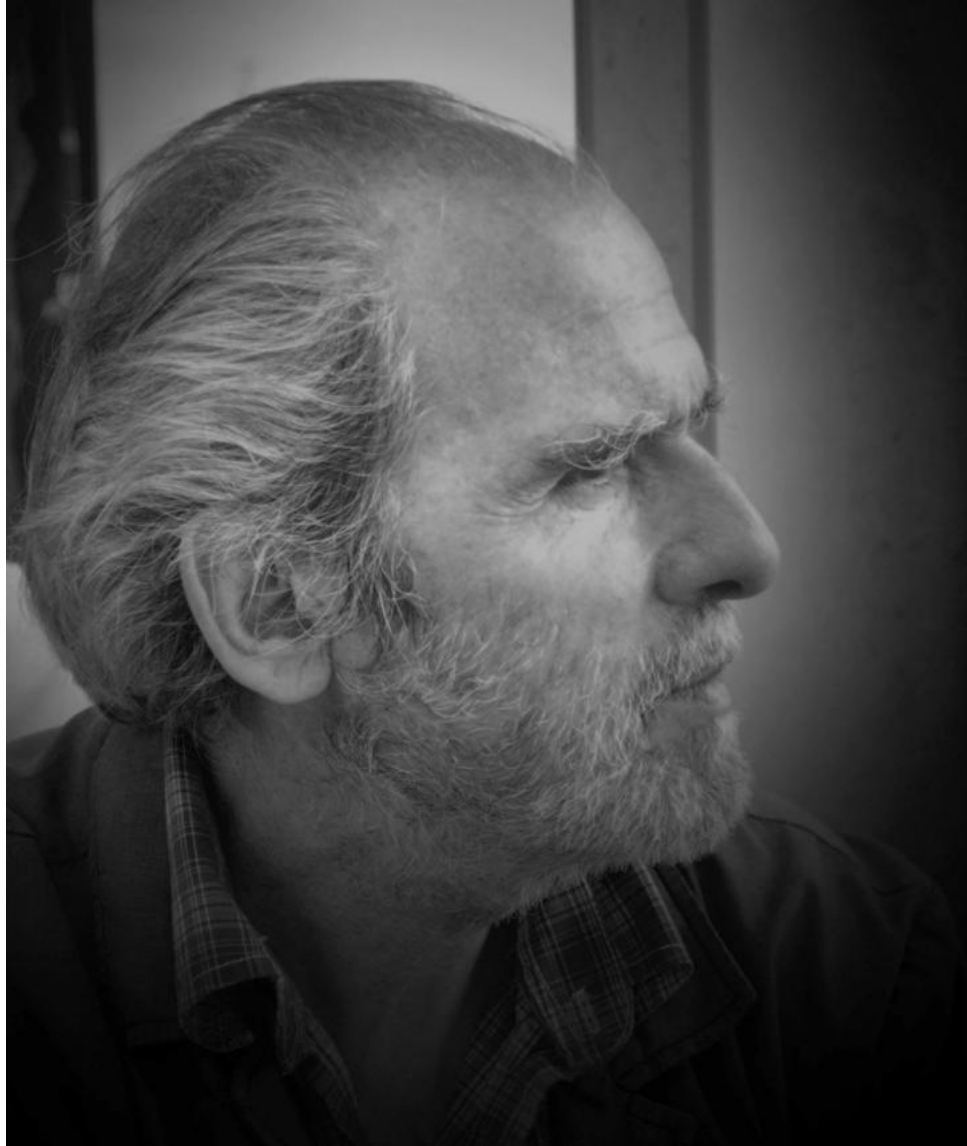
En diversen kunstverzamelaars en particulieren in binnen- en buitenland

Bijzondere publicaties

- 2014 Uitgave boek, titel: *Tijdslijn 1970-2014 Hans Kuijs*
- 2013 Uitgave Museum van Bommel van Dam Venlo: Boek A3 formaat. Titel: *Ogenschouw*
- 2012 Film documentaire, *Hans Kuijs Beeldend kunstenaar*, door documentairemaker Gerard Slegers
- 2011 Uitgave bij tentoonstelling in galerie Vrijveld Kunst, Roermond. Boek met foto's, gedichten en tekening. Titel: *Ik ben...*
- 2006 Uitgave Peninsula, Eindhoven: Luxe doos (62 cm x 46 cm) met o.a. 3x grafiek en 1 aquarel
Titel: *Het voortdurende ontstoken oog*, (met essay van drs. Rick Vercauteren, directeur museum van Bommel van Dam)
- 2004 Uitgave Stedelijk Museum Roermond: Luxe doos A4 (met div. essay's van o.a. drs. Peter Thoben en drs. Ridsert Hoekstra) Titel: *Zover het reikt...*
- 2002 Kunstenaarsuitgave: portofolio Titel: *7 momenten van een werkelijkheid*
- 1997 Uitgave De *nederlandsche* Cacaofabriek, Helmond: grafiekmap + boek. Titel: *Het Verloren Paradijs*
- 1994 Kunstenaarsuitgave: Essenhoutenkist (met essay van drs. Rick Vercauteren, stafmedewerker Noord-Brabantsmuseum)
Titel: *Bloemen die het kwaad voorbij zijn*

Diverse publicaties en catalogi van o.a.:

- 2011 *Collectie Museum van Bommel van Dam*, Venlo
- 2010 Rheinische Post, Erkelenz Kultur, Duitsland
- 2009 Bertram Westera, *Zinnenbeelden-vier momenten*, 's Hertogenbosch. Catalogus met gedichten, Sir Harald Art, *Aan mijn verwondering voorbij*, Venlo
- 2009 Catalogus *Peninsula > < Montanus*, Eindhoven - Diksmuide, België
- 2008 Museum Kempenland, *Uit de dagtekeningen*, Eindhoven. Stedelijk museum Roermond, *Overzicht L5 1988-2008*, Roermond
- 2007 Galerij Germinahof Overzicht, *25 jaar Germinahof*, Sterksel. Provincie Limburg, *Maastricht Art Treaty*, Maastricht. Catalogus 2x, L5 en Din A4, Roermond
- 2006 Museum Kempenland, *Museumwaaier*, Eindhoven. Universiteit Malaga, *Malaga invita*, Spanje
- 2005 Stedelijk museum Roermond, *Regionale Midden Limburg 05*, Roermond
- 2005 Catalogus, *Kunstfrühling, Kooperationen*, Bremen Duitsland. De *nederlandsche* Cacaofabriek, *Alles van waarde moet weg*, Helmond
- 2004 Catalogus, *Lofting* (Las Edades del Oxido), Marbella, Spanje
- 2003 Sandrine van Noort, Kunstblad *Origine. Muschelhaufen*, Jahresschrift für Literatur und Grafik, Duitsland
- 2002 Catalogus, *Art Niederkrüchten*, Niederkrüchten, Duitsland. Kunstblad *Arte*, Duitsland. Kunstförderverein, *Natur reflektiert*, Düren, Duitsland
- 2001 Cornelis de Voogd, *Les doigts d'art*, Montaigu, Frankrijk
- 2000 Galerij Germinahof *Materia prima*, Sterksel. Catalogus, *Tuchführung*, Kunst im L.A., Langenberg Duitsland. Catalogus Project, *F.LES*, Overijse, België
- 1999 GKK / L5, *Überschreitungen*, Krefeld, Duitsland. Galerij Germinahof, *De oorsprong der dingen*, Sterksel. Rockwool, *Educations, explanations*, Roermond
- 1998 De *nederlandsche* Cacaofabriek, *Overzicht '93/98*, Helmond
- 1997 L5, *May days*, Roermond. Drs. Anna v.d. Burgt, *Brabant Cultureel*, januari 1997
- 1996 GKK, *Künstleraustausch-Project*, Krefeld/Roermond, Duitsland. VvK, *Kunstenaars Wijzer* nr. 14
- 1995 *Stadsmagazine Helmond*, nr. 4. Michelle Mandos, *Ruimte* nr. 3. Drs. Frank Hoenjet, Conservator Gemeente Museum Helmond
- 1994 Drs. Anke Heeze, directeur CBK De Krabbedans, Eindhoven
- 1992 Galerie L'Aquarelle, *veertig kunstenaars op klein formaat, s' Hertogenbosch*
- 1988 Catalogus, *Enprofiel en face*, Breda
- 1987 NBKS, *Schilderkunst in Noord Brabant na 1945*, Breda
- 1985 NBKS, *Tour de Vincent*, Zundert
- 1982 Drs. Phillip Peeters, *H.A.C.K.*, Den Haag. BKR, *Een keuze uit de regio*, Eindhoven. Drs. Jaap Bremer, conservator Van Abbemuseum
- 1980 *Brabant Biënnale*, Eindhoven, Breda, Helmond etc.

Jij opgebouwd uit verfstreken opent zich op herstel zonder te raken aan de onafgebroken herinnering

Hans Kuijs 28 september 2004

Colofon Tijdslijn 1970/2014

Redactie	Wilma van der Horst, Hans Kuijs
Vormgeving	Hans Kuijs
Tekst	drs. Liesbeth Schreuder, kunsthistoricus
Tekstdelen uit eerdere publicaties	drs. Jan van Haren, kunsthistoricus, Koos van Duinen, drs. Peter Thoben, kunsthistoricus, drs. Rick Vercauteren, kunsthistoricus & directeur museum van Bommel van Dam Venlo, drs. Philippe Cremers, theoloog & directeur Klooster Wittem
Afbeelding cover	Marcel Roncken, beeldend kunstenaar
Fotografie	Foto Hegeman, Foto Brugmans, Aurora Schmidt, Images by Gerard, Wilma van der Horst, Hans Kuijs
Advies	BoekenGilde Peter van Limbeek
Drukwerk	BoekenGilde Enschede
Oplage	100 genummerde exemplaren

Dit is nummer:

ISBN/EAN

Deze publicatie kwam tot stand met steun van: Huis voor de Kunsten Limburg, Provincie Limburg, Holding RK BV, Frank van der Linden, Hans en Ineke Heijltjes, Els en Jo Vestjens, Rosita Thé, Ans en Ronald Peters Okkerman, Rianne Schaaf&Paul Reker, Engel Hoefgeest, Natalie Schüller, Johanna Willemsen, Remko Koppe, Peter en Ann van Woensel, Joof en Thea Oosterbaan, Philippe en Marjo Cremers, Rolf Konings, Sjannie en Ton Reinders, Thijs Lenssen, Hans en Erica Schutijser, Louk en Lenie Kuijs, Bebbly en Jons van der Mars, Ton en Yvonne Kooyman, Bertram Westera, Els Gijsen en Rick Vercauteren, Museum van Bommel van Dam, Gerard Meulensteen, Funs Nieskens, Jurgen en José Wilms, Guus van Oorschot, Theo en Mia van Keulen, Marcel en Ruth Roncken, Ridsert en Do Hoekstra, Marianne Slaats, Ellen van der Horst en Maurice Timmers, Peter Paul en Liesbeth Geurts, Trudie en Mart Smeets, René Smulders, Arno Schoordijk en Yvonne van den Oetelaar, Sandy van Griensven, Reggy en Hans Nuismer, Jo Brugmans.

Copyright Hans Kuijs/ Liesbeth Schreuder © 2014